

ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ, ഹരിഃ ഓം

കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

അച്ചിട്രം, അശ്വമേധം & കാടകം

തൃതീയാഷ്ടം - പ്രപാഠകഃ 7- 12

Version Notes:

This is now the current Version 2.0 dated Nov 30, 2024.

1. This replaces the earlier version 1.2 dated Aug 31, 2022.
1. This version has been updated with the errors found and reported till Nov 30, 2024.
2. Required convention, style and presentation improvements or standardisations has been done wherever applicable.

Earlier Versions

1st	Version Number	1.0 dated 31st Mar 2019
2nd	Version Number	1.0 dated 31st Jan 2020
3rd	Version Number	1.1 dated 31st Aug 2020
4th	Version Number	1.2 dated 31st Aug 2022

Table of Contents

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....9

3.7 തൃതീയാഷ്ടകേ സപ്തമഃ പ്രപാഠകഃ അച്ഛിദ്രം കാന്ധം പ്രായശ്ചിത്തേന മന്ത്രൈശ്ച യജ്ഞച്ഛിദ്രപുരണാദച്ഛിദ്രമുച്യതേ.....9

3.7.1 അനുവാകം 1 - ദർശപൂർണ്ണമാസേഷ്ടിവിഷയാണി കാനി ചിത്പ്രായശ്ചിത്താനി..... 9

3.7.2 അനുവാകം 2 -അഗ്നിഹോത്രസാംനായുസാധാരണാനി പ്രായശ്ചിത്താനി..... 13

3.7.3 അനുവാകം 3 -മുഖ്യാഗ്നൃസംഭവേഽനുകല്പാഃ ഹോമാധാരാഃ..... 17

3.7.4 അനുവാകം 4 -ഐഷ്ടികയാജമാനമന്ത്രാഃ..... 21

3.7.5 അനുവാകം 5 - ഐഷ്ടികയാജമാനമന്ത്രാഃ.....28

3.7.6 അനുവാകം 6 - ഐഷ്ടികയാജമാനമന്ത്രാഃ 34

3.7.7 അനുവാകം 7 - സോമാങ്ഗ.ഭൃതേഷു മന്ത്രേഷു ദീക്ഷാമാരദ്യാഗ്നീഷോമയിപശുപർയന്തേ പ്രയോഗേ ശേഷഭൃതാ മന്ത്രാഃ 45

3.7.8 അനുവാകം 8 - പശുവിഷയാ അച്ഛിദ്രമന്ത്രാഃ..... 52

3.7.9 അനുവാകം 9 - ഉപാംശ്വദീഷവാ മന്ത്രാഃ.....54

3.7.10 അനുവാകം 10 - സൗമികപ്രായശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ.....58

3.7.11 അനുവാകം 11 - ദർശപൂർണ്ണമാസപ്രായശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ..... 61

3.7.12 അനുവാകം 12 - അഗ്നിഷ്ടോമാദൗ യജമാനജപ്യാ മന്ത്രവിശേഷാഃ

64

3.7.13 അനുവാകം 13 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി ഋജീഷപ്രോക്ഷണമന്ത്രാഃ..67

3.7.14 അനുവാകം 14 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി സേചനാദിമന്ത്രാഃ 70

Appendix (of expansions) 74

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം..... 80

3.8 തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ തൃതീയാഷ്ടകേ അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ
- അശ്വമേധബ്രാഹ്മണം വൈശ്വദേവം കാന്ധം തത്ര പ്രഥമമഹഃ.. 80

3.8.1 അനുവാകം 1 - സാംഗ്രഹണേഷ്ടയാദയഃ യാജമാനസംസ്കാരാഃ..80

3.8.2 അനുവാകം 2 - ബ്രഹ്മൗദനാഭിയാനം 81

3.8.3 അനുവാകം 3 - രശനയാശ്ശബന്ധനം..... 83

3.8.4 അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ ജലേഽവഗാഹനം.....86

3.8.5 അനുവാകം 5 - അശ്വസ്യ പ്രോക്ഷണം മഹർതിജാം.....88

3.8.6 അനുവാകം 6 - ഭൂമൗ പതതാം ബിന്ദുനാമഭിമന്ത്രണം 90

3.8.7 അനുവാകം 7 - അഥാധർയുപ്രോക്ഷണം 93

3.8.8 അനുവാകം 8 - അശ്വചരിതാനാമശ്വരൂപാണാം ച ഹോമാഃ..... 95

3.8.9 അനുവാകം 9 - അശ്വസ്യ നാജ്ഞാമഭിവാചനം, ഉദ്സർഗശ്ച 97

3.8.10 അനുവാകം 10 - ദീക്ഷാഭിയാനം തത്ര വൈശ്വദേവഹോമഃ.....99

3.8.11 അനുവാകം 11 - വൈശ്വദേവഹോമന്ത്രവ്യാഖ്യാനം 102

3.8.12 അനുവാകം 12 - അശ്വസംചരണവർണ്ണനേ പ്രതിഭിന്നം
ദേവയജനദേശേ കർതവ്യമിഷ്ടിത്രയമഭിധീയതേ.....103

3.8.13 അനുവാകം 13 - സംവർണ്ണരാജ്യാമുഖ്യസ്യോഗ്രരൂപസ്ഥാനം .105

3.8.14 അനുവാകം 14 - അന്നഹോമാഃ. ത്രിരാത്രരൂപസ്യോഗ്രമേധസ്യ
പ്രഥമദിനരാത്രൗ 107

3.8.15 അനുവാകം 15 - തത്പ്രകാരവിശേഷ..... 110

3.8.16 അനുവാകം 16 - വിവരണമേതയോഃ..... 112

3.8.17 അനുവാകം 17 - സപ്തമകാന്ധഗതാനഹോമാനുവാകാ
വ്യാഖ്യാനേ..... 114

3.8.18 അനുവാകം 18 - സപ്തമകാന്ധഗതാനഹോമാനുവാകാ
വ്യാഖ്യാനേ..... 117

3.8.19 അനുവാകം 19 - ഔപസമ്യദിനേ യുപപ്രയോഗഃ..... 121

3.8.20 അനുവാകം 20 - യുപാനാം സ്ഥാനാദയഃ.....122

3.8.21	അനുവാകം 21 - ചേതവ്യാഗ്നയാദേർവിശേഷഃ	125
3.8.22	അനുവാകം 22 - ഉക്ഥ്യാഖ്യേ ദിതീയേഹനി ബഹിഷ്ഠവമാനേ അശ്വസ്യോദ്രാത്യത്വം	127
3.8.23	അനുവാകം 23 - അശ്വ പര്യഗ്നപ്രയന്താനാം പശൂനാം നിയോജനം	128

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....134

3.9	തൃതീയാഷ്ടകേ നവമഃ പ്രപാഠകഃ അശ്വമേധസ്യ ദിതീയ, തൃതീയാഹർവിധാനം.....	134
3.9.1	അനുവാകം 1 - അനുവാകേ അഷ്ടാദശിനാം ഗ്രാഭ്യാണാം	134
3.9.2	അനുവാകം 2 - ചാതുർമാസ്യപശൂനാം പ്രയോഗഃ	136
3.9.3	അനുവാകം 3 - രോഹിതാദീനാം പശൂനാം വപാഹോമസാഹിത്യം	138
3.9.4	അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ രഥയോജനാലംകാരാദയഃ	139
3.9.5	അനുവാകം 5 - ബ്രഹ്മോദ്യനാമകഃ ഹോത്യബ്രാഹ്മണോസ്സംവാദഃ 144	
3.9.6	അനുവാകം 6 - അശ്വസ്യ മൂതോപചാരഃ സംജ്ഞാപനപ്രകാരഃ.	147
3.9.7	അനുവാകം 7 - തത്ര മന്ത്രാഃ	149
3.9.8	അനുവാകം 8 - അശ്വമേധസ്യ തത്പശൂനാം ച പ്രശംസാ	152
3.9.9	അനുവാകം 9 - ഉത്തമേഹനി പ്രശവഃ	153
3.9.10	അനുവാകം 10 - മഹിമാഭിധാനൗ പ്രഹൗ	155
3.9.11	അനുവാകം 11 - ശരീരഹോമാഃ സിഷ്ടകൃദാദയശ്ച	156
3.9.12	അനുവാകം 12 - തദുഭയഹോമമധുവർത്യശ്ചസ്തോമീയഹോമഃ ..	158
3.9.13	അനുവാകം 13 - സംവത്സരാനുഷ്ഠാനമിഷ്ടീനാം	160
3.9.14	അനുവാകം 14 - താസിഷ്ടീഷു ബ്രാഹ്മണരാജന്യയോർഗാനം.	162
3.9.15	അനുവാകം 15 - അവദ്യഥഹോമവിശേഷാഃ.....	164

3.9.16 അനുവാകം 16 - ഉപാകരണമന്ത്രവ്യാഖ്യാനാദിഃ 166

3.9.17 അനുവാകം 17 - അശ്വസ്യ രോഗാദിനിമിത്തം പ്രായശ്ചിത്തം..168

3.9.18 അനുവാകം 18 - ബ്രഹ്മാദനാ ഉച്യന്തേ 170

3.9.19 അനുവാകം 19 - വിഭുത്യാദിഭിഃ
 ദ്വാദശദീർഗുണൈരശ്വമേധപ്രശംസാ..... 171

3.9.20 അനുവാകം 20 - അശ്വസംജ്ഞപനപ്രകാരഃ.....174

3.9.21 അനുവാകം 21 - ഉത്തരവേദ്യുപവാപഃ.....175

3.9.22 അനുവാകം 22 - ഋഷഭാലംഭഃ.....177

3.9.23 അനുവാകം 23 - അശ്വാവയവേഷുപാസനം.....178

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....185

**3.10 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ - സാവിത്രചയനം
 185**

3.10.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം
 ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ 185

3.10.2 അനുവാകം 2 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം
 ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ 188

3.10.3 അനുവാകം 3 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം
 ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ.....189

3.10.4 അനുവാകം 4 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം
 ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ 190

3.10.5 അനുവാകം 5 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം
 ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ 191

3.10.6 അനുവാകം 6 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം
 ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ 192

3.10.7 അനുവാകം 7 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം
 ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ 192

3.10.8 അനുവാകം 8 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം
 ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ 193

3.10.9 അനുവാകം 9 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം
 ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ 197

3.10.10 അനുവാകം 10 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം
 ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ 204

3.10.11 അനുവാകം 11 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം
 ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ 208

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....215

3.11 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ ദിതീയഃ പ്രശ്നഃ - നാചികേതചയനം.....215

3.11.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ ഇഷ്ടകോപധാനമന്ത്രാഃ..... 215

3.11.2 അനുവാകം 2 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര
 ആഹുതീർജുഹോതി.....225

3.11.3 അനുവാകം 3 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര
 ആഹുതീർജുഹോതി.....227

3.11.4 അനുവാകം 4 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര
 ആഹുതീർജുഹോതി.....228

3.11.5 അനുവാകം 5 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര
 ആഹുതീർജുഹോതി.....229

3.11.6 അനുവാകം 6 - ഉപസ്ഥാനം..... 231

3.11.7 അനുവാകം 7 - നാചികേതബ്രാഹ്മണം തത്ര
 അഗ്നിദേവതോപാസനം.....233

3.11.8 അനുവാകം 8 - നാചികേതോപാഖ്യാനം 235

3.11.9 അനുവാകം 9 - ചയനപ്രയോഗഃ 239

3.11.10 അനുവാകം 10 - തത്പ്രശംസാ 243

---

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....249

3.12 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ-

ചാതുർഹോത്രചയനം വൈശ്വസ്യജചയനം ച.....249

3.12.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ വൈശ്വസ്യജചയനാങ്ഗഭൂതാഃ
ദിവശ്ശേനയ ഇഷ്ടയഃ..... 249

3.12.2 അനുവാകം 2 - താസാം ബ്രാഹ്മണം.....250

3.12.3 അനുവാകം 3 - അപാഘാ നാമേഷ്ടയഃ.....258

3.12.4 അനുവാകം 4 - താസാം ബ്രാഹ്മണം 261

3.12.5 അനുവാകം 5 - ചാതുർഹോത്രചയനം.....266

3.12.6 അനുവാകം 6 - വൈശ്വസ്യജചയന 272

3.12.7 അനുവാകം 7 - വൈശ്വസ്യജചയന 275

3.12.8 അനുവാകം 8 - വൈശ്വസ്യജചയന 277

3.12.9 അനുവാകം 9 - ബ്രഹ്മാ സദസ്യാസീനോ വൈശ്വസ്യജാൻ
വ്യാചഷ്ടേ.....279

Appendix (of expansions) 285

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.7 തൃതീയാഷ്ടകേ സപ്തമഃ പ്രപാഠകഃ അച്ചിദ്രം കാണ്ഡം
പ്രായശ്ചിത്തേന മന്ത്രൈശ്ച
യജ്ഞച്ചിദ്രപുരണാദച്ചിദ്രമുച്യതേ

3.7.1 അനുവാകം 1 - ദർശപൂർണ്ണമാസേഷ്ടിവിഷയാണി കാന്തി
ചിത്പ്രായശ്ചിത്താനി

T.B.3.7.1.1

സർവാൻ. വാ ഏഷോഗൗ കാമാൻ പ്രവേശയതി ।
യോ ധനീനന്യാധായ വ്രതമുപൈതി ।
സ യദനിഷ്ടാ പ്രയായാത് ।
അകാമപ്രീതാ ഏനം കാമാ നാനു പ്രയായുഃ ।
അതേജാ അവിര്യഃ സ്യാത് । സ ജുഹുയാത് ।
തുഭ്യം താ അങ്ഗിരസ്തഥ । വിശ്വാഃ സുകുഷിതയഃ പൃഥക് ।
അഗേ കാമായ യേമിര ഇതി ।
കാമാനേവാസ്തിൻ ദധാതി । 1 (10)

T.B.3.7.1.2

കാമപ്രീതാ ഏനം കാമാ അനുപ്രയാന്തി ।
തേജസാ വിര്യാവൻ ദവതി ॥
സന്തതിർ വാ ഏഷാ യജ്ഞസ്യ ।

യോ॑ ധ്വാനീ॑നന്യാ॑ധായ॑ വ്ര॒തമു॑പൈതി । സ യദു॑ദ്വായ॑തി ।
 വി॒ച്ഛി॑ത്തിരേ॒വാസ്യ॑ സാ ॥ തം പ്രാ॑ഞ്ചമുദ്യത്യ ।
 മന॑സോപതിഷ്ഠേത । മനോ॑ വൈ പ്ര॒ജാപ॑തിഃ ।
 പ്രാ॒ജാപ॑ത്യോ യജ॑ണഃ । 2 (10)

T.B.3.7.1.3

മന॑സൈവ യജ॑ണഃ സന്ത॑നോതി । ഭൂ॒രിത്യാ॑ഹ ।
 ഭൂ॒തോ വൈ പ്ര॒ജാപ॑തിഃ । ഭൂ॒തിമേ॑വോപൈതി ॥
 വി॒വാ ഏ॒ഷ ഇ॒ന്ദ്രിയേ॑ണ॒ വീര്യേ॑ണർദ്ധ്യതേ ।
 യസ്യാ॑-ഹി॒താഗ്നേ-ര॑ഗ്നി॒രപ॑ക്ഷായതി ।
 യാവ॑ച്ഛമ്യയാ പ്ര॒വിദ്ധ്യേ॑ത് । യദി॑ താവ॒ദപ॑ക്ഷായേത് ।
 തഃ॑ സംഭ॑രേത് । ഇ॒ദം ത ഏ॒കം പ॒ര ഉ॒ത ഏ॒കം ॥ 3 (10)

T.B.3.7.1.4

ത്യ॒തീയേ॑ന ജ്യോതി॑ഷാ സം॒വിശ॑സവ ।
 സം॒വേശ॑ന-സു॒നുവൈ॑ ചാരു॑രേധി ।
 പ്രിയേ॑ ദേ॒വാനാം॑ പ॒രമേ॑ ജനി॒ത്ര ഇ॒തി ।
 ബ്രഹ്മ॑ണൈവൈനഃ॒ സംഭ॑രതി ।
 സൈവ॑ തതഃ പ്രായശ്ചി॑ത്തിഃ । യദി॑ പ॒രസു॒രാ-മ॑പക്ഷായേത് ।
 അ॒നുപ്ര॑യായാവസ്യേ॑ത് । സോ ഏ॒വ തതഃ॑ പ്രായശ്ചി॑ത്തിഃ ॥
 ഓ॒ഷധീ॑ർ വാ ഏ॒തസ്യ॑ പശു॒ൻ പ॒യഃ പ്ര॑വിശതി ।
 യസ്യ॑ ഹ॒വിഷേ॑ വഥ്സാ അ॒പാകൃ॑താ ധ॒യന്തി ॥ 4 (10)

T.B.3.7.1.5

താൻ. യദ്ദൃഹ്യാത് | യാതയാമാ ഹവിഷാ യജേത |
യന്ന ദൃഹ്യാത് | യജ്ഞപരു-രന്തരിയാത് |
വായവ്യാം യവാഗും നിർവപേത് |
വായുർ വൈ പയസഃ പ്രദാപയിതാ |
സ ഏവാസൈ പയഃ പ്രദാപയതി | പയോ വാ ഓഷധയഃ |
പയഃ പയഃ | പയസൈവാസൈ പയോഽവരുന്ധേ | **5 (10)**

T.B.3.7.1.6

അഥോത്തരസൈ ഹവിഷേ വഥ്സാ-നപാകുര്യാത് |
സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ||
അന്യതരാൻ. വാ ഏഷ ദേവാൻ ഭാഗധേയേന വൃർദ്ധയതി |
യേ യജമാനസ്യ സായം ഗൃഹമാഗച്ഛന്തി |
യസ്യ സായം ദുഗ്ധം ഹവിരാർത്തിമാർച്ഛന്തി |
ഇന്ദ്രായ പ്രീഹീൻ നിരുപ്യോപവസേത് |
പയോ വാ ഓഷധയഃ |
പയ ഏവാദഭ്യ ഗൃഹീത്യാപവസതി |
യത്പ്രാതഃ സ്യാത് | തച്ഛൃതം കുര്യാത് | **6 (10)**

T.B.3.7.1.7

അഥേതര ഐന്ദ്രഃ പുരോധാശഃ സ്യാത് |
ഇന്ദ്രിയേ ഏവാസൈ സമീചീ ദധാതി |
പയോ വാ ഓഷധയഃ | പയഃ പയഃ |

പയസൈവാസൈ പയോഽവരുന്ധേ ।
അഥോത്തരസൈ ഹവിഷേ വഥ്സാ-നപാകുര്യാത് ।
സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ॥
ഉദയാൻ. വാ ഏഷ ദേവാൻ ഭാഗധേയേന വൃർദ്ധയതി ।
യേ യജമാനസ്യ സായഞ്ച പ്രാതശ്ച ഗൃഹമാഗച്ഛന്തി ।
യസ്യോദയഃ ഹവിരാർത്തിമാർച്ഛന്തി । 7 (10)

T.B.3.7.1.8

ഐന്ദ്രം പഞ്ചശരാവമോദനം നിർവപേത് ।
അഗ്നിം ദേവതാനാം പ്രഥമം യജേത് ।
അഗ്നിമുഖാ ഏവ ദേവതാഃ പ്രീണാതി ।
അഗ്നിം വാ അന്വന്യാ ദേവതാഃ । ഇന്ദ്രമന്വന്യാഃ ।
താ ഏവോദയീഃ പ്രീണാതി । പയോ വാ ഓഷധയഃ ।
പയഃ പയഃ । പയസൈവാസൈ പയോഽവരുന്ധേ ।
അഥോത്തരസൈ ഹവിഷേ വഥ്സാ-നപാകുര്യാത് । 8 (10)

T.B.3.7.1.9

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ॥
അർദ്ധോ വാ ഏതസ്യ യജ്ഞസ്യ മീയതേ ।
യസ്യ വ്രത്യേഹൻ പത്ന്യനാലംഭുകാ ഭവതി ।
താമപരുദ്ധ്യ യജേത । സർവേണൈവ യജ്ഞേൻ യജതേ ।
താമിഷ്ട്യാപഹായേത । അമൃഹമസ്മി । സാ താം । ദ്യൗരഹം ।

പൃഥ്വിവീ ത്വം ( ) | സാമാഹം | ഋക്തം | താവേഹി സംഭവാവ |
സഹ രേതോ ദധാവഹൈ | പുഷ്ടസേ പുത്രായ വേത്തവൈ |
രായസ്പോഷായ സുപ്രജാസ്തായ സുവീര്യായേതി |
അർദ്ധ ഏവൈനാ-മുപഹവയതേ |
സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ || 9 (18)

(ദധാതി - യജ്ഞ - ഉത ഏകം - ധയന്തി - രുന്ധേ -
കുര്യാ-ദാർഘര-ത്യപാകുര്യാത്-പൃഥ്വിവീ ത്വമഷ്ടൗ ച) (A1)

Special Korvai

(സർവാൻ വി വൈ യദി പരസ്മരാമോഷധീരൻ
യതരാന്യുഭയാനർദ്ധോ വൈ)

3.7.2 അനുവാകം 2 -അഗ്നിഹോത്രസാംനായ്യാസാധാരണാനി
പ്രായശ്ചിത്താനി

T.B.3.7.2.1

യദിഷ്ഷണ്ണേന ജുഹുയാത് |
അപ്രജാ അപശൂർ യജമാനഃ സ്യാത് |
യദനായതനേ നിനയേത് | അനായതന സ്സയാത് |
പ്രാജാപത്യയർഛാ വല്പീകവപായാ-മവനയേത് |
പ്രാജാപത്യോ വൈ വല്പീകഃ | യജ്ഞഃ പ്രജാപതിഃ |
പ്രജാപതാവേവ യജ്ഞം പ്രതിഷ്ഠാപയതി |
ഭൂരിത്യാഹ | ഭൂതോ വൈ പ്രജാപതിഃ | 10 (10)

T.B.3.7.2.2

ദൃ॒തിമേ॒വോ॒പൈ॒തി । തത് കൃ॒ത്യാ ।
അ॒ന്യാം ദൃ॒ഗ്ധാ॒ പു॒നർ. ഹോ॒തവ്യം॑ ।
സൈ॒വ തതഃ॑ പ്രാ॒യശ്ചി॑ത്തിഃ ॥
യത്കീ॒ടാവ॑പന്നേന ജു॒ഹു॒യാത് ।
അ॒പ്രജാ॑ അ॒പശൂ॑ർ യജമാ॒നഃ സൃ॒യാത് ।
യദ॒നായ॑തനേ നി॒നയേ॑ത് । അ॒നായ॑തനഃ സൃ॒യാത് ॥
മദ്ധ്യ॑മേ॒ൻ പ॒ർണേ॑ന്ന ദ്യാ॒വാപൃ॒ഥി॒വ്യയ॑ർചാ॒ന്തഃപ॑രിധി
നി॒നയേ॑ത് ।

ദ്യാ॒വാപൃ॒ഥി॒വ്യോ-രേ॒വൈ॒നത്-പ്ര॑തിഷ്ഠാപയതി । 11 (10)

T.B.3.7.2.3

തത്കൃ॒ത്യാ । അ॒ന്യാം ദൃ॒ഗ്ധാ॒ പു॒നർ. ഹോ॒തവ്യം॑ ।
സൈ॒വ തതഃ॑ പ്രാ॒യശ്ചി॑ത്തിഃ ॥ യദ॒വവൃ॑ഷ്ടേന ജു॒ഹു॒യാത് ।
അ॒പരൂ॑പ-മ॒സൃ॒ത-ഞ്ജായേ॑ത ।
കി॒ലാസോ॑ വാ സൃ॒ദർ.ശ॑സോ വാ । യത് പ്ര॒ത്യേ॒യാത് ।
യജ്ഞം॑ വി॒ച്ഛി॒ന്ദ്യാത് । സ ജു॒ഹു॒യാത് ।
മി॒ത്രോ ജ॑നാൻ കല്പയതി പ്ര॒ജാന॑ൻ । 12 (10)

T.B.3.7.2.4

മി॒ത്രോ ദാ॒ധാര॑ പൃ॒ഥി॒വീമൃ॒ത ദ്യാം ।
മി॒ത്രഃ കൃ॒ഷ്ടീ-ര॑നിമിഷാ॒ ടഭി॑ചഷ്ടേ ।

സത്യായ ഹവ്യം ഘൃതവ-ജ്ജുഹോതേതി ।

മിത്രേണൈവൈനത് കല്പയതി । തത്കൃതാ ।

അന്യാം ദുഗ്ധാ പുനർ. ഹോതവ്യം ।

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ॥

യത് പൂർവസ്യമാഹുത്യാഃ ഹുതായാ-മുത്തരാഃഹുതിഃ

സ്കന്ദേത് ।

ദിപാദിഃ പശുഭിർ യജമാനോ വ്യുദ്ധ്യേത ।

യദുത്തരയാ ടദിജുഹുയാത് । 13 (10)

T.B.3.7.2.5

ചതുഷ്ഠാദിഃ പശുഭിർ യജമാനോ വ്യുദ്ധ്യേത ।

യത്ര വേതമ വനസ്സതേ ദേവാനാം ഗൃഹ്യാ നാമാനി ।

തത്ര ഹവ്യാനി ഗാമയേതി വാനസ്സത്യയർചാ സമീധമാധായ ।

തുഷ്ണീമേവ പുനർ ജുഹുയാത് ।

വനസ്സതിനൈവ യജ്ഞസ്യാർതാം ചാനാർതാം ചാഹുതീ

വിദാധാര ।

തത്കൃതാ । അന്യാം ദുഗ്ധാ പുനർ. ഹോതവ്യം ।

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ॥

യത്പുരാ പ്രയാജേദ്യഃ പ്രാങ്.ഘഗാരഃ സ്കന്ദേത് ।

അദ്ധാര്യവേ ച യജമാനായ ചാകഃ സ്യാത് । 14 (10)

T.B.3.7.2.6

യദ് ദക്ഷിണാ | ബ്രഹ്മണേ ച യജമാനായ ചാകഃ സ്യാത് |
യത് പ്രത്യക് |

ഹോത്രേ ച പത്നിയൈ ച യജമാനായ ചാകഃ സ്യാത് |
യദുദങ്ങ് |

അഗ്നീധേ ച പശുഭ്യശ്ച യജമാനായ ചാകഃ സ്യാത് |
യദിജുഹുയാത് | രുദ്രോഽസ്യ പശുൻ ഘാതുകഃ സ്യാത് |
യന്നാദി ജുഹുയാത് | അശാന്തഃ പ്രഹ്രിയേത || 15 (10)

T.B.3.7.2.7

സ്രുവസ്യ ബുദ്ധ്യേന്നാദി നിദദ്ധ്യാത് |

മാ തമോ മാ യജ്ഞസ്തമമാ യജമാനസ്തമത് |

നമസ്തേ അസ്തായതേ |

നമോ രുദ്ര പരായതേ | നമോ യത്ര നിഷീദസി |

അമും മാ ഹിംസീരമും മാ ഹിംസീരിതി യേന സ്കന്ദേത് ||

തം പ്രഹരേത് | സഹസ്രശൃങ്ഗോ വൃഷഭോ ജാതവേദാഃ |

സ്തോമപൃഷ്ഠോ ഘൃതവാൻ മസുപ്രതീകഃ |

മാ നോ ഹാസീന്മേത്ഥിതോ (ഹാസീർമേത്ഥിതോ) നേത്താ
ജഹാമ ( ) |

ഗോപോഷം നോ വീരപോഷം ച യച്ഛേതി |

ബ്രഹ്മണൈവൈനം പ്രഹരതി |

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ || 16 (13)

(വൈ പ്രജാപതിഃ - സ്ഥാപയതി - പ്രജാനൻ -
നഭിജുഹുയാഥ്-സ്യാദ്-ധ്രിയേത-ജഹാമ ത്രീണീ ച) (A2)

Special Korvai

(യദിഷ്ഷണൈ പ്രാജാപത്യയാ യത് കീടാ മദ്ധ്യമേന
യദവവൃഷ്ടേന യത് പൂർവസ്യോം യത് പൂരാ പ്രയാജേഭ്യഃ
പ്രങ്ഗാരോ യദ് ദക്ഷിണാ യത് പ്രത്യഗ്യദുദങ്ങ്)

3.7.3 അനുവാകം 3 -മുഖ്യാഗൃസംഭവേനുകല്പാഃ ഹോമാധാരാഃ

T.B.3.7.3.1

വി വാ ഏഷ ഇന്ദ്രിയേണ വീര്യേണർദ്ധ്യതേ |
യസ്യാഹിതാഗ്നേ-രഗ്നിർ മഥ്യമാനോ ന ജായതേ |
യത്രാന്യം പശ്യേത് | തത ആഹൃത്യ ഹോതവ്യം |
അഗ്നാവേവാസ്യാഗ്നിഹോത്രച് ഹൃതം ഭവതി ||
യദ്യന്യം ന വിന്ദേത് | അജായാച് ഹോതവ്യം |
ആഗ്നേയീ വാ ഏഷാ | യദജാ |
അഗ്നാവേവാസ്യാ-ഗ്നിഹോത്രച് ഹൃതം ഭവതി | **17 (10)**

T.B.3.7.3.2

അജസ്യ തു നാശ്ണീയാത് | യദജസ്യാശ്ണീയാത് |
യാമേവാഗ്നാവഹൃതിം ജുഹുയാത് |
താമദ്യാത് | തസ്മാദജസ്യ നാശ്യം || യദ്യജാം ന വിന്ദേത് |

ബ്രാഹ്മണസ്യ ദക്ഷിണേ ഹസ്തേ ഹോതവ്യം |
ഏഷ വാ അഗ്നിർ വൈശ്യാനരഃ | യദ്ബ്രാഹ്മണം |
അഗ്നാവേവാസ്യാഗ്നിഹോത്രച് ഹൃതം ദവതി | 18 (10)

T.B.3.7.3.3

ബ്രാഹ്മണം തു വസത്യൈ നാപരുന്ധ്യാത് |
യദ്ബ്രാഹ്മണം വസത്യായ അപരുന്ധ്യാത് |
യസ്മിന്നേവാഗ്നാവഹൃതിം ജുഹുയാത് |
തം ദാഗധേയേന വൃർദ്ധയേത് |
തസ്മാദ് ബ്രാഹ്മണോ വസത്യൈ നാപരുന്ധ്യഃ ||
യദി ബ്രാഹ്മണം ന വിന്ദേത് | ദർഭസ്തംബേ ഹോതവ്യം |
അഗ്നിവാൻ. വൈ ദർഭസ്തംബഃ |
അഗ്നാവേവാസ്യാഗ്നിഹോത്രച് ഹൃതം ദവതി |
ദർഭാസ്തം നാദ്ധ്യാസീത | 19 (10)

T.B.3.7.3.4

യദ് ദർഭാനദ്ധ്യാസീത | യാമേവാഗ്നാവഹൃതിം ജുഹുയാത് |
താമദ്ധ്യാസീത | തസ്മാദ്ദർഭാ നാദ്ധ്യാസീതവ്യാഃ ||
യദി ദർഭാന വിന്ദേത് | അസ്തു ഹോതവ്യം |
ആപോ വൈ സർവാ ദേവതാഃ |
ദേവതാസ്വേ-വാസ്യാഗ്നിഹോത്രച് ഹൃതം ദവതി |
ആപസ്തു ന പരിചക്ഷീത | യദാപഃ പരിചക്ഷീത | 20 (10)

T.B.3.7.3.5

യാ-മേവാഹ്യാഹുതിം ജുഹുയാത് | താം പരിചക്ഷീത |
 തസ്മാദാപോ ന പരിചക്ഷ്യാഃ ||
 മേദ്ധ്യാ ച വാ ഏതസ്മാമേദ്ധ്യാ ച തനുവൗ സപ്സ്യജ്യേതേ |
 യസ്മാഹിതാഗ്നേ-രന്യൈരഗ്നിഭി-രഗ്നയഃ സപ്സ്യജ്യന്തേ |
 അഗ്നയേ വിവിചയേ പുരോധാശമഷ്ടാകപാലം നിർവപേത് |
 മേദ്ധ്യാം ചൈവാസ്മാമേദ്ധ്യാം ച തനുവൗ വ്യാവർത്തയതി ||
 അഗ്നയേ വ്രതപതയേ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിർവപേത് |
 അഗ്നിമേവ വ്രതപതിഃ സേന ഭാഗധേയേ-നോപധാവതി |
 സ ഏവൈനം വ്രതമാലംഭയതി || **21 (10)**

T.B.3.7.3.6

ഗർഭഃ സ്രവന്ത-മഗദമകഃ | അഗ്നിരിന്ദ്രസ്പഷ്ടാ ബൃഹസ്പതിഃ |
 പൃഥിവ്യാ-മവചുശ്ചോതൈതത് |
 നാഭിപ്രാപ്നോതി നിർഘൃതിം പരാചൈഃ |
 രേതോ വാ ഏതദാജീന-മാഹിതാഗ്നേഃ |
 യദഗ്നിഹോത്രം | തദ്യഥ്സ്രവേത് |
 രേതോഽസ്യ വാജീനഃ സ്രവേത് |
 ഗർഭഃ സ്രവന്ത-മഗദ-മകരിത്യഹ |
 രേത ഏവാസ്മിൻ വാജീനം ദധാതി || **22 (10)**

T.B.3.7.3.7

അഗ്നിരിത്യാഹ | അഗ്നിർ വൈ രേതോധാഃ |
 രേത ഏവ തദ്ദധാതി | ഇന്ദ്ര ഇത്യാഹ |
 ഇന്ദ്രിയമേവാസ്മിൻ ദധാതി | ത്വഷ്ടത്യാഹ |
 ത്വഷ്ടാ വൈ പശൂനാം മീമൂനാനാച്ഛ് രൂപകൃത് |
 രൂപമേവ പശുഷു ദധാതി | ബൃഹസ്പതിരിത്യാഹ |
 ബ്രഹ്മ വൈ ദേവാനാം ബൃഹസ്പതിഃ ( ) |
 ബ്രഹ്മണൈവാസ്മൈ പ്രജാഃ പ്രജനയതി ||
 പൃഥിവ്യാ-മവചുശ്ചോതൈത-ദിത്യാഹ |
 അസ്യ-മേവൈനത് പ്രതിഷ്ഠാപയതി ||
 നാദിപ്രാപ്നോതി നിർഘൃതിം പരാചൈരിത്യാഹ |
 രക്ഷസാമപഹത്യേ || 23 (15)

(അജാഗ്നാവേവാസ്യാഗ്നിഹോത്രേ ഹൃതം ദിവതി - ദവ -
 ത്യാസീത - പരിചക്ഷീത - ലംഭയതി - ദധാതി -
 ദേവാനാം ബൃഹസ്പതിഃ പഞ്ച ച) (A3)

Special Korvai

(വി വൈ യദ് യന്മജായാം ബ്രാഹ്മണസ്യ
 ദർഭസ്യംബേസ്മൈ ഹോതവ്യം)

3.7.4 അനുവാകം 4 - ഐഷികയാജമാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.4.1

യാഃ പുരസ്താത് പ്രസ്രവന്തി | ഉപരിഷ്ടാമ് സർവതശ്ച യാഃ |
താഭീ രശ്മിപവിത്രാഭിഃ | ശ്രദ്ധാം യജ്ഞമാരഭേ ||
ദേവാ ഗാതുവിദഃ | ഗാതും യജ്ഞായ വിന്ദത |
മനസസ്സതിനാ ദേവേന | വാതാദ് യജ്ഞഃ പ്രയുജ്യതാം ||
തൃതീയസ്യേ ദിവഃ | ഗായത്രിയാ സോമ ആഭൃതഃ | **24 (10)**

T.B.3.7.4.2

സോമപീമായ സന്നയിതും | വകല-മന്തരമാദഭേ ||
ആപോ ദേവീഃ ശൃദ്ധാഃ സ്ഥ | ഇമാ പാത്രാണി ശുന്ധത |
ഉപാതക്യായ ദേവാനാം | പർണവലമുത ശുന്ധത ||
പയോ ഗൃഹേഷു പയോ അഹ്ണിയാസു |
പയോ വമ്സേഷു പയ ഇന്ദ്രായ ഹവിഷേ ധ്രിയസ്യ |
ഗായത്രി പർണവല്കേന | പയഃ സോമം കരോത്ഥിമം || **25 (10)**

T.B.3.7.4.3

അഗ്നിം ഗൃഹ്ണാമി സുരഥം യോ മയോഭൃഃ |
യ ഉദ്യന്തമാരോഹതി സുര്യമഹേന |
ആദിത്യം ജ്യോതിഷാം ജ്യോതിരുത്തമം |
ശോ യജ്ഞായ രമതാം ദേവതാഭൃഃ ||
വസൂൻ രുദ്രാനാദിത്യൻ | ഇന്ദ്രേണ സഹ ദേവതാഃ |
താഃ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി | സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ ||

ഇമാമൂർജം പഞ്ചദശീം യേ പ്രവിഷ്ടാഃ ।
താനേവാൻ പരിഗൃഹ്ണാമി പൂർവഃ । 26 (10)

T.B.3.7.4.4

അഗ്നിർ. ഹവ്യവാധിഹ താനാവഹതു ।
പൗർണമാസ്യ ഹവിരിദമേഷാം മയി ।
ആമാവാസ്യ ഹവിരിദമേഷാം മയി ॥ അന്തരാഗ്നീ പശവഃ ।
ദേവസ്യസദ-മാഗമന് ।
താൻ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ ॥
ഇഹ പ്രജാ വിശ്വരൂപാ രമന്താം ।
അഗ്നിം ഗൃഹപതിമഭി സംവസാനാഃ ।
താഃ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । 27 (10)

T.B.3.7.4.5

സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ ॥
ഇഹ പശവോ വിശ്വരൂപാ രമന്താം ।
അഗ്നിം ഗൃഹപതിമഭി സംവസാനാഃ ।
താൻ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി ।
സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ ॥ അയം പിത്യുണാമഗ്നിഃ ।
അവാഡ്ഘവ്യാ പിത്യഭ്യ ആ ।
തം പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । അവിഷം നഃ പിതും കരത് ॥
അജസ്രം ത്യാഽ സദാപാലാഃ । 28 (10)

T.B.3.7.4.6

വിജയദാഗച്ഛു സമിന്ധതാം | അഗ്നേ ദീദായ മേ സഭ്യ |
 വിജിത്യൈ ശരദഃശതം || അന്ന-മാവസമീയം |
 അഭിഹരാണി ശരദഃശതം | ആവസഥേ ശ്രിയം മന്ത്രം |
 അഹിർബുദ്ധിയോ നിയച്ഛതു || ഇദമഹ-മഗ്നിജ്യേഷ്ടഭ്യഃ |
 വസുഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി |
 ഇദമഹ-മിന്ദ്രജ്യേഷ്ടഭ്യഃ | **29 (10)**

T.B.3.7.4.7

രുദ്രേഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി | ഇദമഹം വരുണജ്യേഷ്ടഭ്യഃ |
 ആദിത്യേഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി || പയസാതീരോഷധയഃ |
 പയസാദ്-വീരുധാം പയഃ | അപാം പയസോ യത്പയഃ |
 തേന മാമിന്ദ്ര സച്ഛ്യജ ||
 അഗ്നേ വ്രതപതേ വ്രതം ചരിഷ്യാമി |
 തച്ഛകേയം തന്മേ രാദ്ധ്യതാം |
 വായോ വ്രതപതേ ആദിത്യ വ്രതപതേ | **30 (10)**

T.B.3.7.4.8

വ്രതാനാം വ്രതപതേ വ്രതം ചരിഷ്യാമി |
 തച്ഛകേയം തന്മേ രാദ്ധ്യതാം ||
 ഇമാം പ്രാചീമുദീചീം | ഇഷ്ടമൂർജമഭി സൗസ്കൃതാം |
 ബഹുപർണാ-മശുഷ്കാഗ്രാം | ഹരാമി പശുപാമഹം ||

യത്കൃഷ്ണോ¹ രൂപം കൃതാ¹ । പ്രാവിശസ്താം¹ വനസ്സതീൻ¹ ।
തത-സ്താ-മേകവിശ്ശതിയാ¹ ।
സംഭരാമി സുസംഭൃതാ¹ ॥ 31 (10)

T.B.3.7.4.9

ത്രീൻ പരിധീശ്ശിസ്രഃ സമിധഃ¹ ।
യജ്ഞായുരനു സഞ്ചരാൻ¹ । ഉപവേഷം മേക്ഷണം ധൃഷ്ടീം¹ ।
സംഭരാമി സുസംഭൃതാ¹ ॥ യാ ജാതാ ഓഷധയഃ¹ ।
ദേവേഭ്യ സ്ത്രീയുഗം പുരാ¹ । താസാം പർവ്വ രാദ്ധ്യാസം ।
പരിസ്തുരമാഹരൻ¹ ॥ അപാം മേദ്ധ്യം യജ്ഞിയം¹ ।
സദേവശ്ശിവമസ്തു മേ¹ ॥ 32 (10)

T.B.3.7.4.10

ആച്ഛേത്താ വോ മാ രിഷം¹ । ജീവാ¹നി ശരദഃശതം¹ ॥
അപരിമിതാനാം പരിമിതാഃ¹ । സന്നഹ്യേ സുകൃതായ¹ കം ।
ഏനോ മാ നിഗാം കതമച്ഛനാഹം¹ ।
പുനരുത്ഥായ ബഹുലാ ഭവന്തു¹ ॥
സകൃദാച്ഛിന്നം ബർഹിരുർണാമൃദു¹ ।
സ്യോനം പിത്യഭ്യസ്താ ഭരാമൃഹം¹ ।
അസ്മിൻ മ്സീദന്തു മേ പിതരഃ സോമ്യാഃ¹ ।
പിതാമഹാഃ പ്രപിതാമഹാശ്ചാനുഗൈഃ സഹ¹ ॥ 33 (10)

T.B.3.7.4.11

ത്രി॒വൃ॒ത് പ॒ലാ॒ശേ॒ ദർഭഃ॑ । ഇ॒യാൻ പ്രാ॑ദേശ॒സ്ംമി॑തഃ ।
 യ॒ജ്ഞേ॑ പ॒വി॒ത്രം പോ॑ത്യ॒തമം॑ । പ॒യോ ഹ॑വ്യം ക॒രോ॑തു മേ ॥
 ഇ॒മൗ പ്രാ॑ണാപാനൗ । യ॒ജ്ഞേ॑സ്യാങ്ഗാ॒നി സർവ॑ശഃ ।
 ആ॒പ്യായ॑യന്തൗ സ॒ഞ്ചര॑താം । പ॒വി॒ത്രേ ഹ॑വ്യശോ॒ധനേ॑ ॥
 പ॒വി॒ത്രേ സ്തേ॑മാ വൈ॒ഷ്ണവീ॑ ।
 വാ॒യുർ വാ॑മ॒നസാ॑ പു॒നാതു॑ ॥ 34 (10)

T.B.3.7.4.12

അ॒യം പ്രാ॑ണശ്ചാപാനശ്ച । യ॒ജ്മാന॑-മ॒പിഗ॒ച്ഛതാം॑ ।
 യ॒ജ്ഞേ॑ ഹൃ॒ദ്ഭൂ॒താം പോ॑താരൗ । പ॒വി॒ത്രേ ഹ॑വ്യശോ॒ധനേ॑ ॥
 ത്വയാ॑ വേദിം ഽ॒വി॒വിദുഃ॑ പൃ॒ഥി॒വീം ।
 ത്വയാ॑ യ॒ജ്ഞോ॑ ജായതേ വിശ്വദാനിഃ ।
 അ॒ച്ഛി॒ദ്രം ഽ॒യ॒ജ്ഞമ॑നേഷി വിദാൻ ।
 ത്വയാ॑ ഹോ॒താ സ॑ന്തനോ-ത്യർദ്ധമാസാൻ ॥
 ത്ര॒യ॒സ്ത്രി॒ശ്ശോ॑ഽസി തന്തുനാം ।
 പ॒വി॒ത്രേണ॑ സഹാഗഹി । 35 (10)

T.B.3.7.4.13

ശി॒വേയ॑ ഽ॒ രജ॑ജു॒രഭി॑യാനീ । അ॒ഷ്ടി॒യാ-മു॑പസേവതാം ॥
 അ॒പ്ര॒സ്ര॒സായ॑ യ॒ജ്ഞേ॑സ്യ । ഉ॒ഖേ ഉ॑പദയാമൃഹം ।
 പ॒ശു॒ഭിഃ സ॑ന്നീ॒തം ബി॑ദ്യതാം । ഇ॒ന്ദ്രായ॑ ശൃ॒തം ദധീ॑ ॥

ഉപവേഷോഽസി യജ്ഞായ | ത്യാം പരിവേഷ-മധാരയന് |
ഇന്ദ്രായ ഹവിഃ കൃണ്വന്തഃ |

ശിവഃ ശശോ ഭവാസി നഃ || 36 (10)

T.B.3.7.4.14

അമൃന്മയം ദേവപാത്രം | യജ്ഞസ്യായുഷി പ്രയുജ്യതാം |
തിരഃപവിത്ര-മതിനീതാഃ | ആപോ ധാരയ മാഽതിഗുഃ ||
ദേവേന സവിത്രോത്പുതാഃ | വസോഃ സൂര്യസ്യ രശ്മിഭിഃ |
ഗാം ദോഹപവിത്രേ രജ്ജും | സർവാ പാത്രാണി ശുന്ധത ||
ഏതാ ആചരന്തി മധുമദ്ഭുഹാനാഃ |

പ്രജാവതീർ യശസോ വിശ്വരൂപാഃ | 37(10)

T.B.3.7.4.15

ബഹവീർ ഭവന്തീ-രുപജായമാനാഃ |
ഇഹ വ ഇന്ദ്രോ രമയതു ഗാവഃ || പൃഷ്ഠാ സ്ഥ ||
അയക്ഷ്മാ വഃ പ്രജയാ സുസൃജാമി |
രായസോഷേണ ബഹുലാ ഭവന്തീഃ |
ഊർജം പയഃ പിന്വമാനാ ഘൃതം ച |
ജീവോ ജീവന്തീരുപ വഃ സദേയം ||
ദ്യൗശ്ചേമം യജ്ഞം പൃഥിവി ച സന്ദുഹാതാം |
ധാതാ സോമേന സഹ വാതേന വായുഃ |
യജമാനായ ദ്രവിണം ദധാതു || 38 (10)

T.B.3.7.4.16

ഉ॒ഥ്സം॑ ദു॒ഹന്തി॑ ക॒ലശം॑ ച॒തുർബിലം॑ ।
 ഇ॒ധാം॑ ദേ॒വീം മ॒ധുമ॑തീ॒ഃ സു॒വർവി॑ദം ।
 തദി॑ന്ദ്രാഗ്നീ ജി॒ന്വത॑ഃ സൂ॒ന്യതാ॑വത് ।
 തദ് യ॑ജമാന-മ॒മൃത॑ത്വേ ദ॒ധാതു॑ ॥
 കാ॒മധു॑ക്ഷഃ പ്ര॒ണോ ബ്ര॑ഹ്മി । ഇ॒ന്ദ്രായ॑ ഹ॒വിരി॑ന്ദ്രിയം ॥
 അ॒മൃം യ॑സ്യാം ദേ॒വാനാം॑ । മ॒നുഷ്യാ॑ണാം പ॒യോ ഹി॑തം ॥
 ബ॒ഹു ദു॒ഗ്ധീ॑ന്ദ്രായ॒ ദേവേ॑ഭ്യഃ ।
 ഹ॒വ്യ-മാ॑പ്യാ॒യതാം॑ പു॒നഃ । 39 (10)

T.B.3.7.4.17

വ॒ഥ്സേ॑ഭ്യോ മ॒നുഷ്യേ॑ഭ്യഃ । പു॒നർദോ॑ഹായ॒ കല്പ॑താം ॥
 യ॒ജ്ഞ॑സ്യ॒ സന്ത॑തിരസി ।
 യ॒ജ്ഞ॑സ്യ॒ ത്വാ സ॑ന്തതിമ॒നു-സ॑ന്തനോമി ॥
 അ॒ദസ്ത॑-മ॒സി വി॑ഷ്ണവേ॒ ത്വാ ।
 യ॒ജ്ഞായാ॑പി ദ॒ധാമ്യ॑ഹം । അ॒ദി॑രരി॒ക്തേ॑ന പാ॒ത്രേണ॑ ।
 യാഃ പു॒താഃ പ॑രിശേ॒രതേ॑ ॥ അ॒യം പ॒യഃ സോ॑മം കൃ॒ത്വാ ।
 സ്വാം യോ॑നി-മ॒പിഗ॑ച്ഛതു । 40 (10)

T.B.3.7.4.18

പ॒ർണ॑വ॒ലുഃ പ॒വിത്രം॑ । സൗ॒മ്യഃ സോ॑മാദ്ധി നിർമീ॒തഃ ॥
 ഇ॒മൗ പ॒ർണം ച॑ ദർഭം ച॑ । ദേ॒വാനാ॑ഃ ഹ॒വ്യശോ॑ധനൗ ।

പ്രാ॒തർവേ॒ഷായ॑ ഗോ॒പായ॑ । വി॒ഷ്ണോ॑ ഹ॒വ്യഃ॑ ഹി ര॒ക്ഷ॑സി ॥
 ഉ॒ഭാവ॑ഗീ ഉ॒പസ്തു॑ണതേ । ദേ॒വതാ॑ ഉ॒പവ॑സന്തു മേ ।
 അ॒ഹം ഗ്രാ॒മ്യാ-നു॑പവസാമി ।
 മ॒ഹ്യം ഗോ॑പതയേ പശു॒ൻ ( ) ॥ 41 (10)

[ആ॒ഭൃത॑ - ഇ॒മം - ഗൃ॑ഹ്ണാമി പൂ॒ർവ - സ്താഃ॑ പൂ॒ർവഃ
 പ॒രിഗൃ॑ഹ്ണാമി - സഭാ॒പാലാ - ഇ॒ന്ദ്രജ്യേഷു॑ഭൃ - ആ॒ദി॑ത്യ
 വ്ര॒തപ॑തേ - സു॒സംഭൃ॑താ - മേ - സ॒ഹ - പു॑നാതു - ഗ॒ഹി
 - നോ - വി॒ശ്വരൂ॑പാ - ദധാ॒തു - പു॑ൻർ - ഗച്ഛ॒തു -
 പശു॒ൻ ( )] (A4)

Special Korvai

യാഃ പു॒രസ്താ॑ദി॒മാമൂ॑ർജമി॒ഹ പ്ര॒ജാ ഇ॒ഹ പ॒ശവോ॑ഽയം
 പി॒ത്യുണാ॑മഗ്നിഃ

3.7.5 അനുവാകം 5 - ഐഷ്ടികയാജമാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.5.1

ദേ॒വാ ദേ॒വേഷു॑ പരാ॒ക്രമ॑ദ്ധാം । പ്ര॒ഥമാ॑ ദി॒തീയേ॑ഷു ।
 ദി॒തീയാ॑സ്തു॒തീയേ॑ഷു । ത്രി॒രേകാ॑ദശാ ഇ॒ഹ മാ॑ഽവത ।
 ഇ॒ദ്ഃ ശ॑കേ॒യം യ॑ദി॒ദം ക॒രോമി॑ । ആ॒ത്മാ ക॑രോ॒ത്യാത്മ॑നേ ॥
 ഇ॒ദം ക॑രി॒ഷ്യേ ദേ॒ഷജം॑ । ഇ॒ദം മേ॑ വി॒ശ്വദേ॑ഷജാ ।

അശിനാ പ്രാവതം യുവം ॥

ഇദമഹം സേനായാ അഭീത്വരൈ ॥ 42 (10)

T.B.3.7.5.2

മുഖമപോഹാമി ॥ സൂര്യജ്യോതിർ വിഭാഹി ।

മഹത ഇന്ദ്രിയായ ॥ ആപ്യായതാം ഘൃതയോനിഃ ।

അഗ്നിർ. ഹവ്യാഽനുമന്യതാം । ഖമക്ഷ്യാ ത്വചമക്ഷ്യാ ।

സൂരൂപം ത്വാ വസുവിദം । പശൂനാം തേജസാ ।

അഗ്നയേ ജുഷ്ടമഭിഘോരയാമി ॥

സ്യോനം തേ സദനം കരോമി ॥ 43 (10)

T.B.3.7.5.3

ഘൃതസ്യ ധാരയാ സുശേവം കല്പയാമി ॥

തസ്മിൻ മ്സീദാമൃതേ പ്രതിതിഷ്ഠ ।

പ്രീഹീണാം മേധ സുമനസ്യമാനഃ ॥

ആർദ്രഃ പ്രഥസ്തുർ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ ।

ശൃത ഉമ്സ്താതി ജനിതാ മതീനാം ॥

യസ്തു ആത്മാ പശുഷു പ്രവിഷ്ടഃ ।

ദേവാനാം വിഷ്ഠാമനു യോ വിതസ്ഥേ ।

ആത്മനാൻ മ്സോമ ഘൃതവാൻ. ഹി ഭൂത്വാ ।

ദേവാൻ ഗച്ഛ സുവർവിന്ദ യജമാനായ മഹ്യം ॥

ഇരാ ഭൂതിഃ പൃഥിവൈ രസോ മോക്രമീത് ॥ 44 (10)

T.B.3.7.5.4

ദേവാഃ പിതരഃ പിതരോ ദേവാഃ |
 യോഹമസി സ സൻ. യജേ | യസ്യാസി ന തമന്തരേമി |
 സ്വം മ ഇഷ്ടം സ്വം ദത്തം | സ്വം പൂർതം സ്വം ശ്രാന്തം |
 സ്വം ഹൃതം | തസ്യ മേഗ്നിരുപദ്രഷ്ടാ |
 വായുരുപശ്രോതാ | ആദിത്യോഽനുഖ്യോതാ |
 ദ്യൗഃ പിതാ | **45 (10)**

T.B.3.7.5.5

പൃഥിവീ മാതാ | പ്രജാപതിർ ബന്ധുഃ |
 യ ഏവാസി സ സൻ. യജേ ||
 മാ ദേർമാ സംഘിക്ഥാ മാ ത്വാ ഹിഷ്ടീഷം |
 മാ തേ തേജോഽപക്രമീത് | ദരതമുദ്ധ-രേമനുഷിഞ്ച |
 അവദാനാനി തേ പ്രത്യവദാസ്യാമി |
 നമസ്തേ അസ്തു മാ മാ ഹിഷ്ടീഃ ||
 യദവദാനാനി തേഽവദ്യന് |
 വിലോമാകാർഷ-മാത്മനഃ | **46 (10)**

T.B.3.7.5.6

ആജ്യേന പ്രത്യനജ്മ്യേനത് | തത്ത ആപ്യായതാം പുനഃ ||
 അജ്യായോ യവമാത്രാത് |
 ആപ്യാധാത് കൃത്യതാമിദം | മാ രൂരുപാമ യജ്ഞസ്യ |

ശൃദ്ധഃ സിഷ്ടമിദം ഹവിഃ || മനുനാ ദൃഷ്ടാം ഘൃതപദീം |
മിത്രാവരുണസമീരിതാം | ദക്ഷിണാർദ്ധാ-ദസംഭിന്ദന് |
അവദ്യാ-മ്യേകതോമുഖാം || 47 (10)

T.B.3.7.5.7

ഇഡേ ഭാഗം ജുഷസ്യ നഃ | ജിന്വ ഗാ ജിന്വാർവതഃ |
തസ്യോസ്മേ ദക്ഷിവാണഃ സ്യാമ |
സർവാത്മാനഃ സർവഗണാഃ || ബ്രദ്ധു പിന്വസ്യ |
ദദതോ മേ മാ ക്ഷായി | കൂർവതോ മേ മോപദസത് |
ദിശാം ക്ലൃപീരസി |
ദിശോ മേ കല്പന്താം | കല്പന്താം മേ ദിശഃ | 48 (10)

T.B.3.7.5.8

ദൈവീശ്വ മാനുഷീശ്വ | അഹോരാത്രേ മേ കല്പേതാം |
അർദ്ധമാസാ മേ കല്പന്താം | മാസാ മേ കല്പന്താം |
ഋതവോ മേ കല്പന്താം | സംവത്സരോ മേ കല്പതാം |
ക്ലൃപീരസി കല്പതാം മേ || ആശാനാം താഃശാപാലേഭ്യഃ |
ചതുർഭ്യോ അമൃതേഭ്യഃ | ഇദം ദൃതസ്യാഭ്യുക്ഷേഭ്യഃ | 49 (10)

T.B.3.7.5.9

വിധേമ ഹവിഷാ വയം | ദജതാം ഭാഗീ ഭാഗം |
മാദാഗോദക്ത | നിരഭാഗം ദജാമഃ | അപസ്സിന്വ |
ഓഷധീർ ജിന്വ | ദിപാത് പാഹി | ചതുഷ്യാദവ |

ദിവോ വൃഷ്ടിമേരയ ।

ബ്രാഹ്മണാനാ-മിദച്ഛ ഹവിഃ । 50 (10)

T.B.3.7.5.10

സോമ്യാനാച്ഛ സോമപീമിനാം ॥ നിർഭക്ഷേതാ ബ്രാഹ്മണഃ ।
നേഹാബ്രാഹ്മണസ്യാസ്തി ॥

സമക്താം ബർഹിർ. ഹവിഷാ ഘൃതേന ।

സമാദിത്യേർ വസുഭിഃ സം മരുദ്ഭിഃ ।

സമിന്ദ്രേണ വിശോഭിർ ദേവേഭിരക്താം ।

ദിവ്യം നഭോ ഗച്ഛതു യഥ് സ്വാഹാ ॥

ഇന്ദ്രാണീവാവിധവാ ഭൂയാസം ।

അദിതിരിവ സുപുത്രാ ।

അസ്ഥൂരി ത്വാ ഗാർഹപത്യ । 51 (10)

T.B.3.7.5.11

ഉപനിഷദേ സുപ്രജാസ്തായ ॥

സം പതീ പത്യാ സുകൃതേന ഗച്ഛതാം ।

യജ്ഞസ്യ യുക്തൗ ധുര്യാവഭൃതാം ।

(or യുക്തൗ ധുര്യാവഭൃതാം)

സഞ്ജാനാനൗ വിജഹതാ-മരാതീഃ ।

ദിവി ജ്യോതി-രജര-മാരദേതാം ॥

ദശ തേ തനുവോ യജ്ഞ യജ്ഞിയാഃ ॥

താഃ പ്രീ॑ണാ॒തു യ॑ജമാനോ ഘൃ॒തേന॑ ।
നാ॒രി॒ഷ്ടയോഃ॑ പ്ര॒ശിഷ-മീ॑ഡമാനഃ ।
ദേ॒വാനാ॑ം ദൈവ്യേ॒പി യ॑ജമാനോ sമൃ॒തോsഭൃ॑ത് ॥
യം ഞ്വാ॑ം ദേ॒വാ അ॑കല്പയന് । **52 (10)**

T.B.3.7.5.12

ഊ॒ർജോ॑ ഭാ॒ഗച് ശ॑തക്ര॒തു । ഏ॒തദ്വാ॑ം തേന॑ പ്രീ॒ണാനി॑ ।
തേന॑ തൃ॒പ്യത-മച്ഛ॑ഹഹൗ ॥
അ॒ഹം ദേ॒വാനാച്ഛു॑ സുകൃ॒താമ॑സ്മി ലോ॒കേ ।
മമേ॒ദമി॑ഷ്ടം ന മി॒മൂർ ഭ॑വാതി ।
അ॒ഹം നാ॒രി॒ഷ്ടാ-വ॑നുയജാമി വി॒ദ്വാൻ ।
യദാ॑ഭ്യാമിന്ദ്രോ അ॒ദയാദ് ഭാ॑ഗധേ॒യം ॥
അദാ॑രസ്യദ് ഭവത ദേ॒വ സോ॑മ ।
അ॒സ്മിൻ. യ॑ജേ॒ണ മ॑രുതോ മൃ॒ധതാ॑ നഃ ।
മാ നോ॑ വി॒ദദി॑ ഭാമോ അ॒ശസ്തിഃ॑ । **53 (10)**

T.B.3.7.5.13

മാ നോ॑ വി॒ദദ്-വൃ॒ജനാ॑ ദേ॒വഷ്ടാ॑ യാ ॥
ഋ॒ഷഭം॑ ഞ്വാ॒ജിനം॑ ഞ്വയം । പൂ॒ർണമാ॑സം ഞ്വജാമഹേ ।
സ നോ॑ ദോഹ॒താച്ഛു॑ സു॒വീര്യം॑ ।
രാ॒യസ്പോ॑ഷച്ഛു॒ സഹ॑സ്രി॒ണം ।
പ്രാ॒ണായ॑ സു॒രാധ॑സേ । പൂ॒ർണമാ॑സായ॒ സ്വാഹാ॑ ॥

അമാവാ॑സ്യം॑ സു॒ഭഗാ॑ സു॒ശേവാ॑ ॥
 യേ॒നു॒രി॒വ ഭൃ॑യ ആ॒പ്യാ॒യമാ॑നാ ।
 സാ നോ॑ ദോഹ॒താഃ സു॒വീ॒ര്യം ( ) ॥
 രാ॒യസ്പോ॑ഷ്ട് സഹ॒സ്രി॒ണം ॥ അ॒പാ॒നായ॑ സു॒രാ॒ധസേ॑ ।
 അമാവാ॑സ്യം॑യൈ സ്വാഹാ ॥

അ॒ഭി॒സ്തു॒ണീ॒ഹി പ॑രി॒ധേ॒ഹി വേ॒ദീം ॥
 ജാ॒മിം മാ॑ ഹി॒സീ॒രമു॒യാ ശ॒യാ॑നാ ।
 ഹോ॒ത്യു॒ഷ്വ॒ദനാ॑ ഹ॒രി॒താഃ സു॒വർ॒ണാഃ ॥
 നി॒ഷ്ഠാ ഇ॒മേ യ॑ജമാനസ്യ ബ്ര॒ഹ്മ്യേ ॥ 54 (17)

(അ॒ഭി॒ത്വ॒രൈ॒ - ക॒രോ॒മി - ക്ര॒മീത് - പി॒താ - ട്സ॒ത്ഥൻ -
 ഏ॒ക॒തോ॒മു॒ഖാം - മേ॒ ദി॒ശോ - ട്യ॒ക്ഷേ॒ഭ്യോ - ഹ॒വിർ -
 ഗാർ॒ഹ॒പ॒ത്യാ - ക॒ല്പ॒യ - ന॒ശ്ശ്തീഃ - സാ നോ॑ ദോഹ॒താഃ
 സു॒വീ॒ര്യം॑ സ॒പ്ത ച) (A5)

3.7.6 അനുവാകം 6 - ഐഷികയാജമാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.6.1

പ॒രി॒സ്തു॒ണീ॒ത പ॑രി॒ധത്താ॑ഗ്നിം ।
 പ॒രി॒ഹി॒തോ॒ഗ്നിർ യ॑ജമാനം ഭു॒നക്തു॑ ।
 അ॒പാഃ ര॒സ ഓ॑ഷധീ॒നാഃ സു॒വർ॒ണഃ ॥
 നി॒ഷ്ഠാ ഇ॒മേ യ॑ജമാനസ്യ സ॒ന്തു കാ॒മദു॒ഘാഃ ॥

അമുത്രാമുഷ്ഠിൻ ലോകേ || ഭൂപതേ ഭൂവനപതേ |

മഹതോ ഭൂതസ്യ പതേ |

ബ്രഹ്മാണം ത്യാ വൃണീമഹേ ||

അഹം ഭൂപതിരഹം ഭൂവനപതിഃ |

അഹം മഹതോ ഭൂതസ്യ പതിഃ | **55 (10)**

T.B.3.7.6.2

ദേവേന സവിത്രാ പ്രസൂത ആർത്ഥിജ്യം കരിഷ്യാമി |

ദേവ സവിതരേതം ത്യാ വൃണതേ |

ബൃഹസ്പതിം ദൈവ്യം ബ്രഹ്മാണം |

തദഹം മനസേ പ്രബ്രവീമി |

മനോ ഗായത്രിയൈ | ഗായത്രി ത്രിഷ്ടുഭേ |

ത്രിഷ്ടുബ് ജഗത്യൈ | ജഗത്യനുഷ്ടുഭേ |

അനുഷ്ടുക് പക്ത്യൈ | പക്തിഃ പ്രജാപതയേ | **56 (10)**

T.B.3.7.6.3

പ്രജാപതിർ വിശ്വേഭ്യോ ദേവേഭ്യഃ |

വിശ്വേ ദേവാ ബൃഹസ്പതയേ | ബൃഹസ്പതിർ ബ്രഹ്മണേ |

ബ്രഹ്മ ഭൂർ ഭൂവഃ സുവഃ | ബൃഹസ്പതിർ ദേവാനാം ബ്രഹ്മാ |

അഹം മനുഷ്യാണാം | ബൃഹസ്പതേ യജ്ഞം ഗോപായ ||

ഇദം തസ്മൈ ഹർമ്യം കരോമി |

യോ വോ ഭവാശ്ചരതി ബ്രഹ്മചര്യം ।
 മേധാവി ദിക്ഷു മനസാ തപസീ । 57 (10)

T.B.3.7.6.4

അന്തർ ദൃതശ്ചരതി മാനുഷീഷു ॥
 ചതുശ്ശിവണ്ഡാ യുവതിഃ സുപേശാഃ ।
 ഘൃതപ്രതീകാ ഭുവനസ്യ മദ്ധ്യേ ।
 മർമ്യജ്യമാനാ മഹതേ സൗഭഗായ ।
 മഹ്യം ധുകുച യജമാനായ കാമാൻ ॥
 ഭൂമിർ ഭൂതാ മഹിമാനം പുപോഷ ।
 തതോ ദേവീ വർദ്ധയതേ പയാംസി ।
 യജ്ഞിയാ യജ്ഞം വി ച യന്തി ശം ച ।
 ഓഷധീരാപ ഇഹ ശകാരിശ്ച ॥
 യോ മാ ഹൃദാ മനസാ യശ്ച വാചാ । 58 (10)

T.B.3.7.6.5

യോ ബ്രഹ്മണാ കർമ്മണാ ദേഷ്ടി ദേവാഃ ।
 യഃ ശ്രുതേന ഹൃദയേനേഷ്ണതാ ച ।
 തസ്യേന്ദ്ര വജ്രേണ ശിരശ്ശിനദ്മി ॥
 ഊർണാമൃദു പ്രഥമാനഃ സ്യോനം ।
 ദേവേഭ്യോ ജുഷ്ട്യ സദനായ ബർഹിഃ ।
 സുവർഗേ ലോകേ യജമാന്യ ഹി ധേഹി ।

മാം നാകസ്യ പൃഷ്ഠേ പരമേ വ്യോമൻ ||
ചതുശ്ശിഖണ്ഡാ യുവതിഃ സുപേശാഃ |
ഘൃതപ്രതീകാ വയുനാനി വസ്മേ |
സാ സ്തീര്യമാണാ മഹതേ സൗഭഗായ | **59 (10)**

T.B.3.7.6.6

സാ മേ ധുകുച യജമാനായ കാമാൻ |
ശിവാ ച മേ ശശ്മാ ചൈധി |
സ്യോനാ ച മേ സുഷഭാ ചൈധി |
ഊർജസ്യതീ ച മേ പയസ്യതീ ചൈധി |
ഇഷമൂർജം മേ പിന്യാസ |
ബ്രഹ്മ തേജോ മേ പിന്യാസ | ക്ഷത്രമോജോ മേ പിന്യാസ |
വിശം പുഷ്ടിം മേ പിന്യാസ | ആയുരന്നാദ്യം മേ പിന്യാസ |
പ്രജാം പശൂൻ മേ പിന്യാസ || **60 (10)**

T.B.3.7.6.7

അസ്തിൻ. യജ്ഞേ ഉപ ഭൂയ ഇന്നു മേ |
അവിക്ഷോഭായ പരിധീന്ദധാമി |
ധർതാ ധരുണോ ധരീയാൻ |
അഗ്നിർ ദോഷാപ്സി നിരിതോ നൂദാതൈ ||
വിച്ഛിന്നമി വിധൃതീദ്യാപ് സപത്താൻ |
ജാതാൻ ദ്രാത്യവ്യാൻ. യേ ച ജനിഷ്യമാണാഃ |

വിശോ യന്ത്രാഭ്യം ഹിമാമേനാൻ ।
അഹഃ സ്വാനാ-മുത്തമോ ടസാനി ദേവാഃ ।
വിശോ യന്ത്രേ നൂദമാനേ അരാതിം ।
വിശ്വം പാപ്മാനമതിം ദുർമരായും ॥ 61 (10)

T.B.3.7.6.8

സീദന്തീ ദേവീ സുകൃതസ്യ ലോകേ ।
ധൃതീ സ്ഥോ വിധൃതീ സ്വധൃതീ । പ്രാണാന്യയി ധാരയതം ।
പ്രജാം മയി ധാരയതം । പശൂന്യയി ധാരയതം ॥
അയം പ്രസൂര ഉഭയസ്യ ധർതാ ।
ധർതാ പ്രയാജാനാ-മുതാനുയാജാനാം ॥
സ ദാധാര സമിയോ വിശ്വരൂപാഃ ।
തസ്മിൻമ് സ്രുചോ അഭ്യംസാദയാമി ॥
ആരോഹ പഥോ ജുഹു ദേവയാനാൻ । 62 (10)

T.B.3.7.6.9

യത്രേ.ഷയഃ പ്രഥമജാ യേ പുരാണാഃ ।
ഹിരണ്യപക്ഷാഃജിരാ സംഭൃതാങ്ഗാ ।
വഹാസി മാ സുകൃതാം യത്ര ലോകാഃ ॥
അവാഹം ബാധ ഉപഭൃതാ സപതാൻ ।
ജാതാൻ ദ്രാത്യവ്യാൻ. യേ ച ജനിഷ്യമാണാഃ ।
ദോഹൈ യജ്ഞഃ സുദുഘാമിവ ധേനും ।

അഹമുത്തരോ ഭൂയാസം | അധരേ മഥ്സപതാഃ ||

യോ മാ വാചാ മനസാ ദുർമരായുഃ |

ഹൃദാ ടരാതീയാ-ദദിദാസ്-ദഗേ | 63 (10)

T.B.3.7.6.10

ഇദമസ്യ ചിത്തമധരം ധ്രുവായാഃ |

അഹമുത്തരോ ഭൂയാസം | അധരേ മഥ്സപതാഃ ||

ഋഷഭോഽസി ശാക്വരഃ | ഘൃതാചീനാഽ സൂനുഃ |

പ്രിയേണ നാമ്നാ പ്രിയേ സദസി സീദ ||

സ്യോനോ മേ സീദ സുഷഭഃ പൃഥിവ്യാം |

പ്രഥയി പ്രജയാ പശുഭിഃ സുവർഗേ ലോകേ |

ദിവി സീദ പൃഥിവ്യാമന്തരിക്ഷേ |

അഹമുത്തരോ ഭൂയാസം | 64 (10)

T.B.3.7.6.11

അധരേ മഥ്സപതാഃ || ഇയഽ സ്ഥാലീ ഘൃതസ്യ പൂർണാ |

അച്ഛിന്നപയാഃ ശതധാര ഉഥ്സഃ |

മാരുതേന ശർമണാ ദൈവ്യേന ||

യജ്ഞോഽസി സർവതഃ ശ്രിതഃ |

സർവതോ മാം ഭൃതം ദവിഷ്യച്ഛ്രായതാം |

ശതം മേ സന്ത്യാശിഷഃ |

സഹസ്രം മേ സന്തു സൂനുതാഃ |

ഇരാ॑വതീഃ പശു॒മതീഃ॑ ।

പ്ര॒ജാപ॑തിരസി സ॒ർവതഃ॑ ശ്രീതഃ । 65 (10)

T.B.3.7.6.12

സ॒ർവതോ॑ മാം ഭൃ॒തം ഭ॒വിഷ്യ॑ച്ഛ്രയതാം ।

ശ॒തം മേ॑ സ॒ന്ത്യാശി॑ഷഃ । സഹ॑സ്രം മേ സ॒ന്തു സൃ॑ന്യതാഃ ॥

ഇരാ॑വതീഃ പശു॒മതീഃ॑ ॥ ഇ॒ദമി॑ന്ദ്രിയമമൃ॒തം ॑ ॒വീര്യം॑ ।

അ॒നേനേ॑ന്ദ്രായ പ॒ശവോ॑ഽചികിമ്സ॒ന് ।

തേന॑ ദേ॒വാ അവ॑തോപ॒ മാം ।

ഇ॒ഹേഷ॑മൂർജം ॑ ॒യശഃ॑ സഹ॒ ഓജഃ॑ സ॒നേയം॑ ।

ശൃ॒തം മയി॑ ശ്രയതാം ॥

യത് പൃ॑ഥി॒വീ-മ॑ച॒രത്തത്-പ്ര॑വിഷ്ടം । 66 (10)

T.B.3.7.6.13

യേനാ॑സി॒ഞ്ചദ് ബ॑ലമി॒ന്ദ്രേ പ്ര॒ജാപ॑തിഃ ।

ഇ॒ദം തച്ഛൂ॑ക്രം മധു॒ വാജി॑നീ॒വത് ।

യേനോ॑പരി॒ഷ്ടാ-ദധി॑നോൻ-മഹേ॒ന്ദ്രം । ദധി॑ മാം ധി॒നോതു॑ ॥

അ॒യം ॑ ॒വേദഃ॑ പൃ॒ഥി॒വീ-മ॑ന॒വിന്ദത് ।

ഗൃ॒ഹാ സ॒തീം ഗ॒ഹനേ॑ ഗ॒ഹവ॑രേഷു ।

സ വി॑ന്ദതു॒ യജ॑മാനായ ലോ॒കം ।

അച്ഛി॑ദ്രം ॑ ॒യജ്ഞം॑ ഭൃ॒രികർമാ॑ കരോതു ॥

അ॒യം യ॒ജ്ഞഃ॑ സ॒മസ॑ദ॒ദ്ധ॒വിഷ്ണാ॑ൻ ।
 ജ॒ചാ സാ॒മാ യ॒ജുഷാ॑ ദേ॒വതാ॑ഭിഃ । 67 (10)

T.B.3.7.6.14

തേ॒ന ലോ॑കാൻമ് സൂ॒ര്യ॒വതോ॑ ജ॒യേമ॑ ।
 ഇ॒ന്ദ്ര॒സ്യ സ॒ഖ്യ-മ॑മൃ॒തത്വ-മ॑ശ്യാം ॥
 യോ॒ നഃ ക॒നീയ॑ ഇ॒ഹ കാ॑മയാ॒ണൈ ।
 അ॒സ്മിൻ യ॒ജ്ഞേ॑ യ॒ജമാ॑നായ॒ മഹ്യം॑ ।
 അ॒പ ത്മി॑ന്ദ്രാ॒ഗ്നീ ഭൂ॑വ॒നാൻ നു॑ദേ॒താം ।
 അ॒ഹം പ്ര॒ജാം വീ॑ര॒വതീ॑ം വീ॒ദേയ॑ ॥
 അ॒ഗ്നേ വാ॑ജ്ജിത് । വാ॒ജം ത്വാ സ॑രി॒ഷ്യന്തം॑ ॥
 വാ॒ജം ജേ॒ഷ്യന്തം॑ । വാ॒ജിനം॑ വാ॒ജ്ജിതം॑ ॥ 68 (10)

T.B.3.7.6.15

വാ॒ജ്ജി॒ത്യായൈ॑ സംമാ॒ർജ്മി॑ । അ॒ഗ്നി॒മന്നാ॑ദ-മ॒ന്നാദ്യായ॑ ॥
 ഉ॒പഹു॑തോ॒ ദ്യൗഃ പി॒താ । ഉ॒പ മാം ദ്യൗഃ പി॒താ ഹ॑യ॒താം ।
 അ॒ഗ്നിരാ॒ഗ്നീശ്രോ॑ത് । ആ॒യുഷേ॑ വർ॒ചസേ॑ ।
 ജീ॒വാ॒ന്തൈ പു॑ണ്യായ । ഉ॒പഹു॑താ॒ പൃഥി॒വീ മാ॒താ ।
 ഉ॒പ മാം മാ॒താ പൃ॑ഥി॒വീ ഹ॑യ॒താം ।
 അ॒ഗ്നിരാ॒ഗ്നീശ്രോ॑ത് । 69 (10)

T.B.3.7.6.16

ആയുഷേ॑ വർച॑സേ । ജീ॒വാ॒ന്തൈ॑ പു॒ണ്യാ॑യ ॥
 മനോ॑ ജ്യോതി॑ർ ജു॒ഷ॒താമാ॑ജ്യം ।
 വി॒ച്ഛി॒ന്നം ധ്വജ॑ൺസ് സമി॑മം ദധാ॑തു ।
 ബൃഹ॑സ്പതി-സ്ത॒ന്നു॒താ-മി॑മം നഃ ।
 വിശ്വേ॑ ദേ॒വാ ഇ॒ഹ മാ॑ദ॒യന്താം ॥ യം തേ॑ അ॒ഗ്ന ആ॑വൃ॒ശ്യാമി॑ ।
 അഹം॑ ധ്വാ॒ ക്ഷി॒പി॒തശ്ചര॑ൻ । പ്ര॒ജാം ച॒ തസ്യ॑ മു॒ലം ച॑ ।
 നീ॒ചൈർ ദേ॒വാ നി॑വൃ॒ശ്യാത॑ । **70 (10)**

T.B.3.7.6.17

അഗ്നേ॑ യോ നോ॑ഽഭി॒ദാ॒സതി॑ । സ॒മാനോ॑ യശ്ച॒ നിഷ്ടൃ॑ഃ ।
 ഇ॒ധ്വസ്യേ॑വ പ്ര॒ക്ഷായ॑തഃ । മാ॒ തസ്യോ॑ച്ഛേ॒ഷി കി॒ഞ്ചന॑ ।
 യോ മാ॑ം ദേ॒ഷി ജാ॑ത॒വേദഃ॑ । യം ചാ॒ഹം ദേ॒ഷി യശ്ച॑ മാ॑ം ।
 സർവാ॑ൺസ്താന॒ഗ്നേ സ॑ന്ദ॒ഹ ।
 യാൺശ്ചാ॑ഹം ദേ॒ഷി യേ ച॑ മാ॑ം ॥
 അഗ്നേ॑ വാ॒ജജി॑ത് । വാ॒ജം ത്വാ॑ സ॒സ്യവാ॑ൺസം । **71 (10)**

T.B.3.7.6.18

വാ॒ജം ജി॒ഗി॒വാൺസം॑ ॥ വാ॒ജിനം॑ ധ്വാ॒ജജി॑തം ॥
 വാ॒ജജി॑ത്യായൈ॒ സംമാ॑ർജ്ജമി॑ ।
 അ॒ഗ്നിമ॑ന്നാദ-മ॒ന്നാദൃ॑യ ॥ വേദി॑ർ ബർഹിഃ॒ ശൃ॒ത്യ ഹ॒വിഃ ।
 ഇ॒ധ്വഃ പ॑രി॒ധയഃ॑ സ്രു॒ചഃ । ആ॑ജ്യം ധ്വജ॑ൺഃ ള്ചോ॒ യജുഃ॑ ।

യാജ്യോശ്ച വഷട്കാരാഃ | സം മേ സന്തതയോ നമന്താം |

ഇധുസന്നഹനേ ഹൃതേ || 72 (10)

T.B.3.7.6.19

ദിവഃ ഖിലോഽവതതഃ | പൃഥിവ്യാ അദ്ധ്യുത്ഥിതഃ |

തേനാ സഹസ്രകാണ്ഡന | ദിഷന്തഃ ശോചയാമസി |

ദിഷന്തേ ബഹു ശോചതു | ഓഷധേ മോ അഹഃ ശുചം ||

യജ്ഞ നമസ്തേ യജ്ഞ | നമോ നമശ്ച തേ യജ്ഞ |

ശിവേന മേ സന്തിഷ്ടസ്യ |

സ്യോനേന മേ സന്തിഷ്ടസ്യ | 73 (10)

T.B.3.7.6.20

സുഭൃതേന മേ സന്തിഷ്ടസ്യ |

ബ്രഹ്മവർചസേന മേ സന്തിഷ്ടസ്യ |

യജ്ഞസ്യർദ്ധിമനു സന്തിഷ്ടസ്യ |

ഉപ തേ യജ്ഞ നമഃ | ഉപ തേ നമഃ | ഉപ തേ നമഃ ||

ത്രിഷ്ഫലീക്രിയമാണാനാം | യോ നൃങ്ഗോ അവശിഷ്ടതേ |

രക്ഷസാം ഭാഗധേയം | ആപസ്തേ പ്രവഹതാദിതഃ || 74 (10)

T.B.3.7.6.21

ഉലൂഖലേ മുസലേ യച്ച ശൂർപേ |

ആശിശ്ലേഷ ദൃഷദി യത്കപാലേ |

അവപ്രുഷോ വിപ്രുഷഃ സംയജാമി |

വിശ്വേ॑ ഭവോ॑ ഹ॒വിരി॒ദം ജു॑ഷന്താം ।
 യജ്ഞേ॑ യാ വി॒പ്രുഷഃ॑ സന്തി॒ ബഹീഃ॑ ।
 അ॒ഗ്നൗ താഃ സർവ്വാഃ॑ സി॒ഷ്ടാഃ സു॑ഹൃതാ ജുഹോമി ॥
 ഉ॒ദ്യന്നദ്യ॑ മി॒ത്രമഹഃ॑ । സ॒പതാ॑മേ അ॒നീനശഃ॑ ।
 ദിവൈ॑നാൻ. വിദ്യുതാ॑ ജഹി ।
 നിമ്രോ॑ചന്നധരാൻ കൃധി ॥ 75 (10)

T.B.3.7.6.22

ഉ॒ദ്യന്നദ്യ॑ വി നോ॑ ഭജ । പി॒താ പു॒ത്രേഭ്യോ॑ യഥാ॑ ॥
 ദീ॒ർഘായു॑ത്വസ്യ॒ ഹേശി॑ഷേ । തസ്യ॑ നോ॒ ദേഹി॑ സൂര്യ ॥
 ഉ॒ദ്യന്നദ്യ॑ മി॒ത്രമഹഃ॑ । ആ॒രോഹ॑ന്നു॒ത്തരാ॑ം ദിവം॑ ।
 ഹൃ॒ദ്ഭരോ॑ഗം മമ॒ സൂര്യ॑ । ഹ॒രിമാ॑ണം ച നാശയ ॥
 ശു॒കേഷു॑ മേ ഹ॒രിമാ॑ണം ।
 രോപ॑ണാകാസു॒ ദധു॑സി । 76 (10)

T.B.3.7.6.23

അഥോ॑ ഹാരി॒ദ്രവേഷു॑ മേ । ഹ॒രിമാ॑ണം നി॒ദധു॑സി ॥
 ഉ॒ദഗാ-ദയ-മാ॑ദിത്യഃ । വിശ്വേ॑ന സഹ॒സാ സഹ॑ ।
 ദി॒ഷന്തം॑ മമ॒ രന്ധ॑യൻ । മോ അ॒ഹം ദി॒ഷതോ॑ രധം ॥
 യോ നഃ॑ ശ॒പാ-ദശ॑പതഃ । യശ്ച॑ നഃ॒ ശപ॑തഃ ശ॒പാത് ॥
 ഉ॒ഷാശ്ച॑ തസ്മൈ॒ നിമ്രു॑ക്ച ।
 സർവ്വം॑ പാപ്സു॒ സമു॑ഹതാം ( ) ॥ 77 (10)

T.B.3.7.6.24

യോ നഃ സപതോ യോ രണഃ | മർതോഽഭിദാസതി ദേവാഃ |
 ഇധുസ്യേവ പ്രക്ഷായതഃ | മാ തസ്യോച്ഛേഷി കിഞ്ചന ||
 അവസ്യഷ്ടഃ പരാപത | ശരോ ബ്രഹ്മസ്യശ്രിതഃ |
 ഗച്ഛാഽമിത്രാൻ പ്രവിശ | മൈഷാം കഞ്ചനോച്ഛിഷഃ || 78 (10)
 (പതിഃ - പ്രജാപതയേ - തപസവീ - വാചാ - സൗഭഗായ-
 പശൂന്മേ പിനസവ - ദുർമരായും - ദേവയാനാ - നഗ്നേ -
 ടന്തരീക്ഷേഽഹമുത്തരോ ഭൂയാസം -പ്രജാപതിരസി
 സർവതഃ ശ്രിതഃ - പ്രവിഷ്ടം - ദേവതാഭിർ - വാജജിതം -
 പൃഥിവീ ഹായതാമഗ്നിരാഗ്നിശ്രോദ് - വൃശ്വത -
 സസ്യവാഽസ്യ - ഹുതേ - സ്യോന്നേന മേ സന്തിഷ്ടസ്യേ -
 തഃ - കൃധി - ദധ്മ - സ്യുഹതാ - +മഷ്ടൗ ച) (A6)

3.7.7 അനുവാകം 7 - സോമാൻഗ.ഭൂതേഷു മന്ത്രേഷു
 ദീക്ഷാമാരഭ്യാഗ്നീഷോമയിപശുപർയന്തേ പ്രയോഗേ
 ശേഷഭൂതാ മന്ത്രാഃ

T.B.3.7.7.1

സക്ഷേദം പശ്യ | വിധർതരിദം പശ്യ | നാകേദം പശ്യ |
 രമതിഃ പനിഷ്ടാ | ഋതം വർഷിഷ്ടം | അമൃതാ യാന്യാഹുഃ |
 സൂര്യോ വരിഷ്ടോ അക്ഷഭിർ വിഭാതി |
 അനു ദ്യാവാപൃഥിവീ ദേവപുത്രേ ||

ദീക്ഷാ॑സി തപ॑സോ യോ॑നിഃ ।
തപോ॑സി ബ്രഹ്മ॑ണോ യോ॑നിഃ । 79 (10)

T.B.3.7.7.2

ബ്രഹ്മാ॑സി ക്ഷ॒ത്രസ്യ॑ യോ॑നിഃ ।
ക്ഷ॒ത്രമ॑സ്യു॒തസ്യ॑ യോ॑നിഃ । ഋ॒തമ॑സി ഭൂ॒രാർഭേ॑ ।
ശ്രദ്ധാ॑മന॒സാ । ദീക്ഷാ॑മ॒തപ॑സാ ।
വിശ്വാ॑സ്യ ഭൂ॒വന॑സ്യാധി॒പതീ॑ം ।
സർവേ॑ കാമാ യജമാ॑നസ്യ സന്തു ॥
വാ॒തം പ്രാ॑ണം മന॒സാഽന്വാര॑ഭാമഹേ ।
പ്രജാ॑പതിം യോ ഭൂ॒വന॑സ്യ ഗോ॒പാഃ ।
സ നോ॑ മൃത്യോ॒സ്ത്രായ॑താം പാ॒ത്വഹ॑സഃ । 80 (10)

T.B.3.7.7.3

ജ്യോ॑ഗ്ജീവാ ജരാ॑മശീമഹി ॥
ഇ॒ന്ദ്ര ശാ॑കര ഗായ॒ത്രീം പ്ര॑പദ്യേ । താം തേ॑ യുനജ്ജിമി ।
ഇ॒ന്ദ്ര ശാ॑കര ത്രി॒ഷ്ടുഭം॑ പ്ര॑പദ്യേ । താം തേ॑ യുനജ്ജിമി ।
ഇ॒ന്ദ്ര ശാ॑കര ജഗ॒തീം പ്ര॑പദ്യേ । താം തേ॑ യുനജ്ജിമി ।
ഇ॒ന്ദ്ര ശാ॑കരാ॒നുഷ്ടുഭം॑ പ്ര॑പദ്യേ । താം തേ॑ യുനജ്ജിമി ।
ഇ॒ന്ദ്ര ശാ॑കര പ॒ക്തിം പ്ര॑പദ്യേ । 81 (10)

T.B.3.7.7.4

താം തേ യുനജ്മി || ആഹം ദീക്ഷാ-മരുഹ-മൃതസ്യ പതീം |
 ഗായത്രേണ ഛന്ദസാ ബ്രഹ്മണാ ച | ഋത്യു സത്യേഽധായി |
 സത്യമൃതേഽധായി | ഋതം ച മേ സത്യം ചാഭൂതാം |
 ജ്യോതിരഭൂവ്യു സുവരഗമം |
 സുവർഗം ലോകം നാകസ്യ പൃഷ്ഠം |
 ബ്രഹ്മസ്യ വിഷ്ണവ-മഗമം || പൃഥിവീ ദീക്ഷാ | **82 (10)**

T.B.3.7.7.5

തയാഽഗ്നിർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ |
 യയാഽഗ്നിർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ |
 തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി |
 അന്തരീക്ഷം ദീക്ഷാ | തയാ വായുർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ |
 യയാ വായുർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ |
 തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി |
 ദ്യൗർ ദീക്ഷാ | തയാഽഽദിത്യോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ |
 യയാഽഽദിത്യോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ | **83 (10)**

T.B.3.7.7.6

തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി | ദിശോ ദീക്ഷാ |
 തയാ ചന്ദ്രമാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ |
 യയാ ചന്ദ്രമാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ |

തയാ॑ ത്വാ॑ ദീക്ഷയാ॑ ദീക്ഷയാ॑മി ।

ആപോ॑ ദീക്ഷാ॑ । തയാ॑ വരു॑ണോ॑ രാജാ॑ ദീക്ഷയാ॑ ദീക്ഷി॑തഃ ।

യയാ॑ വരു॑ണോ॑ രാജാ॑ ദീക്ഷയാ॑ ദീക്ഷി॑തഃ ।

തയാ॑ ത്വാ॑ ദീക്ഷയാ॑ ദീക്ഷയാ॑മി ।

ഓഷധ॑യോ॑ ദീക്ഷാ॑ । **84 (10)**

T.B.3.7.7.7

തയാ॑ സോമോ॑ രാജാ॑ ദീക്ഷയാ॑ ദീക്ഷി॑തഃ ।

യയാ॑ സോമോ॑ രാജാ॑ ദീക്ഷയാ॑ ദീക്ഷി॑തഃ ।

തയാ॑ ത്വാ॑ ദീക്ഷയാ॑ ദീക്ഷയാ॑മി । വാഗ് ദീക്ഷാ॑ ।

തയാ॑ പ്രാ॒ണോ॑ ദീക്ഷയാ॑ ദീക്ഷി॑തഃ ।

യയാ॑ പ്രാ॒ണോ॑ ദീക്ഷയാ॑ ദീക്ഷി॑തഃ ।

തയാ॑ ത്വാ॑ ദീക്ഷയാ॑ ദീക്ഷയാ॑മി ।

പൃഥി॑വീ ത്വാ॑ ദീക്ഷമാ॑ണ-മനു॑ദീക്ഷതാം ।

അന്ത॑രിക്ഷം ത്വാ॑ ദീക്ഷമാ॑ണ-മനു॑ദീക്ഷതാം ।

ദ്യാ॒സ്ത്യാ॑ ദീക്ഷമാ॑ണ-മനു॑ദീക്ഷതാം । **85 (10)**

T.B.3.7.7.8

ദിശ॑സ്ത്യാ॑ ദീക്ഷമാ॑ണ-മനു॑ദീക്ഷന്താം ।

ആപ॑സ്ത്യാ॑ ദീക്ഷമാ॑ണ-മനു॑ദീക്ഷന്താം ।

ഓഷധ॑യസ്ത്യാ॑ ദീക്ഷമാ॑ണ-മനു॑ദീക്ഷന്താം ।

വാക്ത॑യാ॑ ദീക്ഷമാ॑ണ-മനു॑ദീക്ഷതാം ।

ഋ॒ച॒സ്താ॑ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണ-മ॒നുദീ॑ക്ഷന്താം ।
സാ॒മാനി॑ ത്വാ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണ-മ॒നുദീ॑ക്ഷന്താം ।
യജു॑ഷി॒ഷി ത്വാ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണ-മ॒നുദീ॑ക്ഷന്താം ।
അഹ॑ശ്വ രാ॒ത്രിശ്വ । കൃ॒ഷിശ്വ॑ വൃ॒ഷ്ടിശ്വ॑ ।
തി॒ഷിശ്വാ॑പചിതിശ്വ । **86 (10)**

T.B.3.7.7.9

ആ॒പശ്വാ॑ഷധയശ്വ । ഊ॒ർക॑ച്ഛ സൂ॒ന്യതാ॑ ച ।
താ॒സ്താ॑ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണ-മ॒നുദീ॑ക്ഷന്താം ॥
സേ॒വ ദക്ഷേ॑ ദക്ഷ॒പിതേ॑ഹ സീ॒ദ ।
ദേ॒വാനാ॑ഽ സൂ॒തോ മ॒ഹതേ॑ രണായ ।
സ്വാ॒സ॒സ്ഥ-സൂ॒നുവാ॑ സം॒വിശ॑സ്യ ।
പി॒തൈവൈ॑ധി സൂ॒നവ॑ ആ സൂ॒ശേവഃ॑ ।
ശി॒വോ മാ॑ ശി॒വമാ॑വിശ । സ॒ത്യം മ॑ ആ॒ത്മാ ।
ശ്ര॒ദ്ധാ മേ॑ ടക്ഷി॒തിഃ । **87 (10)**

T.B.3.7.7.10

തപോ॑ മേ പ്രതി॒ഷ്ഠാ ।
സ॒വിത്യ॑പ്രസൂ॒താ മാ॑ ദിശോ॑ ദീ॒ക്ഷയ॑ന്തു । സ॒ത്യമ॑സ്മി ॥
അഹം॑ ത്വദ॒സ്മി മദ॑സി ത്വമേ॒തത് ।
മമാ॑സി യോനി॒സ്തവ॑ യോനി॒രസ്മി॑ ।
മമൈ॒വ സ॒ന്നഹ॑ ഹ॒വ്യാന്യ॑ഗേ ।

പുത്രഃ പിത്രേ ലോകക്യ-ജ്ജാതവേദഃ ॥
 ആജുഹാനഃ സുപ്രതീകഃ പുരസ്താത് |
 അഗ്നേ സ്വാം യോനിമാസീദ സാദ്ധ്യാ |
 അസിന്മി സധസ്ഥേ അദ്ധ്യുത്തരസിന് | **88 (10)**

T.B.3.7.7.11

വിശ്വേ ദേവാ യജമാനശ്ച സീദത ॥
 ഏകമിഷേ വിഷ്വസ്ത്യാഽനേതു |
 ദേ ഊർജേ വിഷ്വസ്ത്യാഽനേതു |
 ത്രീണി വ്രതായ വിഷ്വസ്ത്യാഽനേതു |
 ചതാരി മായോ ദവായ വിഷ്വസ്ത്യാഽനേതു |
 പഞ്ച പശുഭ്യോ വിഷ്വസ്ത്യാഽനേതു |
 ഷഡ്ഠായസ്പോഷായ വിഷ്വസ്ത്യാഽനേതു |
 സപ്ത സപ്തഭ്യോ ഹോത്രാഭ്യോ വിഷ്വസ്ത്യാഽനേതു ॥
 സഖായഃ സപ്തപദാ അഭൂമ | സഖ്യം തേ ഗമേയം | **89 (10)**

T.B.3.7.7.12

സഖ്യാത്തേ മാ യോഷം | സഖ്യാന്മേ മാ യോഷ്യാഃ ॥
 സാഽസി സുബ്രഹ്മണ്യേ | തസ്യാസ്മേ പൃഥിവീ പാദഃ |
 സാഽസി സുബ്രഹ്മണ്യേ | തസ്യാസ്മേന്തരിക്ഷം പാദഃ |
 സാഽസി സുബ്രഹ്മണ്യേ | തസ്യാസ്മേ ദ്യൗഃ പാദഃ |
 സാഽസി സുബ്രഹ്മണ്യേ | തസ്യാസ്മേ ദിശഃ പാദഃ | **90 (10)**

T.B.3.7.7.13

പരോരജാസ്മൈ പഞ്ചമഃ പാദഃ | സാ ന ഇഷമൂർജം ധുകുച |
 തേജ ഇന്ദ്രിയം | ബ്രഹ്മവർചസമന്നാദ്യം ||
 വിമിമേ ത്വാ പയസ്യതിം |
 ദേവാനാം ധേനുഃ സുദൃഘാ-മനപസ്സുരന്തിം |
 ഇന്ദ്രഃ സോമം പിബതു | ക്ഷേമോ അസ്മു നഃ ||
 ഇമാം നരാഃ കൃണുത വേദിമേത്യ |
 വസുമതീഃ രുദ്രവതീ-മാദിത്യവതീം | **91 (10)**

T.B.3.7.7.14

വർഷന്ദിവഃ | നാഭാ പൃഥിവ്യാഃ |
 യഥാഽയം യജമാനോ ന രിഷ്യേത് |
 ദേവസ്യ സവിതുഃ സവേ ||
 ചതുശ്ശിഖണ്ഡാ യുവതിഃ സുപേശാഃ |
 ഘൃതപ്രതീകാ ഭുവനസ്യ മദ്ധ്യേ |
 തസ്മാഃ സുപർണാവധി യൗ നിവിഷുൗ |
 തയോർ ദേവാനാമധി ഭാഗധേയം || അപ ജന്യം ഭയം നുദ |
 അപ ചക്രാണി വർതയ ( ) | ഗൃഹഃ സോമസ്യ ഗച്ഛതം ||
 ന വാ ഉവേതന്ത്രിയസേ ന രിഷ്യസി |
 ദേവാഃ ഇദേഷി പഥിഭിഃ സുഗേഭിഃ |
 യത്ര യന്തി സുകൃതോ നാപി ദുഷ്ടൃതഃ |

തത്ര ത്വാ ദേവഃ സവിതാ ദധാതു || 92 (15)

(ബ്രഹ്മണോ യോനി - രഹസഃ - പക്തിം പ്രപദ്യേ-
 ദീക്ഷാ - യയോഽഽദിത്യോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിത - സ്മയാ" ത്വാ
 ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമ്യോഷധയോ ദീക്ഷാ - ദ്യൗസ്ത്വാ
 ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷതാ - മപ്ചിതിശ്ചാ - ക്ഷിതി -
 രുത്തരസ്മിൻ - ഗമേയം - ദിശഃ പാദ - ആദിത്യവൃതീം -
 വർതയ പഞ്ച ച) (A7)

3.7.8 അനുവാകം 8 - പശുവിഷയാ അച്ചിദ്രമന്ത്രഃ

T.B.3.7.8.1

യദസ്യ പാരേ രജസഃ | ശുക്രം ജ്യോതിരജായത |
 തന്നഃ പർഷദതി ദിഷഃ | അഗേ വൈശ്യാനര സ്വാഹാ ||
 യസ്മാദ് ദീഷാഽവാശിഷ്ഠഃ | തതോ നോ അഭയം കൃധി |
 പ്രജാഭ്യഃ സർവാഭ്യോ മൃധ | നമോ രൂദ്രായ മീഡുഷേ ||
 യസ്മാദ് ദീഷാ നൃഷദഃ | തതോ നോ അഭയം കൃധി | 93 (10)

T.B.3.7.8.2

പ്രജാഭ്യഃ സർവാഭ്യോ മൃധ | നമോ രൂദ്രായ മീഡുഷേ ||
 ഉദുസ്ര തിഷ്ടു പ്രതിതിഷ്ടു മാ രിഷഃ |
 മേമം യജ്ഞം യജമാനം ച രീരിഷഃ |
 സുവർഗേ ലോകേ യജമാനഃ ഹി ധേഹി |

ശം ന ഏധി ദിപദേ ശം ചതുഷ്ഠദേ ||
യസ്മാദ് ഭിഷാഽവേപിഷ്ടാഃ പലായിഷ്ടാഃ സമജ്ഞാസ്ഥാഃ |
തതോ നോ അഭയം കൃധി | പ്രജാഭ്യഃ സർവാഭ്യോ മൃഡ |
നമോ രൂദ്രായ മീഡുഷേ || 94 (10)

T.B.3.7.8.3

യ ഇദമകഃ | തസ്മൈ നമഃ | തസ്മൈ സ്വാഹാ ||
“ന വാ ഉ വേതന്ത്രിയസേ{1}“ |
“ആശാനാം ത്വാ {2}“ “വിശ്വാ ആശാഃ{3}“ ||
യജ്ഞസ്യ ഹി സ്ഥ ഗൃതിയൗ | ഇന്ദ്രാഗ്നീ ചേതനസ്യ ച |
ഹുതാഹുതസ്യ തൃപ്യതം |
അഹുതസ്യ ഹുതസ്യ ച |
ഹുതസ്യ ചാഹുതസ്യ ച | അഹുതസ്യ ഹുതസ്യ ച ( ) |
ഇന്ദ്രാഗ്നീ അസ്യ സോമസ്യ | വീതം പിബതം ജുഷേമാം ||
മാ യജമാനം തമോ വിദത് | മർത്വിജോ മോ ഇമാഃ പ്രജാഃ |
മാ യഃ സോമമിമം പിബാത് |
സംസൃഷ്ടമുദയം കൃതം || 95 (10)

(കൃധി - മീഡുഷേ - ഹുതസ്യ ച സപ്ത ച) (A8)

3.7.9 അനുവാകം 9 - ഉപാംശാഭിഷവാ മന്ത്രാഃ

T.B.3.7.9.1

അനാഗസസ്ത്യാ വയം | ഇന്ദ്രേണ പ്രേഷിതാ ഉപ |
 വായുഷ്ടേ അസ്ത്യാശ്ശഭുഃ | മിത്രസ്തേ അസ്ത്യാശ്ശഭുഃ |
 വരുണസ്തേ അസ്ത്യാശ്ശഭുഃ || അപാം ക്ഷയാ ഋതസ്യ ഗർഭാഃ |
 ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ ശ്യേനാ അതിഥയഃ |
 പർവതാനാം കകുഭഃ പ്രയുതോ നപാതാരഃ |
 വസുനേന്ദ്രഃ ഹായത |
 ഘോഷേണാമീവാഘ-ശ്ചാതയത | **96 (10)**

T.B.3.7.9.2

യുക്താഃ സ്ഥ വഹത ||
 ദേവാ ഗ്രാവാണ ഇന്ദുരിന്ദ്ര ഇത്യവാഭിഷുഃ |
 ഏന്ദ്രമചുച്യവുഃ പരമസ്യാഃ പരാവതഃ |
 ആസ്മാമ് സധസ്ഥാത് | ഓരോ-രന്തരീക്ഷാത് |
 ആ സുഭൂത-മസുഷവുഃ | ബ്രഹ്മവർചസം മ ആസുഷവുഃ |
 സമരേ രക്ഷാഘസ്യവധിഷുഃ | അപഹതം ബ്രഹ്മജ്യസ്യ ||
 വാക്ച ത്വാ മനശ്ച ശ്രീണീതാം | **97 (10)**

T.B.3.7.9.3

പ്രാണശ്ച ത്വാഽപാനശ്ച ശ്രീണീതാം |
 ചക്ഷുശ്ച ത്വാ ശ്രോത്രം ച ശ്രീണീതാം |
 ദക്ഷശ്ച ത്വാ ബലം ച ശ്രീണീതാം |

ഓജശ്ച ത്വാ സഹശ്ച ശ്രീണീതാം ।
 ആയുശ്ച ത്വാ ജരാ ച ശ്രീണീതാം ।
 ആത്മാ ച ത്വാ തന്യുശ്ച ശ്രീണീതാം ।
 ശൃതോഽസി ശൃതം കൃതഃ । ശൃതായ ത്വാ ശൃതേഭ്യസ്ത്വാ ॥
 യമിന്ദ്രമാഹുർ വരുണം ധ്വമാഹുഃ ।
 യം മിത്രമാഹുർ യമു സത്യമാഹുഃ । **98 (10)**

T.B.3.7.9.4

യോ ദേവാനാം ദേവതമ-സ്തപോജാഃ ।
 തസ്മൈ ത്വാ തേഭ്യസ്ത്വാ ॥ മയി തൃദിന്ദ്രിയം മഹത് ।
 മയി ദക്ഷോ മയി ക്രതുഃ । മയി ധായി സുവീര്യം ।
 ത്രിശുഗ് ഘർമോ വിദാതു മേ । ആകൃത്യ മനസാ സഹ ।
 വിരാജാ ജ്യോതിഷാ സഹ ।
 യജ്ഞേന പയസാ സഹ । തസ്യ ദോഹമശീമഹി । **99 (10)**

T.B.3.7.9.5

തസ്യ സുമമശീമഹി । തസ്യ ദക്ഷമശീമഹി ।
 വാഗ്ജുഷാണാ സോമസ്യ തൃപ്യതു ॥
 “മിത്രോ ജനാൻ{4}” “പ്ര സ മിത്ര{5}” ॥
 യസ്മാന്ന ജാതഃ പരോ അന്യോ അസ്തി ।
 യ ആവിവേശ ഭുവനാനി വിശ്വാ ।
 പ്രജാപതിഃ പ്രജയാ സംവിദാനഃ ।

ത്രീ॒ണി॒ ജ്യോ॒തി॒ഷി॒ സ॒ച॒തേ॒ സ॒ ഷോ॒ഡശീ॑ ॥

ഏ॒ഷ ബ്ര॒ഹ്മാ യ॑ ജ്വ॒തിയഃ॑ ।

ഇ॒ന്ദ്രോ॒ നാമ॑ ശ്രു॒തോ ഗ॒ണേ ॥ 100 (10)

T.B.3.7.9.6

പ്ര॒തേ॒ മഹേ॑ വി॒ദമേ॑ ധൃ॒ശ്സി॒ഷ്യ॒ ഹരീ॑ ॥

യ॒ ജ്വ॒തിയഃ॑ പ്ര॒തേ॒ വന്വേ॑ । വ॒നു॒ഷോ॑ ഹ॒ര്യ॒തം മദം॑ ॥

ഇ॒ന്ദ്രോ॒ നാമ॑ ഘൃ॒തം ന॒ യഃ । ഹ॒രിഭി॑ശ്ചാ॒രു॒ സേച॑തേ ।

ശ്രു॒തോ ഗ॒ണ ആ॑ ത്വാ॒ വിശ॑ന്തു । ഹ॒രിവ॑ർപ॒സം ഗി॑രഃ ॥

ഇ॒ന്ദ്രാധി॑പ॒തേഽധി॑പ॒തിസ്ത്വം॑ ദേ॒വാനാ॑മ॒സി । അ॒ധിപ॑തിം മാ॒ം ।

ആ॒യുഷ്ഠ॑ന്തം വർച॒സ്വന്തം॑ മ॒നുഷ്യ॑ഷു॒ കൂ॒രു ॥ 101 (10)

T.B.3.7.9.7

ഇ॒ന്ദ്രശ്ച॑ സ॒മ്രാഡ്॑ വ॒രുണ॑ശ്ച॒ രാജാ॑ ॥

തൗ॒ തേ॑ ദക്ഷം ച॒ക്രതു॑രഗ്ര॒ ഏ॒തം ।

ത॒യോ॒രനു॑ ദക്ഷം ദക്ഷ॒യാമി॑ ।

വാഗ്ജു॑ഷാണാ॒ സോമ॑സ്യ॒ തൃപ്യ॑തു ॥

പ്ര॒ജാപ॑തിർ വി॒ശ്വക॑ർമാ ।

ത॒സ്യ॒ മനോ॑ ദേ॒വം യജേ॑ന്തൻ രാ॒ദ്ധ്യാസം॑ ।

അർഥേ॒ഗാ അ॒സ്യ॒ ജഹി॑തഃ ।

അ॒വ॒സാന॑പ॒തേ॒ ഽവ॒സാനം॑ മേ॒ വി॒ന്ദ ॥

നമോ॑ രു॒ദ്രായ॑ വാ॒സോ॑ഷ്ഠതയേ॑ ।

ആ॒യനേ॑ വി॒ദ്രവ॑ണേ । 102 (10)

T.B.3.7.9.8

ഉ॒ദ്യാനേ॑ യത്പ॒രായ॑ണേ । ആ॒വർത॑നേ വി॒വർത॑നേ ।

യോ॑ ഗോ॒പായ॑തി ത്വ് ഹു॒വേ ॥

യാ॒ന്യപാ॑മി॒ത്യാ-ന്യ॑പ്രതീ॒ത്താ-ന്യ॑സ്തി ।

യ॒മസ്യ॑ ബ॒ലിനാ॑ ചരാമി ।

ഇ॒ഹൈവ॑ സ॒ന്തഃ പ്ര॒തി തദ്-യാ॑തയാമഃ ।

ജീ॒വാ ജീ॒വേദ്യോ॑ നിഹരാമ ഏ॒നത് ॥

അ॒ന്യുണാ॑ അ॒സ്തിന്ന॑ന്യുണാഃ പ॒രസ്തി॑ന് ।

തൃ॒തീയേ॑ ലോ॒കേ അ॒ന്യുണാഃ॑ സ്യാമ ।

യേ॑ ദേ॒വയാ॑നാ ഉ॒ത പി॑ത്യുയാണാഃ । 103 (10)

T.B.3.7.9.9

സ॒ർവാൻ പ॑മോ അ॒ന്യുണാ॑ ആ॒ക്ഷീയേമ॑ ॥

ഇ॒ദമു॑ നു ശ്രേ॒യോഽവ॑സാന-മാഗ॒ന്മ ।

ശി॒വേ നോ॑ ദ്യാവാ॒പൃഥി॒വീ ഉ॒ഭേ ഇ॒മേ ।

ഗോ॒മദ്-ധ॑ന॒വ-ദ॑ശ്വ॒വ-ദു॑ർജ്ജ॒സ്വത് ।

സു॒വീരാ॑ വി॒രൈര॑നൃ സഞ്ച॒രേമ॑ ॥

അ॒ർകഃ പ॑വി॒ത്ര്യ് ര॑ജ॒സോ വി॑മാനഃ ।

പു॒നാതി॑ ദേ॒വാനാ॑ം ദു॒വ്നാനി॑ വിശ്വാ॑ ।

ദ്യാവാപൃഥ്വിവീ പയസാ സംവിദാനേ ।

ഘൃതം ദുഹാതേ അമൃതം പ്രപീനേ ॥

പവിത്രമർകോ രജസോ വിമാനഃ ( ) ।

പുനാതി ദേവാനാം ദുവ്നാനി വിശ്വാ ।

സുവർ ജ്യോതിർ യശോ മഹത് ।

അശീമഹി ഗായമൃത പ്രതിഷ്ഠാം ॥ 104 (13)

(ചായത - ശ്രീണീതാഴ് - സത്യമാഹു - രശീമഹി-

ഗണേ - കുരു - വിദ്രവണേ - പിത്യയാണാ - അർകോ

രജസോ വിമാനസ്രീണീ ച) (A9)

3.7.10 അനുവാകം 10 - സൗമികപ്രായാശ്ചിത്തമന്ത്രഃ

T.B.3.7.10.1

ഉദസ്താംഹീഥ് സവിതാ മിത്രോ അര്യമാ ।

സർവാ-നമിത്രോ-നവധീദ്-യുഗേന ।

ബൃഹന്തം മാമകരദ്-വീരവന്തം ।

രഥന്തരേ ശ്രയസ്വ സാഹാ പൃഥ്വിവ്യാം ।

വാമദേവ്യേ ശ്രയസ്വ സാഹാഽന്തരിക്ഷേ ।

ബൃഹതി ശ്രയസ്വ സാഹാ ദിവി ।

ബൃഹതാ ത്യാപസ്തന്തോമി ॥

ആ ത്യാ ദദേ യശസേ വീര്യായ ച ।

അസ്താസ്വഹ്നിയാ യൂയം ദധാമേന്ദ്രിയം പയഃ ॥
യസ്മൈ ദ്രഹ്ണോ യസ്മൈ ഉദർഷഃ | 105 (10)

T.B.3.7.10.2

ദൈവ്യഃ കേതുർ വിശ്വം ഭുവന-മാവിവേശ |
സ നഃ പാഹ്യരിഷ്ടൈസ്ത്വ സ്വാഹാ ॥
അനു മാ സർവോ യജേതാഽയമേതു |
വിശ്വേ ദേവാ മരുതഃ സാമാർകഃ |
ആപ്രിയ ശുന്ദാപ്സി നിവിദോ യജുപ്ഷി |
അസ്യൈ പൃഥിവ്യൈ യദ്-യജ്ഞിയം ॥
പ്രജാപതേർ വർതനിമനു വർതസ്യ |
അനു വീരൈരനു രാദ്ധ്യാമ ഗോഭിഃ |
അന്യശൈരനു സർവൈരു പുഷ്ടൈഃ |
അനു പ്രജയാഽനീന്ദ്രിയേണ | 106 (10)

T.B.3.7.10.3

ദേവാ നോ യജ്ഞമുജുധാ നയന്തു ॥
പ്രതി ക്ഷത്രേ പ്രതിതിഷ്ഠാമി രാശ്രൈഃ |
പ്രത്യശോഷു പ്രതിതിഷ്ഠാമി ഗോഷു |
പ്രതി പ്രജായാം പ്രതിതിഷ്ഠാമി ദിവ്യേ |
വിശ്വമന്യാഽഭി വാവൃധേ | തദന്യസ്യാ-മധിശ്രിതം |
ഭിവേ ച വിശ്വകർമ്മണേ | പൃഥിവ്യൈ ചാകരം നമഃ ॥

അസ്താനുഃ പൃഥ്വിവീം ।

അസ്താനുഷഭോ യുവാ ഗാഃ । 107 (10)

T.B.3.7.10.4

സുനേമാ വിശ്വാ ഭുവനാ । സുനോ യജ്ഞഃ പ്രജനയതു ।

അസ്താനജനി പ്രാജനി । ആ സുനാജ്ജായതേ വൃഷാ ।

സുനാത് പ്രജനിഷീമഹി ॥

യേ ദേവാ യേഷാമിദം ഭാഗധേയം ബഭൂവ ।

യേഷാം പ്രയാജാ ഉതാനുയാജാഃ ।

ഇന്ദ്രജ്യേഷോഭ്യോ വരുണരാജഭ്യഃ ।

അഗ്നിഹോത്യഭ്യോ ദേവേഭ്യഃ സ്വാഹാ ॥

ഉത ത്യാ നോ ദിവാ മതിഃ । 108 (10)

T.B.3.7.10.5

അദിതിരുത്യാഃശമത് । സാ ശന്താചീ മയസ്കരത് ।

അപ സ്രിധഃ ॥ ഉത ത്യാ ദൈവ്യാ ദിഷജാ ।

ശം നസ്കരതോ അശിനാ । യൂയാതാമസ്മദ്-രപഃ ।

അപ സ്രിധഃ ॥ ശമഗ്നി-രഗ്നിദി-സ്കരത് ।

ശം നസ്കപതു സൂര്യഃ । ശം വാതോ വാത്വരപാഃ । 109 (10)

T.B.3.7.10.6

അപ സ്രിധഃ ॥ തദിത്പദം ന വിചികേത വിദ്വാൻ ।

യന്മൃതഃ പുനരപ്യേതി ജീവാൻ ।

ത്രി॒വൃ॒ദ്യദ് ഭു॒വന॑സ്യ॒ രഥ॑വൃ॒ത് |
 ജീ॒വോ ഗ॑ർഭോ॒ ന മൃ॒തഃ സ ജീ॑വാ॒ത് ||
 പ്ര॒ത്യ॒സ്സെ പി॑പീ॒ഷതേ॑ | വി॒ശ്വാ॑നി വി॒ദുഷേ॑ ഭര॒ |
 അ॒രൺഗ॑മായ ജ॒ഗമ॑വേ |
 അ॒പശ്ചാദ്ദ॑ഷ്യ॒നേ നരേ॑ ||
 ഇ॒ന്ദു॒രി॒ന്ദു-മ॑വാ॒ഗാത് ( ) | ഇ॒ന്ദോ॑രിന്ദോ॒ഽപാ॑ത് |
 ത॒സ്യ ത ഇ॒ന്ദവി॑ന്ദ്ര॒പീത॑സ്യ॒ മധു॑മതഃ |
 ഉ॒പ॒ഹൃ॒തസ്യോ-പ॑ഹൃ॒തോ ഭ॑ക്ഷയാമി || 110 (13)

(ഉ॒ദർഷ - ഇ॒ന്ദ്രിയേണ - ഗാ - മതി - ര॒രപാ -
 അ॒ഗാത് ത്രീ॑ണി ച) (A10)

3.7.11 അനുവാകം 11 - ദർശപൂർണ്ണമാസപ്രായശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.11.1

ബ്ര॒ഹ്മ പ്ര॑തി॒ഷ്ഠാ മ॑ന॒സോ ബ്ര॑ഹ്മ॒ വാചഃ॑ |
 ബ്ര॒ഹ്മ യ॑ജ്ഞാനാച്ഛ॒ ഹവി॑ഷാ-മാ॒ജ്യ॒സ്യ |
 അ॒തി॒രി॒ക്തം ക॑ർമ്മ॒ണോ യ॑ച്ഛ॒ ഹീ॒നം |
 യ॒ജ്ഞഃ പ॑ർവാ॒ണി പ്ര॑തി॒ര॒ന്നേ॑തി ക॒ല്പ॑യ॒ന് |
 സ്വാ॒ഹാ॒കൃ॒താഽഽഹൃ॑തിരേതു॒ ദേ॒വാൻ ||
 ആ॒ശ്രാ॑വിത-മ॒ത്യാശ്രാ॑വിതം |
 വ॒ഷ്ട്കൃ॑ത-മ॒ത്യനു॑ക്തം ച യ॒ജ്ഞേ॑ |
 അ॒തി॒രി॒ക്തം ക॑ർമ്മ॒ണോ യ॑ച്ഛ॒ ഹീ॒നം |

യജ്ഞഃ പർവാണി പ്രതിരന്നേതി കല്പയന് ।
സ്വാഹാക്യതാഃഹൃതിരേതു ദേവാൻ ॥ 111 (10)

T.B.3.7.11.2

യദോ ദേവാ അതിപാദയാനി ।
വാചാ ചിത്പ്രയതം ദേവഹേഡനം ।
അരായോ അസ്മാഃ അഭിദുച്ഛൂനായതേ ॥
അന്യത്രാസ്മൻ-മരുത-സ്തന്നിധേതന ॥
തതം മ ആപസ്തദു തായതേ പുനഃ ।
സ്വാദിഷ്ടാ ധീതിരുചമായ ശസ്യതേ ।
അയഃ സമുദ്ര ഉത വിശദേഷജഃ ।
സ്വാഹാക്യതസ്യ സമുത്യപ്ണുതർഭുവഃ ॥
“ഉദായം തമസസ്സരി{6}” ।

“ഉദു ത്യം{7}” “ചിത്രം{8}” । 112 (10)

T.B.3.7.11.3

“ഇമം മേ വരുണ{9}” “തത്താ യാമി{10}” ।
“ത്വം നോ അഗ്നേ{11}” “സ ത്വം നോ അഗ്നേ{12}” ।
“ത്വമഗ്നേ അയാഃസി{13}” “പ്രജാപതേ{14}” ॥
ഇമം ജീവേഭ്യഃ പരിധിം ദധാമി ।
മൈഷാം നു ഗാദപരോ അർദ്ധമേതം ।
ശതം ജീവന്തു ശരദഃ പുരുചീഃ ।

തിരോ മൃത്യും ദധതാം പർവതേന ॥
ഇഷ്ടേഭ്യഃ സ്വാഹാ വഷഡനിഷ്ടേഭ്യഃ സ്വാഹാ ॥
ദേഷജം ദുരിഷ്ടേഭ്യ സ്വാഹാ നിഷ്കൃത്യേ സ്വാഹാ ॥
ദാരാർദ്ധ്യേ സ്വാഹാ ദൈവീഭ്യസ്തുഭ്യഃ സ്വാഹാ ॥ 113 (10)

T.B.3.7.11.4

ഋദ്ധ്യേ സ്വാഹാ സമൃദ്ധ്യേ സ്വാഹാ ॥
യത ഇന്ദ്ര ദയാമഹേ । തതോ നോ അഭയം കൃധി ।
മഘവന്തുഗ്ധി തവ തന്ന ഊതയേ ॥
വി ദിഷോ വി മൃധോ ജഹി ॥ സ്വസ്തിദാ വിശസ്തിഃ ।
വ്യത്രഹാ വിമൃധോ വശീ । വൃഷേന്ദ്രഃ പുര ഏതു നഃ ।
സ്വസ്തിദാ അഭയം കരഃ ॥
ആദിർ ഗീർദിർ യദതോ ന ഊനം ॥ 114 (10)

T.B.3.7.11.5

ആപ്യായയ ഹരിവോ വർദ്ധമാനഃ ।
യദാ സ്തോത്യഭ്യോ മഹി ഗോത്രാ രുജാസി ।
ഭൂയിഷ്ടദാജോ അധ തേ സ്യാമ ॥
അനാജ്ഞാതം യദാജ്ഞാതം । യജ്ഞസ്യ ക്രിയതേ മിഥു ।
അഗ്നേ തദസ്യ കല്പയ । തച് ഹി വേതമ യമാതഥം ॥
പുരുഷസംമിതോ യജ്ഞഃ । യജ്ഞഃ പുരുഷസംമിതഃ ।
അഗ്നേ തദസ്യ കല്പയ ( ) । തച് ഹി വേതമ യമാതഥം ॥

യത് പാകത്രാ മനസാ ദീനദക്ഷാ ന ।
 യജ്ഞസ്യ മന്വതേ മർതാസഃ ।
 അഗ്നിഷ്ടദ്ധോതാ ക്രതുവിദ്-വിജാനന് ।
 യജിഷ്ടോ ദേവാഃ ഋതുശോ യജാതി ॥ 115 (15)

(ദേവാഃ - ശ്ചിത്രം - തനുദ്യഃ സ്വാഹോ - നം -
 പുരുഷസംമിതോഽഗേ തദസ്യ കല്പയ പഞ്ച ച) (A11)

3.7.12 അനുവാകം 12 - അഗ്നിഷ്ടോമാദൗ യജമാനജപ്യാ മന്ത്രവിശേഷാഃ

T.B.3.7.12.1

യദ്ദേവാ ദേവഹേഡനം । ദേവാസശ്ചക്യമാ വയം ।
 ആദിത്യാ-സുസ്മാമാ മുഞ്ചത । ഋതസ്യർതേന മാമുത ॥
 ദേവാ ജീവനകാമ്യോ യത് । വാചാഽന്യതമുദിമ ।
 അഗ്നിർ മാ തസ്മാദേനസഃ । ഗാർ.ഹപത്യഃ പ്രമുഞ്ചതു ।
 ദുരിതാ യാനി ചക്യമ । കരോതു മാമനേനസം ॥ 116 (10)

T.B.3.7.12.2

ഋതേന ദ്യാവാപൃഥിവീ । ഋതേന ത്വച് സരസ്വതി ।
 ഋതാമാ മുഞ്ചതാഃഹസഃ । യദന്യക്യത-മാരിമ ॥
 സജാതശ്ച്സാദുത വാ ജാമിശ്ച്സാത് ।
 ജ്യായസഃ ശ്ച്സാദുത വാ കനീയസഃ ।
 അനാജ്ഞാതം ദേവക്യതം യദേനഃ ।

തസ്മാത്തമസ്മാത്-ജാതവേദോ മുമുഗ്ധി ||
യദാചാ യന്മനസാ |

ബാഹുദ്യാ-മൂരുദ്യാ-മഷ്ടീവദ്ദ്യാം | 117 (10)

T.B.3.7.12.3

ശിശ്ണൈർ യദന്യതം ചക്രമാ വയം |

അഗ്നിർ മാ തസ്മാദേനസഃ ||

യദ്ധസ്മാദ്യാം ചകര കിൽബിഷാണി |

അക്ഷാണാം വഗ്നു-മുപജിഷ്ണമാനഃ |

ദൂരേപശ്യാ ച രാശ്രുദ്യുച്ഛ |

താന്യസ്തരസാ-വന്ദുദത്താ-മൃണാനി ||

അദീവ്യന്യുണം യദഹം ചകാർ |

യദാദാസ്യൻമ് സഞ്ജഗാരാ ജനേദ്യഃ |

അഗ്നിർ മാ തസ്മാദേനസഃ ||

യന്മയി മാതാ ഗർഭേ സതി | 118 (10)

T.B.3.7.12.4

ഏനശ്ചകാര യത് പിതാ | അഗ്നിർ മാ തസ്മാദേനസഃ ||

യദാപിപേഷ മാതരം പിതരം | പുത്രഃ പ്രമുദിതോ ധയന് |

അഹിപ്സിതൗ പിതരൗ മയാ തത് |

തദഗേ അന്യുണോ ദവാമി ||

യദന്തരിക്ഷം പൃഥിവീമുത ദ്യാം |

യന്മാതരം പിതരം വാ ജിഹിഷ്സിമ |
 അഗ്നിർ മാ തസ്മദേനസഃ ||
 യദാശസാ നിശസാ യത്പരാശസാ | **119 (10)**

T.B.3.7.12.5

യദേനശ്ചക്യമാ നൂതനം യത്പുരാണം |
 അഗ്നിർ മാ തസ്മദേനസഃ || അതിക്രാമാമി ദുരിതം യദേനഃ |
 ജഹാമി രിപ്രം പരമേ സധസ്ഥേ |
 യത്ര യന്തി സുകൃതോ നാപി ദുഷ്ട്യതഃ |
 തമാരോഹാമി സുകൃതാം നു ലോകം ||
 ത്രിതേ ദേവാ അമൃജതൈതദേനഃ |
 ത്രിത ഏതന്മനുഷ്യേഷു മാമൃജേ |
 തതോ മാ യദി കിഞ്ചിദാനശേ |
 അഗ്നിർ മാ തസ്മദേനസഃ | **120 (10)**

T.B.3.7.12.6

ഗാർഹപത്യഃ പ്രമുഞ്ചതു | ദുരിതാ യാനി ചക്യമ |
 കരോതു മാമനേനസം || ദിവി ജാതാ അഹ്സു ജാതാഃ |
 യാ ജാതാ ഓഷധീഭ്യഃ | അഥോ യാ അഗ്നിജാ ആപഃ |
 താ നഃ ശുന്ധന്തു ശുന്ധനീഃ ||
 യദാപോ നക്തം ദുരിതം ചരാമ |
 യദാ ദിവ്യാ നൂതനം യത്പുരാണം |

ഹിരണ്യവർണാസ്തത ഉത്പുനീത നഃ ( ) ॥

“ഇമം മേ വരുണ{15}” “തത്താ യാമി{16}” ।

“ത്വം നോ അഗ്നേ{17}” “സ ത്വം നോ അഗ്നേ{18}” ।

“ത്വമഗ്നേ അയാഽസി{19}” ॥ 121 (13)

(അനേനസ - മഷ്ടീവദ്ഭ്യാഃ - സതി - പരാശസാ -
 ssനശേഷഗീർ മാ തസ്മാദേനസഃ-പുനീത ന സ്ത്രീണി ച)
 (A12)

Special Korvai

(യദ് ദേവാ ഗാർ.ഹപത്യോ യദ്ധസ്താഭ്യാം ഘൃതയി മാതാ
 യദാപിപേഷ ഘൃതന്തരിക്ഷം ഘൃതാശസാഽതിക്രാമാമി ത്രിതേ
 ദേവാ ദിവി ജാതാ അസ്തു ജാതാ യദാപ ഇമം മേ വരുണ
 തത്താ യാമി ത്വം നോ അഗ്നേ സ ത്വം നോ അഗ്നേ ത്വമഗ്നേ
 അയാഽസി)

3.7.13 അനുവാകം 13 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി

ഋജീഷപ്രോക്ഷണമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.13.1

യത്തേ ഗ്രാവ്ണാ ചിച്ഛിദുഃ സോമ രാജന് ।

പ്രിയാണ്യുങ്ഗാനി സ്വധിതാ പരൂഷി ।

തഥ്സന്ധഥ് സ്വാജ്യേനോത വർദ്ധയസ്വ ।

അനാഗസോ അധമിഥ് സങ്ക്ഷയേമ ॥

യത്തേ ഗ്രാവാ॑ ബാഹു॑ച്യുതോ॑ അച്യു॑ച്യവുഃ ।
 നരോ॑ യത്തേ॑ ദുദുഹു॑ർ ദക്ഷി॑ണേന ।
 തത്ത॑ ആപ്യാ॑യതാം॑ തത്തേ॑ ॥ നിഷ്ട്യാ॑യതാം॑ ദേവ॑ സോമ ॥
 യത്തേ॑ ത്വചം॑ ബിഭി॑ദുർ-യച്ഛ॑ യോനീം॑ ।
 യദാ॑സ്ഥാനാ॑ത് പ്രച്യു॑തോ॑ വേന॑സി॒ ത്വനാ॑ ॥ 122 (10)

T.B.3.7.13.2

ത്വയാ॑ തഥ്സോ॑മ ഗുപ്ത॑മസ്തു॒ നഃ ।
 സാ॑ നഃ॒ സന്ധാ॑ഽസത്പര॑മേ വ്യോമ॑ന് ॥
 അഹാ॑ച്ഛരീ॒രം പ॑യസാ॒ സമേ॑ത്യ ।
 അന്യോ॑ഽന്യോ॒ ദവ॑തി വർണോ॑ അസ്യ ।
 തസ്മി॑ൻ വ॒യ-മു॑പഹൃ॒താ-സ്തവ॑ സ്മഃ ।
 ആ॑ നോ॒ ഭജ॑ സദ॒സി വി॑ശ്വരു॒പേ ॥
 നൃ॒ചക്ഷാഃ॑ സോമ॒ ഉത॑ ശുശ്രു॒ഗസ്തു॑ ।
 മാ॑ നോ॒ വിഹാ॑സീദ് ഗി॒ര ആ॑വൃണാനഃ ।
 അനാ॑ഗാസ്തു॒നുവോ॑ വാവൃ॒ധാനഃ॑ ।
 ആ॑ നോ॒ രൂപം॑ വഹ॒തു ജാ॑യമാനഃ ॥ 123 (10)

T.B.3.7.13.3

ഉപ॑ക്ഷര॒ന്തി ജു॑ഹോ॒ ഘൃ॑തേന ।
 പ്രി॒യാണ്യ॑ങ്ഗാനി॒ തവ॑ വർദ്ധ॒യന്തീഃ॑ ।
 തസ്മൈ॑ തേ॒ സോമ॒ നമ॑ ഇദ്-വ॒ഷ്ട ച॑ ।

ഉപ മാ രാജൻമ് സുകൃതേ ഹായസ്യ ॥
 സം പ്രാണാപാനാഭ്യായ് സമു ചക്ഷുഷാ തപം ।
 സൗ ശ്രോത്രേണ ഗച്ഛസ്യ സോമ രാജൻ ।
 യത്ത ആസ്ഥിതയ് ശമു തത്തേ അസ്തു ।
 ജാനീതാനഃ സങ്ഗമനേ പഥീനാം ॥
 ഏതം ജാനീതാത് പരമേ വ്യോമൻ ।
 വൃകാഃ സധസ്ഥാ വിദ രൂപമസ്യ । 124 (10)

T.B.3.7.13.4

യദാഗച്ഛാത് പഥിദീർ ദേവയാണൈഃ ।
 ഇഷ്ടാപൂർതേ കൃണുതാ-ദാവിരസ്മു ॥
 അരിഷ്ടോ രാജന്നഗദഃ പരേഹി ।
 നമസ്തേ അസ്തു ചക്ഷസേ രഘുയതേ ।
 നാകമാരോഹ സഹ യജമാനേന ।
 സൂര്യം ഗച്ഛതാത് പരമേ വ്യോമൻ ॥
 അഭ്യുദ്ദേവഃ സവിതാ വന്ദ്യോ നു നഃ ।
 ഇദാനീമഹൻ ഉപവാചേയാ നൃദിഃ ।
 വി യോ രത്താ ഭജതി മാനവേഭ്യഃ ।
 ശ്രേഷ്ഠം നോ അത്ര ദ്രവിണം യഥാ ദധാത് ( ) ॥
 ഉപ നോ മിത്രാവരുണാവിഹാവതം ।
 അനാദീഭ്യാഥാമിഹ നഃ സഖായാ ।

ആദിത്യാനാം പ്രസിതിർ. ഹേതിഃ ।

ഉഗ്രാ ശതാപാഷ്ടാ ഘ വിഷാ പരി ണോ വൃണക്തു ॥

“ആപ്യായസ്വ{20}” “സം തേ{21}” ॥ 125 (15)

(അനാ - ജായമാനോ - സസ്യ - ദധത് പഞ്ച ച) (A13)

3.7.14 അനുവാകം 14 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി സേചനാദിമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.14.1

യദ്ദിദീക്ഷേ മനസാ യച്ച വാചാ ।

യദാ പ്രാണൈശ്ചക്ഷുഷാ യച്ച ശ്രോത്രേണ ।

യദ്-രേതസാ മിഥുനേനാപ്യാത്മനാ ।

അദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം ।

ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ തപസോ വിമോചനീഃ ।

ആപോ വിമോക്രതീർ മയി തേജ ഇന്ദ്രിയം ॥

യദ്യുചാ സാഹ്നാ യജുഷാ ।

പശൂനാം ചർമ്മൻ. ഹവിഷാ ദിദീക്ഷേ ।

യച്ഛന്ദോദി-രോഷധീദിർ-വനസ്സതൗ ।

അദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം । 126 (10)

T.B.3.7.14.2

ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ തപസോ വിമോചനീഃ ।

ആപോ വിമോക്രതീർ മയി തേജ ഇന്ദ്രിയം ॥

യേന ബ്രഹ്മ യേന ക്ഷത്രം ।

യേനേന്ദ്രാഗ്നീ പ്രജാപതിഃ സോമോ വരുണോ യേന രാജാ ॥
 വിശ്വേ ദേവാ ഋഷയോ യേന പ്രാണാഃ ।
 അദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം ।
 ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ തപസോ വിമോചനീഃ ।
 ആപോ വിമോക്രതീർ മയി തേജ ഇന്ദ്രിയം ॥
 അപാം പുഷ്കമസ്യോഷധീനാപ്തം രസഃ ।
 സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ ॥ 127 (10)

T.B.3.7.14.3

അഗ്നേഃ പ്രിയതമപ്തം ഹവിഃ സ്വാഹാ ॥
 അപാം പുഷ്കമസ്യോഷധീനാപ്തം രസഃ ।
 സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ ।
 ഇന്ദ്രസ്യ പ്രിയതമപ്തം ഹവിഃ സ്വാഹാ ।
 അപാം പുഷ്കമസ്യോഷധീനാപ്തം രസഃ ।
 സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ ।
 വിശ്വേഷാം ദേവാനാം പ്രിയതമപ്തം ഹവിഃ സ്വാഹാ ॥
 വയപ്തം സോമ വ്രതേ തവ । മനസ്തനുഷ്ടു പിപ്രതഃ ।
 പ്രജാവന്തോ അശീമഹി ॥ 128 (10)

T.B.3.7.14.4

ദേവേഭ്യഃ പിതൃഭ്യഃ സ്വാഹാ ॥ സോമേഭ്യഃ പിതൃഭ്യഃ സ്വാഹാ ॥
 കവേഭ്യഃ പിതൃഭ്യഃ സ്വാഹാ ॥ ദേവാസ ഇഹ മാദയദ്ധാം ।

സോമ്യോസ ഇഹ മാദയദ്ധാം | കവ്യോസ ഇഹ മാദയദ്ധാം ||
 അനന്തരിതാഃ പിതരഃ സോമ്യാഃ സോമപീമാത് ||
 അപൈതു മൃത്യുരമൃതം ന ആഗന് |
 വൈവസ്വതോ നോ അഭയം കൃണോതു |
 പർണം വനസ്സതേരിവ | 129 (10)

T.B.3.7.14.5

അഭി നഃ ശീയതാഃ രയിഃ | സചതാം നഃ ശചീപതിഃ ||
 പരം മൃത്യോ അനുപരേഹി പന്മാം |
 യസ്യേ സ്വ ഇതരോ ദേവയാനാത് |
 ചക്ഷുഷ്ഠതേ ശൃണ്വതേ തേ ബ്രവീമി |
 മാ നഃ പ്രജാഃ രീരിഷോ മോത വിരാൻ ||
 ഇദമൃ നു ശ്രേയോഽവസാനമാഗന് |
 യദ്ഗോജിദ്-ധനജി-ദശജിദ്യത് |
 പർണം വനസ്സതേരിവ | അഭി നഃ ശീയതാഃ രയിഃ ( ) |
 സചതാം നഃ ശചീപതിഃ || 130 (11)

(വനസ്സതാവദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം - ധാമാ -
 ശീമഹീ - വാ - ഭി നഃ ശീയതാഃ രയിരേകം ച) (A14)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 14 Anuvaakams :-

(സർവാൻ. - യദ് വിഷ്ണുണൈ - വി വൈ - യഃ
പുരസ്താദ് - ദേവാ ദേവേഷു - പരിസ്തുണിത - സക്ഷേദം -
യദസ്യ പാരേ - സനാഗസ - ഉദസ്താം സ്തീദ് - ബ്രഹ്മ
പ്രതിഷ്ഠാ - യദ് ദേവ - യത്തേ ഗ്രാവണ്ണാ - യദ് ദിദീക്ഷേ
ചതുർദശ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(സർവാൻ - ഭൃതിമേവ - യാമേവാസ്സാഹുതിം -
വ്രതാനാം - പർണവല്കഃ - സോമ്യാനാ - മസ്തിൻ. യജ്ഞേ -
സഗേ യോ നോ - ജ്യോഗ്ജീവാഃ - പരോരജാസ്മു -
പ്ര തേ മഹേ - ബ്രഹ്മ പ്രതിഷ്ഠാ - ഗാർഹപത്യാ
സ്മിശ്ശദുത്തരശതം)

First and Last Padam 3rd Ashtakam 6th Prapaatakam :-

(സർവാൻ. വൈ - ശചീപതിഃ)

|| ഹരിഃ ഓം ||

|| കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

തൃതീയാഷ്ടകേ സപ്തമഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ ||

Appendix (of expansions)

T.B.3.7.8.3 "ந வா உ வெதந்ரீயஸே{1}"

ந வா உ வெதந்ரீயஸே ந ரிஷ்யஸி தேவாஃ னுநேஷி
புமிநி: ஸுஹேநி: | ஹரி தே யுஷ்டா புஷ்ரீ
அநுதாபுபாஸமாந்-வாஜீ யுரி ராஸநஸ்ய || {1}

(Appearing in T.S.4.6.9.4)

T.B.3.7.8.3 "அஸாநாஃ தா{2}", "விஸா அஸா: {3}"

அஸாநாஃ தா ஸஸாபாபேந்ய: | உதூநேந்யா அநுதேந்ய: |
னநம் நுதஸ்யாந்யகேஷந்ய: | விநேம ஹவிஷா வயம் || {2}

விஸா அஸா மயுநா ஸஃஸ்யுஜாமி | அநமீவா
அநுப ஓஷயயோ நவநு | அயம் யஜமானோ மயுயோ
வ்யஸ்யதாம் | அஸ்யநிதா: பஸவ: ஸநு ஸநேவ || {3}

(Both {2} and {3} appearing in T.B.2.5.3.3)

T.B.3.7.9.5 - "മിത്രോ ജനാൻ{4}" "പ്ര സ മിത്രെ{5}"

മിത്രോ ജനാൻ. യാതയതി പ്രജാനൻ മിത്രോ ദാധാര
പൃഥിവീമൃത ദ്യാം । മിത്രഃ കൃഷ്ണീരനിമിഷാഭി ചഷ്ടേ
സത്യായ ഹവ്യം ഘൃതവദ്-വിധേമ ॥ {4}

പ്ര സ മിത്ര മർതോ അസ്തു പ്രയസ്മാൻ. യസ്തു
ആദിത്യ ശിക്ഷതി വ്രതേന । ന ഹന്യതേ ന ജീയതേ
തോതോ നൈനമഹോ അശ്ണോത്യന്തിതോ ന ദൂരാത് ॥ {5}

(Both {4} and {5} appearing in T.S.3.4.11.5

T.B.3.7.11.2 - "ഉദായം തമസസ്സരി{6}"

ഉദായം തമസസ്സരി പശ്യന്തോ ജ്യോതിരുത്തരം ।
ദേവം ദേവത്രാ സൂര്യമഗന്ത ജ്യോതിരുത്തമം ॥ {6}

(Appearing in T.S.4.1.7.4)

T.B.3.7.11.2 - "ഉദു ത്യം{7}" "ചിത്രം{8}"

ഉദു ത്യം ജാതവേദസം ദേവം വഹന്തി കേതവഃ ।
ദൃശേ വിശ്വായ സൂര്യം ॥ {7}

ചിത്രം ദേവാനാ-മുദഗാദനീകം ചക്ഷുർ മിത്രസ്യ
വരുണസ്യഃഗേഃ | ആഃ പ്രാ ദ്യാവാപൃഥ്വിവീ അന്തരിക്ഷഃ
സൂര്യ ആത്മാ ജഗതസ്സസ്തുഷ്ഠഃ || {8}

(Both {7} and {8} appearing in T.S.1.4.43.1)

T.B.3.7.11.3 - "ഇമം മേ വരുണ{9}" "തത്ത്വാ യാമി{10}"

ഇമം മേ വരുണ ശ്രുധീ ഹവമദ്യാ ച മൃഡയ |
താമവസ്യുരാ ചകേ || {9}

തത്ത്വാ യാമി ബ്രഹ്മണാ വന്ദമാന-സുദാ ശാസ്മേ
യജമാനോ ഹവിർഭിഃ | അഹേഡമാനോ വരുണേഹ
ബോദ്ധ്യുരുശഃസ മാ ന ആയുഃ പ്ര മോഷീഃ || {10}

(Both {9} and {10} appearing in T.S.2.1.11.6)

T.B.3.7.11.3 - "ത്വം നോ അഗേ{11}" "സ ത്വം നോ

അഗേ{12}"

ത്വം നോ അഗേ വരുണസ്യ വിദാൻ ദേവസ്യ ഹേഡോഃവ
യാസി സീഷ്ടാഃ | യജീഷ്ടോ വഹ്നിതമഃ ശോശുചാനോ
വിശ്വാ ദോഷാഃസി പ്ര മുമുഗ്ദ്ധ്യസ്തുത് || {11}

സ താമ നോ അഗ്നോഽവമോ ദിവോതീ നേദീഷ്ടോ അസ്യോ
ഉഷസോ വ്യുഷ്ടോ | അവ യക്ഷ നോ വരുണഃ രരാണോ
വീഹി മൃഡീകഃ സുഹവോ ന ഏധി || {12}

(Both {11} and {12} appearing in T.S.2.5.12.3)

T.B.3.7.11.3 - "തമഗ്നേ അയാഽസി{13}" "പ്രജാപതേ{14}"

തമഗ്നേ അയാഽസി | അയാ സന്മനസാ ഹിതഃ |
അയാ സന്ഹവ്യമുഹിഷേ | അയാ നോ ധേഹി ദേഷജം |
ഇഷ്ടോ അഗ്നിരാഹുതഃ | സ്വാഹാകൃതഃ പിപർതു നഃ |
സ്വഗാ ദേവേഭ്യ ഇദം നമഃ || {13}

({13} appearing in T.B.2.4.1.9)

പ്രജാപതേ ന താദേതാന്യന്യോ വിശ്വാ ജാതാനി പരി താ
ബഭൂവ | യത്കാമാസേ ജുഹൂമസ്തന്നോ അസ്തു വയഃ
സ്യാമ പതയോ രയിണാം || {14}

({14} appearing in T.S.1.8.14.2)

T.B. 3.7.12.6 - "ഇമം മേ വരുണ{15}" "തത്താ യാമി{16}"

Item mo.{15} is same as {9} above

Item mo.{16} is same as {10} above

T.B. 3.7.12.6 - "தம் நோ அஹே{17}" "ஸ தம் நோ
அஹே{18}"

Item mo.{17} is same as {11} above
Item mo.{18} is same as {12} above

T.B. 3.7.12.6 - "தமஹே அயாஹி{19}"
Item mo.{19} is same as {13} above

T.B. 3.7.13.4 - "அஹயஸ்ய{20}" "ஸம் தே{21}"

அஹயஸ்ய ஸமேது தே விஹதஃ ஸோம வ்யஹிதம் ।
ஹ வஹஸ்ய ஸஹமே ॥ {20}

ஸம் தே ஹயஹி ஸமே யந்து வஹஃ ஸம் வ்யஹித-
ந்யஹிதஹிஹஃ । அஹயஹமனோ அஹதஹய ஸோம
ஹிவி ஸஹஸ்யஹதஹி ஹிஹ ॥ {21}

(Both {20} and {21} appearing in TS 4.2.7.4)

**Details of Dasini & Vaakyams for
Ashtakam3, Prapaatakam 7 (TB 3.7)**

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam1	9	98
Anuvakam 2	7	73
Anuvakam 3	7	75
Anuvakam 4	18	180
Anuvakam 5	13	137
Anuvakam 6	23	228
Anuvakam7	15	155
Anuvakam8	3	37
Anuvakam9	9	93
Anuvakam10	6	63
Anuvakam11	5	55
Anuvakam12	6	63
Anuvakam13	4	45
Anuvakam14	5	51
Total →	130	1353

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

**3.8 തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ തൃതീയാഷ്ടകേ
അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ - അശ്വമേധബ്രാഹ്മണം വൈശ്വദേവം
കാണ്ഡം തത്ര പ്രഥമമഹഃ**

**3.8.1 അനുവാകം 1 - സാംഗ്രഹണേഷ്ടയാദയഃ
യാജമാനസംസാരാഃ**

T.B.3.8.1.1

സാങ്ഗ്രഹണേഷ്ടയാ യജതേ ।
ഇമാം ജനതാപ്തം സങ്ഗൃഹ്ണാനീതി ॥
ദാദശാരതീ രശനാ ഭവതി । ദാദശ മാസാഃ സംവത്സരഃ ।
സംവത്സര-മേവാവരുന്ധേ । മൗണ്ഠീ ഭവതി ।
ഊർഗൈ മുണ്ഠാഃ । ഊർജ-മേവാവരുന്ധേ ॥
ചിത്രോ നക്ഷത്രം ഭവതി । ചിത്രം വാ ഏതത് കർമ്മ । 1 (10)

T.B.3.8.1.2

യദശ്വമേധഃ സമൃദ്ധ്യേ ॥
പുണ്യനാമ ദേവയജന-മദ്ധ്യവസ്യതി ।
പുണ്യാമേവ തേന കീർത്തി-മഭിജയതി ॥
അപദാതീ-ന്യുതിജഃ സമാവഹന്ത്യാ സുബ്രഹ്മണ്യായാഃ ।
സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യേ ॥ കേശശ്ശശ്രു വപതേ ।

നഖാനി നികൃന്തതേ । ദതോ ധാവതേ । സ്തോതി ।
അഹതം വാസഃ പരിധത്തേ ( ) । പാപ്മനോഽപഹത്യേ ।
വാചം യതോപവസതി । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ ഗൃഹ്ണേ ॥
രാത്രിം ജാഗരയന്ത ആസതേ ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യേ ॥ 2 (15)

(കർമ്മ - ധത്തേ പഞ്ച ച) (A1)

3.8.2 അനുവാകം 2 - ബ്രഹ്മൗദനാഭിധാനം

T.B.3.8.2.1

ചതുഷ്ടയേ ആപോ ഭവന്തി ।
ചതുശ്ശഹോ വാ അശ്വഃ പ്രാജാപത്യഃ സമൃദ്ധ്യേ ॥
താ ദിഗ്ഭ്യഃ സമാഭ്യതാ ഭവന്തി । ദിക്ഷു വാ ആപഃ ।
അന്നം വാ ആപഃ । അദ്ഭ്യോ വാ അന്നം ജായതേ ।
യദേവാദ്ഭ്യോഽന്നം ജായതേ । തദവരുന്ധേ ॥
താസു ബ്രഹ്മൗദനം പചതി । രേത ഏവ തദ്ഭധാതി ॥ 3 (10)

T.B.3.8.2.2

ചതുശ്ശരാവോ ഭവതി । ദിക്ഷേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥
ഉദയതോ രുക്മൗ ഭവതഃ । ഉദയത ഏവാസ്മിൻ രുചം ഭധാതി ।
ഉദ്ധരതി ശൃതതായ । സർപിഷ്യാൻ ഭവതി മേദ്ധ്യതായ ।
ചതാര ആർഷേയാഃ പ്രാശ്ണന്തി ।
ദിശാമേവ ജ്യോതിഷി ജുഹോതി ।

ച॒ത്വാ॒രി॒ ഹി॒ര॒ണ്യാ॒നി॒ ഭ॒ദാ॒തി॒ ।

ഭി॒ശാ॒മേ॒വ ജ്യോ॒തിഃ॒ഷ്യ॒വ॒രു॒ന്ധേ ॥ 4 (10)

T.B.3.8.2.3

യ॒ദാ॒ജ്യ-മു॒ച്ഛി॒ഷ്യ॒തേ॒ । ത॒സ്മി॒ൻ ര॒ശ॒നാ॒ം ന്യൂ॒ന॒ന്തി॒ ।

പ്ര॒ജാ॒പ॒തി॒ർ വാ॒ ഓ॒ദ॒നഃ॒ । രേ॒ത ആ॒ജ്യം॑ ।

യ॒ദാ॒ജ്യേ॒ ര॒ശ॒നാ॒ം ന്യൂ॒ന॒ന്തി॒ ।

പ്ര॒ജാ॒പ॒തി॒മേ॒വ രേ॒ത॒സാ॒ സ॒മ॒ർദ്ധ॑യതി ॥

ഭർ॒ഭമ॑യീ॒ ര॒ശ॒നാ॒ ഭ॒വ॒തി॒ ।

ബ॒ഹു॒ വാ॒ ഏ॒ഷ ക്വ॒ച॒രോ॒ ഽമേ॒ദ്ധ്യമു॑പഗച്ഛതി । യ॒ദശഃ॑ ।

പ॒വി॒ത്രം॑ വൈ॒ ഭർ॒ഭാഃ॒ । 5 (10)

T.B.3.8.2.4

യദ് ഭർ॒ഭമ॑യീ॒ ര॒ശ॒നാ॒ ഭ॒വ॒തി॒ । പൂ॒നാ॒ത്യേ॒വൈ॒നം॑ ।

പൃ॒തമേ॒നം മേ॒ദ്ധ്യമാ॑ലഭതേ ॥

അ॒ശ്വ॒സ്യ॒ വാ॒ ആ॒ല॒ണ്ഡ॒സ്യ॒ മ॒ഹി॒മോ॒ദക്രാ॑മത് ।

സ മ॒ഹർ॑തിജഃ പ്രാ॒വി॒ശത് ।

തന്മ॒ഹർ॑തിജാം മ॒ഹർ॑തിക്താം । യന്മ॒ഹർ॑തിജഃ പ്രാ॒ശ്ഞ॑ന്തി ।

മ॒ഹി॒മാന॑-മേ॒വാ॒സി॒ൻ-തദ്ദ॑ധതി ॥

അ॒ശ്വ॒സ്യ॒ വാ॒ ആ॒ല॒ണ്ഡ॒സ്യ॒ രേ॒ത ഉ॑ദക്രാമത് ।

തഥ്സു॒വർണ്യ॑ ഹി॒ര॒ണ്യാ-മ॒ഭവ॑ത് ( ) ।

യഥ്സു॒വർണ്യ॑ ഹി॒ര॒ണ്യാം॒ ഭദാ॑തി । രേ॒ത ഏ॒വ തദ്ദ॑ധാതി ॥

ഓദനേ ദദാതി | രേതോ വാ ഓദനഃ | രേതോ ഹിരണ്യം |
രേതസൈവാസ്മിൻ രേതോ ദധാതി || 6 (16)

(ദധാതി - രൂന്ധേ - ദർഭാ - അഭവദ് ഷട് ച) (A2)

3.8.3 അനുവാകം 3 - രശനയാശ്ശബന്ധനം

T.B.3.8.3.1

യോ വൈ ബ്രഹ്മണേ ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ-
പ്രതിപ്രോചയാശ്ച മേദ്ധ്യം ബധ്നാതി |

ആ ദേവതാഭ്യോ ആവൃശ്യതേ | പാപീയാൻ ഭവതി |
യഃ പ്രതിപ്രോച്യ | ന ദേവതാഭ്യ ആവൃശ്യതേ |
വസീയാൻ ഭവതി || യദാഹ |

ബ്രഹ്മന്നശ്ച മേദ്ധ്യം ദൻമസ്യാമി ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ
തേന രാദ്ധ്യാസമിതി |

ബ്രഹ്മ വൈ ബ്രഹ്മാ |

ബ്രഹ്മണ ഏവ ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ പ്രതിപ്രോചയാശ്ച
മേദ്ധ്യം ബധ്നാതി | 7 (10)

T.B.3.8.3.2

ന ദേവതാഭ്യ ആവൃശ്യതേ |
വസീയാൻ ഭവതി ||

ദേവസ്യ ത്വാ സവിതുഃ പ്രസവ ഇതി രശനാ-മാദത്തേ
പ്രസൂത്യൈ |

അശിനോർ ബാഹുദ്യാ-മിത്യാഹ ।
 അശിനൗ ഹി ദേവാനാ-മദ്ധ്യര്യു ആസ്താം ।
 പൃഷ്ണോ ഹസ്താദ്യാ-മിത്യാഹ യതൈ ॥
 വ്യുദ്ധം വാ ഏതദ് യജ്ഞസ്യ । യദയജുഷ്ണേണ ക്രിയതേ ॥
 ഇമാമഗൃദ്ണൻ രശനാ-മൃതസ്യേ-ത്യധിവദതി
 യജുഷ്ടൃതൈ ।
 യജ്ഞസ്യ സമൃദ്ധൈ ॥ 8 (10)

T.B.3.8.3.3

തദാഹുഃ । ദാദശാരതീ രശനാ കർതവ്യാ(3)
 ത്രയോദശാരതീ(3)-രിതി । ഋഷഭോ വാ ഏഷ ഋതൂനാം ।
 യഥ്സംവഥ്സരഃ । തസ്യ ത്രയോദശോ മാസോ വിഷ്ടുപം ।
 ഋഷഭ ഏഷ യജ്ഞാനാം । യദശ്വമേധഃ ।
 യഥാ വാ ഋഷഭസ്യ വിഷ്ടുപം । ഏവമേതസ്യ വിഷ്ടുപം ।
 ത്രയോദശമരതിഃ രശനായാ-മൃപാദധാതി । 9 (10)

T.B.3.8.3.4

യഥർഷഭസ്യ വിഷ്ടുപഃ സൗസുരോതി । താദൃഗേവ തത് ॥
 പൂർവ ആയുഷി വിദമേഷു കവ്യേത്യാഹ ।
 ആയുരേവാസ്മിൻ ദധാതി ॥
 തയാ ദേവാഃ സുതമാബദ്യവു-രിത്യാഹ ।
 ദുതി-മേവോപാവർതതേ ॥

ഋതസ്യ സാമൻമ് സര-മാരപന്തീത്യഹ | സത്യം വാ ഋതം |
 സത്യേനൈവൈന-മൃതേനാരഭതേ ||

അഭിധാ അസീത്യഹ | 10 (10)

T.B.3.8.3.5

തസ്മാ-ദശ്വമേധയാജീ സർവാണി ഭൂതാന്യഭി ഭവതി |
 ഭൂവന-മസീത്യഹ | ഭൂമാന-മേവോപൈതി |
 യന്താഽസീത്യഹ | യന്താര-മേവൈനം കരോതി |
 ധർതാഽസീത്യഹ | ധർതാര-മേവൈനം കരോതി |
 സോഽഗ്നിം വൈശ്വാനര-മിത്യഹ |
 അഗ്നാവേവൈനം വൈശ്വാനരേ ജുഹോതി |

സപ്രഥസ-മിത്യഹ | 11 (10)

T.B.3.8.3.6

പ്രജയൈവൈനം പശുഭിഃ പ്രഥയതി |
 സ്വാഹാകൃത ഇത്യഹ |
 ഹോമ ഏവാസ്യേഷഃ | പൃഥിവ്യാമിത്യഹ |
 അസ്മാമേവൈനം പ്രതിഷ്ഠാപയതി |
 യന്താ രാഢ്യന്താഽസി യമനോ ധർതാഽസി ധരുണ ഇത്യഹ |
 രൂപമേവാസ്യേതൻ മഹിമാനം വ്യാചഷ്ടേ |
 കൃഷ്ണേ ത്വാ ക്ഷേമായ ത്വാ രര്യൈ ത്വാ പോഷായ
 ത്വേത്യഹ |

ആശിഷ്-മേവൈതാ-മാശാസ്മേ ॥

സ്വാഹാ ത്വാ ദേവേഭ്യ ഇത്യാഹ ( ) ।

ദേവേഭ്യ ഏവൈനഃ സ്വാഹാ കരോതി ।

സ്വാഹാ ത്വാ പ്രജാപതയ ഇത്യാഹ ।

പ്രാജാപത്യോ വാ അശ്വഃ ।

യസ്യ ഏവ ദേവതായാ ആലഭ്യതേ ॥

തദൈവൈനഃ സമർദ്ധയതി ॥ 12 (15)

(ബ്രഹ്മാതി - സമൃദ്ധ്യാ - ഉപദധാ - തൃസീത്യാഹ -
സപ്രഥസമീത്യാഹ - ദേവേഭ്യ ഇത്യാഹ പഞ്ച ച) (A3)

3.8.4 അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ ജലേഽവഗാഹനം

T.B.3.8.4.1

യഃ പിതൂരനുജായാഃ പുത്രഃ । സ പുരസ്താനയതി ।

യോ മാതൂരനുജായാഃ പുത്രഃ । സ പശ്ചാനയതി ।

വിഷ്വഞ്ചമേവാസ്മാത് പാപ്മാനം വിവൃഹതഃ ॥

യോ അർവന്തം ജിഹ്വാസതി തമഭ്യമീതി വരുണ

ഇതി ശ്യാനം ചതുരക്ഷം പ്രസൗതി ।

പരോ മർതഃ പരഃശോതി ശൂനശ്ചതുരക്ഷസ്യ പ്രഹന്തി ।

ശോവ വൈ പാപ്മാ ഭ്രാത്യവ്യഃ ।

പാപ്മാനമേവാസ്യ ഭ്രാത്യവ്യഃ ഹന്തി ||

സൈദ്ധ്യകം മുസലം ഭവതി | 13 (10)

T.B.3.8.4.2

കർമ്മകർമ്മൈവാസ്യൈ സാധയതി || പൗഷ്യലേയോ ഹന്തി |

പൗഷ്യലാം വൈ ദേവാഃ ശുചം ന്യദധുഃ |

ശുചൈവാസ്യ ശുചഃ ഹന്തി ||

പാപ്മാ വാ ഏത-മീസ്തീ-ത്യാഹുഃ |

യോഽശ്വമേധേന യജത ഇതി |

അശ്വസ്യായസ്യദ-മുപാസ്യതി |

വജ്രീ വാ അശ്വഃ പ്രാജാപത്യഃ |

വജ്രേണൈവ പാപ്മാനം ഭ്രാത്യവ്യ-മവക്രാമതി ||

ദക്ഷിണാ പ്പ്ലാവയതി | 14 (10)

T.B.3.8.4.3

പാപ്മാന-മേവാസ്മാ-ചമല-മപ്ലാവയതി ||

ഐഷിക ഉദ്യഹോ ഭവതി | ആയുർ വാ ഇഷികാഃ |

ആയുരേവാസ്മിൻ ഭവതി ||

അമൃതം വാ ഇഷികാഃ | അമൃതമേവാസ്മിൻ ഭവതി |

വേതസശാഖോപസംബദ്ധാ ഭവതി |

അസ്തുയോനിർ വാ അശ്വഃ | അസ്തുജോ വേതസഃ |

സ്വാദേവൈനം യോനേർ നിർമിമീതേ ( ) ||

പുരസ്താത് പ്രത്യഞ്ച-മദ്യുദുഹതി ।
പുരസ്താ-ദേവാസ്മിൻ പ്രതീച്യമൃതം ദധാതി ॥
അഹം ച താം ച വ്യത്രഹന്നിതി ബ്രഹ്മാ യജമാനസ്യ
ഹസ്തം ഗൃഹ്ണാതി ।

ബ്രഹ്മക്ഷത്രേ ഏവ സന്ദധാതി ।
അഭി ക്രത്യേന്ദ്ര ഭൂരധ ജ്മന്നിത്യദ്ധാര്യൂർ-യജമാനം
ഘോചയ-ത്യഭിജിത്യൈ ॥ 15 (15)

(ഭവതി - പ്ലാവയതി - മിമീതേ പഞ്ച ച) (A4)

3.8.5 അനുവാകം 5 - അശ്വസ്യ പ്രോക്ഷണം മഹർതിജാം

T.B.3.8.5.1

ചതാര ഋതിജഃ സമുക്ഷന്തി ।
ആദ്യ ഏവൈനം ചതസ്യദ്യോ ദിഗ്ദ്യോ ടഭിസമീരയന്തി ॥
ശതേന രാജപുത്രൈഃ സഹാദ്ധാര്യഃ ।
പുരസ്താത് പ്രത്യഞ് തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി ।
അന്നേനാശോന മേദ്ധ്യേനേഷ്യാ ।
അയച് രാജാ വ്യത്രം ഘദ്ധ്യാദിതി । രാജ്യം ഘാ അദ്ധാര്യഃ ।
ക്ഷത്രച് രാജപുത്രഃ । രാജ്യേനൈവാസ്മിൻ ക്ഷത്രം ദധാതി ॥
ശതേനാരാജഭി-രുഗ്രൈഃ സഹ ബ്രഹ്മാ । 16 (10)

T.B.3.8.5.2

ദക്ഷിണത ഉദന്തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി ।
 അന്നേനാശോന മേദ്ധ്യേനേഷ്യാ ।
 അയച് രാജാഃ പ്രതിധ്യുഷ്യോ-സ്തീതി ।
 ബലം വൈ ബ്രഹ്മാ । ബല-മരാജോഗ്രഃ ।
 ബലേനൈവാസ്മിൻ ബലം ദധാതി ॥
 ശതേന സൂതഗ്രാമണിഭിഃ സഹ ഹോതാ ॥
 പശ്ചാത് പ്രാന്തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി ।
 അന്നേനാശോന മേദ്ധ്യേനേഷ്യാ ।
 അയച് രാജാഃസൈവ്യ വിശഃ । 17 (10)

T.B.3.8.5.3

ബഹുഗൈ ബഹശ്ചായൈ ബഹജാവികായൈ ॥
 ബഹുവ്രീഹിയവാായൈ ബഹുമാഷതിലായൈ ॥
 ബഹുഹിരണ്യാായൈ ബഹുഹസ്തികായൈ ।
 ബഹുദാസപുരുഷായൈ രയിമത്യെ പുഷ്ടിമത്യെ ।
 ബഹുരായസ്പോഷായൈ രാജാഃസ്തീതി ।
 ഭൂമാ വൈ ഹോതാ । ഭൂമാ സൂതഗ്രാമണ്യഃ ।
 ഭൂമൈവാസ്മിൻ ഭൂമാനം ദധാതി ॥
 ശതേന ക്ഷത്തസങ്ഗ്രഹീത്യഭിഃ സഹോദ്ഗാതാ ।
 ഉത്തരതോ ദക്ഷിണാ തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി । 18 (10)

T.B.3.8.5.4

അനേനാശോന മേദ്ധ്യേനേഷ്യാ ।
 അയ്യ രാജാ സർവമായുരേതിതി ।
 ആയുർ വാ ഉദ്ഗാതാ । ആയുഃ ക്ഷത്തസങ്ഗ്രഹീതാഃ ।
 ആയുഷൈവാസ്മി-ന്നായുർ-ദധാതി ॥
 ശതൃശതം ഭവന്തി । ശതായുഃ പുരുഷഃ ശതേന്ദ്രിയഃ ।
 ആയുഷ്യേവേന്ദ്രിയേ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥ ചതുശ്ശതാ ഭവന്തി ।
 ചതസ്രോ ദിശഃ ( ) । ദിക്ഷേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥ 19 (11)

(ബ്രഹ്മാ - വിശ - ഉക്ഷതി - ദിശ ഏകം ച) (A5)

3.8.6 അനുവാകം 6 - ഭൂമൗ പതതാം ബിന്ദുനാമഭിമന്ത്രണം

T.B.3.8.6.1

യഥാ വൈ ഹവിഷോ ഗൃഹീതസ്യ സ്കന്തി ।
 ഏവം വാ ഏതദശാസ്യ സ്കന്തി ।
 യന്നിക്ത-മനാലബ്ധ-മുഥ്സ്യജന്തി ।
 യഥ്സോക്യാ അന്യാഹ ।
 സർവഹുത-മേവൈനം കരോത്യസ്കന്ദായ ।
 അസ്കന്ന്യ ഹി തത് ।
 യദ്ധുതസ്യ സ്കന്തി ॥ സഹസ്രമന്യാഹ ।
 സഹസ്രസംമിതഃ സുവർഗോ ലോകഃ ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-ഭിജിത്യൈ ॥ 20 (10)

T.B.3.8.6.2

യത്പരിമിതാ അനുബ്രൂയാത് | പരിമിതമവരുന്ധീത |
അപരിമിതാ അന്യാഹ | അപരിമിതഃ സുവർഗോ ലോകഃ |
സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യേ || സ്തോക്യാ ജുഹോതി |
യാ ഏവ വർഷ്യാ ആപഃ | താ അവരുന്ധേ ||
അസ്യാം ജുഹോതി |

ഇയം വാ അഗ്നിർ വൈശ്യാനരഃ | 21 (10)

T.B.3.8.6.3

അസ്യാമേവൈനാഃ പ്രതിഷ്ഠാപയതി || ഉവാച ഹ പ്രജാപതിഃ |
സ്തോക്യാസു വാ അഹമശ്വമേധം സൗസ്ഥാപയാമി |
തേന തതഃ സൗസ്ഥിതേന ചരാമീതി ||
അഗ്നയേ സ്വാഹേത്യാഹ | അഗ്നയ ഏവൈനം ജുഹോതി ||
സോമായ സ്വാഹേത്യാഹ | സോമായൈവൈനം ജുഹോതി |
സവിത്രേ സ്വാഹേത്യാഹ |
സവിത്ര ഏവൈനം ജുഹോതി | 22 (10)

T.B.3.8.6.4

സരസ്വതൈ സ്വാഹേത്യാഹ |
സരസ്വത്യാ ഏവൈനം ജുഹോതി | പൃഷ്ണേ സ്വാഹേത്യാഹ |
പൃഷ്ണേ ഏവൈനം ജുഹോതി | ബൃഹസ്പതയേ സ്വാഹേത്യാഹ |
ബൃഹസ്പതയ ഏവൈനം ജുഹോതി |

അപാം മോദായ സ്വാഹേത്യഹ |
 അദ്ഭ്യ ഏവൈനം ജുഹോതി | വായവേ സ്വാഹേത്യഹ |
 വായവ ഏവൈനം ജുഹോതി | **23 (10)**

T.B.3.8.6.5

മിത്രായ സ്വാഹേത്യഹ | മിത്രായൈവൈനം ജുഹോതി |
 വരുണായ സ്വാഹേത്യഹ | വരുണായൈവൈനം ജുഹോതി ||
 ഏതാദ്യ ഏവൈനം ദേവതാദ്യോ ജുഹോതി ||
 ദശദശ സംപാദം ജുഹോതി | ദശാക്ഷരാ വിരാട് |
 അന്നം വിരാട് | വിരാജൈവാനാദ്യ-മവരുന്ധേ ||
 പ്ര വാ ഏഷോഽസ്മാൽ-ലോകാച്ഛ്യവതേ ( ) |
 യഃ പരാചീരാഹുതീർ ജുഹോതി |
 പുനഃപുന-രദ്യാവർതം ജുഹോതി |
 അസ്മിന്നേവ ലോകേ പ്രതിതിഷ്ഠതി ||
 ഏതാച്ഛ ഹ വാവ സോഽശ്വമേധസ്യ സൗസ്ഥിതി-
 മുവാചാസ്മന്ദായ |
 അസ്മന്നച്ഛ ഹി തത് |
 യദ്യജ്ഞസ്യ സൗസ്ഥിതസ്യ സ്കന്ദതി || **24 (16)** (അഭിജിത്യൈ
 - വൈശ്യാനരഃ - സവിത്ര ഏവൈനം ജുഹോതി - വായവ
 ഏവൈനം ജുഹോതി - ച്യവതേ ഷട്ച) (A6)

3.8.7 അനുവാകം 7 - അമാദ്ധ്യായപ്രോക്ഷണം

T.B.3.8.7.1

പ്ര॒ജാപ॑തയേ॒ ത്വാ ജു॑ഷ്ടം പ്രോ॒ക്ഷാ॑മീതി॒ പു॒രസ്താ॑ത്
പ്ര॒ത്യങ്തി॑ഷ്ടൻ പ്രോ॒ക്ഷ॑തി ।

പ്ര॒ജാപ॑തിർ വൈ ദേ॒വാ॒നാമ॑ന്നാദോ॒ വീ॒ർയാ॑വാൻ ।
അ॒ന്നാ॒ദ്യമേ॒വാ॒സ്മിൻ॑ വീ॒ര്യം॑ ദധാതി ।

ത॒സ്മാദ॒ശഃ പ॒ശു॒നാമ॑ന്നാദോ॒ വീ॒ര്യം॑വത്തമഃ ॥

ഇ॒ന്ദ്രാ॒ഗ്നിഭ്യം॑ ത്വേതി॒ ദക്ഷി॑ണതഃ ।

ഇ॒ന്ദ്രാ॒ഗ്നീ വൈ ദേ॒വാ॒നാമോ॑ജീഷ്ടൗ॒ ബലി॑ഷ്ടൗ ।

ഓ॒ജ ഏ॒വാ॒സ്മിൻ॑ ബലം॒ ദധാ॑തി ।

ത॒സ്മാദ॒ശഃ പ॒ശു॒നാമോ॑ജീഷ്ടോ॒ ബലി॑ഷ്ടഃ ॥

വാ॒യവേ॒ ത്വേതി॑ പശ്ചാ॒ത് ।

വാ॒യുർ വൈ ദേ॒വാ॒നാമാ॑ശുഃ സാ॒രസാ॑രിതമഃ । 25 (10)

T.B.3.8.7.2

ജ॒വമേ॒വാ॒സ്മിൻ॑ ദധാതി ।

ത॒സ്മാദ॒ശഃ പ॒ശു॒നാമാ॑ശുഃ സാ॒രസാ॑രിതമഃ ॥

വി॒ശ്വേഭ്യ॑സ്താ ദേ॒വേഭ്യ॑ ഇ॒ത്യു॒ത്തര॑തഃ ।

വി॒ശ്വേ വൈ ദേ॒വാ ദേ॒വാ॒നാം യ॑ശസീതമഃ ।

യ॑ശ ഏ॒വാ॒സ്മിൻ॑ ദധാതി । ത॒സ്മാദ॒ശഃ പ॒ശു॒നാം യ॑ശസീതമഃ ॥

ദേ॒വേഭ്യ॑-സ്തോ॒ത്യധ॑സ്താത് ।

ദേ॒വാ॒ വൈ॒ ദേ॒വാനാ॑-മ॒പ॒ചി॒ത॒തമാഃ॑ ।

അ॒പ॒ചി॒തി-മേ॒വാ॒സ്മിൻ॑ ദ॒ധാ॒തി ।

തസ്മാ॑ദശാഃ പശു॒നാ-മ॒പ॒ചി॒ത॒തമഃ॑ ॥ 26 (10)

T.B.3.8.7.3

സ॒ർവേ॒ഭ്യസ്താ॑ ദേ॒വേ॒ഭ്യ ഇ॒ത്യു॒പ॒രി॒ഷ്ഠാത്॑ ।

സ॒ർവേ॒ വൈ॒ ദേ॒വാ॒സ്മി॒ഷി॒മന്തോ॑ ഹ॒ര॒സി॒നഃ॑ ।

തി॒ഷി॒മേ॒വാ॒സ്മിൻ॑. ഹ॒രോ॑ ദ॒ധാ॒തി ।

തസ്മാ॑ദശാഃ പശു॒നാം തി॒ഷി॒മാൻ. ഹ॒ര॒സി॒തമഃ॑ ॥

ദി॒വേ॒ താ॒ന്ത॒രി॒ക്ഷായ॑ താ॒ പൃ॒ഥി॒വ്യേ॒ ത്വേ॒ത്യാ॑ഹ ।

ഏ॒ഭ്യ ഏ॒വൈ॒നം ഘോ॑കേ॒ഭ്യഃ പ്രോ॑ക്ഷ॒തി ॥

സ॒തേ॒ താ॒ന്ത॒സതേ॑ താ॒ന്ദ്ഭ്യ॑സ്താ॒ഷ്ടധീ॑ഭ്യസ്താ॒

വി॒ശോ॑ഭ്യസ്താ॒ ഭൃ॒തേ॒ഭ്യ ഇ॒ത്യാ॑ഹ ।

തസ്മാ॑ദശാമേ॒ധയാ॑ജി॒ന്യു॒ സ॒ർവാ॑ണി॒ ഭൃ॒താ-ന്യു॑പ॒ജീ॒വന്തി॑ ॥

ബ്ര॒ഹ്മ॒വാ॒ദി॒നോ॑ വ॒ദന്തി॑ । യത്പ്രാ॑ജാപ॒ത്യോ॒ശഃ ( ) ।

അ॒ഥ ക॒സ്മാ-ദേ॒നമ॒ന്യാഭ്യോ॑ ദേ॒വതാ॑ഭ്യോ॒പി പ്രോ॑ക്ഷ॒തീതി॑ ।

അശോ॑ വൈ॒ സ॒ർവാ॑ ദേ॒വതാ॑ അ॒ന്വായ॑ത്താഃ ।

തം ഘോ॑ഭിശോ॒ഭ്യസ്താ॑ ഭൃ॒തേ॒ഭ്യ ഇ॒തി പ്രോ॑ക്ഷ॒തി ।

ദേ॒വതാ॑ ഏ॒വാ॒സ്മി-ന്ന॒ന്വായാ॑തയതി ।

തസ്മാ॑ദശോ॒ സ॒ർവാ॑ ദേ॒വതാ॑ അ॒ന്വായ॑ത്താഃ ॥ 27 (15)

(സാരസാരിതമോ - *sp*ചിതമഃ - പ്രാജാപത്യോഽശ്വ
പഞ്ച ച) (A7)

3.8.8 അനുവാകം 8 - അശ്വചരിതാനാമശ്വരൂപാണാം ച ഹോമാഃ

T.B.3.8.8.1

യഥാ വൈ ഹവിഷോ ഗൃഹീതസ്യ സ്കന്തി ।
ഏവം വാ ഏതദശ്വസ്യ സ്കന്തി ।
യത്പ്രോക്ഷിത-മനാലബ്ധ-മുഥ്സ്യജന്തി ।
യദശ്വചരിതാനി ജുഹോതി ।
സർവഹൃത-മേവൈനം കരോത്യസ്കന്ദായ ।
അസ്കന്നച് ഹി തത് । യദ്ധൃതസ്യ സ്കന്തി ॥
ഈൺകാരായ സ്വാഹേൺകൃതായ സ്വാഹേത്യഹ ।
ഏതാനി വാ അശ്വചരിതാനി ।
ചരിതൈരേവൈനച് സമർദ്ധയതി ॥ 28 (10)

T.B.3.8.8.2

തദാഹുഃ । അനാഹൃതയോ വാ അശ്വചരിതാനി ।
നൈതാ ഹോതവ്യാ ഇതി । അഥോ ഖലാഹുഃ ।
ഹോതവ്യാ ഏവ ।
അത്ര വാവൈവം വിദാനശ്വമേധച് സൗസ്ഥാപയതി ।
യദശ്വചരിതാനി ജുഹോതി । തസ്മാദ്ധോതവ്യാ ഇതി ॥

ബഹിർദ്ധാ വാ ഏന-മേത-ദായതനാദ്-ദധാതി ।
ദ്രോത്യവ്യമസ്മൈ ജനയതി । 29 (10)

T.B.3.8.8.3

യസ്യാനായതനേ-സന്യത്രോഗേ-രാഹുതീർ ജുഹോതി ।
സാവിത്രിയാ ഇഷ്ട്യാഃ പുരസ്താഥ് സിഷ്ടുകൃതഃ ।
ആഹവനീയേ-ശ്ചചരിതാനി ജുഹോതി ।
ആയതന ഏവാസ്യാഹുതീർ ജുഹോതി ।
നാസ്മൈ ദ്രോത്യവ്യം ജനയതി ॥ തദാഹുഃ ।
യജ്ഞമുഖേ യജ്ഞമുഖേ ഹോതവ്യാഃ । യജ്ഞസ്യ ക്ലൃപ്തൈഃ ॥
സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-നുഖ്യാത്യാ ഇതി ॥
അഥോ ഖലാഹുഃ । 30 (10)

T.B.3.8.8.4

യദ്യജ്ഞമുഖേ യജ്ഞമുഖേ ജുഹുയാത് ।
പശുഭിർ യജമാനം വൃർദ്ധയേത് ।
അവ സുവർഗാൽ-ലോകാത് പദ്യേത ।
പാപീയാൻ മ്സ്യാദിതി । സകൃദേവ ഹോതവ്യാഃ ।
ന യജമാനം പശുഭിർ വൃർദ്ധയതി ।
അഭി സുവർഗം ലോകം ജയതി । ന പാപീയാൻ ഭവതി ॥
അഷ്ടാചതാരിശ്ശത-മശ്വരുപാണി ജുഹോതി ।
അഷ്ടാചതാരിശ്ശദക്ഷരാ-ജഗതീ ( ) ।

ജാഗതോഽശ്വഃ പ്രാജാപത്യഃ സമൃദ്ധ്യൈ ॥

ഏകമതിരിക്തം ജുഹോതി ।

തസ്മാദേകഃ പ്രജാസാർദ്ധ്യുകഃ ॥ 31 (13)

(അർദ്ധയതി-ജനയതി-ഖലാഹുർ-ജഗതീ ത്രീണീ ച) (A8)

3.8.9 അനുവാകം 9 - അശ്വസ്യ നാമ്നാമഭിവാചനം, ഉദ്സർഗശ്ച

T.B.3.8.9.1

വിദ്യുർ മാത്രാ പ്രഭുഃ പിത്രേത്യാഹ । ഇയം വൈ മാതാ ।

അസൗ പിതാ । ആദ്യാമേവൈനം പരിദദാതി ॥

അശ്വാഽസി ഹയോഽസീത്യാഹ । ശാസ്ത്രൈവൈനമേതത് ।

തസ്മാച്ഛിഷ്ടാഃ പ്രജാ ജായന്തേ ॥ അത്യോഽസീത്യാഹ ।

തസ്മാദശ്വഃ സർവാൻ പശൂനത്യേതി ।

തസ്മാദശ്വഃ സർവേഷാം പശൂനാഃ ശ്രേഷ്ഠം ഗച്ഛതി ॥ 32 (10)

T.B.3.8.9.2

പ്ര യശഃ ശ്രേഷ്ഠമാപ്നോതി । യ ഏവം വേദ ॥

നരോഽസ്യർവാഽസി സപ്തീരസി വാജ്യസീത്യാഹ ।

രൂപമേവാസ്യേതൻ മഹിമാനം വ്യാചഷ്ടേ ॥

യയൂർ നാമാഽസീത്യാഹ ।

ഏതദാ അശ്വസ്യ പ്രിയം നാമധേയം ।

പ്രിയേണൈവൈനം നാമധേയേനാഭിവാദതി ।

തസ്മാ-ദപ്യാമിത്രൗ സൺഗത്യ |
 നാമാ ചേദ്ധായേതേ | മിത്രമേവ ഭവതഃ || 33 (10)

T.B.3.8.9.3

ആദിത്യാനാം പത്യാനഗീത്യാഹ |
 ആദിത്യാനേവൈനം ഗമയതി ||
 അഗന്യേ സ്വാഹാ സ്വാഹേന്ദ്രാഗ്നിഭ്യാമിതി
 പൂർവഹോമാ-ഞ്ജുഹോതി |
 പൂർവ ഏവ ദിഷന്തം ദ്രാത്യുവ്യ-മതിക്രാമതി ||
 ഭൂരസി ഭൂവേ ത്യാ ഭവ്യായ ത്യാ ദവിഷ്യതേ
 ത്യാത്യുഥ്സ്യജതി സർവത്വായ ||
 ദേവാ ആശാപാലാ ഏതം ദേവേഭ്യോഽശ്യാം മേധായ
 പ്രോക്ഷിതം ഗോപായതേത്യാഹ |
 ശതം വൈ തല്പ്യാ രാജപുത്രാ ദേവാ ആശാപാലാഃ |
 തേഭ്യ ഏവൈനം പരിദദാതി ||
 ഈശാരോ വാ അശ്യാഃ പ്രമുക്തഃ പരാം പരാവതം ഗന്തോഃ |
 ഇഹ ധൃതിഃ സ്വാഹേഹ വിധൃതിഃ സ്വാഹേഹ രന്തിഃ
 സ്വാഹേഹ രന്തിഃ സ്വാഹേതി ചത്യുഷു
 പഥ്സു ജുഹോതി | 34 (10)

T.B.3.8.9.4

ഏ॒താ॒ വാ॒ അ॒ശ്വ॒സ്യ॒ ബ॒ന്ധ॒നം॑ । താ॒ഭി॒രേ॒വൈ॒നം॑ ബ॒ധ്നാ॒തി ।
 ത॒സ്മാദ॒ശ്വഃ॒ പ്ര॒മു॒ക്തോ॒ ബ॒ന്ധ॒ന-മാ॒ഗച്ഛ॒തി ।
 ത॒സ്മാദ॒ശ്വഃ॒ പ്ര॒മു॒ക്തോ॒ ബ॒ന്ധ॒നം॑ ന॒ ജഹാ॒തി ॥
 രാ॒ശ്രു॒ഃ വാ॒ അ॒ശ്വ॒മേധഃ॑ । രാ॒ശ്രു॒ഃ ഖ॒ലു॒ വാ॒ ഏ॒തേ॒ വ്യായ॑ച്ഛ॒ന്തേ ।
 യേ॒ശ്വാം മേ॒ധ്യം ര॒ക്ഷ॒ന്തി । തേ॒ഷാമ॑ യ॒ ഉ॒ഭൃ॒ച്ഛം ഗച്ഛ॑ന്തി ।
 രാ॒ശ്രു॒ഃദേ॒വ തേ॒ രാ॒ശ്രു॒ഃ ഗച്ഛ॑ന്തി ।
 അ॒ഥ യ॒ ഉ॒ഭൃ॒ച്ഛം ന॒ ഗച്ഛ॑ന്തി ( ) । 35 (10)

T.B.3.8.9.5

രാ॒ശ്രു॒ഃദേ॒വ തേ॒ വ്യ॒വ॒ച്ഛി॒ദ്യന്തേ॑ । പ॒രാ॒ വാ॒ ഏ॒ഷ സി॑ച്ഛ്യ॒തേ ।
 യോ॒ഽബ॒ലോ॒ഽശ്വ॒മേധേ॑ന॒ യജ്ഞേ॑ । യ॒ദമി॒ത്രാ അ॒ശ്വാം വി॑ന്ദേ॒രന് ।
 ഹ॒ന്യേ॒താ॒സ്യ യ॒ജ്ഞഃ॑ । ച॒തു॒ശ്ശതാ॑ ര॒ക്ഷ॒ന്തി ।
 യ॒ജ്ഞ॒സ്യാഘാ॑തായ ॥ അ॒ഥാ॒ന്യമാ॒നീയ॑ പ്രോ॒ക്ഷേ॒യുഃ ।
 സൈ॒വ തതഃ॑ പ്രാ॒യശ്ചി॑ത്തിഃ ॥ 36 (10) (ഗച്ഛതി - ഭവതഃ -
 പഥ്സു ജുഹോതി - ന ഗച്ഛന്തി - +നവ ച) (A9)

3.8.10 അനുവാകം 10 - ദീക്ഷാഭിധാനം തത്ര വൈശ്വദേവഹോമഃ

T.B.3.8.10.1

പ്ര॒ജാ॒പതി॑-ര॒കാമ॑യതാശ്വമേധേന॒ യജ്ഞേ॑യേതി ।
 സ॒ തപോ॑ഽതപ്യത । ത॒സ്യ തേ॒പാന॑സ്യ ।
 സ॒പ്താ॒ത്മനോ॑ ദേ॒വതാ॒ ഉ॒ദക്രാ॑മന് । സാ॒ ദീ॒ക്ഷാ॑ഽഭ॒വത് ।

സ ഏതാനി വൈശ്വദേവാനൃപശ്യത് |
 താനൃജുഹോത് | തൈർ വൈ സ ദീക്ഷാമവാരുന്ധ |
 യദ്വൈശ്വദേവാനി ജുഹോതി |
 ദീക്ഷാമേവ തൈർ യജമാനോ-ഽവരൂന്ധേ || 37 (10)

T.B.3.8.10.2

സപ്ത ജുഹോതി | സപ്ത ഹി താ ദേവതാ ഉദക്രാമന് |
 അന്വഹം ജുഹോതി | അന്വഹമേവ ദീക്ഷാമവരൂന്ധേ ||
 ത്രീണി വൈശ്വദേവാനി ജുഹോതി |
 ചതാ-ര്യഃ ദഗ്രഹണാനി | സപ്ത സംപദ്യന്തേ |
 സപ്ത വൈ ശീർഷണ്യാഃ പ്രാണാഃ |
 പ്രാണാ ദീക്ഷാ |
 പ്രാണൈരേവ പ്രാണാൻ ദീക്ഷാമവരൂന്ധേ || 38 (10)

T.B.3.8.10.3

ഏകവിശ്വതിം വൈശ്വദേവാനി ജുഹോതി |
 ഏകവിശ്വതിർ വൈ ദേവലോകാഃ |
 ദാദശ മാസാഃ പഞ്ചർത്വഃ |
 ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ | അസാവാദിത്യ ഏകവിശ്വഃ ||
 ഏഷ സുവർഗോ ലോകഃ | തദ്ദൈവ്യം ക്ഷത്രം | സാ ശ്രീഃ |
 തദ്ബ്രഹ്മസ്യ വിഷ്ടപം | തഥ്സാരാജ്യ-മുച്യതേ || 39 (10)

T.B.3.8.10.4

ത്രിശ്രുത-മാദ്ഗ്രഹണാനി ജുഹോതി । ത്രിശ്രുദക്ഷരാ
 വിരാട് । അന്നം വിരാട് । വിരാജൈവാന്നാദ്യമവരുന്ധേ ॥
 ത്രേയാ വിദജ്യ ദേവതാം ജുഹോതി ।
 ത്രയാവൃതോ വൈ ദേവാഃ । ത്രയാവൃത ഇമേ ലോകാഃ ।
 ഏഷാം ലോകാനാമാപ്ത്യേ । ഏഷാം ലോകാനാം ക്ലൃപ്ത്യേ ॥
 അപ വാ ഏതസ്മാത് പ്രാണാഃ ക്രാമന്തി । **40 (10)**

T.B.3.8.10.5

യോ ദീക്ഷാ-മതിരേചയതി । സ്തപ്തഹം പ്രചരന്തി ।
 സ്തപ്ത വൈ ശീർഷണ്യാഃ പ്രാണാഃ । പ്രാണാ ദീക്ഷാ ।
 പ്രാണൈരേവ പ്രാണാൻ-ദീക്ഷാമവരുന്ധേ ॥
 പൂർണാഹുതി-മുത്തമാം ജുഹോതി ।
 സർവം വൈ പൂർണാഹുതിഃ ।
 സർവമേവാപ്നോതി । അഥോ ഇയം വൈ പൂർണാഹുതിഃ ।
 അസ്യമേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ( ) ॥ **41 (10)**
*(രുന്ധേ - പ്രാണാൻ ദീക്ഷാമവരുന്ധേ - ഉച്യതേ - ക്രാമന്തി
 - തിഷ്ഠതി) (A10)*

3.8.11 അനുവാകം 11 - വൈശ്വദേവഹോമമന്ത്രവ്യാഖ്യാനം

T.B.3.8.11.1

പ്രജാപതി-രശമേധ-മസ്യജത |
 തച്ഛൃഷ്ടം ന കിഞ്ചനോദയച്ഛത് |
 തം വൈശ്വദേവാ-ന്യേവോദയച്ഛന് |
 യദ് വൈശ്വദേവാനി ജൂഹോതി | യജ്ഞസ്യോദ്യത്യൈ ||
 സ്വാഹാഽഽധി-മാധീതായ സ്വാഹാ |
 സ്വാഹാ ഽഽധീതം മനസേ സ്വാഹാ |
 സ്വാഹാ മനഃ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ |
 കായ സ്വാഹാ കസൈ സ്വാഹാ കതമസൈ സ്വാഹേതി
 പ്രാജാപത്യേ മുഖ്യേ ഭവതഃ |
 പ്രജാപതിമുഖാഭി-രേവൈനം ദേവതാഭി-രുദ്യച്ഛതേ || 42 (10)

T.B.3.8.11.2

അദിത്യേ സ്വാഹാഽദിത്യേ മഹൈ സ്വാഹാഽദിത്യേ
 സുമൃധീകായൈ സ്വാഹേത്യഹ |
 ഇയം വാ അദിതിഃ |
 അസ്യ ഏവൈനം പ്രതിഷ്ഠായോദ്യച്ഛതേ ||
 സരസ്യത്യേ സ്വാഹാ സരസ്യത്യേ ബൃഹത്യേ സ്വാഹാ
 സരസ്യത്യേ പാവകായൈ സ്വാഹേത്യഹ |
 വാഗൈ സരസ്യതീ | വാചൈവൈന-മുദ്യച്ഛതേ ||

പൃഷ്ണേ സ്വാഹാ പൃഷ്ണേ പ്രപഥ്യായ സ്വാഹാ പൃഷ്ണേ
നരന്ധീഷായ സ്വാഹേത്യാഹ ।

പശവോ വൈ പൃഷാ । പശുഭി-രേവൈന-മുദ്യച്ഛതേ ।
താശ്ചേ സ്വാഹാ താശ്ചേ തുരീപായ സ്വാഹാ താശ്ചേ
പുരുരുപായ സ്വാഹേത്യാഹ ( ) ।

താഷ്ടാ വൈ പശൂനാം മിമൂനാനാഃ രൂപകൃത് ।
രൂപമേവ പശുഷു ദധാതി ।

അഥോ രൂപൈ-രേവൈന-മുദ്യച്ഛതേ ॥

വിഷ്ണവേ സ്വാഹാ വിഷ്ണവേ നിഖുര്യപായ സ്വാഹാ
വിഷ്ണവേ നിഭൂയപായ സ്വാഹേത്യാഹ ।

യജ്ഞോ വൈ വിഷ്ണുഃ । യജ്ഞായൈവൈന-മുദ്യച്ഛതേ ॥

പൂർണാഹുതി-മുത്തമാം ജുഹോതി ।

പ്രത്യുത്തണ്വൈ സയതായ ॥ 43 (18)

(യച്ഛതേ - പുരുരുപായ സ്വാഹേത്യാഹാഷ്ടൗ ച) (A11)

**3.8.12 അനുവാകം 12 - അശ്വസംചരണവർഗ്ഗസരേ പ്രതിദിനം
ദേവയജനദേശേ കർതവ്യമിഷ്ടിത്രയമഭിധീയതേ**

T.B.3.8.12.1

സാവിത്രമഷ്ടാകപാലം പ്രാതർ-നിർവപതി ।
അഷ്ടാക്ഷരാ ഗായത്രീ । ഗായത്രം പ്രാതസ്സവനം ।

പ്രാ॒തസ്സ॒വ॒നാ-॑ദേ॒വൈ॒നം॑ ഗായ॒ത്രിയാ-॑ശ്ശു॒ന്ദസോ॑ഽധി
നി॒ർമി॑മീ॒തേ ।

അ॒ഥോ॑ പ്രാ॒തസ്സ॒വ॒നമേ॒വ തേ॒നാപ്നോ॑തി ।

ഗായ॒ത്രിം॑ ഛ॒ന്ദഃ॑ ॥

സ॒വി॒ത്രേ॑ പ്ര॒സ॒വി॒ത്ര ഏ॒കാദ॑ശക॒പാലം॑ മ॒ദ്ധ്യ॒ന്ദി॒നേ ।

ഏ॒കാദ॑ശാക്ഷ॒രാ ത്രി॒ഷ്ടുപ് ।

ത്രൈ॒ഷ്ടുഭം॑ മാ॒ദ്ധ്യ॒ന്ദി॒നസ്സ॒വ॒നം ।

മാ॒ദ്ധ്യ॒ന്ദി॒നാ-॑ദേ॒വൈ॒നസ്സ॒വ॒നാത് ത്രി॒ഷ്ടുഭ-॑ശ്ശു॒ന്ദസോ॑ഽധി

നി॒ർമി॑മീ॒തേ । 44 (10)

T.B.3.8.12.2

അ॒ഥോ॑ മാ॒ദ്ധ്യ॒ന്ദി॒നമേ॒വ സ॒വ॒നം॑ തേ॒നാപ്നോ॑തി ।

ത്രി॒ഷ്ടുഭം॑ ഛ॒ന്ദഃ॑ ॥

സ॒വി॒ത്ര ആ॑സ॒വി॒ത്രേ ദ്വാദ॑ശക॒പാല-॑മ॒പരാ॑ഹ്ണേ ।

ദ്വാദ॑ശാക്ഷ॒രാ ജഗ॑തീ । ജാഗ॑തം തൃതീ॒യസ॒വ॒നം ।

തൃതീ॒യസ॒വ॒നാ-॑ദേ॒വൈ॒നം ജഗ॑ത്യാ-ശ്ശു॒ന്ദസോ॑ഽധി

നി॒ർമി॑മീ॒തേ ।

അ॒ഥോ॑ തൃതീ॒യസ॒വ॒ന-॑മേ॒വ തേ॒നാപ്നോ॑തി । ജഗ॑തീം ഛ॒ന്ദഃ॑ ॥

ഈ॒ശ്വരോ॑ വാ അ॒ശ്വഃ പ്ര॒മുക്തഃ॑ പരാ॑ം പരാ॒വ॒തം ഗ॒ന്തോഃ॑ ।

ഇഹ ധൃതിഃ സ്വാഹേഹ വിധൃതിഃ സ്വാഹേഹ രന്തിഃ
സ്വാഹേഹ രമതിഃ സ്വാഹേതി ചതസ്ര ആഹുതീർ
ജുഹോതി ( ) | 45 (10)

T.B.3.8.12.3

ചതസ്രോ ദിശഃ | ദിഗ്ഭി-രേവൈനം പരിഗൃഹ്ണാതി ||
ആശ്വതേമാ വ്രജോ ഭവതി |
വ്രജാപതിർ ദേവേഭ്യോ നിലായത | അശ്വോ രൂപം കൃതാ |
സോഽശ്വതേ സംവത്സര-മതിഷ്ഠത് |
തദശ്വതസ്യ-ശ്വതത്വം | യദാശ്വതേമാ വ്രജോ ഭവതി |
സ്വ ഏവൈനം യോനൗ പ്രതിഷ്ഠാപയതി || 46 (9)

*(തൃഷ്ടോഭ ശ്ലോസോഽധി നിർമിമീതേ-ജുഹോതി- നവ ച)
(A12)*

3.8.13 അനുവാകം 13 -

സംവത്സരാർദ്ധമുഖ്യസ്യോഗ്രോരുപസ്ഥാനം

T.B.3.8.13.1

ആ ബ്രഹ്മൻ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസീ ജായതാമിത്യാഹ |
ബ്രാഹ്മണ ഏവ ബ്രഹ്മവർചസം ദധാതി |
തസ്മാത് പുരാ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസ്യജായത ||
ആഽസ്മിൻ രാശ്രേ രാജന്യ ഇഷവ്യഃ ശൂരോ മഹാരഥോ
ജായതാമിത്യാഹ |
രാജന്യ ഏവ ശൗര്യം മഹിമാനം ദധാതി |

തസ്മാത്പുരാ രാജന്യ ഇഷവ്യഃ ശൂരോ മഹാരഥോഽജായത ॥
 ദോഗ്ധ്രീ യേനുരിത്യാഹ । യേനാമേവ പയോ ദധാതി ।
 തസ്മാത്പുരാ ദോഗ്ധ്രീ യേനുരജായത ।
 വോഽഽനഡാനിത്യാഹ । 47 (10)

T.B.3.8.13.2

അനധുഹ്യേവ വീര്യം ദധാതി ।
 തസ്മാത്പുരാ വോഽഽനഡാനജായത ।
 ആശുഃ സപ്തിരിത്യാഹ । അശ്വ ഏവ ജവം ദധാതി ।
 തസ്മാത്പുരാ-ഽശൂരശോ-ഽജായത ।
 പുരന്ധിർ യോഷേത്യാഹ । യോഷിത്യേവ രൂപം ദധാതി ।
 തസ്മാഥ് സ്രീ യുവതിഃ പ്രിയാ ദാവുകാ ॥
 ജിഷ്ണു രഥേഷോ ഇത്യാഹ ।
 ആ ഹ വൈ തത്ര ജിഷ്ണു രഥേഷോ ജായതേ । 48 (10)

T.B.3.8.13.3

യത്രൈതേന യജേതേന യജന്തേ ॥ സഭേയോ യുവേത്യാഹ ।
 യോ വൈ പൂർവവയസീ । സ സഭേയോ യുവാ ।
 തസ്മാദ് യുവാ പൂമാൻ പ്രിയോ ദാവുകഃ ॥
 ആഽസ്യ യജമാനസ്യ വീരോ ജായതാമിത്യാഹ ।
 ആ ഹ വൈ തത്ര യജമാനസ്യ വീരോ ജായതേ ।
 യത്രൈതേന യജേതേന യജന്തേ ॥

നികാമേനികാമേ നഃ പർജന്യോ വർഷതിത്യാഹ |
 നികാമേനികാമേ ഹ വൈ തത്ര പർജന്യോ വർഷതി ( ) |
 യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ ||
 ഫലിന്യോ ന ഓഷധയഃ പചുന്താമിത്യാഹ |
 ഫലിന്യോ ഹ വൈ തത്രൗഷധയഃ പചുന്തേ |
 യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ |
 യോഗക്ഷേമോ നഃ കല്പതാമിത്യാഹ |
 കല്പതേ ഹ വൈ തത്ര പ്രജാഭ്യോ യോഗക്ഷേമഃ |
 യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ || 49 (17)

(അനന്യാനിത്യാഹ - ജായതേ - വർഷതി സപ്ത ച) (A13)

3.8.14 അനുവാകം 14 - അന്നഹോമാഃ.

ത്രിരാത്രരുപസ്യാശ്വമേധസ്യ പ്രഥമദിനരാത്രൗ

T.B.3.8.14.1

പ്രജാപതിർ ദേവേഭ്യോ യജ്ഞാൻ വ്യാദിശത് |
 സ ആത്മ-നശ്വമേധ-മധത്ത |
 തം ദേവാ അബ്രുവന് | ഏഷ വാവ യജ്ഞഃ | യദശ്വമേധഃ |
 അപ്യേവ നോടത്രാസ്തിതി |
 തേഭ്യ ഏതാനന്നഹോമാൻ പ്രായച്ഛത് | താനജുഹോത് |
 തൈർ വൈ സ ദേവാനപ്രീണാത് |
 യദന്നഹോമാ-ഞ്ജുഹോതി | 50 (10)

T.B.3.8.14.2

ദേ॒വാ॒നേ॒വ തൈ॑ർ യ॒ജമാ॑നഃ പ്രീ॒ണാതി॑ ॥ ആ॒ജ്യേ॑ന ജു॒ഹോതി॑ ।
 അ॒ഗ്നേ॑ർ വാ ഏ॒തദ്ദൃ॑പം । യദാ॒ജ്യം॑ । യദാ॒ജ്യേ॑ന ജു॒ഹോതി॑ ।
 അ॒ഗ്നിമേ॒വ തത്പ്രീ॑ണാതി ॥ മധു॑നാ ജു॒ഹോതി॑ ।
 മ॒ഹതൈ॑ത്യ വാ ഏ॒തദ്ദേ॒വതാ॑യൈ രൂ॒പം । യന്മധു॑ ।
 യന്മധു॑നാ ജു॒ഹോതി॑ । 51 (10)

T.B.3.8.14.3

മ॒ഹതീ॑മേ॒വ തദ്ദേ॒വതാ॑ം പ്രീ॒ണാതി॑ । ത॒ണ്യുലൈ॑ർ ജു॒ഹോതി॑ ।
 വ॒സുനാ॑ം വാ ഏ॒തദ്ദൃ॑പം । യ॒ത്തണ്യു॑ലാഃ ।
 യ॒ത്തണ്യു॑ലൈ॒ർ ജു॒ഹോതി॑ । വ॒സുനേ॒വ തത്പ്രീ॑ണാതി ।
 പൃ॒ഥുക്കൈ॑ർ ജു॒ഹോതി॑ ।
 രു॒ദ്രാണാ॑ം വാ ഏ॒തദ്ദൃ॑പം । യ॒ത്പൃ॒ഥുക്കാഃ॑ ।
 യ॒ത്പൃ॒ഥുക്കൈ॑ർ ജു॒ഹോതി॑ । 52 (10)

T.B.3.8.14.4

രു॒ദ്രാ॒നേ॒വ തത്പ്രീ॑ണാതി । ലാ॒ജൈ॑ർ ജു॒ഹോതി॑ ।
 ആ॒ദി॒ത്യാനാ॑ം വാ ഏ॒തദ്ദൃ॑പം । യ॒ല്ലാജാഃ॑ ।
 യ॒ല്ലാജൈ॑ർ ജു॒ഹോതി॑ । ആ॒ദി॒ത്യാനേ॒വ തത്പ്രീ॑ണാതി ।
 ക॒രംബൈ॑ർ ജു॒ഹോതി॑ ।
 വി॒ശ്വേഷാ॑ം വാ ഏ॒തദ്ദേ॒വതാ॑യ് രൂ॒പം । യ॒ത് ക॒രംബാഃ॑ ।
 യ॒ത് ക॒രംബൈ॑ർ ജു॒ഹോതി॑ । 53 (10)

T.B.3.8.14.5

വിശ്വാ॑നേ॒വ തദ് ദേ॒വാൻ പ്രീ॑ണാതി । ധാ॒നാഭി॑ർ ജുഹോതി ।
നക്ഷ॑ത്രാണാം ഞ്വാ ഏ॒തദ് രൂ॒പം । യദ്ധാ॑നാഃ ।
യദ്ധാ॑നാഭി॑ർ ജുഹോതി । നക്ഷ॑ത്രാണ്യേ॒വ തത്പ്രീ॑ണാതി ।
സക്തു॑ഭിർ ജുഹോതി । പ്രജാ॑പതേർ വാ ഏ॒തദ് രൂ॒പം ।
യഥ്സ॑ക്തവഃ । യഥ്സ॑ക്തുഭി॑ർ ജുഹോതി । 54 (10)

T.B.3.8.14.6

പ്രജാ॑പതിമേ॒വ തത്പ്രീ॑ണാതി । മ॒സുസൈ॑സ്യർ ജുഹോതി ।
സർവാ॑സാം ഞ്വാ ഏ॒തദ് ദേ॒വതാ॑നാച്ഛ് രൂ॒പം ।
യന്മ॒സുസ്യാ॑നി । യന്മ॒സുസൈ॑സ്യർ ജുഹോതി ।
സർവാ॑ ഏ॒വ തദ് ദേ॒വതാഃ॑ പ്രീ॑ണാതി ।
പ്രിയ॑ങ്ഗുതണ്യുലൈർ ജുഹോതി ।
പ്രിയാ॑ങ്ഗാ ഹ വൈ നാമൈതേ ।
ഏ॒തൈർ വൈ ദേ॒വാ അശ്വ॑സ്യാങ്ഗാ॑നി സമ॑ദധുഃ ।
യത്പ്രീ॑യങ്ഗുതണ്യുലൈർ ജുഹോതി ( ) ।
അശ്വ॑സ്യവാങ്ഗാ॑നി സന്ദ॑ധാതി ॥
ദശാ॑നാനി ജുഹോതി । ദശാ॑ക്ഷരാ വിരാട് ।
വിരാട്-കൃ॒ഥ്സ്തസ്യാ॑ന്നാദ്യ॒സ്യാവരു॑ദ്ധ്യേ ॥ 55 (14)

(ജുഹോതി - മധുനാ ജുഹോതി - പൃഥ്വീകൈർ ജുഹോതി
- കരന്ദൈർ ജുഹോതി - സകതുഭിർ ജുഹോതി -
പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർ ജുഹോതി ചത്വാരീ ച) (A14)

Special Korvai

(അന്നഹോമാനാജ്യേനാഗേർ മധുനാ തണ്ഡുലൈഃ പൃഥ്വീകൈർ
ലാജൈഃ കരന്ദൈർ ധാനാഭിഃ സകതുഭിർ മസുസ്യൈഃ
പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർ ദശാനാനി ദാദശ)

3.8.15 അനുവാകം 15 - തത്പ്രകാരവിശേഷ

T.B.3.8.15.1

പ്രജാപതി-രശ്വമേധ-മസ്യജത ।

തച് സ്യഷ്ടച് രക്ഷാഽസ്യജിഹ്വാഽസന്ന് ।

സ ഏതാൻ പ്രജാപതിർ നക്തച്ഹോമാ-നപശ്യത് ।

താനജുഹോത് ।

തൈർ വൈ സ യജ്ഞാദ് രക്ഷാഽസ്യപാഹന്ന് ।

യന്നക്തച്ഹോമാ-ഞ്ജുഹോതി ।

യജ്ഞാദേവ തൈർ യജമാനോ രക്ഷാഽസ്യപഹന്തി ॥

ആജ്യേന ജുഹോതി । വജ്രോ വാ ആജ്യം ।

വജ്രേണൈവ യജ്ഞാദ് രക്ഷാഽസ്യപഹന്തി ॥ 56 (10)

T.B.3.8.15.2

ആജ്യസ്യ പ്രതിപദം കരോതി । പ്രാണോ വാ ആജ്യം ॥
 മുഖത ഏവാസ്യ പ്രാണം ദധാതി ॥
 അന്നഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 ശരീരവദേവാവരുന്ധേ ॥ വൃത്യാസം ജുഹോതി ।
 ഉദയസ്യാവരുദ്ധ്യേ ॥ നക്തം ജുഹോതി ।
 രക്ഷസാമപഹത്യേ ॥
 ആജ്യേനാൻ തതോ ജുഹോതി । **57 (10)**

T.B.3.8.15.3

പ്രാണോ വാ ആജ്യം । ഉദയത ഏവാസ്യ പ്രാണം ദധാതി ।
 പുരസ്താച്ഛോപരിഷ്ടാച്ഛ ॥ ഏകസ്മൈ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 അസ്മിന്നേവ ലോകേ പ്രതിതിഷ്ഠതി ।
 ദ്വാദ്യാഽ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 അമുഷ്മിന്നേവ ലോകേ പ്രതിതിഷ്ഠതി ।
 ഉദയോരേവ ലോകയോഃ പ്രതിതിഷ്ഠതി ।
 അസ്മിഽശ്ചാ-മുഷ്മിഽശ്ച ॥ ശതായ സ്വാഹേത്യാഹ ( ) ।
 ശതായുർ വൈ പുരുഷഃ ശതവീര്യഃ ।
 ആയുരേവ വീര്യമവരുന്ധേ । സഹസ്രായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 ആയുർ വൈ സഹസ്രം । ആയുരേവാവരുന്ധേ ॥
 സർവസ്മൈ സ്വാഹേത്യാഹ ।

അപരിമിത-മേവാവരുന്ധേ || 58 (17) (ഏവ യജ്ഞാദ്
രക്ഷാഽസ്യപഹൻ - തൃന്തതോ ജുഹോതി - ശതായ
സ്വാഹേത്യാഹ സപ്ത ച) (A15)

3.8.16 അനുവാകം 16 - വിവരണമേതയോഃ

T.B.3.8.16.1

പ്രജാപതിം വാ ഏഷ ഇഹ്സതീത്യാഹുഃ |
യോഽശ്വമേധേന യജത ഇതി | അഥോ ആഹുഃ |
സർവാണി ഭൂതാനീതി || ഏകസൈ സ്വാഹേത്യാഹ |
പ്രജാപതിർ വാ ഏകഃ | തമേവാപ്നോതി ||
ഏകസൈ സ്വാഹാ ദ്വാദ്യാഽ സ്വാഹേത്യഭി പൂർവമാഹുതീർ
ജുഹോതി |

അഭിപൂർവമേവ സുവർഗം ലോകമേതി ||
ഏകോത്തരം ജുഹോതി | 59 (10)

T.B.3.8.16.2

ഏകവദേവ സുവർഗം ലോകമേതി || സന്തതം ജുഹോതി |
സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സന്തത്യൈ ||
ശതായ സ്വാഹേത്യാഹ |
ശതായൂർ വൈ പുരുഷഃ ശതവീര്യഃ |
ആയുരേവ വീര്യമവരുന്ധേ | സഹസ്രായ സ്വാഹേത്യാഹ |
ആയൂർ വൈ സഹസ്രം | ആയുരേവാവരുന്ധേ ||

അയുതായ സ്വാഹാ നിയുതായ സ്വാഹാ പ്രയുതായ
സ്വാഹേത്യംഹ | 60 (10)

T.B.3.8.16.3

ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ | ഇമാനേവ ലോകാനവരുന്ധേ ||
അർബുദായ സ്വാഹേത്യംഹ | വാഗ്യാ അർബുദം |
വാചമേവാവരുന്ധേ || ന്യൂർബുദായ സ്വാഹേത്യംഹ |
യോ വൈ വാചോ ഭൂമാ | തന്യൂർബുദം |
വാച ഏവ ഭൂമാനമവരുന്ധേ ||
സമുദ്രായ സ്വാഹേത്യംഹ | 61 (10)

T.B.3.8.16.4

സമുദ്രമേവാപ്നോതി | മദ്ധ്യായ സ്വാഹേത്യംഹ |
മദ്ധ്യമേവാപ്നോതി | അന്തായ സ്വാഹേത്യംഹ |
അന്തമേവാപ്നോതി | പരാർദ്ധായ സ്വാഹേത്യംഹ |
പരാർദ്ധമേവാപ്നോതി ||
ഉഷസേ സ്വാഹാ വ്യുഷ്ഷ്യ സ്വാഹേത്യംഹ |
രാത്രിർ വാ ഉഷാഃ | അഹർ വ്യുഷ്ടിഃ ( ) |
അഹോരാത്രേ ഏവാവരുന്ധേ |
അഥോ അഹോരാത്രയോരേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ||
താ യദുഭയീർ ദിവാ വാ നക്തം വാ ജുഹുയാത് |
അഹോരാത്രേ മോഹയേത് |

ഉഷസേ॑ സ്വാഹാ॑ വ്യുഷൈ॑സ്തു സ്വാഹോദേ॑ഷ്യതേ
സ്വാഹോദൃ॑തേ സ്വാഹേത്യനു॑ദിതേ ജുഹോതി॑ ।
ഉദി॑തായ സ്വാഹാ॑ സുവ॒ർഗായ॑ സ്വാഹാ॑ ലോ॒കായ॑
സ്വാഹേത്യനു॑ദിതേ ജുഹോതി॑ ।

അഹോരാ॒ത്രയോ-ര॑വൃ॒തിമോഹായ॑ ॥ 62 (17)

(ഏകോത്തരം ജുഹോതി - പ്രയുതായ സ്വാഹേത്യഹ -
സമുദ്രായ സ്വാഹേത്യഹാഹർ - വ്യുഷിഃ സപ്ത ച) (A16)

3.8.17 അനുവാകം 17 - സപ്തകാണ്ഡഗതാനഹോമാനുവാകാ
വ്യാഖ്യാനേ

T.B.3.8.17.1

വിഭൂ॑ർ മാത്രാ॑ പ്രഭുഃ॑ പിത്രേ॑ത്യശ്വാനാ॑മാനി ജുഹോതി॑ ।
ഉദയോ॑രേവൈനം ലോ॑കയോർ നാമ॑ധേയം ഗമ॑യതി ॥
ആ॑യനായ സ്വാഹാ॑ പ്രായ॑ണായ സ്വാഹേത്യുദൃ॑ദ്ഭാവോ
-ഞ്ജുഹോതി॑ ।

സർവ॑മേവൈന-മ॒സ്കന്യ॑ സുവ॒ർഗം ലോ॑കം ഗമ॑യതി ॥

അ॒ഗ്നയേ॑ സ്വാഹാ॑ സോ॒മായ॑ സ്വാഹേതി॑
പൂ॒ർവഹോ॑മാ-ഞ്ജുഹോതി॑ ।

പൂ॒ർവ ഏ॒വ ദി॒ഷന്തം॑ ദ്രാത്യു॑വൃ-മതി॑ക്രാമതി ॥

പൃ॒ഥിവ്യൈ॑ സ്വാഹാ॑ഽന്തരി॑ക്ഷായ സ്വാഹേത്യഹാ॑ ।
യ॒ഥായ॑ ജുരേ॒വൈതത് ॥

അഗ്നയേ സ്വാഹാ സോമായ സ്വാഹേതി പൂർവദീക്ഷാ
ജുഹോതി ।

പൂർവ് ഏവ ദിഷന്തം ദ്രാത്യുവ്യ-മതിക്രാമതി ॥ 63 (10)

T.B.3.8.17.2

പൃഥിവൈ സ്വാഹാഽന്തരീക്ഷായ സ്വാഹേത്യേകവിശ്വിനീം
ദീക്ഷാം ജുഹോതി ।

ഏകവിശ്വതിർ വൈ ദേവലോകാഃ ।

ദാദശ മാസാഃ പഞ്ചർത്വഃ ।

ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ । അസാവാദിത്യ ഏകവിശ്വഃ ।

ഏഷ സുവർഗോ ലോകഃ ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ ॥

ഭൂവോ ദേവാനാം കർമ്മണേത്യുതുദീക്ഷാ ജുഹോതി ।

ഋതൂനേവാസ്മൈ കല്പയതി ॥

അഗ്നയേ സ്വാഹാ വായവേ സ്വാഹേതി

ജുഹോത്യന്തരീത്യൈ ॥ 64 (10)

T.B.3.8.17.3

അർവാങ് യജ്ഞഃ സങ്ക്രാമതിത്യാപ്തീർ ജുഹോതി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാഷ്ട്യ ॥

ഭൂതം ഭവ്യം ദവിഷ്യദിതി പര്യാപ്തീർ ജുഹോതി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പര്യാഷ്ട്യ ॥

ആ മേ ഗൃഹാ ഭവന്തിത്യാഭൂർ ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാഭൂത്യൈ ॥
 അഗ്നിനാ തപോഽന്വഭവ-ദിത്യനുഭൂർ ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാനുഭൂത്യൈ ॥
 സ്വാഹാ-ഽഽധിമാധീതായ സ്വാഹേതി സമസ്താനി
 വൈശ്വദേവാനി ജുഹോതി ।
 സമസ്തമേവ ദിഷന്തം ഭ്രാത്യവ്യ-മതിക്രാമതി ॥ 65 (10)

T.B.3.8.17.4

ദദ്ഭ്യഃ സ്വാഹാ ഹനുഭ്യാഃ സ്വാഹേ-ത്യങ്ഗഹോമാ-
 ണ്ജുഹോതി ।
 അങ്ഗേഅങ്ഗേ വൈ പുരുഷസ്യ പാപ്മോപശ്ലിഷ്ടഃ ।
 അങ്ഗാ-ദങ്ഗാ-ദേവൈനം പാപ്മനസ്തേന മുഞ്ചതി ॥
 അഞ്ജ്യതായ സ്വാഹാ കൃഷ്ണായ സ്വാഹാ ശ്വേതായ
 സ്വാഹേത്യശ്വരൂപാണി ജുഹോതി ।
 രൂപൈരേവൈനഃ സമർദ്ധയതി ॥
 ഓഷധീഭ്യഃ സ്വാഹാ മുലേഭ്യഃ സ്വാഹേത്യോഷധിഹോമാ-
 ണ്ജുഹോതി ।
 ദായോ വാ ഓഷധയഃ । പുഷ്പേഭ്യോഽന്യാഃ ഫലം ഗൃഹ്ണന്തി ।
 മുലേഭ്യോഽന്യാഃ । താ ഏവോഭയീരവരൂന്ധേ ॥ 66 (10)

T.B.3.8.17.5

വന॑സ്പതി॑ഭ്യഃ॒ സ്വാഹേ॑തി॒ വന॑സ്സതിഹോ॒മാ-ഞ്ജു॑ഹോതി ।

ആ॒ര॒ണ്യ॒സ്യാ-॒ന്നാ॒ഭ്യ॒സ്യാവ॑രുദ്ധ്യേ ॥

മേ॒ഷ॒സ്താ॑ പ॒ച॒തൈ-॑ര॒വ॒ത്വി॒ത്യപാ॑വ്യാനി॒ ജു॑ഹോതി ।

പ്രാ॒ണാ॑ വൈ॒ ദേ॒വാ॒ അ॒പാ॒വ്യാഃ॑ । പ്രാ॒ണാ॑നേ॒വാവ॑രുന്ധേ ॥

കൃ॒പ്യാ॒ഭ്യഃ॒ സ്വാഹാ॑ഭ്യഃ॒ സ്വാഹേ॑ത്യപാ॒ഘ്

ഹോ॒മാ॒ഞ്ജു॑ഹോതി ।

അ॒സ്തം॑ വാ ആ॒പഃ॑ । അ॒ന്നം॑ വാ ആ॒പഃ॑ ।

അ॒ഭ്യോ॑ വാ അ॒ന്നം॑ ജായതേ ।

യദേ॒വാഭ്യോ॑ന്നം॒ ജായ॑തേ ( ) । തദവ॑രുന്ധേ ॥ 67 (11)

(പൂ॒ർവദീ॑ക്ഷാ ജു॒ഹോതി॑ പൂ॒ർവ ഏ॒വ ദി॒ഷന്തം॑

പ്രാ॒ത്യവൃ॑മതി॒ക്രാമ॑ - തൃ॒ന്ന॑ന്തരിത്യൈ - ക്രാ॒മതി॑ - രു॒ന്ധേ -

ജായ॑ത ഏ॒കം ച) (A17)

3.8.18 അനുവാകം 18 - സപ്തകാണ്ഡഗതാനഹോമാനുവാകാവ്യാഖ്യാനേ

T.B.3.8.18.1

അ॒ഭാ॒ഘ്സി॑ ജു॒ഹോതി॑ । അ॒യം വൈ॑ ലോ॒കോ॑ഭാ॒ഘ്സി॑ ।

തസ്യ॑ വസ॒വോ॑ധി॒പത॑യഃ । അ॒ഗ്നി॑ർ ജ്യോതിഃ ।

യദ॑ഭാ॒ഘ്സി॑ ജു॒ഹോതി॑ । ഇ॒മമേ॒വ ലോ॒കമ॑വരുന്ധേ ।

വസു॑നാ॒ഘ് സായു॑ജ്യം ഗച്ഛ॑തി । അ॒ഗ്നിം॑ ജ്യോതി॒രവ॑രുന്ധേ ॥

നദാപ്സി ജുഹോതി ।

അന്തരിക്ഷം വൈ നദാപ്സി । 68 (10)

T.B.3.8.18.2

തസ്യ രുദ്രാ അധിപതയഃ । വായുർ ജ്യോതിഃ ।

യന്നദാപ്സി ജുഹോതി । അന്തരിക്ഷമേവാവരുന്ധേ ।

രുദ്രാണാപ്സായുജ്യം ഗച്ഛതി । വായും ജ്യോതിരവരുന്ധേ ।

മഹാപ്സി ജുഹോതി । അസൗ വൈ ലോകോ മഹാപ്സി ।

തസ്യാദിത്യാ അധിപതയഃ । സൂര്യോ ജ്യോതിഃ । 69 (10)

T.B.3.8.18.3

യന്മഹാപ്സി ജുഹോതി । അമുമേവ ലോകമവരുന്ധേ ।

ആദിത്യാനാപ്സായുജ്യം ഗച്ഛതി ।

സൂര്യം ജ്യോതിരവരുന്ധേ ॥

നമോ രാജേണ നമോ വരുണായേതി യവ്യാനി ജുഹോതി ।

അന്നാദ്യസ്യാവരുദ്ധൈ ॥

മയോഭൂർ വാതോ അഭി വാത്സുസ്രോ ഇതി ഗവ്യാനി

ജുഹോതി । പശൂനാമവരുദ്ധൈ ॥

പ്രാണായ സ്വാഹാ വ്യാനായ സ്വാഹേതി

സന്തതിഹോമാ-ണ്ണുഹോതി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സന്തത്യൈ ॥ 70 (10)

T.B.3.8.18.4

സിതായ സ്വാഹാഽസിതായ സ്വാഹേതി പ്രമുക്തീർ
ജുഹോതി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പ്രമുക്തേ ॥

പൃഥിവ്യൈ സ്വാഹാഽന്തരിക്ഷായ സ്വാഹേത്യഹ ।

യഥായജുരേവൈതത് ॥

ദതാതേ സ്വാഹാഽദന്തകായ സ്വാഹേതി ശരീരഹോമാ-
ണ്ണുഹോതി ।

പിതൃലോകമേവ തൈർ-യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ॥

കസ്താ യുനക്തി സ ത്വാ യുനക്തിതി പരിധീൻ. യുനക്തി ।

ഇമേ വൈ ലോകാഃ പരിധയഃ ।

ഇമാനേവാസ്മൈ ലോകാൻ. യുനക്തി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യേ ॥ 71 (10)

T.B.3.8.18.5

യഃ പ്രാണതോ യ ആത്മാദാ ഇതി മഹിമാനഃ ജുഹോതി ।

സുവർഗോ വൈ ലോകോ മഹഃ ।

സുവർഗമേവ താദ്യാം ലോകം യജമാനോഽവരുന്ധേ ॥

ആ ബ്രഹ്മൻ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസീ ജായതാമിതി

സമസ്താനി ബ്രഹ്മവർചസാനി ജുഹോതി ।

ബ്രഹ്മവർചസമേവ തൈർ യജമാനോ ഽവരുന്ധേ ॥

ജജ്ഞി ബീജമിതി ജുഹോ-ത്യനന്തരിത്യൈ ॥

അഗ്നയേ സമനമത് പൃഥിവൈ സമനമദിതി

സന്നതിഹോമാ-ഞ്ജുഹോതി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സന്നത്യൈ ॥

ഭൂതായ സ്വാഹാ ഭവിഷ്യതേ സ്വാഹേതി ഭൂതാഭവ്യൗ

ഹോമൗ ജുഹോതി ।

അയം വൈ ലോകോ ഭൂതം । 72 (10)

T.B.3.8.18.6

അസൗ ഭവിഷ്യത് ।

അനയോരേവ ലോകയോഃ പ്രതിതിഷ്ഠതി । സർവസ്യാപ്തൈ ॥

സർവസ്യാവരുദ്ധൈ ॥

യദക്രന്ദഃ പ്രഥമം ജായമാന ഇത്യശ്വസ്മോമീയം ജുഹോതി ।

സർവസ്യാപ്തൈ ॥

സർവസ്യ ജിത്യൈ ॥ സർവമേവ തേനാപ്നോതി ।

സർവം ജയതി । യോഽശ്വമേധേന യജതേ ( ) । 73 (10)

T.B.3.8.18.7

യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ॥

യജഞ്ച് രക്ഷാഽസ്യജിഹ്വാഽസന്ന് ।

സ ഏതാൻ പ്രജാപതിർ നക്തഽഹോമാനപശ്യത് ।

താനജുഹോത് ।

തൈർ വൈ സ യജ്ഞാദ് രക്ഷാഽസ്യുപാഹൻ |
യന്നക്തഃ ഹോമാഞ്ജുഹോതി |
യജ്ഞാദേവ തൈർ യജമാനോ രക്ഷാഽസ്യുപഹന്തി ||
ഉഷസേ സ്വാഹാ വ്യുഷ്യേ സ്വാഹേത്യന്തതോ ജുഹോതി |
സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്യേ || 74 (9)

*(വൈ നദാഽസി - സുര്യോ ജ്യോതിഃ - സന്തത്യൈ -
സമഷ്യേ - ഭൂതം - യജതേ - +നവ ച) (A18)*

3.8.19 അനുവാകം 19 - ഔപസമുദിനേ യുപപ്രയോഗഃ
T.B.3.8.19.1

ഏകയൂപോ വൈകാദശിനീ വാ |
അന്യേഷാം യജ്ഞാനാം യൂപാ ഭവന്തി |
ഏകവിപ്ശിന്യശ്വമേധസ്യ |
സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-ഭിജിത്യൈ ||
ബൈൽ.വോ വാ ഖാദിരോ വാ പാലാശോ വാ ||
അന്യേഷാം യജ്ഞക്രത്യനാം യൂപാ ഭവന്തി |
രാജ്ജുദാല ഏകവിപ്ശത്യരതി-രശ്വമേധസ്യ |
സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്യേ ||
നാന്യേഷാം പശൂനാം തേജന്യാ അവദ്യന്തി |
അവദ്യന്ത്യശ്വസ്യ | 75 (10)

T.B.3.8.19.2

പാപ്മാ വൈ തേജനീ | പാപ്മനോഽപഹത്യേ ||
 പ്ലക്ഷശാഖായാ-മന്യേഷാം പശൂനാ-മവദ്യന്തി |
 വേതസശാഖായാ-മശ്വസ്യ | അഹ്സുയോനിർ വാ അശ്വഃ |
 അഹ്സുജോ വേതസഃ | സ്വ ഏവാസ്യ യോനാവവദ്യതി ||
 യുപേഷു ഗ്രാമ്യാൻ പശൂൻ നിയുഞ്ജന്തി |
 ആരോകേഷ്യാരണ്യാൻ-ധാരയന്തി |
 പശൂനാം വ്യാവൃത്യൈ ( ) || ആ ഗ്രാമ്യാൻ പശൂൻ ലഭന്തേ |
 പ്രാരണ്യാൻ മ്സ്യജന്തി | പാപ്മനോ-ഽപഹത്യേ || 76 (13)
 (അശ്വസ്യ - വ്യാവൃത്യൈ ത്രീണീ ച) (A19)

3.8.20 അനുവാകം 20 - യുപാനാം സ്ഥാനാദയഃ

T.B.3.8.20.1

രാജ്ജുദാല-മഗ്നിഷ്ടം മീനോതി |
 ഭൃണഹത്യായാ അപഹത്യേ || പൗതുദ്രവാവഭിതോ ഭവതഃ |
 പുണ്യസ്യ ഗന്ധസ്യാവരുദ്ധ്യേ |
 ഭൃണഹത്യാ-മേവാസ്താ-ദപഹത്യേ |
 പുണ്യേന ഗന്ധേനോദയതഃ പരിഗൃഹ്ണാതി ||
 ഷഡ്ബൈൽ.വാ ഭവന്തി | ബ്രഹ്മവർചസസ്യ-വരുദ്ധ്യേ ||
 ഷട്ഖാദിരാഃ | തേജസോഽവരുദ്ധ്യേ || 77 (10)

T.B.3.8.20.2

ഷട്പാലാശാഃ | സോമപീഥസ്യോ-വരുദ്ധ്യേ ||
 ഏകവിഴ്ശതിഃ സംപദ്യന്തേ |
 ഏകവിഴ്ശതിർ വൈ ദേവലോകാഃ |
 ദ്വാദശ മാസാഃ പഞ്ചർത്വഃ | ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ |
 അസാവാദിത്യ ഏകവിഴ്ശഃ | ഏഷ സുവർഗോ ലോകഃ |
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യേ ||
 ശതം പശവോ ഭവന്തി | **78 (10)**

T.B.3.8.20.3

ശതായുഃ പുരുഷഃ ശതേന്ദ്രിയഃ |
 ആയുഷ്ഞ്യവേന്ദ്രിയേ പ്രതിതിഷ്ഠതി ||
 സർവം വാ അശ്വമേധ്യാപ്നോതി |
 അപരിമിതാ ഭവന്തി | അപരിമിതസ്യോ-വരുദ്ധ്യേ ||
 ബ്രഹ്മവാദിനോ വദന്തി | കസ്താമ് സത്യാത് |
 ദക്ഷിണതോ-ടന്യേഷാം പശൂനാ-മവദ്യന്തി |
 ഉത്തരതോഽശ്വസ്യേതി |
 വാരുണോ വാ അശ്വഃ | **79 (10)**

T.B.3.8.20.4

ഏഷാ വൈ വരുണസ്യ ദിക് |
 സ്വായാമേവാസ്യ ദിശ്യവദ്യതി |

യദിതരേഷാം പശൂനാമവദ്യതി ।

ശതദേവത്യം തേനാവരുന്ധേ ॥

ചിതേഽഗ്നാവധി-വൈതസേ കടേഽശ്യാം ചിനോതി ।

അഹ്സുയോനിർ വാ അശ്യാഃ । അഹ്സുജോ വേതസഃ ।

സ്വ ഏവൈനം യോനൗ പ്രതിഷ്ഠാപയതി ॥

പുരസ്താത് പ്രത്യഞ്ചം തുപരം ചിനോതി ।

പശ്യാത് പ്രാചീനം ഗോമൃഗം । **80 (10)**

T.B.3.8.20.5

പ്രാണാപാനാവേ-വാസ്മിൻ മ്സമൃഞ്ചാ ദധാതി ॥

അശ്യാം തുപരം ഗോമൃഗമിതി സർവഹൃത ഏതാഞ്ജുഹോതി ।

ഏഷാം ലോകാനാ-മഭിജിത്യൈ ॥

ആത്മനാ-ഭിജുഹോതി ।

സാന്മാനമേവൈനഗ് സതനും കരോതി ॥

സാന്മാമൃഷ്മിൻ ലോകേ ഭവതി । യ ഏവം വേദ ।

അഥോ വസോരേവ ധാരാം തേനാവരുന്ധേ ॥

ഇലുവർദായ സ്വാഹാ ബലിവർദായ സ്വാഹേത്യംഹ ।

സംവത്സരോ വാ ഇലുവർദഃ ( ) ।

പരിവത്സരോ ബലിവർദഃ ।

സംവത്സരാദേവ പരിവത്സരാ-ദായു-രവരുന്ധേ ।

ആയുരേവാസ്തിൻ ദധാതി ।
തസ്മാദശ്വമേധയാജീ ജരസാ വിസ്രസാഽമൃം
ഘോകമേതി ॥ 81 (14) (തേജസോഽവരുദ്ധൈ - ഭവൻ -
ത്യശോ - ഗോമൃഗ - മീലുവർദ്ദ ശ്ചതാരി ച) (A20)

3.8.21 അനുവാകം 21 - ചേതവ്യാഗ്നയാദേർവിശേഷഃ

T.B.3.8.21.1

ഏകവിപ്ലോഽഗ്നിർ ഭവതി । ഏകവിപ്ലഃ സ്തോമഃ ।
ഏകവിപ്ലതിർ യുപാഃ ॥
യഥാ വാ അശ്വാ വർഷഭാ വാ വൃഷാണഃ സൗസ്തുരേരൻ ।
ഏവമേതഥ് സ്തോമഃ സൗസ്തുരന്തേ । യദേകവിപ്ലഃ ।
തേ യഥ് സമൃച്ഛേരൻ । ഹന്യേതാസ്യ യജ്ഞഃ ॥
ദാദശ ഏവാഗ്നിഃ സ്യാദിത്യാഹുഃ । ദാദശഃ സ്തോമഃ । 82 (10)

T.B.3.8.21.2

ഏകാദശ യുപാഃ ॥ യദ്ദാദശോഽഗ്നിർ ഭവതി ।
ദാദശ മാസാഃ സംവത്സരഃ ।
സംവത്സരേണൈവാസ്മാ അന്നമവരുന്ധേ ॥
യദ്ദശ യുപാ ഭവന്തി । ദശാക്ഷരാ വിരാട് । അന്നം വിരാട് ।
വിരാജൈവാനാദ്യ-മവരുന്ധേ ।
യ ഏകാദശഃ । സ്തന ഏവാസ്യേ സഃ । 83 (10)

T.B.3.8.21.3

ദുഹ ഏവൈനാം തേന || തദാഹുഃ |
 യദ്ദാദശോഽഗ്നിഃ സ്യാദ് ദാദശഃ സ്തോമ ഏകാദശ യുപാഃ |
 യഥാ സ്ഥൂരിണാ യായാത് | താദൃക്തത് ||
 ഏകവിപ്ശ ഏവാഗ്നിഃ സ്യാ-ദിത്യാഹുഃ |
 ഏകവിപ്ശഃ സ്തോമഃ | ഏകവിപ്ശതിർ യുപാഃ |
 യഥാ പ്രഷ്ടിദിർ യാതി | താദൃഗേവ തത് || **84 (10)**

T.B.3.8.21.4

യോ വാ അശ്വമേധേ തിസ്രഃ കകുഭോ വേദ |
 കകുല രാജ്ഞാം ഭവതി | ഏകവിപ്ശോഽഗ്നിർ ഭവതി |
 ഏകവിപ്ശഃ സ്തോമഃ | ഏകവിപ്ശതിർ യുപാഃ |
 ഏതാ വാ അശ്വമേധേ തിസ്രഃ കകുഭഃ |
 യ ഏവം വേദ | കകുല രാജ്ഞാം ഭവതി ||
 യോ വാ അശ്വമേധേ ത്രീണി ശീർഷാണി വേദ |
 ശിരോ ഹ രാജ്ഞാം ഭവതി ( ) |
 ഏകവിപ്ശോഽഗ്നിർ ഭവതി |
 ഏകവിപ്ശഃ സ്തോമഃ | ഏകവിപ്ശതിർ യുപാഃ |
 ഏതാനി വാ അശ്വമേധേ ത്രീണി ശീർഷാണി |
 യ ഏവം വേദ | ശിരോ ഹ രാജ്ഞാം ഭവതി || **85 (16)**

(ഭാദശഃ സ്തോമഃ - സ - ഏവ ത്വച് - ചരീരോ ഹ രാജ്ഞാം
ഭവതി ഷ്ടച്) (A21)

3.8.22 അനുവാകം 22 - ഉക്ഥ്യാഖ്യേ ദിതീയേഹനി
ബഹിഷ്ഠവമാനേ അശ്വസ്യോദ്രാത്യത്വം

T.B.3.8.22.1

ദേവാ വാ അശ്വമേധേ പവമാനേ ।
സുവർഗം ലോകം ന പ്രാജാനന് । തമശ്വഃ പ്രാജാനാത് ।
യദശ്വമേധേശ്വേന മേദ്ധ്യേനോദഞ്ചോ ബഹിഷ്ഠവമാനഃ
സർപന്തി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പ്രജ്ഞാത്യേ ।
ന വൈ മനുഷ്യഃ സുവർഗം ലോകമഞ്ജസാ വേദ ।
അശ്വോ വൈ സുവർഗം ലോകമഞ്ജസാ വേദ ॥
യദുദ്ഗാതോദ്ഗായേത് ।
യമാക്ഷേത്രജ്ഞാഃസന്യേന പമാ പ്രതിപാദയേത് ।

താദൃക്തത് । **86 (10)**

T.B.3.8.22.2

ഉദ്ഗാതാര-മപരുദ്ധ്യ । അശ്വമുദ്ഗീമായ വൃണീതേ ।
യമാക്ഷേത്രജ്ഞാഃസഞ്ജസാ നയതി ।
ഏവമൈവനമശ്വഃ സുവർഗം ലോകമഞ്ജസാ നയതി ॥
പുച്ഛമനാദന്തേ । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യേ ॥

ഹിം കരോതി । സാമൈവാകഃ । ഹിം കരോതി ।

ഉദ്ഗീമ ഏവാസ്യ സഃ ॥ 87 (10)

T.B.3.8.22.3

വഡബാ ഉപ രുന്ധന്തി । മിമുനതായ പ്രജാത്യൈ ।

അഥോ യഥോപഗാതാർ ഉപഗായന്തി ।

താദ്യഗേവ തത് ॥ ഉദഗാസീദശോ മേധ്യ ഇത്യാഹ ।

പ്രാജാപത്യോ വാ അശ്വഃ ।

പ്രജാപതി-രുദ്ഗീമഃ । ഉദ്ഗീമമേവാവരുന്ധേ ।

അഥോ ഋഖ്സാമയോരേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥

ഹിരണ്യേനോപാകരോതി ( ) । ജ്യോതിർ വൈ ഹിരണ്യം ।

ജ്യോതിരേവ മുഖതോ ദധാതി ।

യജമാനേ ച പ്രജാസു ച ।

അഥോ ഹിരണ്യജ്യോതിരേവ യജമാനഃ സുവർഗം

ഘോകമേതി ॥ 88 (14)

(തഥ് - സ - ഉപാകരോതി ചതാരി ച) (A22)

3.8.23 അനുവാകം 23 - അശ്വ പരുഗ്വപ്രയന്താനാം പശൂനാം നിയോജനം

T.B.3.8.23.1

പുരുഷോ വൈ യജ്ഞഃ । യജ്ഞഃ പ്രജാപതിഃ ।

യദശ്വ പശൂൻ നിയുഞ്ജന്തി ।

യജ്ഞാദേവ തദ്യജ്ഞം പ്രയുക്തേ ॥
 അശ്വം തുപരം ഗോമൃഗം ।
 താനഗ്നിഷ്ട ആലഭതേ । സേനാമുഖമേവ തഥ്സൗശൃതി ।
 തസ്മാദ് രാജമുഖം ഭീഷ്ഠം ഭാവുകം ॥
 ആഗ്നേയം കൃഷ്ണഗ്രീവം പുരസ്താൽ ലലാഭേ ।
 പൂർവാഗ്നിമേവ തം കുരുതേ । **89 (10)**

T.B.3.8.23.2

തസ്മാത്-പൂർവാഗ്നിം പുരസ്താഥ്-സ്ഥാപയന്തി ॥
 പൗഷ്ണമനഞ്ചം । അന്നം വൈ പൃഷ്ഠാ ।
 തസ്മാത് പൂർവാഗ്നാ-വാഹാര്യ-മാഹരന്തി ॥
 ഐന്ദ്രാപൗഷ്ണ-മുപരിഷ്ടാത് ।
 ഐന്ദ്രോ വൈ രാജന്യോഽന്നം പൃഷ്ഠാ ।
 അന്നാദ്യൈനൈവൈന-മുഭയതഃ പരിഗൃഹ്ണാന്തി ।
 തസ്മാദ് രാജന്യോഽ-ന്നാദോ ഭാവുകഃ ॥
 ആഗ്നേയൗ കൃഷ്ണഗ്രീവൗ ബാഹുവോഃ ।
 ബാഹുവോരേവ വീര്യം ധത്തേ । **90 (10)**

T.B.3.8.23.3

തസ്മാദ് രാജന്യോ ബാഹുബലീ ഭാവുകഃ ॥
 ത്യാശ്രൗ ലോമശസക്ഥൗ സക്ഥ്യോഃ ।
 സക്ഥ്യോരേവ വീര്യം ധത്തേ ।

തസ്മാദ് രാജന്യ ഊരുബലീ ഭാവുകഃ ॥
 ശ്രിതിപൃഷ്ഠൗ ബാർഹസ്വത്യൗ പൃഷ്ഠേ ।
 ബ്രഹ്മവർചസ-മേവോപരിഷ്ടാദ്ധത്തേ ।
 അഥോ കവചേ ഏവൈതേ അഭിതഃ പര്യുഹതേ ।
 തസ്മാദ് രാജന്യഃ സന്നദ്ധോ വീര്യം കരോതി ॥
 ധാത്രേ പൃഷ്ഠോദര-മധസ്താത് ।
 പ്രതിഷ്ഠാമേവൈതാം കുരുതേ ( ) ।
 അഥോ ഇയം ഐവ ധാതാ ।
 അസ്യാമേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥ സൗര്യം ബലക്ഷം പുഷ്പേ ॥
 ഉമ്സേധമേവ തം കുരുതേ ।
 തസ്മാദ്ദുമ്സേധം ഭയേ പ്രജാ അഭിസംശ്രയന്തി ॥ 91 (15)
 (കുരുതേ - ധത്തേ - കുരുതേ പഞ്ച ച) (A23)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 23 Anuvaakams :-

(സാ॒ങ്ഗ്രഹ॑ണ്യാ - ച॒തുഷ്ട്യോ - യോ॑ വൈ - യഃ॒ പി॒തു -
 ശ്വ॒ത്വാരോ - യഥാ॑ നി॒ക്തം - പ്ര॒ജാപ॑തയേ॒ ത്വാ - യഥാ॑
 പ്രോ॒ക്ഷിതം - വി॒ദ്യുരാ॑ഹ - പ്ര॒ജാപ॑തിരകാമയതാശ്വമേധേന
 - പ്ര॒ജാപ॑തിർ ന കി॒ഞ്ച ന - സാ॒വിത്ര - മാ ബ്രഹ്മ॑ൻ -
 പ്ര॒ജാപ॑തിർ ദേവേഭ്യഃ - പ്ര॒ജാപ॑തീ രക്ഷാ॒സ്വി -
 പ്ര॒ജാപ॑തിമീ॒സ്തി - വി॒ദ്യുരശ്വ॑നാമാന്യ - ാഭാ॑ -
 സ്യേ॒കയു॑പോ - രാജ॑ജുദാല - മേ॒കവി॑ശ്ശോ -
 ദേ॒വാഃ - പു॒രുഷ॑ (സ്രു॒യോവി॑ശ്ശതിഃ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(സാ॒ങ്ഗ്രഹ॑ണ്യാ - തസ്മാ॑ദശ്വമേധയാജീ - യത് പ॑രിമിതാ -
 യദ് യ॑ജ്ഞമു॒ഖേ - യോ ദീ॒ക്ഷാം - ദേ॒വാനേ॒വ - ത്രയ॑ ഇ॒മേ
 - സി॒തായ - പ്രാ॒ണാപാ॑നാവേവാസ്മിൻ - തസ്മാ॑ദ് രാജ॒ന്യ
 ഏ॒കന॑വതിഃ)

First and Last Padam 3rd Ashtakam 8th Prapaatakam :-

(സാ_—ങ്_—ഗ്ര_—ഹ_—ണ്യാ - സ¹ൗ_—ശ്ര_—യ_—ന്തി)

|| ഹരിഃ ഓം ||

|| കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

തൃതീയാഷ്ടകേ അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ ||

**3.8 Details of Dasini & Vaakyams for
Ashtakam3, Prapaatakam 8 (TB 3.8)**

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam1	2	25
Anuvakam 2	4	46
Anuvakam 3	6	65
Anuvakam 4	3	35
Anuvakam 5	4	41
Anuvakam 6	5	56
Anuvakam7	3	35
Anuvakam8	4	43
Anuvakam9	5	49
Anuvakam10	5	50
Anuvakam11	2	28
Anuvakam12	3	29
Anuvakam13	3	37
Anuvakam14	6	64
Anuvakam15	3	37
Anuvakam16	4	47
Anuvakam17	5	51
Anuvakam18	7	69
Anuvakam19	2	23
Anuvakam20	5	54
Anuvakam21	4	46
Anuvakam22	3	34
Anuvakam23	3	35
Total →	91	999

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.9 തൃതീയാഷ്ടകേ നവമഃ പ്രപാഠകഃ

അശ്വമേധസ്യ ദിതീയ, തൃതീയാഹർവിധാനം

3.9.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ അഷ്ടാദശിനാം ഗ്രാഭ്യാണാം

T.B.3.9.1.1

പ്രജാപതി-രശ്വമേധ-മസ്യജത |
സോഽസ്മാമ് സ്യഷ്ടോ-ഽപാക്രാമത് |
തമ-ഷ്ടാദശിദിരന്തു പ്രായുക്ത | തമാപ്നോത് |
തമാപ്നാഽ ഷ്ടാദശിദി-രവാരുന്ധ | യദഷ്ടാദശിന് ആലഭ്യന്തേ |
യജ്ഞമേവ തൈരാപ്താ യജമാനോഽവരുന്ധേ ||
സംവമ്സരസ്യ വാ ഏഷാ പ്രതിമാ |
യദഷ്ടാദശിനഃ | ദ്വാദശ മാസാഃ പഞ്ചർത്വഃ | 1 (10)

T.B.3.9.1.2

സംവമ്സരോഽഷ്ടാദശഃ | യദഷ്ടാദശിന് ആലഭ്യന്തേ |
സംവമ്സരമേവ തൈരാപ്താ യജമാനോഽവരുന്ധേ ||
അഗ്നിഷ്ടോന്യാൻ പശൂനുപാകരോതി |
ഇതരേഷു യുപേഷ്യാഷ്ടാദശിനോ ഽജാമിതായ ||
നവനവാലഭ്യന്തേ സവീര്യതായ ||

യദാ॑ര॒ണ്ണൈഃ॑ സൗ॒സ്ഥാപ॑യേത് |
വ്യ॒വ॒സ്യേ॑താം പി॒താപു॑ത്രൗ | വ്യ॒ദ്ധ്യാ॑നഃ ക്രാമേ॒യുഃ |
വി॒ദ്വുരം॑ ഗ്രാമ॒യോർ ഗ്രാ॑മാ॒ന്തൗ സ്യു॑താം | 2 (10)

T.B.3.9.1.3

ഋ॒ക്ഷീ॑കാഃ പു॒രു॒ഷവ്യാ॑ശ്ര॒വാഃ പ॑രിമോ॒ഷി॑ണ്
ആ॒വ്യാ॒ധി॒നീ-സു॑സ്ത॒രാ അ॑ര॒ണ്ണൈ॒ഷ്യാജാ॑യേര॒ന് ||
തദാ॑ഹുഃ | അ॒പശ॑വോ വാ ഏ॒തേ | യദാ॑ര॒ണ്ണാഃ |
യദാ॑ര॒ണ്ണൈഃ॑ സൗ॒സ്ഥാപ॑യേത് |
ക്ഷീ॒പ്രേ യ॑ജമാനമര॒ണ്യം മൃ॒ത്യു ഹ॑രേ॒യുഃ |
അ॒ര॒ണ്യായ॑തനാ ഹ്യാ॒ര॒ണ്യാഃ പ॑ശവ ഇ॒തി |
യത്പ॑ശു॒ന്നാല॑ഭേത | അ॒നവ॑രു॒ദ്ധാ അ॒സ്യ പ॑ശവഃ സ്യുഃ |
യത്പ॑ര്യഗ്നികൃ॒താ-നുമ്സ്യു॑ജേത് | 3 (10)

T.B.3.9.1.4

യ॒ജ്ഞ॑വേ॒ശസം॑ കൂ॒ര്യാത് || യത്പ॑ശു॒ന്നാല॑ഭേത |
തേ॒നൈ॒വ പ॑ശു॒ന്നവ॑രു॒ന്ധേ |
യത്പ॑ര്യഗ്നികൃ॒താ-നുമ്സ്യു॑ജ-ത്യ॒ജ്ഞ॑വേ॒ശസായ॑ |
അ॒വ॑രു॒ദ്ധാ അ॒സ്യ പ॑ശവോ ഭ॒വ॒ന്തി |
ന യ॒ജ്ഞ॑വേ॒ശസം॑ ഭ॒വ॒ന്തി |
ന യ॒ജ്ഞ॑മാനമര॒ണ്യം മൃ॒ത്യു ഹ॑ര॒ന്തി ||
ഗ്രാ॒മൈഃ॑ സൗ॒സ്ഥാപ॑യതി |

ഏതേ വൈ പശവഃ ക്ഷേമോ നാമ |
 സം പിതാപുത്രോ-വവസ്യതഃ ( ) | സമദ്ധാനഃ ക്രാമന്തി |
 സമന്തികം ഗ്രാമയോർ ഗ്രാമാന്തൗ ഭവതഃ |
 നർക്ഷീകാഃ പുരുഷവ്യാഘ്രഃ പരിമോഷിണ്
 ആവ്യാധിനീ-സ്തസ്കരാ അരണ്യേഷ്യാജായന്തേ || 4 (13)
 (ഋതവഃ - സ്യതാ - മുഥ്സ്യജേഥ് - സ്യതസ്മീണീ ച) (A1)

3.9.2 അനുവാകം 2 - ചാതുർമാസ്യപശുനാം പ്രയോഗഃ

T.B.3.9.2.1

പ്രജാപതി-രകാമയതോഭൗ ലോകാ-വവരുന്ധീയേതി |
 സ ഏതാനുഭയാൻ പശൂനപശ്യത് |
 ഗ്രാമ്യാഽശ്ചാരണ്യാഽശ്ച | താനാലഭത |
 തൈർ വൈ സ ഉഭൗ ലോകാവവാരൂന്ധ |
 ഗ്രാമ്യൈരേവ പശുഭിരിമം ലോക-മവാരൂന്ധ |
 ആരണ്യൈരമും | യദ്ഗ്രാമ്യാൻ പശൂനാലഭതേ |
 ഇമമേവ തൈർ ലോകമവരൂന്ധേ | യദാരണ്യാൻ | 5 (10)

T.B.3.9.2.2

അമും തൈഃ ||
 അനവരുദ്ധോ വാ ഏതസ്യ സംവഥ്സര ഇത്യാഹുഃ |
 യ ഇത ഇത-ശ്ചാതുർമാസ്യാനി സംവഥ്സരം
 പ്രയുക്ത ഇതി |

ഏതാവാനു॑. വൈ॒ സം॑വ്ഥ്സരഃ॒ ।
 യച്ചാ॑തുർമാസ്യാനി॑ ।
 യദേതേ॑ ചാതുർമാസ്യാഃ॒ പശ॑വ ആലഭ്യന്തേ॑ ॥
 പ്രത്യക്ഷമേ॑വ തൈഃ॒ സം॑വ്ഥ്സരം യജമാനോ॑-ഽവരുന്ധേ॒ ॥
 വി॒ വാ ഏ॒ഷ പ്ര॒ജയാ॑ പശുഭിർ॒. ഋ॒ദ്ധ്യതേ॑ ।
 യഃ സം॑വ്ഥ്സരം പ്രയുക്തേ॑ ।
 സം॑വ്ഥ്സരഃ॒ സു॒വർഗോ॑ ലോകഃ॒ । 6 (10)

T.B.3.9.2.3

സു॒വർഗം॑ തു ലോകം॑ നാപരാജ്ഞാതി॑ ।
 പ്ര॒ജാ വൈ॒ പശ॑വ ഏകാദശിനീ॑ ।
 യദേത॑ ഐകാദശിനാഃ॒ പശ॑വ ആലഭ്യന്തേ॑ ॥
 സാക്ഷാദേ॑വ പ്ര॒ജാം പശു॑ൻ. യജമാനോ॑-ഽവരുന്ധേ॒ ॥
 പ്ര॒ജാപതി॑ർ വിരാജ-മസ്യുജത॑ ।
 സാ സൃ॒ഷ്ടാഽശ്വമേ॑ധം പ്രാവിശത്॑ ।
 താം ദശി॑ഭി-രനുപ്രായുക്ത॑ । താമാപ്നോത്॑ ॥
 താമാപ്താ॑ ദശി॑ഭി-രവാരുന്ധ॑ । യദ്ദശി॑ന ആലഭ്യന്തേ॑ ॥ 7 (10)

T.B.3.9.2.4

വിരാജമേ॑വ തൈരാപ്താ॑ യജമാനോ॑-ഽവരുന്ധേ॒ ॥
 ഏകാദശ॑ ദശത ആലഭ്യന്തേ॑ । ഏകാദശാക്ഷരാ॑ ത്രിഷ്ടുപ് ।
 ത്രൈഷ്ടു॑ദാഃ പശ॑വഃ । പശു॑ന്നേവാവരുന്ധേ॒ ॥

വൈശ്വദേവോ വാ അശ്വഃ | നാനാദേവത്യാഃ പശവോ ഭവന്തി |
 അശ്വസ്യ സർവതായ | നാനാരുപാ ഭവന്തി |

തസ്മാന്നാനാരുപാഃ പശവഃ ( ) | ബഹുരുപാ ഭവന്തി |
 തസ്മാദ്-ബഹുരുപാഃ പശവഃ സമൃദ്ധ്യേ || 8 (12)

(ആരണ്യാൻ - ലോകോ - ദശീൻ ആലഭ്യന്തേ - നാനാരുപാഃ
 പശവോ ഭവ ച) (A2)

3.9.3 അനുവാകം 3 - രോഹിതാദീനാം പശൂനാം
 വപാഹോമസാഹിത്യം

T.B.3.9.3.1

അസ്മൈ വൈ ലോകായ ഗ്രാമ്യാഃ പശവ ആലഭ്യന്തേ |
 അമൃഷ്ടാ ആരണ്യാഃ | യദ്ഗ്രാമ്യാൻ പശൂനാലഭതേ |
 ഇമമേവ തൈർ ലോകമവരുന്ധേ | യദാരണ്യാൻ |
 അമൃം തൈഃ | ഉദയാൻ പശൂനാലഭതേ |
 ഗ്രാമ്യാഃശ്ചാരണ്യാഃശ്ച |
 ഉദയോർ ലോകയോ-രവരുദ്ധ്യേ |
 ഉദയാൻ പശൂനാലഭതേ | 9 (10)

T.B.3.9.3.2

ഗ്രാമ്യാഃശ്ചാരണ്യാഃശ്ച |
 ഉദയസ്യ-നാദ്യസ്യാവരുദ്ധ്യേ |
 ഉദയാൻ പശൂനാലഭതേ | ഗ്രാമ്യാഃശ്ചാരണ്യാഃശ്ച |

ഉദയേഷാം പശുനാ-മവരുദ്ധ്യേ || ത്രയസ്രൂയോ ഭവന്തി |
 ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ | ഏഷാം ലോകാനാമാപ്ത്യേ ||
 ബ്രഹ്മവാദിനോ വദന്തി | കസ്താമ്-സത്യാത് | 10 (10)

T.B.3.9.3.3

അസ്മിൻ ലോകേ ബഹവഃ കാമാ ഇതി |
 യഥ്സമാനീഭ്യോ ദേവതാഭ്യോഽന്യേഽന്യേ പശവ ആലഭ്യന്തേ |
 അസ്മിന്നേവ തല്ലോകേ കാമാൻ ദധാതി |
 തസ്മാദസ്മിൻ ലോകേ ബഹവഃ കാമാഃ ||
 ത്രയാണാം ത്രയാണാഽ സഹ വപാ ജൂഹോതി |
 ത്രയാവൃതോ വൈ ദേവാഃ | ത്രയാവൃത ഇമേ ലോകാഃ |
 ഏഷാം ലോകാനാമാപ്ത്യേ | ഏഷാം ലോകാനാം ക്ലൃപ്ത്യേ ||
 പര്യഗ്നികൃതാ-നാരണ്യാ-നുമ്സ്യജ-ന്ത്യഹിഽസായൈ ( ) ||

11 (10)

(അവരുദ്ധ്യോ ഉദയാൻ പശുനാലഭതേ - സത്യാ-
 ദഹിഽസായൈ) (A3)

3.9.4 അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ രഥയോജനാലംകാരാദയഃ

T.B.3.9.4.1

യുഞ്ജന്തി ബ്രഹ്മിത്യാഹ | അസൗ വാ ആദിത്യോ ബ്രഹ്മഃ |
 ആദിത്യമേവാസ്മൈ യുനക്തി |
 അരുഷമിത്യാഹ | അഗ്നിർ വാ അരുഷഃ |
 അഗ്നി-മേവാസ്മൈ യുനക്തി | ചരന്തമിത്യാഹ |

വാ॒യുർ വൈ ച॑രൻ | വാ॒യു॒മേ॒വാ॒സൈ॒ യു॒നക്തി॑ |

പ॒രി॒ത॒സ്ഥു॒ഷ ഇ॒ത്യാ॒ഹ | 12 (10)

T.B.3.9.4.2

ഇ॒മേ വൈ ലോ॑കാഃ പ॒രി॒ത॒സ്ഥു॒ഷഃ |

ഇ॒മാ॒നേ॒വാ॒സൈ॒ ലോ॑കാൻ. യു॒നക്തി॑ ||

രോ॒ച॒ന്തേ രോ॒ച॒നാ ദി॒വീ॒ത്യാ॒ഹ |

നക്ഷ॑ത്രാണി വൈ രോ॒ച॒നാ ദി॒വി |

നക്ഷ॑ത്രാണ്യേ॒വാ॒സൈ॒ രോ॒ച॒യതി॑ ||

യു॒ണ്ണന്ത്യ॑സ്യ കാ॒മ്യേ॒ത്യാ॒ഹ | കാ॒മാ॒നേ॒വാ॒സൈ॒ യു॒നക്തി॑ ||

ഹ॒രീ വി॒പ॒ക്ഷ॑സേ॒ത്യാ॒ഹ | ഇ॒മേ വൈ ഹ॒രീ വി॒പ॒ക്ഷ॑സാ |

ഇ॒മേ ഏ॒വാ॒സൈ॒ യു॒നക്തി॑ || 13 (10)

T.B.3.9.4.3

ശോ॒ണാ ധൃ॒ഷ്ണു നൃ॒വാ॒ഹസേ॒ത്യാ॒ഹ |

അ॒ഹോ॒രാ॒ത്രേ വൈ നൃ॒വാ॒ഹസാ॑ |

അ॒ഹോ॒രാ॒ത്രേ ഏ॒വാ॒സൈ॒ യു॒നക്തി॑ ||

ഏ॒താ ഏ॒വാ॒സൈ॒ ദേ॒വതാ॑ യു॒നക്തി॑ |

സു॒വ॒ർഗ॒സ്യ ലോ॑ക॒സ്യ സ॒മ॒ഷ്ട്യേ॑ ||

കേ॒തും കൃ॒ണാ॒ന്നകേ॒തവ॑ ഇ॒തി ധൃ॒ജം പ്ര॒തി॒മു॒ഞ്ച॑തി |

യശ॑ ഏ॒വൈ॒നച്ഛ॑ രാ॒ജ്ഞാ॑ം ഗമ॒യതി॑ ||

ജീ॒മു॒തസ്യേ॒വ ദ॒വതി॑ പ്ര॒തീ॒ക॒മി॒ത്യാ॒ഹ |

യഥായജുരേവൈതത് ॥

യേ തേ പൻമാനഃ സവിതഃ പൂർവ്യാസ ഇത്യദ്ധ്യർ-
യജമാനം വാചയത്യഭിജീത്യൈ ॥ 14 (10)

T.B.3.9.4.4

പരാ വാ ഏതസ്യ യജ്ഞ ഏതി ।
യസ്യ പശു-രുപാകൃതോ-ന്യത്ര വേദ്യാ ഏതി ।
ഏതഃ സ്തോതരേതേന പഥാ പുന-രശ്വ-മാവർതയാസി
ന ഇത്യാഹ ।

വായുർ വൈ സ്തോതാ ।
വായുമേവാസ്യ പരസ്താത് ദധാത്യാവൃത്യൈ ॥
യഥാ വൈ ഹവിഷോ ഗൃഹീതസ്യ സ്കന്തി ।
ഏവം വാ ഏതദശ്വസ്യ സ്കന്തി ।
യദസ്യോപാകൃതസ്യ ലോമാനി ശീയന്തേ ।
യദാലേഷു കാചാനാവയന്തി ।
ലോമാന്യേവാസ്യ തഥ്സംഭരന്തി ॥ 15 (10)

T.B.3.9.4.5

ഭൂർ ഭൂവഃ സുവരിതി പ്രാജാപത്യഭി-രാവയന്തി ।
പ്രാജാപത്യോ വാ അശ്വഃ ।
സ്വയൈവൈനം ദേവതയാ സമർദ്ധയന്തി ॥ ഭൂരിതി മഹിഷീ ।
ഭൂവ ഇതി വാവാതാ । സുവരിതി പരിവൃക്തീ ।

ഏഷാഠം ലോകാനാ-മഭിജിതൈ ॥

ഹിരണ്യയാഃ കാചാ ഭവന്തി ।

ജ്യോതിർ വൈ ഹിരണ്യം । രാശ്രൂമശ്വമേധഃ । 16 (10)

T.B.3.9.4.6

ജ്യോതിശ്ചൈവ്യാസൈ രാശ്രൂം ച സമീചീ ഭയാതി ॥

സഹസ്രം ഭവന്തി । സഹസ്രസംമിതഃ സുവർഗോ ലോകഃ ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-ഭിജിതൈ ॥

അപ വാ ഏതസ്മാത് തേജ ഇന്ദ്രിയം പശവഃ ശ്രീഃ ക്രാമന്തി ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।

വസവസ്താ-ഽഞ്ജന്തു ഗായത്രേണ ചന്ദസേതി

മഹിഷ്യഭ്യനക്തി ।

തേജോ വാ ആജ്യം । തേജോ ഗായത്രി ।

തേജസൈവ്യാസൈ തേജോഽവരുന്ധേ । 17 (10)

T.B.3.9.4.7

രുദ്രാസ്താ-ഽഞ്ജന്തു ത്രൈഷ്ടുഭേന ചന്ദസേതി വാവാതാ ॥

തേജോ വാ ആജ്യം । ഇന്ദ്രിയം ത്രിഷ്ടുപ് ।

തേജസൈവ്യാസാ ഇന്ദ്രിയ-മവരുന്ധേ ।

ആദിത്യാസ്താ-ഽഞ്ജന്തു ജാഗതേന ചന്ദസേതി പരിവൃക്തി ।

തേജോ വാ ആജ്യം । പശവോ ജഗതീ ।

തേജസൈവാസൈ പശൂനവരുന്ധേ || പത്നയോ-ഽഭ്യഞ്ജന്തി |

ശ്രീയാ വാ ഏതദ് രൂപം | 18 (10)

T.B.3.9.4.8

യത്പത്നയഃ | ശ്രീയമേവാസിൻ-തദ് ദധതി |

നാസ്മാത്തേജ ഇന്ദ്രിയം പശവഃ ശ്രീരപക്രാമന്തി ||

ലാജീ(3)ന്താചീ(3)ൻ. യശോമമാ(4) ഇത്യതിരിക്ത-
മന്നമശായോപാഹരന്തി |

പ്രജാമേവാന്നാദീം കുർവതേ ||

ഏതദ്ദേവാ അന്നമത്തെ-തദന്നമധി പ്രജാപത ഇത്യാഹ |

പ്രജായാമേവാ-ന്നാദ്യം ദധതേ | യദി നാവജീശ്ചേത് |

അഗ്നിഃ പശൂരാസി-ദിത്യവശ്രാപയേത് |

അവ ഹൈവ ജീശ്ചതി ( ) ||

ആക്രാൻ. വാജീ ക്രമൈ-രത്യക്രമീദാജീ ദ്യൗസേ പൃഷ്ഠം
പൃഥിവീ സധസ്ഥ-മിത്യശ്വ-മനുമന്ത്രയതേ |

ഏഷാം ലോകാനാ-മദിജീതൈത്യേ ||

സമീദ്ധോ അഞ്ജൻ കൃദരം മതീനാ-മിത്യശ്വസ്യാപ്രിയോ
ദവന്തി സരൂപതായ || 19 (13) (പരിതസ്സമുഷ ഇത്യാഹേ -

മേ ഏവാസൈ യുനക്ത്യ - ദിജീതൈത്യേ - ഭര - ന്യശ്വമേധോ
- രൂന്ധേ - രൂപം - ജീശ്ചതി ത്രീണി ച) (A4)

3.9.5 അനുവാകം 5 - ബ്രഹ്മോദ്യനാമകഃ

ഹോത്യബ്രഹ്മണോസ്സംവാദഃ

T.B.3.9.5.1

തേജസാ വാ ഏഷ ബ്രഹ്മവർചസേന വ്യുദ്ധ്യതേ ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।

ഹോതാ ച ബ്രഹ്മാ ച ബ്രഹ്മോദ്യം വദതഃ ।

തേജസാ ചൈവൈനം ബ്രഹ്മവർചസേന ച സമർദ്ധയതഃ ॥

ദക്ഷിണതോ ബ്രഹ്മാ ദവതി ।

ദക്ഷിണത ആയതനോ വൈ ബ്രഹ്മാ ।

ബാർഹസ്യത്യോ വൈ ബ്രഹ്മാ ।

ബ്രഹ്മവർചസമേവാസ്യ ദക്ഷിണതോ ദധാതി ।

തസ്മാദ് ദക്ഷിണോഽർദ്ധോ ബ്രഹ്മവർചസിതരഃ ॥

ഉത്തരതോ ഹോതാ ദവതി । 20 (10)

T.B.3.9.5.2

ഉത്തരത ആയതനോ വൈ ഹോതാ ।

ആഗ്നേയോ വൈ ഹോതാ । തേജോ വാ അഗ്നിഃ ।

തേജ ഏവാസ്യോത്തരതോ ദധാതി ।

തസ്മാദ് ഉത്തരോഽർദ്ധസ്തേജസിതരഃ ॥ യുപമദിതോ വദതഃ ।

യജമാനദേവത്യോ വൈ യുപഃ ।

യജമാനമേവ തേജസാ ച ബ്രഹ്മവർചസേന
ച സമർദ്ധയതഃ ॥

കിഴ സിദാസീത്-പൂർവചിത്തി-രിത്യാഹ ।
ദ്യാൗർ വൈ വൃഷ്ടിഃ പൂർവചിത്തിഃ । 21 (10)

T.B.3.9.5.3

ദിവമേവ വൃഷ്ടിമവരുന്ധേ ॥

കിഴ സിദാസീദ്-ബൃഹദായ ഇത്യാഹ ।
അശോ വൈ ബൃഹദായഃ । അശ്വമേവാവരുന്ധേ ॥

കിഴ സിദാസീത്-പിശങ്ഗിലേത്യാഹ ।
രാത്രിർ വൈ പിശങ്ഗിലാ । രാത്രിമേവാവരുന്ധേ ॥

കിഴ സിദാസീത്-പിലിപ്പിലേത്യാഹ ।
ശ്രീർ വൈ പിലിപ്പിലാ । അന്നാദ്യമേവാവരുന്ധേ ॥ 22 (10)

T.B.3.9.5.4

കഃ സിദേകാകീ ചരതീത്യാഹ ।
അസൗ വാ ആദിത്യ ഏകാകീ ചരതി ।
തേജ ഏവാവരുന്ധേ ॥

ക ഉ സിജായതേ പുനരിത്യാഹ ।
ചന്ദ്രമാ വൈ ജായതേ പുനഃ । ആയുരേവാവരുന്ധേ ॥

കിഴ സിദ്ധിമസ്യ ദേഷജമിത്യാഹ ।
അഗ്നിർ വൈ ഹിമസ്യ ദേഷജം ।

ബ്രഹ്മവർചസമേവാവരുന്ധേ ॥

കീഴ് സിദാവപനം മഹദിത്യംഹ | 23 (10)

T.B.3.9.5.5

അയം വൈ ലോക ആവപനം മഹത് |

അസ്മിന്നേവ ലോകേ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥

പൃച്ഛാമി ത്വാ പരമന്തം പൃഥ്വിവ്യാ ഇത്യംഹ |

വേദിർ വൈ പരോഽന്തഃ പൃഥ്വിവ്യാഃ |

വേദിമേവാവരുന്ധേ ॥

പൃച്ഛാമി ത്വാ ഭുവനസ്യ നാഭിമിത്യംഹ |

യജ്ഞോ വൈ ഭുവനസ്യ നാഭിഃ | യജ്ഞമേവാവരുന്ധേ ॥

പൃച്ഛാമി ത്വാ വൃഷ്ണോ അശ്വസ്യ രേത ഇത്യംഹ |

സോമോ വൈ വൃഷ്ണോ അശ്വസ്യ രേതഃ ( ) |

സോമപീഥ-മേവാവരുന്ധേ ॥

പൃച്ഛാമി വാചഃ പരമം വ്യോമേത്യംഹ |

ബ്രഹ്മ വൈ വാചഃ പരമം വ്യോമ |

ബ്രഹ്മവർചസ-മേവാവരുന്ധേ ॥ 24 (14)

(ഹോതാ ഭവതി - വൈ വൃഷ്ടിഃ പൂർവചിത്തി -

രന്നാദ്യമേവാവരുന്ധേ - മഹദിത്യംഹ - സോമോ വൈ

വൃഷ്ണോ അശ്വസ്യ രേതശ്ചതാരി ച) (A5)

3.9.6 അനുവാകം 6 - അശ്വസ്യ മൂതോപചാരഃ

സംജ്ഞപനപ്രകാരഃ

T.B.3.9.6.1

അപ വാ ഏതസ്മാത് പ്രാണാഃ ക്രാമന്തി ।
 യോഽശ്വമേധേന യജ്ഞേ ।
 പ്രാണായ സ്വാഹാ വ്യാനായ സ്വാഹേതി
 സം.ജ്ഞപ്യമാന ആഹുതീർ ജുഹോതി ।
 പ്രാണാനേവാസ്മിൻ ദധാതി ।
 നാസ്മാത്-പ്രാണാ അപക്രാമന്തി ॥
 അവന്തീഃ സ്ഥാവന്തീസ്ത്വാ-ഽവന്തു ।
 പ്രിയം ത്വാ പ്രിയാണാം । വർഷിഷ്ഠമാപ്യാനാം ।
 നിധീനാം ത്വാ നിധിപതിഃ ഹവാമഹേ വസോ മമേത്യഹ ।
 അപൈവാസ്മൈ തദ്-ധ്നുവതേ । **25 (10)**

T.B.3.9.6.2

അഥോ ധ്നുവന്ത്യൈവൈനം । അഥോ ന്യുവാസ്മൈ ഹ്നുവതേ ॥
 ത്രിഃ പരിയന്തി । ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ ।
 ഏഭ്യ ഏവൈനം ലോകേഭ്യോ ധ്നുവതേ ॥
 ത്രിഃ പുനഃ പരിയന്തി । ഷട്മ് സംപദ്യന്തേ । ഷഡ്യാ ജ്ഞതവഃ ।
 ജ്ഞതുഭിരേവൈനം ധ്നുവതേ ॥
 അപ വാ ഏതേഭ്യഃ പ്രാണാഃ ക്രാമന്തി । **26 (10)**

T.B.3.9.6.3

യേ യജേ॑ണ യു॒വ॒നം ത॒ന്നതേ॑ ॥ ന॒വ॒കൃ॒തഃ പ॒രി॒യ॒ന്തി ।
 ന॒വ॒ വൈ പൂ॒രു॒ഷേ പ്രാ॑ണാഃ । പ്രാ॒ണാ॒നേ॒വാ॒ത്മൻ-॑ദ॒ധതേ॑ ।
 നൈ॒ദ്യഃ പ്രാ॑ണാ അ॒പ॒ക്രാ॒മ॒ന്തി ॥
 അ॒ഞ്ചേ അ॒ഞ്ചാ॒ല്യംബിക॑ ഇ॒തി പ॒തീ-॑മു॒ദാ॒ന॒യ॒തി ।
 അ॒ഹ്വ॒തൈ॒വൈ॒നാം ॥ സു॒ഭഗേ॑ കാ॒മ്പീ॒ല॒വാ॒സി॒നീ-॑ത്യാഹ ।
 ത॒പ ഏ॒വൈ॒നാ-॑മു॒പ॒ന॒യ॒തി ॥
 സു॒വ॒ർഗേ॑ ലോ॒കേ സംപ്രോ॑ർണ്ണാ॒മാ-॑മി॒ത്യാഹ॑ । 27 (10)

T.B.3.9.6.4

സു॒വ॒ർഗമേ॑വൈ॒നാം ലോ॑കം ഗ॒മ॒യ॒തി ॥
 ആ॒ഹ-॑മ॒ജാനി॑ ഗ॒ർഭ॒ധമാ॑ ത്വമ॒ജാ॒സി ഗ॒ർഭ॒ധമി॑ത്യാഹ ।
 പ്ര॒ജാ വൈ പ॒ശവോ॑ ഗ॒ർഭഃ॑ ।
 പ്ര॒ജാമേ॑വ പ॒ശു॒നാ॒ത്മൻ ധ॑ത്തേ ॥
 ദേ॒വാ വാ അ॒ശ്വമേ॒ധേ പ॒വമാ॑നേ ।
 സു॒വ॒ർഗം ലോ॑കം ന പ്രാ॒ജാന॑ൻ । തമ॒ശ്വഃ പ്രാ॒ജാനാ॑ത് ।
 യഥ്സു॒ചീ॒ഭി-॑ര॒സി॒പ॒മാൻ-॑ക॒ല്പ॒യ॒ന്തി ।
 സു॒വ॒ർഗസ്യ॑ ലോ॒കസ്യ॑ പ്ര॒ജ്ഞാ॑തൈ ॥
 ഗാ॒യ॒ത്രീ ത്രി॒ഷ്ടു॒ബ്-॑ജഗ॒തീ॑ത്യാഹ । 28 (10)

T.B.3.9.6.5

യ॒ഥായ॑ജു॒രേ॒വൈ॒തത് ॥ ത്ര॒യുഃ സൃ॒ച്ഛ്യോ॑ ഭ॒വന്തി॑ ।
 അ॒യ॒സൃ॒ച്ഛ്യോ॑ ര॒ജ॒താ॑ ഹ॒രി॒ണ്യഃ॑ ।
 അ॒സൃ॒ വൈ॑ ലോ॒ക॒സൃ॒ രൂ॒പ॒മ॒യ॒സ്മയുഃ॑ ।
 അ॒ന്ത॒രി॒ക്ഷ॒സൃ॒ ര॒ജ॒താഃ॑ । ദി॒വോ॑ ഹ॒രി॒ണ്യഃ॑ ।
 ദി॒ശോ॑ വാ അ॒യ॒സ്മയുഃ॑ । അ॒വാ॒ന്ത॒രദി॒ശാ॑ ര॒ജ॒താഃ॑ ।
 ഊ॒ർദ്ധ്വാ॑ ഹ॒രി॒ണ്യഃ॑ । ദി॒ശ ഏ॒വാ॒സ്മൈ॑ ക॒ല്പ॒യതി॑ ( ) ॥
 ക॒സ്താ॑ ॥ ൧൪ ॥ യതി॑ ക॒സ്താ॑ വി॒ശാ॒സ്തീ॑-ത്യാ॒ഹാ॒ഹി॒സാ॒യൈ ॥ 29
 (11)

(ഹ॒നു॒വ॒തേ - ക്രോ॒മ - ന്യൂ॒ർണ്ണാ॒മാമി॒ത്യാഹ॑ - ജഗ॒തീ॒ത്യാഹ॑
 - ക॒ല്പ॒യ॒ത്യേകം ൧) (A6)

3.9.7 അനുവാകം 7 - തത്ര മന്ത്രാഃ

T.B.3.9.7.1

അ॒പ॒ വാ॑ ഏ॒ത॒സ്മാ॒പ്രീ॒ രാ॒ശ്ര॒ം ക്രോ॒മതി॑ ।
 യോഽശ്വ॑മേ॒ധേന॑ യ॒ജതേ॑ ।
 ഊ॒ർദ്ധ്വാ॑മേ॒നാ-മു॒ച്ഛ്യ॑യ॒താ-ദി॒ത്യാഹ॑ ।
 ശ്രീ॒ർ വൈ॑ രാ॒ശ്ര॒മശ്വ॑മേ॒ധഃ ।
 ശ്രീ॒യമേ॒വാസ്മൈ॑ രാ॒ശ്ര॒മു॒ർദ്ധ്വാ-മു॒ച്ഛ്യ॑യതി ॥
 വേ॒ണ്യു॒ഭാരം॑ ഗി॒രാ॒വി॒വേ॒ത്യാഹ॑ । രാ॒ശ്ര॒ം വൈ॑ ഭാ॒രഃ ।
 രാ॒ശ്ര॒മേ॒വാസ്മൈ॑ പ॒ര്യു॑ഹതി ॥

അമാ॑സ്യ॒ മദ്ധ്യ॑മേ॒ധതാ-മി॑ത്യാഹ ।

ശ്രീ॑ർ വൈ രാ॒ശ്രുസ്യ॑ മദ്ധ്യം । 30 (10)

T.B.3.9.7.2

ശ്രീ॑യമേ॒വാവ॑രു॒ന്ധേ ॥ ശ്രീ॑തേ വാ॒തേ പു॑ന॒ന്നിവേ॑ത്യാഹ ।

ക്ഷേ॑മോ വൈ രാ॒ശ്രുസ്യ॑ ശ്രീ॑തോ വാ॒തഃ ।

ക്ഷേ॑മമേ॒വാവ॑രു॒ന്ധേ ॥ യദ്-ധ॑രിണീ യവ-മ॒ത്തീ॑ത്യാഹ ।

വി॒ന്ധൈ ഹ॑രിണീ । രാ॒ശ്രുഃ യ॑വഃ ।

വി॒ശം ചൈ॒വാസ്മൈ॑ രാ॒ശ്രുഃ ച॑ സ॒മീചീ॑ ദധാതി ॥

ന പു॒ഷ്ടം പ॒ശു മ॑ന്യ॒ത ഇ॑ത്യാഹ ।

തസ്മാ॑ദ് രാജാ പ॒ശൂന്ന॑ പു॒ഷ്യതി ॥ 31 (10)

T.B.3.9.7.3

ശൃ॒ദ്രാ യദ॑ർയജാ॒രാ ന॒ പോ॑ഷായ ധ॒നായ॑തീത്യാഹ ।

തസ്മാ॑ദ്വൈശ്രീപു॒ത്രം നാ॑ഭി॒ഷിഞ്ച॑ന്തേ ॥

ഇ॒യം യ॑കാ ശ॒കുന്തി॑കേത്യാഹ । വി॒ന്ധൈ ശ॒കുന്തി॑കാ ।

രാ॒ശ്രുമ॑ശാമേ॒ധഃ ।

വി॒ശം ചൈ॒വാസ്മൈ॑ രാ॒ശ്രുഃ ച॑ സ॒മീചീ॑ ദധാതി ॥

ആ॒ഹല॑മിതി സർപ॒തീ॑ത്യാഹ ।

തസ്മാ॑ദ് രാ॒ശ്രായ॑ വി॒ശഃ സ॑ർപ॒ന്തി ॥

ആ॒ഹതം॑ ഗഭേ പ॒സ ഇ॑ത്യാഹ ।

വി॒ന്ധൈ ഗ॑ഭഃ । 32 (10)

T.B.3.9.7.4

രാ॒ശ്രു॒ഃ പ॒സഃ॑ । രാ॒ശ്രു॒മേ॒വ വി॒ശ്യാഹ॑ന്തി ।
 ത॒സ്മാദ് രാ॒ശ്രു॒ഃ വി॒ശം ഘാ॑തുകം ॥
 മാ॒താ ച॑ തേ പി॒താ ച॑ ത ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 ഇ॒യം വൈ॑ മാ॒താ । അ॒സൗ പി॒താ ।
 ആ॒ഭ്യാമേ॒വൈനം॑ പ॒രിദ॑ദാതി ॥
 അ॒ഗ്രം വൃ॒ക്ഷ॒സ്യ॑ രോഹ॒ത ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 ശ്രീ॒ർ വൈ॑ വൃ॒ക്ഷ॒സ്യാഗ്രം॑ ।
 ശ്രീ॒യമേ॒വാവ॑രുന്ധേ ॥ 33 (10)

T.B.3.9.7.5

പ്ര॒സു॒ലാമീ॑തി തേ പി॒താ ഗ॒ഭേ മു॒ഷ്ടി-മ॒ത്സ॒യ-ദി॒ത്യാഹ॑ ।
 വി॒ഡൈ॑ ഗഭഃ । രാ॒ശ്രു॒ഃ മു॒ഷ്ടിഃ॑ । രാ॒ശ്രു॒മേ॒വ വി॒ശ്യാഹ॑ന്തി ।
 ത॒സ്മാദ് രാ॒ശ്രു॒ഃ വി॒ശം ഘാ॑തുകം ॥
 അ॒പ വാ ഏ॒തേഭ്യഃ॑ പ്രാ॒ണാഃ ക്രാ॑മന്തി ।
 യേ യ॒ജ്ഞൈ॑പൃ॒തം വ॑ദന്തി ।
 ദ॒ധി॒ക്രാവ്ണോ॑ അ॒കാരി॑ഷമിതി സു॒രദി॒മതീ॑-മൃ॒ച്ഛം വ॑ദന്തി ।
 പ്രാ॒ണാ വൈ॑ സു॒രഭ്യഃ॑ । പ്രാ॒ണാ നേ॒വാത്മ॑ൻ ദധ॒തേ ( ) ।
 നൈ॒ഭ്യഃ പ്രാ॒ണാ അ॒പക്രാ॑മന്തി ॥
 ആ॒പോ ഹി॑ ഷ്ടാ മ॒യോഭു॒വ ഇ॒ത്യദ്ദി॑ർ മാ॒ർജ്ജ॑യന്തേ ।

ആപോ വൈ സർവാ ദേവതാഃ |

ദേവതാഭി-രേവാത്മാനം പവയന്തേ || 34 (14)

(രാഷ്ട്രസ്യ മദ്ധ്യം - പുഷ്യതി - ഗഭോ - രുന്ധേ - ദധന്തേ
ചതാരി ച) (A7)

**3.9.8 അനുവാകം 8 - അശ്വമേധസ്യ തത്പശുനാം ച പ്രശംസാ
T.B.3.9.8.1**

പ്രജാപതിഃ പ്രജാഃ സൃഷ്ട്വാ പ്രേണാസനു പ്രാവിശത് |
താഭ്യഃ പുനഃ സംഭവിതും നാശക്ലോത് | സോബ്രവീത് |

ഋദ്ധുവദിമ്സഃ | യോ മേതഃ പുനഃ സംഭരദിതി |

തം ദേവാ അശ്വമേധേനൈവ സമഭരന് |

തതോ വൈ ത ആർദ്ധ്നുവന് | യോഽശ്വമേധേന യജന്തേ |

പ്രജാപതിമേവ സംഭരത്യുച്ഛോതി ||

പുരുഷമാലഭന്തേ | 35 (10)

T.B.3.9.8.2

വൈരാജോ വൈ പുരുഷഃ | വിരാജ-മേവാലഭന്തേ |

അഥോ അന്നം വൈ വിരാട് | അന്നമേവാവരുന്ധേ ||

അശ്വമാലഭന്തേ | പ്രാജാപത്യോ വാ അശ്വഃ |

പ്രജാപതി-മേവാലഭന്തേ |

അഥോ ശ്രീർ വാ ഏകശഫം | ശ്രീയമേവാവരുന്ധേ ||

ഗാ-മാലഭന്തേ | 36 (10)

T.B.3.9.8.3

യജ്ഞോ വൈ ഗൗഃ | യജ്ഞമേവാലഭതേ |
 അഥോ അന്നം വൈ ഗൗഃ | അന്നമേവാവരുന്ധേ ||
 അജാപീ ആലഭതേ ഭൃണേ | അഥോ പുഷ്ടീർ വൈ ഭൃമാ |
 പുഷ്ടീമേവാവരുന്ധേ ||
 പര്യഗ്നികൃതം പുരുഷം ചാരണ്യാഘ-
 ശ്ചോമ്സ്യജ-ന്ത്യഹിപ്സായൈ ||
 ഉഭൗ വാ ഏതൗ പശു ആലഭ്യതേ |
 യശ്ചാവമോ യശ്ച പരമഃ ( ) | തേഽസ്യോഭയേ യജ്ഞേ ബദ്ധാഃ |
 അഭീഷ്ടാ അഭിപ്രീതാഃ | അഭിജിതാ അഭിഹൃതാ ഭവന്തി ||
 നൈനം ദക്ഷ്ണവഃ പശവോ യജ്ഞേ ബദ്ധാഃ |
 അഭീഷ്ടാ അഭിപ്രീതാഃ | അഭിജിതാ അഭിഹൃതാ ഹിപ്സന്തി |
 യോഽശ്വമേധേന യജ്ഞതേ | യ ഉ ചൈനമേവം വേദ || 37 (18)

(ലഭതേ - ഗാമാലഭതേ - പരമോഽസ്യൗ ച) (A8)

3.9.9 അനുവാകം 9 - ഉത്തമേഹനി പ്രശവഃ

T.B.3.9.9.1

പ്രഥമേന വാ ഏഷ സ്തോമേന രാധാ |
 ചതുഷ്ടോമേന കൃതേനായാനാ-മുത്തരേഹന് |
 ഏകവിപ്ശേ പ്രതിഷ്ഠായാം പ്രതിതിഷ്ഠതി ||
 ഏകവിപ്ശാത് പ്രതിഷ്ഠായാ ഋതു-നന്യാരോഹതി |

ഋതവോ॑ വൈ॒ പൃഷ്ഠാ॑നി । ഋത॑വഃ॒ സം॑വർ॒സരഃ॑ ।
 ഋതു॑ഷ്ഠേവ॒ സം॑വർ॒സരേ॑ പ്രതി॒ഷ്ഠായ॑ ।
 ദേവ॑താ അ॒ഭ്യാരോ॑ഹതി ।
 ശക്വ॑രയഃ॒ പൃഷ്ഠം॑ ദിവന്ത്യ॒ന്യ-ദ॑ന്ത്യ-ച॒ന്ദഃ ।
 അന്യേ॑ടന്യേ॒ വാ ഏ॒തേ പ॒ശവ॑ ആലഭ്യന്തേ । 38 (10)

T.B.3.9.9.2

ഉതേ॑വ ഗ്രാമ്യാഃ॒ । ഉതേ॑വാ॒രണ്യാഃ॑ ।
 അഹ॑രേവ രൂപേണ॒ സമ॑ർദ്ധയതി ।
 അഥോ॑ അഹ॒ ഏ॒വൈഷ॑ ബലിർ പ്രീ॒യതേ॑ ॥
 തദാ॑ഹുഃ । അപ॑ശവോ॒ വാ ഏ॒തേ । യദ॑ജാവയശ്ചാ-ര॒ണ്യാശ്ച ।
 ഏ॒തേ വൈ॑ സർവേ॒ പശ॑വഃ । യദ്ഗ॑വ്യാ ഇതി ।
 ഗവ്യാൻ പശു॑നുത്തമേഹ॒ന്നാല॑ഭതേ । 39 (10)

T.B.3.9.9.3

തേനൈ॑വോദയാൻ പശു॑നവരുന്ധേ ॥ പ്രാ॒ജാപ॒ത്യാ ദ॑വന്തി ।
 അന॑ഭിജിതസ്യാഭിജി॒ത്യൈ ॥
 സൗ॒രീർ നവ॑ ശ്ലോതാ വശാ അ॒നുബ॑ന്ധ്യാ ദവന്തി ।
 അന്ത॑ത ഏ॒വ ബ്ര॑ഹ്മവർചസമ॒വരു॑ന്ധേ ॥
 സോ॑മായ സ്വരാജേ॒ണ ടനോ॑വാ-ഹാവ॒നധ്യാഹാ॑-വിതി
 ദന്ദി॑നഃ പശു॑നാലഭതേ ।
 അഹോ॑രാത്രാണാ-മഭിജി॒ത്യൈ ॥

പശുഭിർ വാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ | യോഽശ്വമേധേന യജതേ |
ഉഗലം കല്പാഷം കികിദീവിം വിദീഗയമിതി ത്യാശ്ശ്രാൻ
പശൂനാലഭതേ ( ) |

പശുഭി-രേവാത്മാനഃ സമർദ്ധയതി ||

ഋതുഭിർ വാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ | യോഽശ്വമേധേന യജതേ |
പിശങ്ഗാസ്രൂയോ വാസന്താ ഇത്യ്യതുപശൂനാലഭതേ |

ഋതുഭി-രേവാത്മാനഃ സമർദ്ധയതി ||

ആ വാ ഏഷ പശുഭ്യോ വ്യുദ്ധ്യതേ |

യോഽശ്വമേധേന യജതേ |

പര്യഗ്നികൃതാ ഉമ്സ്യുജന്ത്യനാബ്രഹ്മായ || 40 (18)

(ലഭ്യന്തേ-ലഭതേ-ത്യാശ്ശ്രാൻ പശൂനാലഭതേഽഷ്ടൗ ച) (A9)

3.9.10 അനുവാകം 10 - മഹിമാദിധാനൗ പ്രഹൗ

T.B.3.9.10.1

പ്രജാപതി-രകാമയത മഹാനന്നാദഃ സ്യാമിതി |

സ ഏതാവശ്വമേധേ മഹിമാനാവപശ്യത് | താവഗൃഹ്ണീത |

തതോ വൈ സ മഹാനന്നാദോഽഭവത് |

യഃ കാമയേത മഹാനന്നാദഃ സ്യാമിതി |

സ ഏതാവശ്വമേധേ മഹിമാനൗ ഗൃഹ്ണീത |

മഹാനേവാന്നാദോ ഭവതി || യജമാനഭവത്യോ വൈ വപാ |

രാജാ മഹിമാ | യദപാം മഹിമ്നോഭയതഃ പരിയജതി ( ) |

യജമാനമേവ രാജ്യേനോദയതഃ പരിഗൃഹ്ണാതി ॥

പുരസ്താമ്-സ്വാഹാകാരാ വാ അന്യേ ദേവാഃ ।

ഉപരിഷ്ടാമ്-സ്വാഹാകാരാ അന്യേ ।

തേ വാ ഏതേശ്വ ഏവ മേധ്യ ഉദയേഽവരുദ്ധ്യന്തേ ।

യദപാം മഹിന്തോദയതഃ പരിയജതി ।

താനേവോദയാൻ പ്രീണാതി ॥ 41 (16)

(പരിയജതി ഷട്ച്) (A10)

3.9.11 അനുവാകം 11 - ശരീരഹോമാഃ സിഷ്ടകൃദാദയശ്ച

T.B.3.9.11.1

വൈശ്വദേവോ വാ അശ്വഃ । തം യത്പ്രാജാപത്യം കൂര്യാത് ।

യാ ദേവതാ അപിദാഗാഃ । താ ദാഗധേയേന വൃർദ്ധയേത് ।

ദേവതാഭ്യഃ സമദം ദദ്ധ്യാത് ।

സ്തേഗാൻ-ദൗഷ്ടാഭ്യാം മണ്ഡൂകാ-ഞ്ജന്ദേഭിരിതി ।

ആജ്യമവദാനം കൃത്വാ പ്രതിസഞ്ചയാ-മാഹുതീർ

ജുഹോതി ।

യാ ഏവ ദേവതാ അപിദാഗാഃ ।

താ ദാഗധേയേന സമർദ്ധയതി ।

ന ദേവതാഭ്യഃ സമദം ദധാതി ॥ 42 (10)

T.B.3.9.11.2

ചതുർദശൈതാ-നനുവാകാ-ജ്ഞുഹോ-ത്യന്തരിത്യൈ ॥

പ്രയാസായ സ്വാഹേതി പഞ്ചദശം ।

പഞ്ചദശ വാ അർദ്ധമാസസ്യ രാത്രയഃ ।

അർദ്ധമാസശഃ സംവത്സര ആപ്യതേ ॥

ദേവാസുരാഃ സംയത്താ ആസന് ।

തേഽബ്രുവന്നഗയഃ സിഷ്ടകൃതഃ ।

അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ വയമുദ്ധാര-മുദ്ധാരാമഹൈ ।

അഥൈതാ-നഭി-ദവാമേതി ।

തേ ലോഹിത-മുദഹരന്ത । തതോ ദേവാ അഭവന് । **43 (10)**

T.B.3.9.11.3

പരാസുരാഃ ।

യഥ്-സിഷ്ടകൃദ്ഭ്യോ ലോഹിതം ജുഹോതി

ദ്രോത്യവ്യാഭിഭൂത്യൈ ।

ഭവത്യാത്മനാ । പരാസ്യ ദ്രോത്യവ്യോ ഭവതി ॥

ഗോമൃഗകണ്ഠേന പ്രഥമാമാഹൃതിം ജുഹോതി ।

പശവോ വൈ ഗോമൃഗഃ । രുദ്രോഽഗ്നിഃ സിഷ്ടകൃത് ।

രുദ്രാദേവ പശൂനന്തർദ്വയാതി ।

അഥോ യത്രൈഷാ-ഽഹൃതിർ. ഹൃയതേ ॥

ന തത്ര രുദ്രഃ പശൂനഭിമന്യതേ ॥ **44 (10)**

T.B.3.9.11.4

അശ്വശഹേന ദിതീയാ-മാഹുതിം ജുഹോതി ।
 പശവോ വാ ഏകശമം । രുദ്രോഽഗ്നിഃ സിഷ്ടുകൃത് ।
 രുദ്രാദേവ പശു-നന്തർദ്ദധാതി ।
 അഥോ യത്രൈഷാഽഹുതിർ. ഹുയതേ ॥
 ന തത്ര രുദ്രഃ പശു-നഭിമന്യതേ ॥
 അയസ്മയേന കമണ്ഡലുനാ തൃതീയാം ।
 ആഹുതിം ജുഹോ-ത്യായാസ്യോ വൈ പ്രജാഃ ।
 രുദ്രോഽഗ്നിഃ സിഷ്ടുകൃത് ।
 രുദ്രാദേവ പ്രജാ അന്തർദ്ദധാതി ( ) ।
 അഥോ യത്രൈഷാഽഹുതിർ. ഹുയതേ ॥
 ന തത്ര രുദ്രഃ പ്രജാ അഭിമന്യതേ ॥ 45 (12) (ദധാ - തൃദ്വൻ
 - മന്യതേ - പ്രജാ അന്തർ ദധാതി ദേ ച) (A11)

3.9.12 അനുവാകം 12 -

തദുഭയഹോമമധുവർത്യശ്വസ്മോമീയഹോമഃ

T.B.3.9.12.1

അശ്വസ്യ വാ ആലസ്യസ്യ മേധ ഉദക്രാമത് ।
 തദശ്വസ്മോമീയ-മദവത് । യദശ്വസ്മോമീയം ജുഹോതി ।
 സമേധമേവൈന-മാലദതേ ॥ ആജ്യേന ജുഹോതി ।
 മേധോ വാ ആജ്യം । മേധോഽശ്വസ്മോമീയം ।

മേ॒ധേ॒നൈ॒വാ॒സീ॒ൻ മേ॒ധം॑ ദ॒ധാ॒തി ॥

ഷ॒ട്ത്രീ॑ശ്ര॒തം ജൂ॒ഹോ॒തി ।

ഷ॒ട്ത്രീ॑ശ്ര॒ദക്ഷ॒രാ ബൃ॒ഹതീ॑ । 46 (10)

T.B.3.9.12.2

ബാ॒ർഹ॒താഃ പ॒ശവഃ॑ ।

സാ പ॒ശൂ॒നാം മാ॒ത്രാ ॥ പ॒ശൂ॒നേ॒വ മാ॒ത്രയാ॑ സ॒മർദ്ധ॑യതി ॥

താ യദ്ഭൃ॑യ॒സീർ വാ ക॒നീ॒യസീർ॑ വാ ജൂ॒ഹു॒യാത് ।

പ॒ശൂ॒ന്മാ॒ത്രയാ॑ വൃ॒ർദ്ധ॑യേത് ।

ഷ॒ട്ത്രീ॑ശ്ര॒തം ജൂ॒ഹോ॒തി । ഷ॒ട്ത്രീ॑ശ്ര॒ദക്ഷ॒രാ ബൃ॒ഹതീ॑ ।

ബാ॒ർഹ॒താഃ പ॒ശവഃ॑ । സാ പ॒ശൂ॒നാം മാ॒ത്രാ ॥

പ॒ശൂ॒നേ॒വ മാ॒ത്രയാ॑ സ॒മർദ്ധ॑യതി ॥ 47 (10)

T.B.3.9.12.3

അ॒ശ്വ॒സ്തോ॒മീയ॑ ഹൃ॒താ ദി॒പദാ॑ ജൂ॒ഹോ॒തി ।

ദി॒പാ॒ദൈ॒വ പു॒രുഷോ॑ ദി॒പ്ര॒തിഷ്ഠഃ॑ ।

തദേ॒നം പ്ര॒തിഷ്ഠ॑യാ സ॒മർദ്ധ॑യതി ॥ തദാ॑ഹുഃ ।

അ॒ശ്വ॒സ്തോ॒മീയം॑ പൂ॒ർവ്വം ഹോ॒തവ്യാ(3)ൻ ദി॒പദാ(3) ഇ॒തി ।

അശോ॑ വാ അ॒ശ്വ॒സ്തോ॒മീയം॑ । പു॒രുഷോ॑ ദി॒പദാഃ॑ ।

അ॒ശ്വ॒സ്തോ॒മീയ॑ ഹൃ॒താ ദി॒പദാ॑ ജൂ॒ഹോ॒തി ।

തസ്മാദ്-ദി॒പാ-ച॒തുഷ്ഠാ॑ദമ॒ത്തി ।

അഥോ॑ ദി॒പദ്യേ॒വ ച॒തുഷ്ഠഃ॑ പ്ര॒തിഷ്ഠാ॑പയതി ( ) ॥

ദി॒പദാ॑ ഹു॒ത്വാ । നാ॒ന്യാമു॑ത്തരാ-മാഹു॒തിം ജു॑ഹുയാത് ।
യദ॒ന്യാമു॑ത്തരാ-മാഹു॒തിം ജു॑ഹുയാത് ।
പ്ര॒ പ്ര॒തി॒ഷ്ഠായാ॑ശ്ച്യവേത ।

ദി॒പദാ॑ അ॒ന്തതോ॑ ജു॒ഹോതി॑ പ്ര॒തി॒ഷ്ഠി॒ത്യൈ ॥ 48 (15)

(ബൃഹ - തൃർദ്ധയതി - സ്ഥാപയതി പഞ്ച ച) (A12)

3.9.13 അനുവാകം 13 - സംവത്സരാനുഷ്ഠാനമിഷ്ടീനാം

T.B.3.9.13.1

പ്ര॒ജാപ॑തി-രശാ॒മേധ-മ॑സ്യജത ।
സോ॑ഽസ്മാമ്-സ്യു॒ഷ്ടോ-ഽപാ॑ക്രാമത് ।
തം ധ്വ॑ജ്ഞക്രതു॒ഭി-ര॑ന്നെച്ഛത് ।
തം ധ്വ॑ജ്ഞക്രതു॒ഭിർ-നാ॑നവിന്ദത് ।
തമി॑ഷ്ടി॒ഭി-ര॑ന്നെച്ഛത് । തമി॑ഷ്ടി॒ഭി-ര॑നവിന്ദത് ।
തദി॑ഷ്ടീ॒നാ-മി॑ഷ്ടീ॒ത്വം । യഥ്-സം॑വത്സര-മി॑ഷ്ടി॒ഭിർ യജ്ഞേ॑ ।
അശാ॑മേവ തദ॒ന്നിച്ഛ॑തി ॥

സാ॒വി॒ത്രിയോ॑ ഭവ॒ന്തി । 49 (10)

T.B.3.9.13.2

ഇ॒യം ധ്വൈ॑ സ॒വി॒താ ।
യോ വാ അ॒സ്യാം നശ്യ॑തി യോ നി॒ലയ॑തേ ।
അ॒സ്യാം ധ്വാവ॑ തം വി॒ന്ദന്തി॑ ।
ന വാ ഇ॒മാം കശ്ച॑നേ॒ത്യാഹുഃ॑ ।

തി॒ര്യ॒ങ്നോ॑ർദ്ധോ॒ഽത്യേ॒തു-മ॑ർ.ഹ॒തീ॒തി ।

യ॒ഥ്സാ॑വി॒ത്രിയോ॑ ഭ॒വന്തി ।

സ॒വി॒ത്യുപ്ര॑സൃ॒ത ഏ॒വൈന॑മി॒ച്ഛതി ॥

ഈ॒ശ്വരോ॑ വാ അ॒ശ്വഃ പ്ര॑മു॒ക്തഃ പ॑രാ॒ം പ॑രാ॒വതം॑ ഗ॒ന്തോഃ॑ ।

യ॒ഥ്സാ॑യം ധൃ॒തീർ ജു॒ഹോതി॑ ।

അ॒ശ്വസ്യ॑ യ॒തൈത്യ॑ ധൃ॒തൈത്യ॑ ॥ 50 (10)

T.B.3.9.13.3

യ॒ത്-പ്രാ॑ത॒രിഷ്ടി॑ഭി॒ർ-യ॒ജതേ॑ । അ॒ശ്വമേ॑വ ത॒ദന॑മി॒ച്ഛതി॑ ।

യ॒ഥ്സാ॑യം ധൃ॒തീർ ജു॒ഹോതി॑ ।

അ॒ശ്വസ്യൈ॑വ യ॒തൈത്യ॑ ധൃ॒തൈത്യ॑ ।

ത॒സ്മാഥ്സാ॑യം പ്ര॒ജാഃ ക്ഷേ॒മ്യാ ഭ॒വന്തി ॥

യ॒ത്പ്രാ॑ത॒രിഷ്ടി॑ഭി॒ർ യ॒ജതേ॑ ।

അ॒ശ്വമേ॑വ ത॒ദന॑മി॒ച്ഛതി॑ । ത॒സ്മാദ്ദി॒വാ ന॑ഷ്ഠൈ॒ഷ ഏ॒തി ॥

യ॒ത്പ്രാ॑ത॒രിഷ്ടി॑ഭി॒ർ യ॒ജതേ॑ സാ॒യം ധൃ॒തീർ ജു॒ഹോതി॑ ।

അ॒ഹോരാ॑ത്രാ॒ഭ്യ-മേ॒വൈന॑-മ॒നമി॑ച്ഛതി ( ) ।

അ॒ഥോ അ॒ഹോരാ॑ത്രാ॒ഭ്യ-മേ॒വാസ്മൈ॑

യോ॒ഗക്ഷേ॑മം ക॒ല്പ॑യതി ॥ 51 (11)

(ഭ॒വന്തി - ധൃ॒ത്യ - ഏ॒ന മ॒നമി॑ച്ഛത്യേ॒കം ച) (A13)

**3.9.14 അനുവാകം 14 - താസിഷ്ടിഷു
ബ്രാഹ്മണരാജന്യയോർഗാനം**

T.B.3.9.14.1

അപ വാ ഏതസ്മാച്ഛ്രീ രാഷ്ട്രം ക്രാമതി ।
യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।
ബ്രാഹ്മണൗ വീണാഗാമിനൗ ഗായതഃ ।
ശ്രീയാ വാ ഏതദ് രൂപം । യദ്-വീണാ ।
ശ്രീയമേ-വാസിൻ-തദ്-ധത്തഃ ।
യദാ ഖലു വൈ പുരുഷഃ ശ്രീയമശ്നുതേ ।
വീണാഽസ്മൈ വാദ്യതേ ॥ തദാഹുഃ ।
യദുഭൗ ബ്രാഹ്മണൗ ഗായേതാം । **52 (10)**

T.B.3.9.14.2

പ്രഭൃശ്ശുകാ-ഽസ്മാച്ഛ്രീഃ സ്യാത് ।
ന വൈ ബ്രാഹ്മണേ ശ്രീ രമത ഇതി ।
ബ്രാഹ്മണോഽന്യോ ഗായേത് । രാജന്യോഽന്യഃ ।
ബ്രഹ്മ വൈ ബ്രാഹ്മണഃ । ക്ഷത്രേ രാജന്യഃ ।
തഥാ ഹാസ്യ ബ്രഹ്മണാ ച ക്ഷത്രേണ ചോദയതഃ
ശ്രീഃ പരിഗൃഹീതാ ഭവതി ॥
തദാഹുഃ । യദുഭൗ ദിവാ ഗായേതാം ।
അപാസ്മാദ് രാഷ്ട്രം ക്രാമേത് । **53 (10)**

T.B.3.9.14.3

ന വൈ ബ്രാഹ്മണേ രാശ്രുച്ഛ് രമത ഇതി ।
 യദാ ഖലു വൈ രാജാ കാമയതേ । അഥ ബ്രാഹ്മണം ജിനാതി ।
 ദിവാ ബ്രാഹ്മണോ ഗായേത് । നക്തച്ഛ് രാജന്യഃ ।
 ബ്രഹ്മണോ വൈ രൂപമഹഃ । ക്ഷത്രസ്യ രാത്രിഃ ।
 തഥാ ഹാസ്യ ബ്രഹ്മണാ ച ക്ഷത്രേണ ചോദയതോ
 രാശ്രുച്ഛ് പരിഗൃഹീതം ഭവതി ॥
 ഇത്യദാ ഇത്യയജമാ ഇത്യപച ഇതി ബ്രാഹ്മണോ ഗായേത് ।
 ഇഷ്ടാപൂർതം വൈ ബ്രാഹ്മണസ്യ । 54 (10)

T.B.3.9.14.4

ഇഷ്ടാപൂർതേ-നൈവൈനച്ഛ് സ സമർദ്ധയതി ॥
 ഇത്യജിനാ ഇത്യയുദ്ധ്യമാ ഇത്യമുച്ഛ് സങ്ഗ്രാമ-മഹന്നിതി
 രാജന്യഃ ।
 യുദ്ധം വൈ രാജന്യസ്യ ।
 യുദ്ധേനൈവൈനച്ഛ് സ സമർദ്ധയതി ॥
 അക്ത്യപ്താ വാ ഏതസ്യർത്വ ഇത്യാഹുഃ ।
 യോഽശ്വമേധേന യജത ഇതി ।
 തിസ്രോഽന്യോ ഗായതി തിസ്രോഽന്യഃ ।
 ഷട്ഥ്-സംപദ്യന്തേ । ഷഡ്യാ ജ്വതവഃ ।
 ജ്വതൂനേവാസൈ ക്ലയതഃ ( ) ॥ താഭ്യച്ഛ് സൗസ്ഥായാം ॥

അനോയുക്തേ ച ശതേ ച ദദാതി ।
 ശതായുഃ പുരുഷഃ ശതേന്ദ്രിയഃ ।
 ആയുഷ്ഠ്യേവേന്ദ്രിയേ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥ 55 (14) (ഗായേതാം -
 ക്രാമേദ് - ബ്രാഹ്മണസ്യ - കല്പയതശ്ചതാരി ച) (A14)

3.9.15 അനുവാകം 15 - അവഭൃഥഹോമവിശേഷഃ

T.B.3.9.15.1

സർവേഷു വാ ഏഷു ലോകേഷു മൃത്യവോഽന്വായത്താഃ ।
 തേഭ്യോ യദാഹുതീർ ന ജുഹുയാത് ।
 ലോകേലോക ഏനം മൃത്യുർ വിന്ദേത് ।
 മൃത്യവേ സ്വാഹാ മൃത്യവേ സ്വാഹേത്യഭിപൂർവ-മാഹുതീർ-
 ജുഹോതി ।
 ലോകാലോകാദേവ മൃത്യു-മവയജതേ ।
 നൈനം ലോകേലോകേ മൃത്യുർ വിന്ദതി ॥
 യദമുഷ്ഠി സ്വാഹാഽമുഷ്ഠി സ്വാഹേതി
 ജുഹാഥ് സഞ്ചക്ഷീത । ബഹും മൃത്യുമമിത്രം കുർവീത ।
 മൃത്യവേ സ്വാഹേത്യേകസ്മാ ഏവൈകാഞ്ജുഹുയാത് ।
 ഏകോ വാ അമുഷ്ഠിൻ ലോകേ മൃത്യുഃ । 56 (10)

T.B.3.9.15.2

അശനയാമൃത്യുരേവ । തമേവാമുഷ്ഠിൻ ലോകേഽവയജതേ ॥
 ഭൂണഹത്യായൈ സ്വാഹേത്യവഭൃഥ ആഹുതിം ജുഹോതി ।

ഭൃ॒ണഹ॑ത്യാ-മേ॒വാ॒വ॒യ॒ജതേ॑ ॥ തദാ॑ഹുഃ ।

യദ്ഭൃ॒ണഹ॑ത്യാ-ഽപാ॒ത്ര്യാ॑ഽഥ ।

ക॒സ്മാദ് യ॑ജേ॒ത്സപി॑ ക്രിയ॒ത ഇ॑തി ॥

അ॒മൃ॒ത്യുർ വാ॑ അ॒ന്യോ ഭൃ॒ണഹ॑ത്യാ॒യാ ഇ॒ത്യാഹുഃ॑ ।

ഭൃ॒ണഹ॑ത്യാ വാ॒വ മൃ॒ത്യുരി॑തി ।

യദ്ഭൃ॒ണഹ॑ത്യാ॒യൈ സ്വാ॑ഹേ॒ത്യവ॒ഭൃഥ॑ ആ॒ഹുതി॑ം

ജു॒ഹോതി॑ ॥ 57 (10)

T.B.3.9.15.3

മൃ॒ത്യുമേ॒വാഹു॑ത്യാ തർപ॒യിത്വാ॑ പ॒രിപാ॑ണം കൃ॒ത്വാ ।

ഭൃ॒ണഘ്നേ॑ ഭേ॒ഷജം॑ ക॒രോതി॑ ॥

ഏ॒താച്ഛ॑ ഹ॒ വൈ॑ മു॒ണ്ഡി॑ഭ ഔ॒ദന്യ॑വഃ ।

ഭൃ॒ണഹ॑ത്യാ॒യൈ പ്രാ॑യശ്ചി॒ത്തിം വി॒ദാഞ്ച॑കാര ।

യോ ഹാ॒സ്യാപി॑ പ്ര॒ജായാ॑ം ബ്രാഹ്മ॒ണച്ഛ॑ ഹ॒ന്തി ।

സർവ॑സ്സൈ॒തസ്മൈ॑ ഭേ॒ഷജം॑ ക॒രോതി॑ ॥

ജു॒ംബ॒കായ॑ സ്വാ॒ഹേത്യ॑വ॒ഭൃഥ॑ ഉ॒ത്തമാ॑ഹു॒തിം ജു॒ഹോതി॑ ।

വരു॑ണോ॒ വൈ ജു॒ംബ॒കഃ । അ॒ന്തത॑ ഏ॒വ വരു॑ണമ॒വയ॑ജതേ ॥

ഖ॒ലതേ॑ർ വി॒ക്ലി॒ധസ്യ॑ ശു॒ക്ലസ്യ॑ പി॒ങ്ഗാക്ഷ॑സ്യ

മൂ॒ർദ്ധ॑ഞ്ജുഹോതി ( ) । ഏ॒തദ്വൈ॑ വരു॑ണസ്യ രൂ॒പം ।

രൂ॒പേണൈ॒വ വരു॑ണമ॒വയ॑ജതേ ॥ 58 (10)

(ലോകേ മൃത്യുർ- ജുഹോതി-മൃർദ്ധഞ്ജുഹോതി ദേ ച) (A15)

3.9.16 അനുവാകം 16 - ഉപാകരണമന്ത്രവ്യാഖ്യാനാദിഃ

T.B.3.9.16.1

വാരുണോ വാ അശ്വഃ | തം ദേവതയാ വൃർദ്ധയതി |
യത്പ്രാജാപത്യം കരോതി |

നമോ രാജേണ നമോ വരുണായേത്യാഹ |
വാരുണോ വാ അശ്വഃ |

സ്വയൈവൈനം ദേവതയാ സമർദ്ധയതി ||
നമോഽശ്വായ നമഃ പ്രജാപതയ ഇത്യാഹ |

പ്രാജാപത്യോ വാ അശ്വഃ |
സ്വയൈവൈനം ദേവതയാ സമർദ്ധയതി ||

നമോഽധിപതയ ഇത്യാഹ | 59 (10)

T.B.3.9.16.2

ധർമോ വാ അധിപതിഃ | ധർമമേവാവരുന്ധേ ||

അധിപതി-രസ്യധിപതിം മാ കൂർവധിപതിരഹം പ്രജാനാം
ഭൂയാസമിത്യാഹ |

അധിപതിമേവൈനച്ഛ സമാനാനാം കരോതി ||

മാം ധേഹി മയി ധേഹീത്യാഹ |

ആശിഷ-മേവൈതാ-മാശാസ്മേ ||

ഉപാകൃതായ സ്വാഹേത്യുപാകൃതേ ജുഹോതി |

ആലബ്ധായ സ്വാഹേതി നിയുക്തേ ജുഹോതി ।

ഹൃതായ സ്വാഹേതി ഹൃതേ ജുഹോതി ।

ഏഷാം ലോകാനാ-മഭിജിത്യൈ ॥ 60 (10)

T.B.3.9.16.3

പ്ര വാ ഏഷ ഏഭ്യോ ലോകേഭ്യശ്ചിവതേ ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ । ആഗേയ-മൈന്ദ്രാഗ-മാശ്വിനം ।

താൻ പശൂനാലഭതേ പ്രതിഷ്ഠിത്യൈ ॥ യദാഗേയോ ഭവതി ।

അഗ്നിഃ സർവാ ഭേവതാഃ । ഭേവതാ ഏവാവരുന്ധേ ॥

ബ്രഹ്മ വാ അഗ്നിഃ । ക്ഷത്രമിന്ദ്രഃ ।

യദൈന്ദ്രാഗോ ഭവതി । 61 (10)

T.B.3.9.16.4

ബ്രഹ്മക്ഷത്രേ ഏവാവരുന്ധേ ॥ യദാഽശ്വിനോ ഭവതി ।

ആശിഷാമവരുദ്ധ്യൈ ॥ ത്രയോ ഭവന്തി । ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ ।

ഏഷോവ ലോകേഷു പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥

അഗ്നയേഽഹോമുചേ ഽഷ്ടാകപാല ഇതി

ഭശഹവിഷമിഷ്ടിം നിർവപതി ।

ഭശാക്ഷരാ വിരാട് । അന്നം വിരാട് ।

വിരാജൈ-വാനാഭ്യ-മവരുന്ധേ ( ) ॥

അഗേർ മന്വേ പ്രഥമസ്യ പ്രചേതസ ഇതി യാജ്യാനുവാക്യാ

ഭവന്തി സർവതായ ॥ 62 (11)

(അധീപതയ ഇത്യാ-ഹാദിജിത്യാ - ഐന്ദ്രാഗോ ഭവതി -
രൂന്ധ ഏകം ച) (A16)

3.9.17 അനുവാകം 17 - അശ്വസ്യ രോഗാദിനിമിത്തം
പ്രായശ്ചിത്തം

T.B.3.9.17.1

യദ്യശ്വ-മുപതപദ് വിന്ദേത് |
ആഗേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപേത് | സൗമ്യം ചരും |
സാവിത്ര-മഷ്ടാകപാലം || യദാഗേയോ ഭവതി |
അഗ്നിഃ സർവാ ദേവതാഃ | ദേവതാദിരേവൈനം ദിഷജ്യതി ||
യഥ്സൗമ്യോ ഭവതി | സോമോ വാ ഓഷധീനാപ് രാജാ |
യാദ്യ ഏവൈനം വിന്ദതി | **63 (10)**

T.B.3.9.17.2

താദിരേവൈനം ദിഷജ്യതി || യഥ്സാവിത്രോ ഭവതി |
സവിത്യപ്രസൃത ഏവൈനം ദിഷജ്യതി ||
ഏതാദിരേവൈനം ദേവതാദിർ ദിഷജ്യതി |
അഗദോ ഹൈവ ഭവതി || പൗഷ്ണം ചരും നിർവപേത് |
യദി ശ്ലോണം സ്യാത് | പൃഷ്ഠാ വൈ ശ്ലൌണ്യസ്യ ദിഷക് |
സ ഏവൈനം ദിഷജ്യതി |
അശ്ലോണോ ഹൈവ ഭവതി || **64 (10)**

T.B.3.9.17.3

രൗദ്രം ചരും നിർവപേത് | യദി മഹതീ ദേവതാഽഭിമന്യേത |

ഏതദ് ദേവത്യോ വാ അശ്വഃ |

സ്വയൈവൈനം ദേവതയാ ഭിഷജ്യതി |

അഗദോ ഹൈവ ഭവതി ||

വൈശ്യാനരം ദ്വാദശകപാലം നിർവപേൻ-മൃഗാഖരേ

യദി നാഗച്ഛേത് |

ഇയം വാ അഗ്നിർ വൈശ്യാനരഃ |

ഇയമേവൈന-മർചിദ്യാം പരിരോധ-മാനയതി |

ആ ഹൈവ സുത്യമഹർ ഗച്ഛതി || യദ്യധീയാത് | **65 (10)**

T.B.3.9.17.4

അഗനയേ ട്വഹോമുച്ഛേഽഷ്ടാകപാലഃ | സൗര്യം പയഃ |

വായവ്യ ആജ്യദാഗഃ || യജമാനോ വാ അശ്വഃ |

അഹ്സാ വാ ഏഷ ഗൃഹീതഃ |

യസ്യാശോ മേധായ പ്രോക്ഷിതോഽഭ്യേതി |

യദ്വഹോമുച്ഛേ നിർവപതി |

അഹ്സ ഏവ തേന മുച്യതേ ||

യജമാനോ വാ അശ്വഃ |

രേതസാ വാ ഏഷ വ്യുച്യതേ | **66 (10)**

T.B.3.9.17.5

യസ്യോശോ മേധായ പ്രോക്ഷിതോ-sദ്ധ്യേതി ।
 സൗര്യഃ രേതഃ । യഥ്സൗര്യം പയോ ഭവതി ।
 രേതസൈവൈനഃ സ സമർദ്ധയതി ॥ യജമാനോ വാ അശ്വഃ ।
 ഗർഭൈർ വാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ ।
 യസ്യോശോ മേധായ പ്രോക്ഷിതോ-sദ്ധ്യേതി ।
 വായവ്യാ ഗർഭാഃ । യദ് വായവ്യ ആജ്യദാഹോ ഭവതി ।
 ഗർഭൈരേവൈനഃ സ സമർദ്ധയതി ( ) ॥
 അഥോ യസ്യേഷാ-sശമേധേ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ക്രിയതേ ॥
 ഇഷ്ട്യാ വസീയാൻ ഭവതി ॥ 67 (12)

*(വിന്ദ - തൃശ്ശോണോ ഹൈവ ഭവ - തൃധീയാ - ദ്യുദ്ധ്യതേ -
 ഗർഭൈരേവൈനഃ സ സമർദ്ധയതി ദേ ച) (A17)*

3.9.18 അനുവാകം 18 - ബ്രഹ്മൗദനാ ഉച്യന്തേ

T.B.3.9.18.1

തദാഹുഃ । ദാദശ ബ്രഹ്മൗദനാൻ മ്സൗസ്ഥിതേ നിർവപേത് ।
 ദാദശദിർ-വേഷ്ടിദിർ-യജേതേതി ॥ യദിഷ്ടിദിർ യജേത ।
 ഉപനാമുക ഏനം യജ്ഞഃ സ്യാത് । പാപീയാസ്മു സ്യാത് ।
 ആപ്താനി വാ ഏതസ്യ ഛന്ദാസ്മി । യ ഹൗജാനഃ ।
 താനി ക ഏതാവദാശു പുനഃ പ്രയുഞ്ജീതേതി ।
 സർവാ വൈ സൗസ്ഥിതേ യജ്ഞേ വാഗാപ്യതേ । 68 (10)

T.B.3.9.18.2

സാ॑സ്സപ്താ॑ ഭ॒വതി॑ യാ॒തയാ॑മ്നീ॑ ।
 ക്രൂ॒രീകൃ॑തേ॒വ ഹി॑ ഭ॒വത്യരു॑ഷ്ട്യതാ॑ ।
 സാ॑ ന പു॒നഃ പ്ര॑യുജേ॒ത്യാഹുഃ॑ ॥
 ദ്വാ॑ദശൈ॒വ ബ്ര॑ഹ്മൗദനാൻ മ്സൗ॒സ്ഥിതേ॑ നിർവപേത് ।
 പ്ര॒ജാപ॑തിർ വാ ഓദനഃ । യജ്ഞഃ പ്ര॒ജാപ॑തിഃ ।
 ഉപ॑നാമുക ഏ॒നം യജ്ഞോ॑ ഭ॒വതി॑ । ന പാപീ॑യാൻ ഭ॒വതി॑ ।
 ദ്വാ॑ദശ ഭ॒വന്തി॑ ॥ ദ്വാ॑ദശ മാ॒സാഃ സം॑വ॒ർസരഃ॑ ( ) ।
 സം॑വ॒ർസര॑ ഏ॒വ പ്ര॑തി॒തിഷ്ഠ॑തി ॥ 69 (11)

(ആപ്യതേ - സംവർസര ഏകം ച) (A18)

3.9.19 അനുവാകം 19 - വിഭൂതാദിഭിഃ
ദ്വാദശദീർഗുണൈരശ്വമേധപ്രശംസാ

T.B.3.9.19.1

ഏ॒ഷ വൈ॑ വിഭൂ॒ർ നാമ॑ യജ്ഞഃ ।
 സർവ॑ ഹ വൈ തത്ര വിഭൂ ഭ॒വതി॑ ।
 യത്രൈ॒തേന॑ യജ്ഞേ॒ന യജ്ഞേ॑ ॥
 ഏ॒ഷ വൈ॑ പ്രഭൂ॒ർ നാമ॑ യജ്ഞഃ ।
 സർവ॑ ഹ വൈ തത്ര പ്രഭൂ ഭ॒വതി॑ ।
 യത്രൈ॒തേന॑ യജ്ഞേ॒ന യജ്ഞേ॑ ॥
 ഏ॒ഷ വാ॑ ഊർജ്ജ്യാൻ നാമ॑ യജ്ഞഃ ।

സർവ്വം ഹ വൈ തത്രോർജ്ജസ്യദ് ഭവതി ।
യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ ॥
ഏഷ വൈ പയസ്യാൻ നാമ യജ്ഞഃ । 70 (10)

T.B.3.9.19.2

സർവ്വം ഹ വൈ തത്ര പയസ്യാദ് ഭവതി ।
യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ ॥
ഏഷ വൈ വിധ്യതോ നാമ യജ്ഞഃ ।
സർവ്വം ഹ വൈ തത്ര വിധ്യതം ഭവതി ।
യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ ॥
ഏഷ വൈ വ്യാവൃത്തോ നാമ യജ്ഞഃ ।
സർവ്വം ഹ വൈ തത്ര വ്യാവൃത്തം ഭവതി ।
യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ ॥
ഏഷ വൈ പ്രതിഷ്ഠിതോ നാമ യജ്ഞഃ ।
സർവ്വം ഹ വൈ തത്ര പ്രതിഷ്ഠിതം ഭവതി । 71 (10)

T.B.3.9.19.3

യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ ॥
ഏഷ വൈ തേജസീ നാമ യജ്ഞഃ ।
സർവ്വം ഹ വൈ തത്ര തേജസീ ഭവതി ।
യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ ॥
ഏഷ വൈ ബ്രഹ്മവർചസീ നാമ യജ്ഞഃ ।

ആ ഹ വൈ തത്ര ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസീ ജായതേ ।
യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ॥

ഏഷ വാ അതിവ്യാധീ നാമ യജ്ഞഃ ।
ആ ഹ വൈ തത്ര രാജന്യോ-തിവ്യാധീ ജായതേ ।
യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ( ) ॥

ഏഷ വൈ ദീർഘോ നാമ യജ്ഞഃ ।
ദീർഘായുഷോ ഹ വൈ തത്ര മനുഷ്യാ ഭവന്തി ।
യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ॥

ഏഷ വൈ ക്ലൃപ്തോ നാമ യജ്ഞഃ ।
കല്പതേ ഹ വൈ തത്ര പ്രജാഭ്യോ യോഗക്ഷേമഃ ।
യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ॥ 72 (16)

(പയസ്യാന്നാമ യജ്ഞഃ - പ്രതിഷ്ഠിതം ഭവതി - യത്രൈതേന
യജ്ഞേന യജ്ഞേ ഷട്ച) (A19)

Special Korvai

(ഏഷ വൈ വിദ്യുഃ പ്രഭുരുർജസ്യാൻ പയസ്യാൻ. വിധൃതോ
വ്യാവൃത്തഃ പ്രതിഷ്ഠിതസ്തേജസവീ ബ്രഹ്മവർചസ്യതിവ്യാധീ
ദീർഘഃ ക്ലൃപ്തോ ദ്വാദശ)

3.9.20 അനുവാകം 20 - അശ്വസംജ്ഞപനപ്രകാരഃ

T.B.3.9.20.1

താർപ്യേണാശ്വം സം.ജ്ഞപയന്തി | യജ്ഞോ വൈ താർപ്യം |
 യജ്ഞൈനൈവൈനം സമർദ്ധയന്തി ||
 യാമേന സാഹ്നം പ്രസ്തോതാ-സനുപതിഷ്ഠതേ |
 യമലോകമേവൈനം ഗമയതി ||
 താർപ്യേ ച കൃത്യധീവാസേ ചാശ്വം സം.ജ്ഞപയന്തി |
 ഏതദ്വൈ പശൂനാശ്വം രൂപം | രൂപേണൈവ പശൂനവരുന്ധേ ||
 ഹിരണ്യകശിപു ഭവതി | തേജസോ-വരുദ്ധ്യേ || **73 (10)**

T.B.3.9.20.2

രൂക്നോ ഭവതി | സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-നുഖ്യാത്യേ ||
 അശ്വോ ഭവതി | പ്രജാപതേരാപ്തേ ||
 അസ്യ വൈ ലോകസ്യ രൂപം താർപ്യം |
 അന്തരിക്ഷസ്യ കൃത്യധീവാസഃ |
 ദിവോ ഹിരണ്യകശിപു |
 ആദിത്യസ്യ രൂക്നഃ | പ്രജാപതേരശ്വഃ |
 ഇമമേവ ലോകം താർപ്യേണാപ്നോതി ( ) | **74 (10)**

T.B.3.9.20.3

അന്തരിക്ഷം കൃത്യധീവാസേന | ദിവൽ ഹിരണ്യകശിപുനാ ||
 ആദിത്യൽ രൂക്മേന |

അശ്വമേധന മേധ്യേന പ്രജാപതേഃ സായുജ്യം
സലോകതാമാപ്നോതി ||

ഏതാസാമേവ ദേവതാനാമ്യം സായുജ്യം |
സാർഷ്ഠിതാമ്യം സമാനലോകതാമാപ്നോതി |

യോഽശ്വമേധേന യജതേ | യ ഉ ചൈനമേവം വേദ || 75 (10)

(അവർദ്ധ്യ - ആപ്നോത്യ - +ഷ്ടൗ ച) (A20)

3.9.21 അനുവാകം 21 - ഉത്തരവേദഗുപവാപഃ

T.B.3.9.21.1

ആദിത്യ-ശ്ചാങ്ഗിരസശ്ച സുവർഗേ ലോകേഽസ്സർദ്ധന്ത |
തേഽങ്ഗിരസ ആദിത്യേഭ്യഃ |

അമുമാദിത്യമശ്വം ശ്വേതം ഭൃതം ദക്ഷിണാമനയന് |
തേഽബ്രുവന് | യം നോഽനേഷു | സ വര്യോഽഭൂദിതി |

തസ്മാദശ്വം സവർയേത്യഹവന്തി |
തസ്മാദ് യജേണ വരോ ദീയതേ ||

യത്പ്രജാപതി-രാലബ്ധോഽശ്വോ-ഽഭവത് |
തസ്മാദശ്വോ നാമ || 76 (10)

T.B.3.9.21.2

യച്ഛ്വയ-ദരുരാസീത് | തസ്മാ-ദർവാ നാമ ||

യഥ്സദ്യോ വാജാൻ മ്സമജയത് | തസ്മാദാജീ നാമ ||

യദസുരാണാം ലോകാനാദത്ത | തസ്മാദാദിത്യോ നാമ ||

അഗ്നിർ വാ അശ്വമേധസ്യ യോനിരാധയതനം ।
 സൂര്യോ-sഗ്നേർ യോനിരാധയതനം ।
 യദശ്വമേധേsഗൗ ചിത്യ ഉത്തരവേദി-മുപവപതി ।
 യോനിമന്തമേവൈന-മാധയതനവന്തം കരോതി ॥ 77 (10)

T.B.3.9.21.3

യോനി-മാനാധയതനവാൻ ഭവതി । യ ഏവം ഘ്വേദ ॥
 പ്രാണാപാനൗ വാ ഏതൗ ദേവാനാം । യദർകാശ്വമേധൗ ।
 പ്രാണാപാനാവേവാവരുന്ധേ ॥
 ഓജോ ബലം ഘ്വാ ഏതൗ ദേവാനാം । യദർകാശ്വമേധൗ ।
 ഓജോ ബലമേവാവരുന്ധേ ॥

അഗ്നിർ വാ അശ്വമേധസ്യ യോനിരാധയതനം ।
 സൂര്യോ-sഗ്നേർ യോനിരാധയതനം ( ) ।
 യദശ്വമേധേsഗൗ ചിത്യ ഉത്തരവേദിം ചിനോതി ।
 താവർകാശ്വമേധൗ । അർകാശ്വമേധാവേവാവരുന്ധേ ।
 അഥോ അർകാശ്വമേധയോരേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥ 78 (14)

(നാമ - കരോതി - സൂര്യോ-sഗ്നേർ യോനിരാധയതനം

ചതാരി ച) (A21)

3.9.22 അനുവാകം 22 - ഋഷഭാലംഭഃ

T.B.3.9.22.1

പ്രജാപതിം വൈ ദേവാഃ പിതരം ।
 പശും ഭൃതം മേധായാലഭന്ത । തമാലഭ്യോപാവസന് ।
 പ്രാതർ യഷ്ടാസ്മഹ ഇതി । ഏകം വാ ഏതദ്ദേവാനാമഹഃ ।
 യഥ്സംവഥ്സരഃ ।
 തസ്മാദശഃ പുരസ്താഥ് സംവഥ്സര ആലഭ്യതേ ॥
 യത്പ്രജാപതി-രാലബ്ധ്യാ-sശോഭവത് ।
 തസ്മാദശഃ । യഥ്സദ്യോ മേധോഭവത് । **79 (10)**

T.B.3.9.22.2

തസ്മാദശമേധഃ ॥ വേദുകോശമാശും ഭവതി ।
 യ ഏവം വേദ ॥
 യദൈ തത്പ്രജാപതി-രാലബ്ധ്യാ-sശോഭവത് ।
 തസ്മാദശഃ പ്രജാപതേഃ പശൂനാ-മനുരൂപതമഃ ॥
 ആസ്യ പുത്രഃ പ്രതിരൂപോ ജായതേ । യ ഏവം വേദ ॥
 സർവാണി ഭൃതാനി സംഭൃത്യാലഭതേ ।
 സമേനം ദേവാസ്മേജസേ ബ്രഹ്മവർചസായ ഭരന്തി ।
 യോശ്വമേധേന യജതേ । **80 (10)**

T.B.3.9.22.3

യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ॥
 ഏതദൈ തദ്ദേവാ ഏതാം ദേവതാം ।

പശൂം ഭൂതം മേധായാലഭന്ത | യജ്ഞമേവ |
 യജ്ഞേന യജ്ഞമയജന്ത ദേവാഃ |
 കാമപ്രം യജ്ഞമകൂർവത | തേ-sമൃതത്വ-മകാമയന്ത |
 തേ-sമൃതത്വ-മഗച്ഛന് || യോsശ്വമേധേന യജ്ഞേ |
 ദേവാനാ-മേവായനേനൈതി | **81 (10)**

T.B.3.9.22.4

പ്രാജാപത്യേനൈവ യജ്ഞേന യജ്ഞേതേ കാമപ്രേണ |
 അപുനർമാരമേവ ഗച്ഛതി ||
 ഏതസ്യ വൈ രൂപേണ പുരസ്താത് പ്രാജാപത്യ-മൃഷഭം
 തുപരം ബഹുരുപമാലഭതേ |
 സർവേഭ്യഃ കാമേഭ്യഃ | സർവസ്യാപ്സ്യേ |
 സർവസ്യ ജിത്യേ ||
 സർവമേവ തേനാപ്നോതി | സർവം ജയതി |
 യോsശ്വമേധേന യജ്ഞേ | യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ( ) || **82 (10)**

(മേധോsഭവദ് - യജ്ഞ - ഏതി - വേദ) (A22)

3.9.23 അനുവാകം 23 - അശ്വാവയവേഷുപാസനം

T.B.3.9.23.1

യോ വാ അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ ലോമനീ വേദ |
 അശ്വസ്യവ മേധ്യസ്യ ലോമം ലോമണ്ണുഹോതി |
 അഹോരാത്രേ വാ അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ ലോമനീ |

യഥ്സായം പ്രാതർ ജുഹോതി ।
 അശ്വസ്യേവ മേദ്ധ്യസ്യ ലോമം ലോമഞ്ജുഹോതി ।
 ഏതദനുകൃതി ഹ സ്മു വൈ പുരാ ।
 അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ ലോമം ലോമഞ്ജുഹാതി ॥
 യോ വാ അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ പദേ വേദ ।
 അശ്വസ്യേവ മേദ്ധ്യസ്യ പദേപദേ ജുഹോതി ।
 ദർശപൂർണ്ണമാസൗ വാ അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ പദേ । **83 (10)**

T.B.3.9.23.2

യദദർശപൂർണ്ണമാസൗ യജ്ഞേ ।
 അശ്വസ്യേവ മേദ്ധ്യസ്യ പദേപദേ ജുഹോതി ॥
 ഏതദനുകൃതി ഹ സ്മു വൈ പുരാ ।
 അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ പദേപദേ ജുഹാതി ।
 യോ വാ അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ വിവർത്തനം വേദ ।
 അശ്വസ്യേവ മേദ്ധ്യസ്യ വിവർത്തനേവിവർത്തനേ ജുഹോതി ।
 അസൗ വാ ആദിത്യോഽശ്വഃ । സ ആഹവനീയ-മാഗച്ഛതി ।
 തദിവിവർത്തതേ । യദഗ്നിഹോത്രം ജുഹോതി ( ) ।
 അശ്വസ്യേവ മേദ്ധ്യസ്യ വിവർത്തനേവിവർത്തനേ ജുഹോതി ।
 ഏതദനുകൃതി ഹ സ്മു വൈ പുരാ ।

അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ വിവർത്തനേവിവർത്തനേ

ജുഹവതി || 84 (13)

(പദേ - അഗ്നിഹോത്രം ജുഹോതി ത്രീണി ച) (A23)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 23 Anuvaakams :-

(പ്രജാപതിസ്തമഷ്ടാദശിഭിഃ - പ്രജാപതിരകാമയതോഭാ -
 വസൈ - യുജ്ഞന്തി - തേജസാ - സ്വ പ്രാണാ - അപ
 ശ്രീരൂർദ്ധ്വം - പ്രജാപതിഃ പ്രേണാഽനു - പ്രഥമേന -
 പ്രജാപതിരകാമയത മഹാൻ. - വൈശ്വദേവോ വാ
 അശ്വോ - ഽശ്വസ്യ - പ്രജാപതിസ്തം യജ്ഞക്രുതുഭി -
 രപ ശ്രീർബ്രാഹ്മണൗ - സർവേഷു - വാരുണോ -
 യദ്യശ്വം - തദാഹു - രേഷ വൈ വിഭു - സ്താർപ്യേണാ
 - ദിത്യഃ - പ്രജാപതിം പിതരം - യോ വാ അശ്വസ്യ
 മേധ്യസ്യ ലോമനീ ത്രയോവിശ്രതിഃ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(പ്രജാപതി - രസ്തിൻ ലോകേ - ഉത്തരതഃ - ശ്രീയമേവ -
 പ്രജാപതിരകാമയത മഹാൻ. - യത് പ്രാത - പ്ര വാ ഏഷ
 ഏഭ്യോ ലോകേഭ്യഃ - സർവ്വ ഹ വൈ തത്ര പയസ്വാദ് -
 യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ചതാര്യശീതിഃ)

First and Last Padam 3rd Ashtakam 9th Prapaatakam :-

(പ്രജാപതിരശ്വമേധം - ജുഹ്വതി)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ ॥

തൃതീയാഷ്ടകേ നവമഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ ॥

**Details of Dasini & Vaakyams for
Ashtakam 3, Prapaatakam 9 (TB 3.9)**

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam1	4	43
Anuvakam 2	4	42
Anuvakam 3	3	30
Anuvakam 4	8	83
Anuvakam 5	5	54
Anuvakam 6	5	51
Anuvakam7	5	54
Anuvakam8	3	38
Anuvakam8 (as per Grantha)	4	38
Anuvakam9	3	38
Anuvakam 9 (as per Grantha)	4	38
Anuvakam10	1	16
Anuvakam11	4	42
Anuvakam12	3	35
Anuvakam13	3	31
Anuvakam14	4	44
Anuvakam15	3	32
Anuvakam16	4	41
Anuvakam17	5	52
Anuvakam18	2	21
Anuvakam19	3	36

തൃതീയാഷ്ടകേ - നവമഃ പ്രപാഠകഃ (TB 3.9)

Anuvakam20	3	28
Anuvakam21	3	34
Anuvakam22	4	40
Anuvakam23	2	23
Total →	84	908

For Ashtakam3

	Anuvaakam	Dasini	Vaakyams
Prapaatakam1	6	63	657
Prapaatakam2	10	85	873
Prapaatakam3	11	79	823
Prapaatakam4	19	19	187
Prapaatakam5	13	30	343
Prapaatakam6	15	38	387
Prapaatakam7	14	130	1353
Prapaatakam8	23	91	999
Prapaatakam9	23	84	908
Total →	134	619	6530

Total as per Grantha	134	620	6530
-----------------------------	------------	------------	-------------

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.10 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ -
സാവിത്രചയനം

3.10.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ

T.B.3.10.1.1

സം.ജ്ഞാനം വിജ്ഞാനം പ്രജ്ഞാനം ജാന-ദഭിജാനത് |
സങ്ക്ലപ്തമാനം പ്രകല്പമാന-മുപകല്പമാന-മുപക്ലൃപ്തം ക്ലൃപ്തം |
ശ്രേയോ വസീയ ആയഥ് സംഭൃതം ഭൃതം ||

ചിത്രഃ കേതുഃ പ്രഭാ-നാഭാന്തഥ് സംഭാന്ത |
ജ്യോതിഷ്ഠാഘ-സ്തേജസ്യാ-നാതപഘ-സ്തപ-ന്നഭിതപന് |
രോചനോ രോചമാനഃ ശോഭനഃ ശോഭമാനഃ കല്യാണഃ ||

ദർ.ശാ ദൃഷ്ടാ ദർ.ശതാ വിശ്വരൂപാ സുദർ.ശനാ |
ആപ്യായമാനാ പ്യായമാനാ പ്യായാ സ്മൃത്യതേരാ |
ആപൂര്യമാണാ പൂര്യമാണാ പൂരയന്തീ പൂർണാ
പൗർണ്ണമാസീ ||

ദാതാ പ്രദാതാഽഽനന്ദോ മോദഃ പ്രമോദഃ | **1 (10)**

T.B.3.10.1.2

ആവേശയൻ നിവേശയൻമ് സംവേശനഃ സപ്ശാന്തഃ
ശാന്തഃ ।

ആഭവൻ പ്രഭവൻ-മ്സംഭവൻ-മ്സംഭൂതോ ഭൂതഃ ॥
പ്രസ്തുതം വിഷ്ണുതപ് സപ്സ്തുതം കല്യാണം വിശ്വരൂപം ।
ശുക്രമത്യതം തേജസി തേജഃ സമിദ്ധം ।
അരുണം ഭാനുമൻ മരീചിമ-ഭദിതപത് തപസ്വത് ॥
സവിതാ പ്രസവിതാ ദീപ്തോ ദീപയൻ ദീപ്യമാനഃ ।
ജലൻ ജലിതാ തപൻ വിതപൻ മ്സന്തപൻ ।
രോചനോ രോചമാനഃ ശൂംഭൂഃ ശൂംഭമാനോ വാമഃ ॥
സുതാ സുന്വതീ പ്രസുതാ സുയമാനാ ടഭിഷ്ഠയമാണാ ।
പീതീ പ്രപാ സംപാ തൃപ്തി-സുർപയന്തീ । 2 (10)

T.B.3.10.1.3

കാന്താ കാമ്യാ കാമജാതാ ടയുഷ്ണതീ കാമദുഷ്ഠാ ॥
അഭിശാസ്താ സനുന്താ ടനനോ മോദഃ പ്രമോദഃ ।
ആസാദയൻ നിഷാദയൻ മ്സപ്സാദനഃ സപ്സനഃ
സനഃ ।
ആഭൂർ വിഭൂഃ പ്രഭൂഃ ശംഭൂർ ഭൂവഃ ॥
പവിത്രം പവയിഷ്യൻ പുതോ മേധ്യഃ ।
യശോ യശസ്യാ-നായു-രമൃതഃ ।

ജീവോ ജീവിഷ്യൻ മ്സാർഗോ ലോകഃ ॥
സഹസ്രാൻ മ്സഹീയാ-നോജസ്രാൻ മ്സഹമാനഃ ।
ജയ-ന്നഭിജയൻ മ്സുദ്രവിണോ ദ്രവിണോദാഃ ।
ആർദ്രപ്രവിത്രോ ഹരിക്കേശോ മോദഃ പ്രമോദഃ ॥ 3 (10)

T.B.3.10.1.4

അരുണോ ടരുണർജാഃ പുണ്യരീകോ വിശ്വജി-ദഭിജിത് ।
ആർദ്രഃ പിന്യാമാനോ ടന്നവാൻ-രസവാ-നിരാവാൻ ।
സർവൗഷധഃ സംഭരോ മഹസ്രാൻ ॥
ഏജത്കാ ജോവത്കാഃ । ക്ഷുപ്തകാഃ ശിപിവിഷ്ടകാഃ ।
സരിസ്രരാഃ സുശേരവഃ । അജിരാസോ ഗമിഷ്ണവഃ ॥
ഇദാനീം തദാനീ-മേതർഹി ക്ഷിപ്രമജിരം ।
ആശൂർ നിമേഷഃ ഫണോ ദ്രവന്നതിദ്രവൻ ।
തപരഃ സ്താരമാണ ആശൂ-രാശീയാഞ്ജവഃ ( ) ॥
അഗ്നിഷ്ടോമ ഉക്ഥ്യോ ടതിരാത്രോ ദിരാത്ര-
സ്രിരാത്ര-ശ്ചതുരാത്രഃ ।
അഗ്നിർ. ഋതുഃ സൂര്യ ഋതുശ്ചന്ദ്രമാ ഋതുഃ ॥
പ്രജാപതിഃ സംവത്സരോ മഹാൻ കഃ ॥ 4 (13)

(പ്രമോദ - സ്മർപയന്തീ - പ്രമോദോ - ജവസ്രീണീ ച) (A1)

3.10.2 അനുവാകം 2 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാദ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ

T.B.3.10.2.1

ഭൂ॒ര॒ഗ്നി॑ം ച॒ പൃ॒ഥ്വി॒വീ॑ം ച॒ മാ॑ം ച॒ ।

ത്രീ॒ശ്ച॑ ലോ॒കാൻ മ॑സം॒വ॒മ്സ॒രം ച॑ ।

പ്ര॒ജാ॑പ॒തി॒സ്ത്യാ॑ സാ॒ഭയ॑തു ।

തയാ॑ ഭേ॒വതയാ॑ ട്വംഗീ॒ര॒സാദ്-ധ്രു॑വാ॒ സീ॒ഭ ॥

ഭൂ॒വോ॑ വായു॒ം ചാ॑ന്തരി॒ക്ഷം ച॑ മാ॑ം ച॒ ।

ത്രീ॒ശ്ച॑ ലോ॒കാൻ മ॑സം॒വ॒മ്സ॒രം ച॑ ।

പ്ര॒ജാ॑പ॒തി॒സ്ത്യാ॑ സാ॒ഭയ॑തു ।

തയാ॑ ഭേ॒വതയാ॑ ട്വംഗീ॒ര॒സാദ് ധ്രു॑വാ॒ സീ॒ഭ ।

സ്വ॒രാ॒ദി॒ത്യം ച॑ ദി॒വം ച॑ മാ॑ം ച॒ ।

ത്രീ॒ശ്ച॑ ലോ॒കാൻ മ॑സം॒വ॒മ്സ॒രം ച॑ ( ) ।

പ്ര॒ജാ॑പ॒തി॒സ്ത്യാ॑ സാ॒ഭയ॑തു ।

തയാ॑ ഭേ॒വതയാ॑ ട്വംഗീ॒ര॒സാദ് ധ്രു॑വാ॒ സീ॒ഭ ।

ഭൂ॒ർ ഭൂ॒വഃ॑ സ്വ॒ശ്ച॒ന്ദ്ര॑മ॒സം ച॑ ദി॒ശ്ശ്ച॑ മാ॑ം ച॒ ।

ത്രീ॒ശ്ച॑ ലോ॒കാൻ മ॑സം॒വ॒മ്സ॒രം ച॑ ।

പ്ര॒ജാ॑പ॒തി॒സ്ത്യാ॑ സാ॒ഭയ॑തു ।

തയാ॑ ഭേ॒വതയാ॑ ട്വംഗീ॒ര॒സാദ് ധ്രു॑വാ॒ സീ॒ഭ ॥ 5 (16)

(സംവത്സരം ച ഷട് ച) (A2)

3.10.3 അനുവാകം 3 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ

T.B.3.10.3.1

തമേവ ത്യാം വേതമ യോസി സോസി ।
തമേവ ത്യാ-മചൈഷീഃ । ചിതശ്ചാസി സഞ്ചിതശ്ചാസ്യഗേ ।
ഏതാവായ്ചാസി ഭൂയായ്ചാസ്യഗേ ।
യത്തേ അഗേ ന്യൂനം യദു തേതിരികതം ।
ആദിത്യാ-സുഭങ്ഗിരസ-ശ്ചിനാന്തു ।
വിശ്വേ തേ ദേവാശ്ചിതി-മാപൂരയന്തു ।
ചിതശ്ചാസി സഞ്ചിതശ്ചാസ്യഗേ ।
ഏതാവായ്ചാസി ഭൂയായ്ചാസ്യഗേ ।
മാ തേ അഗേ ചയേന മാതി ച യേനായു-രാവൃക്ഷി ( ) ।
സർവേഷാം ജ്യോതിഷാം ജ്യോതിർ യദദാവുദേതി ।
തപസോ ജാത-മനിഭൃഷ്ട-മോജഃ ।
തത്തേ ജ്യോതിരിഷ്ടകേ । തേന മേ തപ । തേന മേ ജല ।
തേന മേ ദീദിഹി । യാവദ്-ദേവാഃ । യാവദസാതി സൂര്യഃ ।
യാവ-ദുതാപി ബ്രഹ്മ ॥ 6 (19) (ആവൃക്ഷി നവ ച) (A3)

**3.10.4 അനുവാകം 4 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ**

T.B.3.10.4.1

സംവംസരോസീ പരിവംസരോസീ ।
ഇദാവംസരോ സീദുവംസരോസീ ।
ഇദവംസരോസീ വംസരോസീ ।
തസ്യ തേ വസന്തഃ ശിരഃ । ഗ്രീഷ്മോ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ ।
വർഷാഃ പുച്ഛം । ശരദുത്തരഃ പക്ഷഃ ।
ഹേമന്തോ മദ്ധ്യം । പൂർവപക്ഷാശ്ചിതയഃ ।
അപരപക്ഷാഃ പുരീഷം । 7 (10)

T.B.3.10.4.2

അഹോരാത്രാണീഷ്ടകാഃ । ഋഷഭോസീ സ്വർഗോ ലോകഃ ।
യസ്യാം ദിശി മഹീയസേ । തതോ നോ മഹ ആവഹ ।
വായുർ ഭൂത്വാ സർവാ ദിശ ആവാഹി ।
സർവാ ദിശോസനു വിവാഹി । സർവാ ദിശോസനു സംവാഹി ।
ചിത്യാ ചിതി-മാപൃണ ।
അചിത്യാ ചിതി-മാപൃണ ।
ചിദസി സമുദ്രയോനിഃ । 8 (10)

T.B.3.10.4.3

ഇന്ദുർ ദക്ഷഃ ശ്യേന ഋതാവ്യാ ॥

ഹിരണ്യപക്ഷഃ ശകുനോ ഭൂരണ്യുഃ ।

മഹാൻ മ്സധസ്ഥേ ധ്രുവ ആനിഷ്ഠഃ ।

നമസ്തേ അസ്തു മാ മാ ഹിഷ്ടീഃ ।

ഏതി പ്രേതി വീതി സമിത്യുദിതി । ദിവം മേ യച്ഛ ।

അന്തരിക്ഷം മേ യച്ഛ । പൃഥിവീം മേ യച്ഛ ।

പൃഥിവീം മേ യച്ഛ । അന്തരിക്ഷം മേ യച്ഛ ( ) । ദിവം മേ യച്ഛ ।

അഹ്നാ പ്രസാരയ । രാത്ര്യാ സമച । രാത്ര്യാ പ്രസാരയ ।

അഹ്നാ സമച । കാമം പ്രസാരയ । കാമച്ഛ സമച ॥ 9 (17)

(പുരീഷച്ഛ - സമുദ്രയോനിഃ - പൃഥിവീം മേ യച്ഛാന്തരിക്ഷം മേ യച്ഛ സ്വച്ഛ ച) (A4)

3.10.5 അനുവാകം 5 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യണ്ണോപധാനം ചോച്ഛതേ

T.B.3.10.5.1

ഭൂർ ഭൂവഃ സ്വഃ । ഓജോ ബലം । ബ്രഹ്മ ക്ഷത്രം ।

യശോ മഹത് । സത്യം തപോ നാമ । രൂപ-മമൃതം ।

ചക്ഷുഃ ശ്രോത്രം । മന ആയുഃ । വിശ്വം യശോ മഹഃ ।

സമം തപോ ഹരോ ഭാഃ ( ) ।

ജാതവേദാ യദി വാ പാവകോടസി ।
വൈശ്യാനരോ യദി വാ വൈദ്യുതോടസി ।
ശം പ്രജാഭ്യോ യജമാനായ ലോകം ।
ഊർജം പുഷ്ടിം ദദ-ദദ്യാവവൃഥ്സ്യ ॥ 10 (14)

(ഭാശ്വതാരി ച) (A5)

3.10.6 അനുവാകം 6 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ

T.B.3.10.6.1

രാജ്ഞീ വിരാജ്ഞീ । സമ്രാജ്ഞീ സ്വരാജ്ഞീ ।
അർചിഃ ശോചിഃ । തപോ ഹരോ ഭാഃ ।
അഗ്നിരിന്ദ്രോ ബൃഹസ്പതിഃ ।
വിശ്വേ ദേവാ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ ।
തേ മാ സർവേ യശസാ സപ്സ്യജന്തു ॥ 11 (10)

(രാജ്ഞീന്ദ്രോ മാ സപ്ത) (A6)

3.10.7 അനുവാകം 7 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ

T.B.3.10.7.1

അസവേ സ്വാഹാ വസവേ സ്വാഹാ ।
വിഭുവേ സ്വാഹാ വിവസ്വതേ സ്വാഹാ ।

അഭിഭൂവേ സ്വാഹാഽധിപതയേ സ്വാഹാ ॥
 ദിവാപതയേ സ്വാഹാ ഽഹസ്തൃതായ സ്വാഹാ ॥
 ചാക്ഷുഷ്ഠൃതായ സ്വാഹാ ജ്യോതിഷ്ഠൃതായ സ്വാഹാ ॥
 രാജേണ സ്വാഹാ വിരാജേണ സ്വാഹാ ॥
 സമ്രാജേണ സ്വാഹാ സ്വരാജേണ സ്വാഹാ ॥
 ശൃഷായ സ്വാഹാ സൂര്യായ സ്വാഹാ ॥
 ചന്ദ്രമസേ സ്വാഹാ ജ്യോതിഷേ സ്വാഹാ ॥
 സഹസ്രപായ സ്വാഹാ കല്യാണായ സ്വാഹാ ( ) ॥
 അർജുനായ സ്വാഹാ ॥ 12 (11)

(കല്യാണായ സ്വാഹൈകം ച) (A7)

**3.10.8 അനുവാകം 8 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
 നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യണ്ണോപധാനം
 ചോച്യതേ**

T.B.3.10.8.1

വിപശ്ചിതേ പവമാനായ ഗായത ॥
 മഹീ ന ധാരാ ഽത്യന്ധോ അർ.ഷതി ॥
 അഹീർ. ഹ ജീർണാ-മതിസർപതി ത്വചം ॥
 അത്യോ ന ക്രീഡ്-ന്നസരദ്-വൃഷാ ഹരിഃ ॥
 ഉപയാമഗൃഹീതോഽസി മൃത്യവേ ത്വാ ജുഷ്ടം ഗൃഹ്ണാമി ॥
 ഏഷ തേ യോനിർ മൃത്യവേ ത്വാ ॥ അപ മൃത്യു-മപ ക്ഷുധം ॥

അപേ॑തഃ ശ॒പ॒ഥം ജ॑ഹി । അ॒ധാ॑ നോ അ॒ഗ്ന ആ॑വഹ ।
രാ॒യസ്പോ॑ഷ്ട് സ॒ഹസ്രി॑ണം ॥ 13 (10)

T.B.3.10.8.2

യേ॒ തേ॒ സ॒ഹസ്ര॑മയു॒തം പാ॑ശാഃ ।
മൃ॒ത്യോർ മ॑ർത്യായ॒ ഹന്ത॑വേ । താൻ. യ॒ജ്ഞ॑സ്യ॒ മാ॒യയാ॑ ॥
സർ॑വാ॒നവ॑യജാമഹേ । ഭക്ഷോ॑ ട॒സ്യമൃ॑തഭക്ഷഃ ।
തസ്യ॑ തേ മൃ॒ത്യുപീ॑തസ്യാമൃ॒തവ॑തഃ ।
സ്വ॒ഗാക്യ॑തസ്യ॒ മധു॑മതഃ ।
ഉ॒പഹൃ॑തസ്യോ॒പഹൃ॑തോ ഭക്ഷയാമി ।
മ॒ന്ദ്രാ ടഭി॑ഭൃതിഃ കേ॒തുർ യ॒ജ്ഞാനാ॑ം വാക് ।
അ॒സാവേ॑ഹി । 14 (10)

T.B.3.10.8.3

അ॒ന്യോ ജാ॑ഗൃ॒വിഃ പ്രാ॑ണ । അ॒സാവേ॑ഹി ।
ബ॒ധിര॑ ആ॒ക്രന്ദ॑യിത-രപാന । അ॒സാവേ॑ഹി ।
അ॒ഹസ്പോ॑സ്ത്യാ ചക്ഷുഃ । അ॒സാവേ॑ഹി ।
അ॒പാദാ॑ശോ മനഃ । അ॒സാവേ॑ഹി ।
ക॒വേ വി॑പ്രചി॒ത്തേ ശ്രോ॑ത്ര । അ॒സാവേ॑ഹി । 15 (10)

T.B.3.10.8.4

സു॒ഹസ്തഃ॑ സു॒വാ॒സാഃ ।
ശൃ॒ഷോ॑ നാമാ॒സ്യമൃ॑തോ മർത്യേ॒ഷു ।

തന്യാഹം തഥാ വേദ | അസാവേഹി |
അഗ്നിർ മേ വാചി ശ്രീതഃ | വാഗ്ഷ്യുദയേ |
ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ ||
അമൃതം ബ്രഹ്മണി | വായുർ മേ പ്രാണേ ശ്രീതഃ | 16 (10)

T.B.3.10.8.5

പ്രാണോ ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ |
അമൃതം ബ്രഹ്മണി | സൂര്യോ മേ ചക്ഷുഷി ശ്രീതഃ |
ചക്ഷുർ. ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ ||
അമൃതം ബ്രഹ്മണി | ചന്ദ്രമാ മേ മനസി ശ്രീതഃ | 17 (10)

T.B.3.10.8.6

മനോ ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ |
അമൃതം ബ്രഹ്മണി | ദിശോ മേ ശ്രോത്രേ ശ്രീതഃ |
ശ്രോത്ര്യ് ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ ||
അമൃതം ബ്രഹ്മണി | ആപോ മേ രേതസി ശ്രീതഃ | 18 (10)

T.B.3.10.8.7

രേതോ ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ |
അമൃതം ബ്രഹ്മണി | പൃഥിവീ മേ ശരീരേ ശ്രീതഃ |
ശരീര്യ് ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ ||
അമൃതം ബ്രഹ്മണി |
ഓഷധിവനസ്തുതയോ മേ ലോമസു ശ്രീതഃ | 19 (10)

T.B.3.10.8.8

ലോമാനി ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ ||
അമൃതം ബ്രഹ്മണി | ഇന്ദ്രോ മേ ബലേ ശ്രിതഃ |
ബലച്ഛ് ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ ||
അമൃതം ബ്രഹ്മണി | പർജന്യോ മേ മുർദ്ധ്വി ശ്രിതഃ | **20 (10)**

T.B.3.10.8.9

മുർദ്ധ്വാ ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ ||
അമൃതം ബ്രഹ്മണി | ഇൗശാനോ മേ മന്യൗ ശ്രിതഃ |
മന്യൂർ. ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ ||
അമൃതം ബ്രഹ്മണി | ആത്മാ മ ആത്മനി ശ്രിതഃ ( ) | **21**

T.B.3.10.8.10

ആത്മാ ഹൃദയേ | ഹൃദയം മയി | അഹമമൃതേ ||
അമൃതം ബ്രഹ്മണി | പുനർ മ ആത്മാ പുനരായുരാഗാത് |
പുനഃ പ്രാണഃ പുനരാകൃത-മാഗാത് |
വൈശ്യാനരോ രശ്മിദിർ വാവ്യധാനഃ |
അന്തസ്തിഷ്ഠത്വമൃതസ്യ ഗോപാഃ || **22 (8) (സഹസ്രിണി -**
മിഹി - ശോത്രോസാവേഹി - പ്രാണേ ശ്രിതോ - മന്സി
ശ്രിതോ - രേത്സി ശ്രിതാ - ലോമസു ശ്രിതാ - മുർദ്ധ്വി
ശ്രിത - ആത്മനി ശ്രിതോ - +sഷ്ടൗ ച) (A8)

Special Korvai

(അഗ്നിർ വായുഃ സൂര്യ ശ്ചന്ദ്രമാ ദിശ ആപഃ
പൃഥിവ്യോഷധിവനസ്പൃതയ ഇന്ദ്രഃ പർജന്യ ഇൗശാന
ആത്മാ പുനർ മേ ത്രയോദശ)

**3.10.9 അനുവാകം 9 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ**

T.B.3.10.9.1

പ്രജാപതിർ ദേവാനസ്യജത |
തേ പാപ്മനാ സന്ദിതാ അജായന്ത | താൻ വ്യദ്യത് |
യദ് വ്യദ്യത് | തസ്മാദ് വിദ്യൂത് | തമവൃശ്ചത് | യദവൃശ്ചത് |
തസ്മാദ് വൃഷ്ടിഃ | തസ്മാദ് യത്രൈതേ ദേവതേ അഭിപ്രാപ്തഃ |
വി ച ഹൈവാസ്യ തത്ര പാപ്മാനം ദ്യതഃ | **23 (10)**

T.B.3.10.9.2

വൃശ്ചതശ്ച |
സൈഷാ മീമാഽസാഗ്നിഹോത്ര ഏവ സംപന്നാ |
അഥോ ആഹുഃ | സർവേഷു യജ്ഞക്രതുഷിതി |
ഹോഷ്യന്നപ ഉപസ്സൃശേത് |
വിദ്യുദസി വിദ്യമേ പാപ്മാനമിതി | അഥ ഹൃത്യോപസ്സൃശേത് |
വൃഷ്ടിരസി വൃശ്ച മേ പാപ്മാനമിതി |

യക്ഷ്യമാണോ വേഷ്യാ വാ ।

വി ച ഹൈവാസ്യേതേ ദേവതേ പാപ്മാനം ദ്യുതഃ । 24 (10)

T.B.3.10.9.3

വൃശ്ചതശ്ച । അത്യഹ്നോ ഹാരൂണിഃ ।

ബ്രഹ്മചാരിണേ പ്രശ്നാൻ പ്രോച്യ പ്രജീഘായ । പരേഹി ।

പൃക്ഷം ദൈയ്യാം പാതിം പൃച്ഛ ।

വേതം സാവിത്രാം(3) ന വേതമാ(3) ഇതി ।

തമാഗത്യ പപ്രച്ഛ । ആചാര്യോ മാ പ്രാഹൈഷീത് ।

വേതം സാവിത്രാം(3) ന വേതമാ(3) ഇതി ।

സഹോവാച വേദേതി ॥ 25 (10)

T.B.3.10.9.4

സ കസ്തിൻ പ്രതിഷ്ഠിത ഇതി । പരോർജസീതി ।

കസ്തദ്യത് പരോർജാ ഇതി ।

ഏഷ വാവ സ പരോർജാ ഇതി ഹോവാച । യ ഏഷ തപതി ।

ഏഷോർ ടവാഗ്രജാ ഇതി । സ കസ്തിൻ ത്വേഷ ഇതി ।

സത്യ ഇതി । കിം തഥ്സത്യമിതി । തപ ഇതി । 26 (10)

T.B.3.10.9.5

കസ്തിന്നു തപ ഇതി । ബല ഇതി ।

കിം തദ് ബലമിതി । പ്രാണ ഇതി । മാ സ്ഥ പ്രാണമതി പൃച്ഛ

ഇതി മാഽഽചാര്യോ ടബ്രവീദിതി ഹോവാച ബ്രഹ്മചാരി ॥

സഹോവാച പ്ലക്ഷോ ദൈയാം പാതിഃ |
യദൈ ബ്രഹ്മചാരിൻ പ്രാണ-മത്യപ്രക്ഷ്യഃ |
മൂർദ്ധാ തേ വ്യപതിഷ്യത് |
അഹമു ത ആചാര്യ-പ്രോയാൻ ഭവിഷ്യാമി |
യോ മാ സാവിത്രേ സമവാദിഷ്ടേതി | 27 (10)

T.B.3.10.9.6

തസ്മാഥ് സാവിത്രേ ന സംവദേത ||
സ യോ ഹവൈ സാവിത്രം വിദുഷാ സാവിത്രേ സംവദതേ |
സഹാസിൻ-പ്രിയം ദധാതി |
അനു ഹ വാ അസ്മാ അസൗ തപണ്ണിയം മന്യതേ |
അനസ്മൈ ശ്രീസ്പോ മന്യതേ |
അനസ്മൈ തപോ ബലം മന്യതേ |
അനസ്മൈ ബലം പ്രാണം മന്യതേ || സ യദാഹ |
സം.ജ്ഞാനം വിജ്ഞാനം ദർശാ ദൃഷ്ടേതി |
ഏഷ ഏവ തത് || 28 (10)

T.B.3.10.9.7

അഥ യദാഹ | പ്രസ്തുതം വിഷ്ടുതഃ സുതാ സുന്വതീതി |
ഏഷ ഏവ തത് || ഏഷ ഹേവ താനൃഹാനി |
ഏഷ രാത്രയഃ || അഥ യദാഹ |

ചിത്രഃ കേതുർ ദാതാ പ്രദാതാ സവിതാ പ്രസവിതാ
ടഭിശാസ്താ ടനുമന്തേതി । ഏഷ ഏവ തത് ।

ഏഷ ഹ്യേവ തേടഹോ മുഹൂർത്താഃ । ഏഷ രാത്രേഃ ॥ 29 (10)

T.B.3.10.9.8

അഥ യദാഹ । പവിത്രം പവയിഷ്യൻ-മ്സഹസ്രാൻ-
മ്സഹീയാ-നരുണോ ടരുണരജാ ഇതി ।

ഏഷ ഏവ തത് । ഏഷ ഹ്യേവ തേ ടർദ്ധമാസാഃ ।

ഏഷ മാസാഃ ॥ അഥ യദാഹ ।

അഗ്നിഷ്ടോമ ഉക്ഥ്യോടഗ്നിർ. ഋതുഃ പ്രജാപതിഃ

സംവത്സര ഇതി ।

ഏഷ ഏവ തത് । ഏഷ ഹ്യേവ തേ യജ്ഞക്രതവഃ ।

ഏഷ ഋതവഃ । 30 (10)

T.B.3.10.9.9

ഏഷ സംവത്സരഃ ॥ അഥ യദാഹ ।

ഇദാനീം തദാനീമിതി । ഏഷ ഏവ തത് ।

ഏഷ ഹ്യേവ തേ മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്താഃ ॥

ജനകോ ഹ വൈദേഹഃ । അഹോരാത്രേഃ സമാജഗാമ ।

ത് ഹോചുഃ । യോ വാ അസ്മാൻ. വേദ ।

വിജഹത്-പാപ്മാനമേതി । 31 (10)

T.B.3.10.9.10

സർവ-മായുരേതി । അഭി സ്വർഗം ലോകം ജയതി ।
 നാസ്യാമുഷ്ഠിൻ ലോകേ ടന്നം ക്ഷീയത ഇതി ॥
 വിജഹദ്വ വൈ പാപ്മാനമേതി ।
 സർവമായുരേതി । അഭി സ്വർഗം ലോകം ജയതി ।
 നാസ്യാമുഷ്ഠിൻ ലോകേ ടന്നം ക്ഷീയതേ । യ ഏവം വേദ ॥
 അഹീനാ ഹാശ്വത്ഥ്യഃ । സാവിത്രം വിദാം ചകാര । **32 (10)**

T.B.3.10.9.11

സ ഹ ഹൃസോ ഹിരണ്മയോ ഭൂതാ ।
 സ്വർഗം ലോകമിയായ । ആദിത്യസ്യ സായുജ്യം ॥
 ഹൃസോ ഹവൈ ഹിരണ്മയോ ഭൂതാ ।
 സ്വർഗം ലോകമേതി । ആദിത്യസ്യ സായുജ്യം ।
 യ ഏവം വേദ ॥ ദേവഭാഗോ ഹ ശ്രൗതർഷഃ ।
 സാവിത്രം വിദാം ചകാര ।
 ത്വ ഹ വാഗദ്യശ്യമാനാ ടഭ്യുവാച । **33 (10)**

T.B.3.10.9.12

സർവം ബത ഗൗതമോ വേദ । യഃ സാവിത്രം വേദേതി ।
 സ ഹോവാച । കൈഷാ വാഗസീതി ।
 അയമഹൃ സാവിത്രഃ । ദേവാനാ-മുത്തമോ ലോകഃ ।
 ഗൃഹ്യം മഹോ ബിഭ്രദിതി । ഏതാവതി ഹ ഗൗതമഃ ।

യജ്ഞോപവിതം കൃതാ ടയോ നിപപാത ।

നമോ നമ ഇതി । 34 (10)

T.B.3.10.9.13

സ ഹോവാച । മാ ദൈഷീർ ഗൗതമ ।

ജിതോ വൈ തേ ലോക ഇതി ॥

തസ്മാദ്ഭ്യേ കേ ച സാവിത്രം ഽവിദുഃ ।

സർവേ തേ ജിതലോകാഃ ॥

സ യോ ഹവൈ സാവിത്രസ്യാഷ്ടാക്ഷരം പദഃ

ശ്രിയാ ടഭിഷിക്തം ഽവേദ ।

ശ്രിയാ ഹൈവാഭിഷിച്യതേ । ഘൃണിരിതി ദേ അക്ഷരേ ॥

സൂര്യ ഇതി ത്രീണി । ആദിത്യ ഇതി ത്രീണി । 35 (10)

T.B.3.10.9.14

ഏതദ്ദൈ സാവിത്രസ്യാഷ്ടാക്ഷരം പദഃ ശ്രിയാഭിഷിക്തം ।

യ ഏവം ഽവേദ । ശ്രിയാ ഹൈവാഭിഷിച്യതേ ॥

തദേ-തദ്യുചാടഭ്യുക്തം । ഋചോ അക്ഷരേ പരമേ വ്യോമൻ ।

യസ്മിൻ ദേവാ അധി വിശോ നിഷേദുഃ ।

യസ്തന്ന വേദ കിമ്യുചാ കരിഷ്യതി ।

യ ഇത് തദിദുസ്ത ഇമേ സമാസത ഇതി ॥

ന ഹവാ ഏതസ്യർചാ ന യജുഷാ ന സാഹ്നാടർമോടസ്തി ।

യഃ സാവിത്രം ഽവേദ ॥ 36 (10)

T.B.3.10.9.15

തദേതത് പരി യദ്ദേവചക്രം ।
 ആർദ്രം പിന്നമാനഃ സ്വർഗേ ലോക ഏതി ।
 വിജഹദ് വിശ്വാ ഭൂതാനി സംപശ്യത് ॥
 ആർദ്രോ ഹ വൈ പിന്നമാനഃ സ്വർഗേ ലോക ഏതി ।
 വിജഹൻ വിശ്വാ ഭൂതാനി സംപശ്യൻ । യ ഏവം ഘോഭ ॥
 ശൃഷോ ഹവൈ വാർഷ്ണയഃ । ആദിത്യേന സമാജഗാമ ।
 ത് ഹോവാച । ഏഹി സാവിത്രം ഘോഭി ( ) ।
 അയം ഘോഭ സ്വർഗ്യോഽഗ്നിഃ പാരയിഷ്ണു-രമൃതാ-
 മ്സംഭൂത ഇതി ।
 ഏഷ വാവ സ സാവിത്രഃ ।
 യ ഏഷ തപതി । ഏഹി മാം ഘോഭി ।
 ഇതി ഹൈവൈനം തദുവാച ॥ 37 (15) (ഭൃതോ - ഭൃതോ -
 വേദേതി - തപ ഇതി - സമവാദിഷ്ടേതി - തദ് - രാത്രേർ.-
 ഗൃതവഃ - ഏതി - ചകാരോ - വാച - നമ ഇത്യോ - ദിത്യ
 ഇതി ശ്രീണി - സാവിത്രം ഘോഭ - വിഭി പഞ്ച ച) (A9)

Special Korvai

(പ്രജാപതിർ ദേവാൻ സം.ജ്ഞാനം പ്രസ്തുതം
 താന്യഹാന്യേഷ രാത്രയാസ്ചിത്ര കേതുസ്തേഹേനാ
 മുഹൂർത്തോ രാത്രേഃ പവിത്രം തേദർദ്ധ മാസാ അഗ്നിഷ്ടോമോ
 യജ്ഞക്രതവ ഇദാനീം മുഹൂർത്താനാം ജനകോഹീനാ
 ദേവഭാഗഃ കൈഷാ വാങ്മാ ശൃഷോ ഹ വൈ ഷോഡശ)

3.10.10 അനുവാകം 10 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
 നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യണ്ണോപധാനം
 ചോച്യതേ

T.B.3.10.10.1

ഇയം വാവ സരഘാ | തസ്യാ അഗ്നിരേവ സാരഘം മധു |
 യാ ഏതാഃ പൂർവപക്ഷാപരപക്ഷയോ രാത്രയഃ |
 താ മധുകൃതഃ | യാന്യഹാനി | തേ മധുവൃഷാഃ |
 സ യോ ഹ വാ ഏതാ മധുകൃതശ്ച മധുവൃഷാശ്ച വേദ |
 കുർവന്തി ഹാസൈത്യതാ അഗൗ മധു |
 നാസ്യേഷ്ടാപൂർത്തം ധയന്തി || അഥ യോ ന വേദ | **38 (10)**

T.B.3.10.10.2

ന ഹാസൈത്യതാ അഗൗ മധു കുർവന്തി |
 ധയന്ത്യേഷ്ടാപൂർത്തം ||
 യോ ഹ വാ അഹോരാത്രാണാം നാമധേയാനി വേദ |
 നാഹോരാത്രേഷാ-ർതിമാർച്ഛതി |

സം.ജ്ഞാനം ഹിജ്ഞാനം ദർശം ദൃഷ്ടേതി ।
 ഏതാവനുവാകൗ പൂർവപക്ഷസ്യാ-ഹോരാത്രാണാം ॥
 നാമധേയാനി ।

പ്രസ്തുതം ഹിഷ്ടുത്യ സൂതാ സൂന്വതീതി ।
 ഏതാവനുവാകാ-വപരപക്ഷസ്യാ-ഹോരാത്രാണാം ॥
 നാമധേയാനി ।

നാഹോരാത്രേഷാ-ർതിമാർച്ചതി । യ ഏവം വേദ ॥ 39 (10)

T.B.3.10.10.3

യോ ഹ വൈ മുഹൂർത്താനാം നാമധേയാനി വേദ ।
 ന മുഹൂർത്തേഷാ-ർതിമാർച്ചതി ।

ചിത്രഃ കേതുർ ദാതാ പ്രദാതാ സവിതാ
 പ്രസവിതാ ടദിശാസ്മാ ടനുമന്തേതി ।

ഏതേടനുവാകാ മുഹൂർത്താനാം നാമധേയാനി ।
 ന മുഹൂർത്തേഷാ-ർതിമാർച്ചതി । യ ഏവം വേദ ॥

യോ ഹ വാ അർദ്ധമാസാനാഞ്ച മാസാനാഞ്ച
 നാമധേയാനി വേദ ।

നാർദ്ധമാസേഷു ന മാസേഷാർതി-മാർച്ചതി ।

പവിത്രം പവയിഷ്യൻ-മ്സഹസ്യാൻ-മ്സഹീയാ-നരുണോ
രുണരജാ ഇതി ।

ഏതേസനുവാകാ അർദ്ധമാസാനാഞ്ച || മാസാനാഞ്ച
നാമധേയാനി । **40 (10)**

T.B.3.10.10.4

നാർദ്ധമാസേഷു ന മാസേഷാ-ർതിമാർച്ചതി ।

യ ഏവം വേദ ||

യോ ഹ വൈ യജ്ഞക്രത്യനാം ചർത്യനാം ച
സംവത്സരസ്യ ച നാമധേയാനി വേദ ।

ന യജ്ഞക്രത്യഷു നർത്യഷു ന സംവത്സര
ആർതിമാർച്ചതി ।

അഗ്നിഷ്ടോമ ഉക്ഥ്യോസനിർ. ഋതുഃ പ്രജാപതിഃ സംവത്സര
ഇതി ।

ഏതേ സനുവാകാ യജ്ഞക്രത്യനാം ചർത്യനാം ച
സംവത്സരസ്യ ച നാമധേയാനി ।

ന യജ്ഞക്രത്യഷു നർത്യഷു ന സംവത്സര
ആർതിമാർച്ചതി ।

യ ഏവം വേദ ||

യോ ഹ വൈ മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്താൻ. വേദ |
ന മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്തേഷ്വാർതി-മാർച്ചുതി ( ) | 41 (10)

T.B.3.10.10.5

ഇദാനീം തദാനീമിതി |

ഏതേ വൈ മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്താഃ |

ന മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്തേഷ്വാർതി-മാർച്ചുതി |

യ ഏവം വേദ ||

അഥോ യഥാ ക്ഷേത്രജേണാ ഭൂത്യാ ടനു പ്രവിശ്യാന്ന-മത്തി |

ഏവമേവൈതാൻ ക്ഷേത്രജേണാ ഭൂത്യാ ടനു പ്രവിശ്യാ-
ന്നമത്തി |

സ ഏതേഷാമേവ സലോകതാപ് സായുജ്യ-മശ്നുതേ |

അപ പുനർമൃത്യും ജയതി | യ ഏവം വേദ || 42 (9)

(ന വേദൈ - വം വേദാ - നുവാകാ അർദ്ധമാസാനാം ച
മസാനാം ച നാമധേയാനി - മുഹൂർത്തേഷ്വാർതിമാർച്ചുതി -
+നവ ച) | (A10)

Special Korvai

(ഇയമഹോരാത്രാണാച്ഛ സം.ജ്ഞാനം പൂർവപക്ഷസ്യ
 പ്രസ്തുതമപരപക്ഷസ്യ മുഹൂർത്താനാം ചിത്രഃ
 കേതുർർദ്ധമാസാനാം പവിത്രം യജ്ഞക്രത്യനാമഗ്നിഷ്ടാമാ
 യജ്ഞക്രത്യനാമിദാനീം മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്താൻ.
 വേദോന്നീമഥോ ദാദശ)

3.10.11 അനുവാകം 11 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
 നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
 ചോച്യതേ

T.B.3.10.11.1

കശ്ചിദ്ധ വാ അസ്മാ-ലോകാത് പ്രേത്യ |
 ആത്മാനം വേദ |
 അയ-മഹ-മസ്മീതി |
 കശ്ചിഥ് സ്വം ലോകം ന പ്രതിപ്രജാനാതി ||
 അഗ്നിമുഗ്ധോ ഹൈവ ധൃമതാന്തഃ |
 സ്വം ലോകം ന പ്രതിപ്രജാനാതി |
 അഥ യോ ഹൈവൈത-മഗ്നിച്ഛ സാവിത്രം വേദ |
 സ ഏവാസ്മാ ലോകാത് പ്രേത്യ |
 ആത്മാനം വേദ | അയ-മഹ-മസ്മീതി | **43 (10)**

T.B.3.10.11.2

സ സ്വം ഘോകം പ്രതിപ്രജാനാതി ॥
 ഏഷ ഉ വേവൈനം തഥ്സാവിത്രഃ ।
 സ്വർഗം ഘോക-മഭിവഹതി ॥
 അഹോരാത്രൈർ വാ ഇദം സയുഗ്ഭിഃ ക്രിയതേ ।
 ഇതിരാത്രായാ ദീക്ഷിഷത ।
 ഇതിരാത്രായ വ്രത-മുപാഗുരിതി ।
 താനി ഹാനേവം വിദുഷഃ ।
 അമൃഷ്ഠിൻ ഘോകേ ശേവധിം ധ്വയന്തി ।
 ധീത്യ ഹൈവ സ ശേവധി-മനുപരെതി ॥
 അഥ യോ ഹൈവൈതമഗ്നിം സാവിത്രം ഘേദ । 44 (10)

T.B.3.10.11.3

തസ്യ ഹൈവാഹോരാത്രാണി ।
 അമൃഷ്ഠിൻ ഘോകേ ശേവധിം ന ധ്വയന്തി ।
 അധീത്യ ഹൈവ സ ശേവധി-മനുപരെതി ॥
 ഭരദ്വാജോ ഹ ത്രിഭി-രായുർഭിർ ബ്രഹ്മചര്യ-മുവാസ ।
 തം ഹ ജീർണിം സ്ഥവിര്യം ശയാനം ।
 ഇന്ദ്ര ഉപവ്രജ്യോവാച । ഭരദ്വാജ ।

യത്തേ॑ ചതു॒ർഥമാ॑യു॒ർദ്ദ॒ധ്യാം । കിമേ॑ന്നേന കു॒ര്യാ॒ ഇതി॑ ।
ബ്രഹ്മ॑ച॒ര്യമേ॑വൈനേന ച॒രേയ॑മിതി ഹോവാച । 45 (10)

T.B.3.10.11.4

തച് ഹ॑ ത്രീ॒ൻ ഗി॒രിരൂ॑പാ-ന॒വിജ്ഞാ॑താനി॒വ ദർശ॑യാം
ചകാ॑ര ।

തേഷാ॑ച് ഹൈകൈ॑കസ്താൻ മു॒ഷ്ടിനാ॑ഃഃദദേ ।
സ ഹോ॑വാച । ദ॒ർദാജേ॑-ത്യാമ॒ന്ത്ര്യ । വേദാ॑ വാ ഏ॒തേ ।
അ॒നന്താ॑ വൈ വേദാഃ ।

ഏ॒തദാ॑ ഏ॒തൈ-സ്രീ॑ഭിരാ॒യുർഭി-ര॑ന॒വോച॑മാഃ ।
അഥ॑ ത ഇ॒തര-ദ॑ന॒നൂക്ത॑മേ॒വ ।

ഏഹീ॑മം ഘീ॒ദ്ധി । അ॒യം ഘൈ॑ സ॒ർവവി॑ദ്യേതി । 46 (10)

T.B.3.10.11.5

തസ്മൈ॑ ഹൈ॒തമ॑ഗ്നി॒ച് സാ॑വി॒ത്രമു॑വാച । തച് സ॑ വി॒ദി॒ത്വാ ।
അ॒മൃതോ॑ ഭൂ॒ത്വാ । സ്വ॑ർഗം ഘോ॒ക്മി॑യായ ।

ആ॒ദി॒ത്യസ്യ॑ സാ॒യുജ്യം॑ ॥ അ॒മൃതോ॑ ഹൈ॒വ ഭൂ॒ത്വാ ।
സ്വ॑ർഗം ഘോ॒ക്മേ॑തി । ആ॒ദി॒ത്യസ്യ॑ സാ॒യുജ്യം॑ ।

യ ഏ॒വം ഘേ॑ദ ॥ ഏ॒ഷോ॑ ഏ॒വ ത്ര॑യീ॒ വിദ്യാ॑ । 47 (10)

T.B.3.10.11.6

യാ॒വന്തച്॑ ഹ॒ വൈ॑ ത്ര॒യ്യാ വി॑ദ്യാ॒യാ ലോ॑കം ജ॒യതി॑ ।
താ॒വന്തം॑ ഘോ॒ക്മം ജ॒യതി॑ । യ ഏ॒വം ഘേ॑ദ ॥

അഗ്നേർ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 അഗ്നേരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । വായോർ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 വായോരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । ഇന്ദ്രസ്യ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി । 48 (10)

T.B.3.10.11.7

ഇന്ദ്രസ്യേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । ബൃഹസ്പതേർ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 ബൃഹസ്പതേരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । പ്രജാപതേർ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 പ്രജാപതേരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । ബ്രഹ്മണോ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 ബ്രഹ്മണ ഏവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ( ) ।
 യ ഏവം വേദ ॥ സ വാ ഏഷോഽഗ്നി-രപക്ഷപുച്ഛോ
 വായുരേവ । തസ്മാഗ്നിർ മുഖം ।
 അസാവാദിത്യഃ ശിരഃ ।
 സ യദേതേ ദേവതേ അന്തരേണ ।
 തഥ്സർവ്വം സീവ്യതി । തസ്മാഥ് സാവിത്രഃ ॥ 49 (17)

(അയമഹമസ്തീതി - വേദ - ഹോവാച - സർവവിദ്യേതി -
 വിദ്യേ - ത്രസ്യ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി - ബ്രഹ്മണ
 ഏവ സായുജ്യം സലോകതാമാപ്നോതി സ്തൂ ച) (A11)

=====

Special Korvai

(അഗേർ വായോരിത്രസ്യ ബൃഹസ്സതേഃ പ്രജാപതേർ
 ബ്രഹ്മണഃ സ വൈ സ്തൂ)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 10 Anuvaakams :-

(സം.ജ്ഞാനം - ഭൂ - സ്തമേവ - സംവത്സരോഽസി -
 ഭൂ - രാജന്യ - സവേ - വിപശ്ചിതേ - പ്രജാപതിർ
 ദേവാ - നിയം വാവ സരഘാ -കശ്ചിദ്ധൈകാദശ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(സം.ജ്ഞാനം - രാജ്ഞീ - മുർദ്ധാ ഹൃദയ - ഏഷ
 സംവത്സരോ - നാർദ്ധമാസേഷു നവചത്വാരീശ്വരത്)

First and Last Padam Kaatakam 1st Prapaatakam :-

(സം.ജ്ഞാനം - സാവിത്രീ)

|| ഹരിഃ ഓം ||

|| കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

കാഠകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ ||

കാതകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ (TB 3.10)

3.10 For Kaatakam - (TB 3.10)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	4	43
Anuvakam 2	1	16
Anuvakam 3	1	19
Anuvakam 4	3	37
Anuvakam 5	1	14
Anuvakam 6	1	7
Anuvakam 7	1	11
Anuvakam 8	10	98
Anuvakam 9	15	155
Anuvakam 10	5	49
Anuvakam 11	7	77
Total →	49	526

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

**3.11 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ ദ്വിതീയഃ പ്രശ്നഃ -
നാചികേതചയനം**

3.11.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ ഇഷ്ടകോപധാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.11.1.1

ലോകോഽസി സ്വർഗോഽസി | അനന്തോഽസ്യുപാരോഽസി |
അക്ഷിതോ ഽസ്യക്ഷയോ ഽസി | തപസഃ പ്രതിഷ്ഠാ |

തായീദമന്തഃ |

വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൃതം വിശ്വം സുഭൃതം |

വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ |

തന്ത്യാപദയേ കാമദുഘ-മക്ഷിതം |

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു |

തയാ ദേവതയാഽങ്ഗിരസ്വാദ്-ധ്രുവാ സീദ || 1 (10)

T.B.3.11.1.2

തപോഽസി ലോകേ ശ്രിതം | തേജസഃ പ്രതിഷ്ഠാ |

തായീദമന്തഃ |

വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൃതം വിശ്വം സുഭൃതം |

വിശ്വസ്യ ഭർത്യ വിശ്വസ്യ ജനയിത്യ |

തത് ത്യാപദയേ കാമദുഷ്യ-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്ത്യാ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ട്ങിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 2 (8)

T.B.3.11.1.3

തേജോഽസി തപസി ശ്രിതം । സമുദ്രസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ ।

തായീദമന്തഃ ।

വിശാം യക്ഷം വിശാം ഭൃതം വിശാഃ സുഭൃതം ।

വിശാസ്യ ഭർത്യ വിശാസ്യ ജനയിത്യ ।

തന്ത്യാപദയേ കാമദുഷ്യ-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്ത്യാ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ട്ങിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 3 (8)

T.B.3.11.1.4

സമുദ്രോഽസി തേജസി ശ്രിതഃ । അപാം പ്രതിഷ്ഠാ ।

തായീദമന്തഃ ।

വിശാം യക്ഷം വിശാം ഭൃതം വിശാഃ സുഭൃതം ।

വിശാസ്യ ഭർതാ വിശാസ്യ ജനയിതാ ।

തം ത്യാപദയേ കാമദുഷ്യ-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്ത്യാ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ട്ങിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 4 (8)

T.B.3.11.1.5

ആപഃ സ്ഥ സമുദ്രേ ശ്രീതാഃ ।
 പൃഥിവ്യാഃ പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്മാസു । ഇദമന്തഃ ।
 വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൃതം വിശ്വാꣳ സുഭൃതം ।
 വിശ്വാസ്യ ഭർത്രോ വിശ്വാസ്യ ജനയിത്ര്യഃ ।
 താ വ ഉപദധേ കാമദുഘാ അക്ഷിതാഃ ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഹിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 5 (8)

T.B.3.11.1.6

പൃഥിവ്യസ്യസ്തസ്മി ശ്രീതാ । അഗ്നേഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 തായീദമന്തഃ ।
 വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൃതം വിശ്വാꣳ സുഭൃതം ।
 വിശ്വാസ്യ ഭർത്രീ വിശ്വാസ്യ ജനയിത്രീ ।
 താം തോപദധേ കാമദുഘാ-മക്ഷിതാം ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഹിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 6 (8)

T.B.3.11.1.7

അഗ്നിരസി പൃഥിവ്യാꣳ ശ്രീതഃ । അന്തരിക്ഷസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 തായീദമന്തഃ ।
 വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൃതം വിശ്വാꣳ സുഭൃതം ।

വിശ്വാ॑സ്യ ഭ॒ർതാ വിശ്വാ॑സ്യ ജനയി॒താ ।
തം ത്വോ॑പദയേ കാമദു॒ഷ്യ-മക്ഷി॑തം ।
പ്രജാ॑പതിസ്തോ സാദയതു ।
തയാ॑ ദേവതയാഽൺഗിരസാദ്-ധ്രുവാ॑ സീദ ॥ 7 (8)

T.B.3.11.1.8

അന്തരി॑ക്ഷമസ്യ॒ഗൗ ശ്രി॒തം । വായോഃ॑ പ്രതി॒ഷ്ഠാ ।
തയീ॑ദമന്തഃ ।
വിശ്വാ॑ യക്ഷം വിശ്വാ॑ ഭൃതം വിശ്വാ॑ സുഭൃതം ।
വിശ്വാ॑സ്യ ഭർത്യ വിശ്വാ॑സ്യ ജനയിത്യ ।
തത് ത്വോ॑പദയേ കാമദു॒ഷ്യ-മക്ഷി॑തം ।
പ്രജാ॑പതിസ്തോ സാദയതു ।
തയാ॑ ദേവതയാ ഽൺഗിരസാദ്-ധ്രുവാ॑ സീദ ॥ 8 (8)

T.B.3.11.1.9

വായു॑രസ്യന്തരി॑ക്ഷേ ശ്രി॒തഃ । ദിവഃ॑ പ്രതി॒ഷ്ഠാ ।
തയീ॑ദമന്തഃ ।
വിശ്വാ॑ യക്ഷം വിശ്വാ॑ ഭൃതം വിശ്വാ॑ സുഭൃതം ।
വിശ്വാ॑സ്യ ഭർതാ വിശ്വാ॑സ്യ ജനയിതാ ।
തം ത്വോ॑പദയേ കാമദു॒ഷ്യ-മക്ഷി॑തം ।
പ്രജാ॑പതിസ്തോ സാദയതു ।
തയാ॑ ദേവതയാ ഽൺഗിരസാദ്-ധ്രുവാ॑ സീദ ॥ 9 (8)

T.B.3.11.1.10

ദ്യൗരസി വായൗ ശ്രീതാ | ആദിത്യസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ |

തായീദമന്തഃ |

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൃതം വിശ്വാം സുഭൃതം |

വിശ്വാസ്യ ഭർത്രി വിശ്വാസ്യ ജനയിത്രി |

താം ത്യാപദധേ കാമദുഷ്ടാ-മക്ഷിതാം |

പ്രജാപതിസ്ത്യാ സാദയതു |

തയാ ദേവതയാ ട്ങിരസദ്-ധൃവാ സീദ || 10 (8)

T.B.3.11.1.11

ആദിത്യോഽസി ദിവി ശ്രീതഃ | ചന്ദ്രമസഃ പ്രതിഷ്ഠാ |

തായീദമന്തഃ |

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൃതം വിശ്വാം സുഭൃതം |

വിശ്വാസ്യ ഭർതാ വിശ്വാസ്യ ജനയിതാ |

തം ത്യാപദധേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം |

പ്രജാപതിസ്ത്യാ സാദയതു |

തയാ ദേവതയാ ട്ങിരസദ്-ധൃവാ സീദ || 11 (8)

T.B.3.11.1.12

ചന്ദ്രമാ അസ്യോദിത്യേ ശ്രീതഃ | നക്ഷത്രാണാം പ്രതിഷ്ഠാ |

തായീദമന്തഃ |

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൃതം വിശ്വാം സുഭൃതം |

വിശ്വാ॑സ്യ ഭർതാ॑ വിശ്വാ॑സ്യ ജനയി॑താ ।
തം ത്യാപ॑ദധേ കാമ॒ദുഘ॑-മക്ഷി॑തം ।
പ്രജാ॑പതിസ്തോ സാദ॒യതു॑ ।
തയാ॑ ദേവതയാ॑ ട്വൺഗീ॒രസാദ്-ധ്രു॒വാ സീ॑ദ ॥ 12 (8)

T.B.3.11.1.13

നക്ഷ॑ത്രോണി സ്ഥ ച॒ന്ദ്രമ॑സി ശ്രി॒താനി॑ ।
സം॑വർ॒സര॑സ്യ പ്രതി॒ഷ്ഠാ യു॒ഷ്ഠാസു॑ । ഇ॒ദമ॒ന്തഃ ।
വിശ്വാ॑ യക്ഷം॑ വിശ്വാ॑ ഭൃതം॑ വിശ്വാ॑ സുഭൃ॒തം ।
വിശ്വാ॑സ്യ ഭർത്യു॒ണി വിശ്വാ॑സ്യ ജനയി॑ത്യുണി॑ ।
താനി॑ വ ഉപ॑ദധേ കാമ॒ദുഘ॑-ന്യക്ഷി॑താനി ।
പ്രജാ॑പതിസ്തോ സാദ॒യതു॑ ।
തയാ॑ ദേവതയാ॑ ട്വൺഗീ॒രസാദ്-ധ്രു॒വാ സീ॑ദ ॥ 13 (8)

T.B.3.11.1.14

സം॑വർ॒സരോ॑ഽസി നക്ഷ॑ത്രേഷു ശ്രി॒തഃ ।
ഋ॒തൂനാം॑ പ്രതി॒ഷ്ഠാ । ത്വയീ॑ദമ॒ന്തഃ ।
വിശ്വാ॑ യക്ഷം॑ വിശ്വാ॑ ഭൃതം॑ വിശ്വാ॑ സുഭൃ॒തം ।
വിശ്വാ॑സ്യ ഭർതാ॑ വിശ്വാ॑സ്യ ജനയി॑താ ।
തം ത്യാപ॑ദധേ കാമ॒ദുഘ॑-മക്ഷി॑തം ।
പ്രജാ॑പതിസ്തോ സാദ॒യതു॑ ।
തയാ॑ ദേവതയാ॑ ട്വൺഗീ॒രസാദ്-ധ്രു॒വാ സീ॑ദ ॥ 14 (8)

T.B.3.11.1.15

ഋതവഃ സ്ഥ സമ്പ്സരേ ശ്രിതാഃ |
 മാസാനാം പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്ഠാസു | ഇദമന്തഃ |
 വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൃതം വിശ്വം സുഭൃതം |
 വിശ്വസ്യ ഭർതാരോ വിശ്വസ്യ ജനയിതാരഃ |
 താൻ. വ ഉപദധേ കാമദുഘാ-നക്ഷിതാൻ |
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു |
 തയാ ദേവതയാ ട്വഹിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ || 15 (8)

T.B.3.11.1.16

മാസാഃ സ്ഥർതുഷു ശ്രിതാഃ |
 അർദ്ധമാസാനാം പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്ഠാസു | ഇദമന്തഃ |
 വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൃതം വിശ്വം സുഭൃതം |
 വിശ്വസ്യ ഭർതാരോ വിശ്വസ്യ ജനയിതാരഃ |
 താൻ. വ ഉപദധേ കാമദുഘാ-നക്ഷിതാൻ |
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു |
 തയാ ദേവതയാ ട്വഹിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ || 16 (8)

T.B.3.11.1.17

അർദ്ധമാസാഃ സ്ഥ മാസു ശ്രിതാഃ |
 അഹോരാത്രയോഃ പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്ഠാസു | ഇദമന്തഃ |
 വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൃതം വിശ്വം സുഭൃതം |

വിശ്വാ॑സ്യ ഭർതാ॑രോ വിശ്വാ॑സ്യ ജനയി॑താരഃ ।
താൻ॑ വ॒ ഉപദ॑ധേ കാമദു॒ഘോ-നക്ഷി॑താൻ ।
പ്രജാ॑പതിസ്തോ സാദ॑യതു ।
തയാ॑ ദേവതയാ॑ ട്വൺഗീര॒സാദ്-ധ്രുവാ॑ സീദ ॥ 17 (8)

T.B.3.11.1.18

അഹോ॑രാത്രേ സ്ഥോ॑ർദ്ധമാസേ॒ഷു ശ്രിതേ॑ ।
ഭൃത॑സ്യ പ്രതി॒ഷ്ഠേ ഭവ്യ॑സ്യ പ്രതി॒ഷ്ഠേ । യുവ॑യോ-രിദ॒മന്തഃ ।
വിശ്വാ॑ യക്ഷം॒ വിശ്വാ॑ ഭൃതം॒ വിശ്വാ॑ സുഭൃതം ।
വിശ്വാ॑സ്യ ഭർത്രേ॑ വിശ്വാ॑സ്യ ജനയി॑ത്രേ ।
തേ വാ॑മുപദ॑ധേ കാമദു॒ഘേ അക്ഷി॑തേ ।
പ്രജാ॑പതിസ്തോ സാദ॑യതു ।
തയാ॑ ദേവതയാ॑ ട്വൺഗീര॒സാദ്-ധ്രുവാ॑ സീദ ॥ 18 (8)

T.B.3.11.1.19

പൗർണ്ണ॑മാസ്യ॒ഷ്ടകാ॑ ട്വോവാ॒സ്യോ ।
അന്നാ॑ദാഃ സ്ഥാ॒ന്നദു॒ഘോ യുഷ്ഠാ॑സു । ഇദ॒മന്തഃ ।
വിശ്വാ॑ യക്ഷം॒ വിശ്വാ॑ ഭൃതം॒ വിശ്വാ॑ സുഭൃതം ।
വിശ്വാ॑സ്യ ഭർത്രേ॑ വിശ്വാ॑സ്യ ജനയി॑ത്രേഃ ।
താ വ॒ ഉപദ॑ധേ കാമദു॒ഘോ അക്ഷി॑താഃ ।
പ്രജാ॑പതിസ്തോ സാദ॑യതു ।
തയാ॑ ദേവതയാ॑ ട്വൺഗീര॒സാദ്-ധ്രുവാ॑ സീദ ॥ 19 (8)

T.B.3.11.1.20

രാധസി ബൃഹതീ ശ്രീരസീന്ദ്രപത്നീ ധർമ്മപത്നീ ।
 വിശ്വം ഭൃതമനു പ്രഭൃതാ । ത്വയീദമന്തഃ ।
 വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൃതം വിശ്വം സുഭൃതം ।
 വിശ്വസ്യ ഭർത്രി വിശ്വസ്യ ജനയിത്രി ।
 താം ത്യാപദധേ കാമദുഘാ-മക്ഷിതാം ।
 പ്രജാപതിസ്ത്യാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഗീരസദ്-ധൃവാ സീദ ॥ 20 (8)

T.B.3.11.1.21

ഓജോഽസി സഹോഽസി । ബലമസി ദ്രാജോഽസി ।
 ദേവാനാം ധാമാമൃതം । അമർത്യ-സ്തപോജാഃ ।
 ത്വയീദമന്തഃ । വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൃതം വിശ്വം സുഭൃതം ।
 വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।
 തം ത്യാപദധേ കാമദുഘ-മക്ഷിതം ।
 പ്രജാപതിസ്ത്യാ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഗീരസദ്-ധൃവാ സീദ ॥ 21 (10)

(ലോക - സ്തപ - സ്തോജഃ - സമൃദ് - ആപഃ - പൃഥിവ്യ - ഗി
 - രന്തരീക്ഷം - വായുർ - ദ്യൗ - രാദിത്യ - ശ്വന്ദ്രമാ -
 നക്ഷത്രാണി - സംവത്സര - ഋതവോ - മാസാ -

അർദ്ധമാസാ - അഹോരാത്രേ - പൗർണ്ണമാസീ - രാധ -
 സ്യാജോഽസ്യേകവിഴ്ശതിഃ) (A1)

Special Korvai

ലോകോഽസി ഭർതാ തം । തപസ്തേജോഽസി ഭർത്യ തത് ।
 സമുദ്രോഽസി ഭർതാ തം । ആപഃ സ്ഥ ഭർത്യുസ്താ വഃ ।
 പൃഥിവീ ഭർത്രി താം । അഗ്നിരസി ഭർതാ തം ।
 അന്തരിക്ഷം ഭർത്യ തത് । വായുരസി ഭർതാ തം ।
 ദ്യൗരസി ഭർത്രി താം । ആദിത്യശ്ചന്ദ്രമാ ഭർതാ തം ।
 നക്ഷത്രാണി സ്ഥ ഭർത്യൂണി താനി വഃ ।
 സംഘ്മസരോഽസി ഭർതാ തം ।
 ജതവോ മാസാ അർദ്ധമാസാ ഭർതാരസ്താൻ. വഃ ।
 അഹോരാത്രേ ഭർത്യൗ തേ വാം ।
 പൗർണ്ണമാസീ ഭർത്യുസ്താ വഃ ।
 രാധസി ഭർത്രി താം ।
 ഓജോഽസി ഭർതാ തമേകവിഴ്ശതിഃ ।

**3.11.2 അനുവാകം 2 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര
ആഹുതീർജുഹോതി**

T.B.3.11.2.1

താമഗേ॑ രു॒ദ്രോ॑ അ॒സുരോ॑ മഹോ॒ ദിവഃ॑ ।
 താപ് ശ॑ർദ്ധോ॒ മാരു॑തം പൃ॒ക്ഷ ഇ॑ശി॒ഷേ ।
 താം വാ॑തൈ-രരു॒ണൈർ യാ॑സി ശ॒ങ്ഗയഃ॑ ।
 താം പൃ॒ഷാ വി॑ധ॒തഃ പാ॑സി നു॒ അനാ॑ ॥
 ദേ॒വാ ദേ॒വേഷു॑ ശ്ര॒യദ്ധാം॑ । പ്ര॒ഥമാ॑ ദി॒തീയേ॑ഷു ശ്ര॒യദ്ധാം॑ ।
 ദി॒തീയാ॑ സ്തു॒തീയേ॑ഷു ശ്ര॒യദ്ധാം॑ ।
 തൃ॒തീയാ॑ ശ്ചതു॒ർഥേഷു॑ ശ്ര॒യദ്ധാം॑ ।
 ചതു॒ർഥാഃ പ॑ഞ്ചമേ॒ഷു ശ്ര॒യദ്ധാം॑ ।
 പഞ്ച॑മാഃ ഷ॒ഷ്ഠേഷു॑ ശ്ര॒യദ്ധാം॑ । **22 (10)**

T.B.3.11.2.2

ഷ॒ഷ്ഠാഃ സ॒പ്തമേ॑ഷു ശ്ര॒യദ്ധാം॑ । സ॒പ്തമാ॑ അ॒ഷ്ടമേ॑ഷു ശ്ര॒യദ്ധാം॑ ।
 അ॒ഷ്ടമാ॑ ന॒വമേ॑ഷു ശ്ര॒യദ്ധാം॑ । ന॒വമാ॑ ദശ॒മേഷു॑ ശ്ര॒യദ്ധാം॑ ।
 ദശ॑മാ ഏ॒കാദ॑ശേഷു ശ്ര॒യദ്ധാം॑ ।
 ഏ॒കാദ॑ശാ ദ്വാ॒ദശേഷു॑ ശ്ര॒യദ്ധാം॑ ।
 ദ്വാ॒ദശാ॑ സ്ത്ര॒യോദ॑ശേഷു ശ്ര॒യദ്ധാം॑ ।
 ത്ര॒യോദ॑ശാ ശ്ചതു॒ർദശേഷു॑ ശ്ര॒യദ്ധാം॑ ।

ചതുർദശാഃ പഞ്ചദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

പഞ്ചദശാഃ ഷോഡശേഷു ശ്രയദ്ധാം । 23 (10)

T.B.3.11.2.3

ഷോഡശാഃ സപ്തദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

സപ്തദശാ അഷ്ടാദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

അഷ്ടാദശാ ഏകാന്നവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ഏകാന്നവിഷ്ടാ വിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

വിഷ്ടാ ഏകവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ഏകവിഷ്ടാ ദ്വാവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ദ്വാവിഷ്ടാ ത്രിയോവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ത്രിയോവിഷ്ടാ ശ്ചതുർവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ചതുർവിഷ്ടാഃ പഞ്ചവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

പഞ്ചവിഷ്ടാഃ ഷഡ്വിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം । 24 (10)

T.B.3.11.2.4

ഷഡ്വിഷ്ടാഃ സപ്തവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

സപ്തവിഷ്ടാ അഷ്ടാവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

അഷ്ടാവിഷ്ടാ ഏകാന്നത്രിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ഏകാന്നത്രിഷ്ടാ നൂവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

നൂവിഷ്ടാ ഏകത്രിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ഏക॑ത്രി॒പ്ശാ॑ ദ്വാ॒ത്രി॒പ്ശേഷു॑ ശ്രയദ്ധാം ।
 ദ്വാ॒ത്രി॒പ്ശാ॑ സ്രു॒യസ്രു॒പ്ശേഷു॑ ശ്രയദ്ധാം ।
 ദേ॒വാസ്രു॒രേകാദശാ॑ സ്രു॒പ്ശേഷു॑ ശ്രയദ്ധാം । ഉ॒ത്തരേ॑ ഭവത ।
 ഉ॒ത്തര॑വർത്താന ഉ॒ത്തര॑സത്താനഃ ( ) ।
 യത്കാ॑മ ഇ॒ദം ജു॒ഹോമി॑ । തന്മേ॒ സമൃ॑ദ്ധ്യതാം ।
 വ॒യഃ സ്യാ॑മ പ॒തയോ॑ രയിണാം ।
 ഭൂർഭു॑വ॒സഃ സ്വാഹാ॑ ॥ 25 (14)

(ഷഷ്ട്യു ശ്രയദ്ധാപ് - ഷോഡശേഷു ശ്രയദ്ധാപ് -
ഷഡ്വിപ്ശേഷു ശ്രയദ്ധാ-മുത്തരസത്താനശ്ചതാരി ച) (A2)

**3.11.3 അനുവാകം 3 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര
 ആഹുതീർജുഹോതി**

T.B.3.11.3.1

അ॒ഗ്നാവി॑ഷ്ണു സ॒ജോഷ॑സാ । ഇ॒മാ വ॑ർദ്ധ॒ന്തു വാ॑ങ്ഗി॒രഃ ।
 ദ്യു॒മ്നൈർ॑ വാ॒ജേഭി॑-രാഗ॒തം । രാ॒ജ॒ണീ വി॒രാജ॑ണീ ।
 സ॒മ്രാജ॑ണീ॒ സ്വരാ॑ജ॒ണീ । അ॒ർചിഃ॑ ശോ॒ചിഃ ।
 തപോ॑ ഹരോ॒ ഭാഃ । അ॒ഗ്നിഃ॑ സോമോ॒ ബൃഹ॑സ്സ॒തിഃ ।
 വിശ്വേ॑ ദേ॒വാ ഭു॑വ॒നസ്യ॑ ഗോ॒പാഃ । തേ॒ സർവേ॑ സ॒ങ്ഗത്യ॑ ( ) ।
 ഇ॒ദം മേ॒ പ്രാവ॑താ വ॒ചഃ । വ॒യഃ സ്യാ॑മ പ॒തയോ॑ രയിണാം ।
 ഭൂർ ഭു॑വഃ॒ സഃ സ്വാഹാ॑ ॥ 26 (13) (സ॒ങ്ഗത്യ॑ ത്രീ॒ണി ച) (A3)

**3.11.4 അനുവാകം 4 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര
ആഹുതീർജുഹോതി**

T.B.3.11.4.1

അന്നപതേ സന്നസ്യ നോ ദേഹി । അന്നമീവസ്യ ശൃഷ്ടിണ്ഃ ।
പ്ര പ്രദാതാരന്താരിഷഃ ।

ഊർജം നോ ധേഹി ദിപദേ ചതുഷ്ടദേ ।

അഗ്നേ പൃഥിവിപതേ । സോമ വീരുധാം പതേ ।

തപ്തഃ സമിധാം പതേ । വിഷ്ണ വാശാനാം പതേ ।

മിത്ര സത്യാനാം പതേ । വരുണ ധർമണാം പതേ । **27 (10)**

T.B.3.11.4.2

മരുതോ ഗണാനാം പതയഃ । രുദ്ര പശൂനാം പതേ ।

ഇന്ദ്രൗ ജസാം പതേ । ബൃഹ സ്പതേ ബ്രഹ്മണ സ്പതേ ।

ആ രുചാ രോചേ ഹസ്യ സ്വായം । രുചാ രുരുചേ-രോചമാനഃ ।

അതീ ത്യാദഃ സ്വരാദരേഹ ।

തസ്മിൻ. യോ നൗ പ്ര ജനൗ പ്ര ജായേയ ।

വയം സ്യാമ പതയോ രയിണാം ।

ഭൂർ ഭുവഃ സ്വഃ സ്വാഹാ ( ) ॥ **28 (10)**

[വരുണ ധർമണാം പതേ സ്വഃ - സ്വാഹാ] (A4)

**3.11.5 അനുവാകം 5 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര
ആഹുതീർജുഹോതി**

T.B.3.11.5.1

സപ്ത തേ അഗ്നേ സമിധഃ സപ്ത ജിഹ്വാഃ ।
സപ്തർഷയഃ സപ്തധാമ പ്രിയാണി ।
സപ്ത ഹോത്രോ അനു വിദ്വാൻ ।
സപ്ത യോനീ-രാപ്യുണസാ ഘൃതേന ।
പ്രാചീ ദിക് । അഗ്നിർ ദേവതാ ॥
അഗ്നിഃ സ ദിശാം ദേവം ദേവതാനാ-മൃച്ഛതു ।
യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ഽഭിദാസതി ।
ദക്ഷിണാ ദിക് । ഇന്ദ്രോ ദേവതാ ॥ **29 (10)**

T.B.3.11.5.2

ഇന്ദ്രഃ സ ദിശാം ദേവം ദേവതാനാ-മൃച്ഛതു ।
യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ഽഭിദാസതി । പ്രതീചീ ദിക് ।
സോമോ ദേവതാ ॥
സോമഃ സ ദിശാം ദേവം ദേവതാനാ-മൃച്ഛതു ।
യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ഽഭിദാസതി ।
ഉദീചീ ദിക് । മിത്രാവരുണൗ ദേവതാ ॥
മിത്രാവരുണൗ സ ദിശാം ദേവൗ ദേവതാനാ-മൃച്ഛതു ।
യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ഽഭിദാസതി । **30 (10)**

T.B.3.11.5.3

ഊർദ്ധ്വാ ദിക് | ബൃഹസ്പതിർ ദേവതാ |
 ബൃഹസ്പതിഃ സ ദിശാം ദേവം ദേവതാനാ-മൃച്ഛതു |
 യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ടദിദാസതി |
 ഇയന്ദിക് | അദിതിർ ദേവതാ |
 അദിതിഃ സ ദിശാം ദേവീം ദേവതാനാ-മൃച്ഛതു |
 യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ടദിദാസതി |
 പുരുഷോ ദിക് |
 പുരുഷോ മേ കാമാൻ മസ്മർദ്ധയതു( ) | 31 (10)

T.B.3.11.5.4

അസോ ജാഗൃവിഃ പ്രാണ | അസാവേഹി |
 ബധിര ആക്രന്ധിത-രപാന | അസാവേഹി |
 ഉഷസ-മുഷസ-മശീയ | അഹമസോ ജ്യോതിരശീയ |
 അഹമസോ ടപോശീയ | വയഃ സ്യാമ പതയോ രയിണാം |
 ഭൂർ ഭൂവഃ സ്വഃ സ്വാഹാ || 32 (9) (ദക്ഷിണാ ദിഗിന്ദോ ദേവതാ
 - മിത്രാവരുണൗ സ ദിശാം ദേവൗ ദേവതാനാമൃച്ഛതു യോ
 മൈതസ്യേ ദിശോ ടദിദാ - സത്യർദ്ധയതു - +നവ ച) (A5)

3.11.6 അനുവാകം 6 - ഉപസ്ഥാനം

T.B.3.11.6.1

യത്തേ॑ചി॒തം യ॑ദു॒ ചി॒തന്തേ॑ അഗ്നേ॑ ।
 യത്ത॑ ഊ॒നം യ॑ദു॒ തേ॑തി॒രിക॑തം ।
 ആ॒ദി॒ത്യാസ്ത॑-ദ॒ങ്ഗി॒രസ॑-ശ്ചി॒ന്വന്തു॑ ।
 വി॒ശ്വേ॑ തേ॒ ദേ॒വാശ്ചി॒തി-മാ॑പു॒രയ॑ന്തു ।
 ചി॒തശ്ചാ॑സി॒ സഞ്ചി॑തശ്ചാ-സ്യ॒ഗ്നേ॑ ।
 ഏ॒താവാ॑ശ്ചാ॒സി ഭൂ॒യാശ്ചാ॑സ്യ॒ഗ്നേ॑ ॥
 ലോ॒കം പൃ॒ണച്ഛി॒ദ്രം പൃ॑ണ ।
 അ॒ഗ്നോ॑ സീ॒ദ ശി॒വാ ത്വം । ഇ॒ന്ദ്രാ॒ഗ്നീ ത്വാ॒ ബൃഹ॑സ്സ॒തിഃ ।
 അ॒സ്മിൻ. യോ॒നാവ॑സീ॒ഷദ॑ൻ | **33 (9)**

T.B.3.11.6.2

തയാ॑ ദേ॒വതയാ॑ ട്വംഗി॒രസാദ്-ധ്രു॒വാ സീ॑ദ ॥
 താ അ॒സ്യ സൂ॒ദദോ॑ഹസഃ । സോ॒മശ്ച॑ ശ്രീ॒ണന്തി॑ പൃ॒ശ്നഃ॑ ।
 ജ॒ന്മം ദേ॒വാനാം॑ വി॒ശഃ । ത്രി॒ഷ്യാ രോ॑ച॒നേ ദി॒വഃ ।
 തയാ॑ ദേ॒വതയാ॑ ട്വംഗി॒രസാദ്-ധ്രു॒വാ സീ॑ദ ॥
 അഗ്നേ॑ ദേ॒വാഃ ഇ॒ഹാവ॑ഹ ।
 ജ॒ജ്ഞാ॑നോ॒ വൃ॒ക്തബ॑ർഹി॒ഷേ ।
 അ॒സി ഹോ॑താ॒ ന ഇ॒ന്ദ്രഃ॑ ॥
 അഗ്ന॑മ॒ഹാ മ॑ന॒സാ യ॑വി॒ഷ്ടം । **34 (10)**

T.B.3.11.6.3

യോ ദീദായ സമീദ്ധഃ സ്വേ ദുരോണേ ।
 ചിത്രഭാസു രോദസീ അന്തരൂർവീ ।
 സ്വാഹുതം ഹിശ്വതഃ പ്രത്യഞ്ചം ॥
 മേധാകാരം ഹിദമസ്യ പ്രസാധനം ।
 അഗ്നിഃ ഹോതാരം പരിഭൂതമം മതിം ।
 ത്യാമർഭസ്യ ഹവിഷഃ സമാനമിത് ।
 ത്യാം മഹോ വൃണതേ നരോ നാന്യം ത്വത് ॥
 മനുഷ്യാത്യാ നിധീമഹി ।
 മനുഷ്യാഥ് സമീധീമഹി । അഗ്നേ മനുഷ്യാ-ദങ്ഗിരഃ । **35 (10)**

T.B.3.11.6.4

ദേവാൻ ദേവായതേ യജ ॥ അഗ്നിർ. ഹി വാജിനം ഹിശേ ।
 ദദാതി വിശ്വചർഷണിഃ । അഗ്നീ രായേ സ്വാഭൂവം ।
 സ പ്രീതോ യാതി വാര്യം । ഇഷഃ സ്തോത്യഭ്യ ആദര ॥
 പൃഷ്ടോ ദിവി പൃഷ്ടോ അഗ്നിഃ പൃഥിവ്യാം ।
 പൃഷ്ടോ വിശ്വാ ഓഷധീ-രാവിവേശ ।
 വൈശ്യാനരഃ സഹസാ പൃഷ്ടോ അഗ്നിഃ ।
 സ നോ ദിവാ സ രിഷഃ പാതു നക്തം ( ) ॥ **36 (10)**

[അസീഷദൻ. - യവിഷ്യ - മങ്ഗിരോ - നക്തം( )] (A6)

**3.11.7 അനുവാകം 7 - നാചികേതബ്രാഹ്മണം തത്ര
അഗ്നിദേവതോപാസനം**

T.B.3.11.7.1

അയം ഽവാവ യഃ പവതേ | സോഽഗ്നിർ നാചികേതഃ |
സ യത് പ്രാങ് പവതേ | തദ-സ്യ ശിരഃ |
അഥ യദ് ദക്ഷിണാ | സ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ |
അഥ യത് പ്രത്യക് | തത് പുച്ഛം | യദുദങ്ങ് |
സ ഉത്തരഃ പക്ഷഃ | **37 (10)**

T.B.3.11.7.2

അഥ യഥ് സംവാതി |
തദസ്യ സമഞ്ചനം ച പ്രസാരണം ച |
അഥോ സംപദേവാസ്യ സാ ||
സഹ് ഹ വാ അസ്മൈ സ കാമഃ പദ്യതേ |
യത് കാമോ യജതേ |
യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്തുതേ | യ ഉ ചൈന-മേവംഽവേദ ||
യോ ഹ വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യായതനം
പ്രതിഷ്ഠാം ഽവേദ |
ആയതനവാൻ ദവതി |
ഗച്ഛതി പ്രതിഷ്ഠാം | **38 (10)**

T.B.3.11.7.3

ഹിരണ്യം റ്വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യായതനം പ്രതിഷ്ഠാ ।
 യ ഏവം വേദ । ആയതനവാൻ ഭവതി । ഗച്ഛതി പ്രതിഷ്ഠാം ॥
 യോ ഹ വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യ ശരീരം വേദ ।
 സശരീര ഏവ സ്വർഗം ലോകമേതി ।
 ഹിരണ്യം റ്വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യ ശരീരം ।
 യ ഏവം വേദ । സശരീര ഏവ സ്വർഗം ലോകമേതി ॥
 അഥോ യഥാ രൂക്മ ഉത്-തപ്തോ ഭായ്യാത് ॥ 39 (10)

T.B.3.11.7.4

ഏവമേവ സ തേജസാ യശസാ ।
 അസ്മിശ്ച ലോകേ-മുഷിശ്ച ഭാതി ॥
 ഉരവോ ഹ വൈ നാമൈതേ ലോകാഃ ।
 യേ പരേണാദിത്യം ।
 അഥ ഹൈതേ വരീയാസോ ലോകാഃ । യേ പരേണാദിത്യം ।
 അന്തവന്തഃ ഹ വാ ഏഷ ക്ഷയം ലോകം ജയതി ।
 യോ പരേണാദിത്യം ।
 അഥ ഹൈഷോ സന്ത-മപാര-മക്ഷയം ലോകം ജയതി ।
 യഃ പരേണാദിത്യം ( ) ॥ 40 (10)

T.B.3.11.7.5

അനന്തം ഹ വാ അപാര-മക്ഷയം ലോകം ജയതി ।
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।
 യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥
 അഥോ യഥാ രഥേ തിഷ്ഠൻ പക്ഷസീ പര്യാവർത്തമാനേ
 പ്രത്യപേക്ഷതേ ।
 ഏവ-മഹോരാത്രേ പ്രത്യപേക്ഷതേ ।
 നാസ്യോഹോരാത്രേ ലോകമാപ്നോതഃ ।
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।
 യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥ 41 (8) (ഉത്തരഃ പക്ഷോ - ഗച്ഛതി
 പ്രതിഷ്ഠാം-ഭായാദ്-യഃ പരേണാദിത്യ-+മഷ്ടൗ ച) (A7)

3.11.8 അനുവാകം 8 - നാചികേതോപാഖ്യാനം

T.B.3.11.8.1

ഉശൻ. ഹ വൈ വാജശ്രവസഃ സർവവേദസം ദദൗ ।
 തസ്യ ഹ നാചികേതാ നാമ പുത്ര ആസ ।
 തം ഹ കുമാരം സന്തം ।
 ദക്ഷിണാസു നീയമാനാസു ശ്രദ്ധാഽഽവിവേശ ।
 സ ഹോവാച । തത ക്വൈമാം ദാസ്യസീതി ।
 ദിതീയം തൃതീയം ॥ തം ഹ പരീത ഉവാച ।

മൃത്യുവേ॑ ത്വാ ദദാമി॑തി ॥

തച്ഛ॑ ഹ സ്മോ॒ത്ഥി॒തം ഞ്വാ॒ഗഭി॑വദതി । 42 (10)

T.B.3.11.8.2

ഗൗ॑തമ കുമാ॒ര-മി॑തി । സ ഹോ॒വാച॑ ।

പരേ॑ഹി മൃത്യോ॒ർ ഗൃ॒ഹാൻ । മൃത്യുവേ॑ വൈ ത്വാദദാ॑മിതി ॥

തം ഞ്വൈ॑ പ്രവ॒സന്തം॑ ഗന്താ-സീ॑തി ഹോവാച॑ ।

തസ്യ॑ സ്മ തി॒സ്രോ രാ॒ത്രി-ര॒നാശ്യാൻ॑ ഗൃഹേ॑ വസതാത് ।

സ യദി॑ ത്വാ പൃ॒ച്ഛേത്॑ ।

കുമാ॑ര ക॒തി രാ॒ത്രി-ര॒വാമ്സീ॑-രിതി ।

തി॒സ്ര ഇ॒തി പ്ര॒തിബ്രൂ॑താത് ।

കിം പ്ര॒ഥമാ॑ച്ഛ രാ॒ത്രി-മാ॒ശ്യാ ഇ॒തി । 43 (10)

T.B.3.11.8.3

പ്ര॒ജാം ത ഇ॒തി । കിം ദി॒തീയാ-മി॑തി । പശ്യ॑സ്തു ഇ॒തി ।

കിം തൃ॒തീയാ-മി॑തി । സാ॒ധുക്യ॒ത്യാം ത ഇ॒തി ॥

തം ഞ്വൈ॑ പ്രവ॒സന്തം॑ ജഗാമ॑ ।

തസ്യ॑ ഹ തി॒സ്രോ രാ॒ത്രി-ര॒നാശ്യാൻ॑ ഗൃഹേ॑ ഉവാസ॑ ।

ത-മാ॑ഗത്യ॑ പപ്രച്ഛ॑ ।

കുമാ॑ര ക॒തി രാ॒ത്രി-ര॒വാമ്സീ॑-രിതി ।

തി॒സ്ര ഇ॒തി പ്രത്യു॑വാച॑ । 44 (10)

T.B.3.11.8.4

കിം പ്രഥമാഃ രാത്രി-മാശ്താ ഇതി । പ്രജാം ത ഇതി ।
 കിം ദിതീയാ-മിതി । പശുഃസ്തു ഇതി । കിം തൃതീയാ-മിതി ।
 സാധുകൃത്യാം ത ഇതി ॥
 നമസ്തേ അസ്തു ഭഗവ ഇതി ഹോവാച ।
 വരം ഹൃണീഷ്യ-തി ॥ പിതർ-മേവ ജീവന്നയാനീതി ॥
 ദിതീയം ഹൃണീഷ്യ-തി । **45 (10)**

T.B.3.11.8.5

ഇഷ്ടാപൂർതയോർ മേ ഽക്ഷിതിം ബ്രൂഹീതി ഹോവാച ।
 തസ്മൈ ഹൈതമഗ്നിം നാചികേത-മുവാച ।
 തതോ വൈ തസ്യേ-ഷ്ടാപൂർതേ നാ ക്ഷീയേതേ ॥
 നാസ്യേ-ഷ്ടാപൂർതേ ക്ഷീയേതേ ।
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്തേ ॥ യ ഉ ചൈന-മേവംഽവേദ ॥
 തൃതീയം ഹൃണീഷ്യ-തി ।
 പുനർ മൃത്യോർ മേ ഽപജിതിം ബ്രൂഹീതി ഹോവാച ।
 തസ്മൈ ഹൈതമഗ്നിം നാചികേത-മുവാച ।
 തതോ വൈ സോപ പുനർ മൃത്യു-മജയത് ॥ **46 (10)**

T.B.3.11.8.6

അപ പുനർ മൃത്യും ജയതി ।
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്തേ ॥ യ ഉ ചൈന-മേവംഽവേദ ॥

പ്രജാപതിർ വൈ പ്രജാകാമ-സ്തപോ തപ്യത |
സ ഹിരണ്യ-മുദാസ്യത് | ത-ദഗൗ പ്രാസ്യത് |
ത-ദസൈ നാചുദയത് | തദ് ദിതീയം പ്രാസ്യത് |
ത-ദസൈ നൈ-വാചുദയത് |
തത് തൃതീയം പ്രാസ്യത് | 47 (10)

T.B.3.11.8.7

ത-ദസൈ നൈ-വാചുദയത് |
ത-ദാത്മ-ന്നേവ ഹൃദയേഽഗൗ വൈശ്യാനരേ പ്രാസ്യത് |
ത-ദസ്മാ അചുദയത് | തസ്മാദ്ധിരണ്യം കനിഷ്ഠം ധനാനാം |
ദുണ്ണത് പ്രിയതമം | ഹൃദയജഃ ഹി |
സ വൈ തമേവ നാവിന്ദത് |
യസൈ താം ദക്ഷിണാ-മനേഷ്യത് |
താഃ സ്വായൈവ ഹസ്തായ ദക്ഷിണായാനയത് |
താം പ്രത്യഗൃഹ്ണാത് | 48 (10)

T.B.3.11.8.8

ദക്ഷായ ത്വാ ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്ണാമീതി |
സോ ടദക്ഷത ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ |
ദക്ഷതേ ഹ വൈ ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ | യ ഏവംഽവേദ ||
ഏതദ്ധ സു വൈ തദ് വിദാഽസോ വാജശ്രവസാ ഗോതമാഃ |
അപ്യനുദേശ്യാം ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്ണന്തി |

ഉദയേന വയം ദക്ഷിഷ്യാമഹ ഏവ ദക്ഷിണാം
 പ്രതിഗൃഹ്യേതി । തേ ദക്ഷന്ത ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ ।
 ദക്ഷതേ ഹ വൈ ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ ।
 യ ഏവം ഘേദ ( ) । പ്ര ഹാന്യം സ്തീനാതി ॥ 49 (11)

(വദ - ത്യാശ്താ ഇത്യു- വാച - ദിതീയം ഘൃണീഷേ-
 ത്യാജയത് - തൃതീയം പ്രാസ്യ - ദഗൃഹ്ണാദ് - യ ഏവം
 ഘേദൈകം ച) (A8)

3.11.9 അനുവാകം 9 - ചയനപ്രയോഗഃ

T.B.3.11.9.1

തച് ഹൈത-മേകേ പശുബന്ധ ഏവോത്തരവേദ്യാം
 ചിന്വതേ ।

ഉത്തരവേദിസമ്മിത ഏഷോഽഗ്നിരിതി വദന്തഃ ।
 തന്ന തഥാ കൂര്യാത് । ഏത-മഗ്നിം കാമേന വ്യർദ്ധയേത് ।
 സ ഏനം കാമേന വ്യർദ്ധഃ । കാമേന വ്യർദ്ധയേത് ।
 സൗമ്യേ വാവൈനമദ്ധാരേ ചിന്വീത ।
 യത്ര വാ ദൃയിഷ്യാ ആഹുതയോ ഹൃയേരന് ।
 ഏത-മഗ്നിം കാമേന സമർദ്ധയതി ।
 സ ഏനം കാമേന സമൃദ്ധഃ । 50 (10)

T.B.3.11.9.2

കാമേന സമർദ്ധയതി || അഥ ഹൈനം പുരർഷയഃ |
 ഉത്തരവേദ്യാ-മേവ സത്രിയ-മചിന്വത |
 തതോ വൈ തേഽവിന്ദന്ത പ്രജാം |
 അഭി സ്വർഗം ഘോക-മജയന് |
 വിന്ദന് ഏവ പ്രജാം | അഭി സ്വർഗം ഘോകം ജയതി |
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ | യ ഉ ചൈന-മേവം ഘേദ ||
 അഥ ഹൈനം ഘായുർ. ജദ്ധികാമഃ | **51 (10)**

T.B.3.11.9.3

യഥാനൃപ-മേവോപദധേ |
 തതോ വൈ സ ഏതാ-മൃദ്ധി-മാർദ്ധ്യാത് |
 യാ-മിദം ഘായുർ. ജദ്ധഃ | ഏതാ-മൃദ്ധി-മൃദ്ധ്നോതി |
 യാ-മിദം ഘായുർ. ജദ്ധഃ |
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ | യ ഉ ചൈന-മേവം ഘേദ ||
 അഥ ഹൈനം ഗോബലോ വാർഷ്ണഃ പശുകാമഃ |
 പാങ്ക്ത-മേവ ചിക്യേ | പഞ്ച പുരസ്താത് | **52 (10)**

T.B.3.11.9.4

പഞ്ച ദക്ഷിണതഃ | പഞ്ച പശ്ചാത് | പഞ്ചോത്തരതഃ |
 ഏകാം മദ്ധ്യേ |
 തതോ വൈ സ സഹസ്രം പശൂൻ പ്രാപ്താത് |

പ്ര സഹസ്രം പശു-നാപ്ലോതി ।
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്തുതേ । യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥
 അഥ ഹൈനം പ്രജാപതിർ ജൈഷ്ഠ്യകാമോ
 യശസ്താമഃ പ്രജനനകാമഃ ।

ത്രിവൃത-മേവ ചിക്യേ । 53 (10)

T.B.3.11.9.5

സപ്ത പുരസ്താത് । തിസ്രോ ദക്ഷിണതഃ । സപ്ത പശ്ചാത് ।
 തിസ്ര ഉത്തരതഃ । ഏകാം മദ്ധ്യേ ।
 തതോ വൈ സ പ്ര യശോ ജൈഷ്ഠ്യ-മാപ്ലോത് ।
 ഏതാം പ്രജാതിം പ്രജായതേ । യാമിദം പ്രജാഃ പ്രജായന്തേ ।
 ത്രിവൃദ് വൈ ജൈഷ്ഠ്യം । മാതാ പിതാ പുത്രഃ । 54 (10)

T.B.3.11.9.6

ത്രിവൃത് പ്രജനനം । ഉപസ്ഥോ യോനിർ മദ്ധ്യമാ ।
 പ്ര യശോ ജൈഷ്ഠ്യ-മാപ്ലോതി ।
 ഏതാം പ്രജാതിം പ്രജായതേ । യാ-മിദം പ്രജാഃ പ്രജായന്തേ ।
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്തുതേ । യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥
 അഥ ഹൈന-മിന്ദ്രോ ജൈഷ്ഠ്യകാമഃ ।
 ഊർദ്ധ്വാ ഏവോ-പദധേ ।
 തതോ വൈ സ ജൈഷ്ഠ്യ-മഗച്ഛാത് । 55 (10)

T.B.3.11.9.7

ജൈഷ്ഠ്യം ഗച്ഛതി | യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ |
 യ ഉ ചൈന-മേവം ഘേദ ||
 അഥ ഹൈന-മസാവാദിത്യഃ സ്വർഗകാമഃ |
 പ്രാചീരേവോപദധേ |
 തതോ വൈ സോഽഭി സ്വർഗം ഘോക-മജയത് |
 അഭി സ്വർഗം ഘോകം ജയതി |
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ |
 യ ഉ ചൈന-മേവം ഘേദ || സ യദീച്ഛേത് | **56 (10)**

T.B.3.11.9.8

തേജസീ യശസീ ബ്രഹ്മവർചസീ സ്യാ-മിതി |
 പ്രാണാഹോതുർ യിഷ്ട്യാ-ദുമ്സർപേത് |
 യേയം പ്രാഗാദ് യശസ്വതീ | സാ മാ പ്രോർണോതു |
 തേജസാ യശസാ ബ്രഹ്മവർചസേ-നേതി |
 തേജസ്വ്യേവ യശസീ ബ്രഹ്മവർചസീ ഭവതി ||
 അഥ യദീച്ഛേത് | ഭൂയിഷ്ഠം മേ ശ്രദ്ദധീരന് |
 ഭൂയിഷ്ഠാ ദക്ഷിണാ നയേയു-രിതി |
 ദക്ഷിണാസു നീയമാനാസു പ്രാച്യേഹി പ്രാച്യേഹീതി
 പ്രാചീ ജുഷാണാ വേത്യാജ്യസ്യ സാഹേതി
 സ്രുവേണോ-പഹത്യാ-ഹവനീയേ ജുഹുയാത് | **57 (10)**

T.B.3.11.9.9

ഭൃ॒യിഷ്ടു-മേ॒വാ॒സൈ ശ്ര॒ദ്ധ॒ധതേ॑ ।
 ഭൃ॒യിഷ്ടാ॑ ദ॒ക്ഷി॒ണാ ന॒യന്തി॑ ॥ പു॒രീ॒ഷ-മു॒പ॒ധായ॑ ।
 ചി॒തി॒ക്തൃ॒പി॒ഭി-ര॒ഭി॒മൃ॒ശ്യ । അ॒ഗ്നിം പ്ര॒ണീ॒യോപ॒സമാ॒ധായ॑ ।
 ച॒ത॒സ്ര ഏ॒താ ആ॒ഹു॒തീർ ജു॒ഹോ॒തി ।
 താ॒മഗ്നേ॑ രൂ॒ദ്ര ഇ॒തി ശ॒തരൂ॒ദ്രീയ॑സ്യ രൂ॒പം ।
 അ॒ഗ്നാ॒വിഷ്ടു॑ ഇ॒തി വ॒സോ॒ർദ്ധാ॒രാ॒യാഃ ।
 അ॒ന്നപ॒ത ഇ॒ത്യന്ന॑ ഹോ॒മഃ ।
 സ॒പ്ത തേ॑ അ॒ഗ്നേ സ॒മിധഃ॑ സ॒പ്ത ജി॒ഹ്വാ ഇ॒തി
 വി॒ശ്വപ്രീഃ ( ) ॥ 58 (10)

[സ॒മൃ॒ദ്ധ - ഋ॒ദ്ധീ॒കാമഃ- പു॒രസ്താ॑ച് - ചി॒ക്രേ - പു॒ത്രോ -
 ഹൃ॒ദ്ധ - ദി॒ദ്ധേ- ജ്ജു॑ഹു॒യാദ് - വി॒ശ്വപ്രീഃ ( )] (A9)

Special Korvai
 (പു॒രർഷ॑യോ വാ॒യുർ ഗോ॑ബ॒ലഃ സ॒ഹസ്രം॑ പ്ര॒ജാപ॑തി
 സ്ത്രീ॒വൃ॒ദി॒ന്ദ്രോ ടസാ॑വാ॒ദിത്യഃ॑ സ യദി॒ച്ഛേ॒ത്)

3.11.10 അനുവാകം 10 - തത്പ്രശംസാ

T.B.3.11.10.1

യാം പ്ര॒ഥ॒മാ-മി॒ഷ്ട॒കാ-മു॒പ॒ദ॒ധാ॒തി ।
 ഇ॒മം തയാ॑ ലോ॒ക-മ॒ഭിജ॑യതി ।
 അ॒ഥോ യാ॑ അ॒സ്മിൻ ലോ॑കേ॒ ദേ॒വതാഃ॑ ॥

താസാഽസായുജ്യഃ സലോകതാ-മാപ്നോതി ।

യാം ദിതീയാ-മുപദധാതി ।

അന്തരിക്ഷലോകം തയാ-ദിജയതി ।

അഥോ യാ അന്തരിക്ഷലോകേ ദേവതാഃ ॥

താസാഽസായുജ്യഃ സലോകതാ-മാപ്നോതി ।

യാം തൃതീയാ-മുപദധാതി ।

അഥും തയാ ലോക-മദിജയതി । 59 (10)

T.B.3.11.10.2

അഥോ യാ അമൃഷ്ണിൻ ലോകേ ദേവതാഃ ॥

താസാഽസായുജ്യഃ സലോകതാ-മാപ്നോതി ।

അഥോ യാ അമൃ-രിതരാ അഷ്ടാദശ ।

യ ഏവാമീ ഉരവശ്ച വരീയാഽസശ്ച ലോകാഃ ।

താനേവ താദി-രദിജയതി ॥

കാമചാരോ ഹ വാ അസ്യോരുഷു ച വരീയസ്സു ച

ലോകേഷു ദവതി ।

യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്തേ ।

യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥

സംവത്സരോ വാ അഗ്നിർ നാചികേതഃ ।

തസ്യ വസന്തഃ ശിരഃ । 60 (10)

T.B.3.11.10.3

ഗ്രീ॒ഷ്മോ॑ ദക്ഷി॑ണഃ പ॒ക്ഷഃ | വ॒ർഷാ॑ ഉ॒ത്തരഃ॑ | ശ॒രത് പൃ॒ച്ഛം |
 മാ॒സാഃ॑ ക॒ർമ്മ॑കാരാഃ | അ॒ഹോരാ॑ത്രേ ശ॒തരു॑ദ്രീയം |
 പ॒ർജന്യോ॑ വ॒സോർദ്ധാ॑രാ |
 യഥാ॑ വൈ പ॒ർജന്യഃ॑ സു॒വൃഷ്ടം॑ വൃ॒ഷ്ടയാ॑ |
 പ്ര॒ജാഭ്യഃ॑ സ॒ർവാൻ॑ കാ॒മാൻമ് സംപൂ॑രയതി |
 ഏ॒വ-മേ॒വ സ॒ തസ്യ॑ സ॒ർവാൻ॑ കാ॒മാൻമ് സംപൂ॑രയതി |
 യോ॒ഽഗ്നിം॑ നാ॒ചികേ॑തം ചി॒ന്തുതേ॑ | 61 (10)

T.B.3.11.10.4

യ ഉ॒ ചൈന-മേ॒വം വേ॑ദ ||
 സം॒വഥ്സ॑രോ വാ അ॒ഗ്നിർ നാ॑ചികേ॒തഃ |
 ത॒സ്യ വ॑സ॒ന്തഃ ശി॑രഃ | ഗ്രീ॒ഷ്മോ॑ ദക്ഷി॑ണഃ പ॒ക്ഷഃ |
 വ॒ർഷാഃ॑ പൃ॒ച്ഛം | ശ॒ര-ദു॑ത്തരഃ പ॒ക്ഷഃ | ഹേ॒മന്തോ॑ മ॒ദ്ധ്യം |
 പൃ॒ർവപ॑ക്ഷാശ്ചി॒തയഃ॑ | അ॒പര॑പക്ഷാഃ പൂ॒രീഷം॑ |
 അ॒ഹോരാ॑ത്രാണീ॒ഷ്ടകാഃ॑ ( ) |
 ഏ॒ഷ വാ॑വ സോ॒ഽഗ്നി-ര॑ഗ്നിമ॒യഃ പു॑നർണ്ണവഃ |
 അ॒ഗ്നിമ॑യോ ഹ വൈ പു॒നർണ്ണ॑വോ ഭൂ॒ത്വാ |
 സ്വ॒ർഗം ലോ॑ക-മേ॒തി | ആ॒ദി॒ത്യസ്യ॑ സായു॒ജ്യം |

യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।

യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥ 62 (16)

(അമൃം തയാ ലോകമഭിജയതി - ശിര - ശ്ചിനുത - ഇഷ്ടകാഃ
ഷ്ട്വ) (A10)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 10 Anuvaakams :-

(ലോക - സ്വമഗേ - ടഗാവിഷ്ട - അന്നപതേ - സ്വതേ
അഗേ - യത്തേ ചിതമ - യം വാ - വോശൻ. ഹ വൈ -
തച് ഹൈതം - യാം പ്രഥമാമിഷ്ടകാം ദശ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(ലോക - ആദിത്യ - ഓജോ - ടസ്യൂർദ്ധ്യാ ദിഗ - നന്തച്
ഹ വൈ - കാമേന - ഗ്രീഷ്മോ ദിഷഷ്ടിഃ)

First and Last Padam 2nd Prapaatakam of Kaatakam:-

(ലോകോ - വേദ)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

കാങ്കേ ദിതീയഃ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ ॥

കാഠകേ ദിതീയഃ പ്രശ്നഃ (TB 3.11)

3.11 For Kaatakam - 2 (TB 3.11)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	21	172
Anuvakam 2	4	44
Anuvakam 3	1	13
Anuvakam 4	2	39
Anuvakam 5	4	20
Anuvakam 6	4	40
Anuvakam 7	5	48
Anuvakam 8	8	81
Anuvakam 9	9	90
Anuvakam 10	4	46
Total →	62	593

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

**3.12 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ-
ചാതുർഹോത്രചയനം വൈശ്വസ്യജചയനം ച**

**3.12.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ
വൈശ്വസ്യജചയനാങ്ഗഭൂതാഃ ദിവശ്ശ്യേനയ ഇഷ്ടയഃ**

T.B.3.12.1.1

“തുഭ്യന്താ അങ്ഗിരസ്തമാ{21}” “ശ്യാമ തം കാമമഗേ{22}” ।
“ആശാനാം ത്വാ{23}” “വിശ്വാ ആശാഃ{24}” ।
“അനുനോഽദ്യാനുമതി{25}” “രനിദനുമതേ ത്വാ{26}” ।
“കാമോ ഭൂതസ്യ{27}” “കാമസ്തദഗ്രേ{28}” ।
“ബ്രഹ്മ ജജ്ഞാനം{29}” “പിതാ വിരാജാം{30}” ।
“യജ്ഞോ രായോ{31}” “ഽയം യജ്ഞഃ{32}” ।
“ആപോ ഭദ്രാ{33}” “ആദിത്പശ്യാമി{34}” ।
“തുഭ്യം ഭരന്തി{35}” “യോ ദേഹ്യഃ{36}” ।
“പൂർവം ദേവാ{37}” “അപരേണ പ്രാണാപാനൗ{38}” ।
“ഹവ്യവാഹൗ{39}” “സിഷ്ടം{40}” ॥ 1 (10) (തുഭ്യം ദശ) (A1)

3.12.2 അനുവാകം 2 - താസാം ബ്രാഹ്മണം

T.B.3.12.2.1

ദേവേഭ്യോ॑ വൈ॒ സ്വർഗോ॑ ലോ॒കസ്ത്രിരോ॑ഭവത് |
 തേ പ്ര॒ജാപതി॑-മ॒ബ്രുവന് |
 പ്ര॒ജാപതേ॑ സ്വർഗോ॑ വൈ॒ നോ ലോ॒കസ്ത്രിരോ॑ഭൂത് |
 തമനി॒ച്ഛേതി॑ | തം യജ്ഞക്രതു॒ഭി-ര॒ന്നെച്ഛത് |
 തം യജ്ഞക്രതു॒ഭിർ നാ॑നവി॒ന്ദത് |
 തമി॒ഷ്ടിഭി॑-ര॒ന്നെച്ഛത് | തമി॒ഷ്ടിഭി॑-ര॒ന്നവി॒ന്ദത് |
 തദി॒ഷ്ടീനാ॑-മി॒ഷ്ടിത്വം | ഏ॒ഷ്ടയോ॑ ഹ॒വൈ നാമ॑ |
 താ ഇ॒ഷ്ടയ॑ ഇ॒ത്യാച॑ക്ഷതേ പ॒രോക്ഷേ॑ണ |
 പ॒രോക്ഷ॑പ്രിയാ ഇ॒വ ഹി॑ ദേ॒വാഃ || 2 (12)

T.B.3.12.2.2

തമാശാ॑ഭ്രവീത് | പ്ര॒ജാപത॑ ആശയാ॒ വൈ ശ്രോ॑മ്യസി |
 അ॒ഹമു॒വാ ആശാ॑സ്തി | മാം നു॒ യജ്സവ॑ |
 അഥ॑ തേ സ॒ത്യാസ്സശാ॑ ഭ॒വിഷ്യ॑തി |
 അനു॑ സ്വർഗം ലോ॒കം വേമ്സ്യ॑സീതി |
 സ ഏ॒തമ॑ഗ്നയേ॒ കാമാ॑യ പു॒രോധാ॑ശ-മ॒ഷ്ടാക॑പാലം
 നി॒രവ॑പത് |
 ആശാ॑യൈ॒ ചരും॑ | അനു॑മ॒ത്യൈ ച॒രും |
 തതോ॑ വൈ॒ തസ്യ॑ സ॒ത്യാസ്സശാ॑ ഭവത് |

അനു സ്വർഗം ലോക-മവിന്ദത് ।
 സത്യം ഹ വാ അസ്യംശാ ഭവതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉ ചൈനദേവം വേദ ॥
 സോഽത്ര ജുഹോതി ।

അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാഽഽശായൈ സ്വാഹാ ॥
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ॥
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ ॥
 സിഷ്യകൃതേ സ്വാഹേതി ॥ 3 (19)

T.B.3.12.2.3

തം കാമോഽബ്രവീത് । പ്രജാപതേ കാമേന വൈ ശ്രാമ്യസി ।
 അഹമു വൈ കാമോഽസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ സത്യഃ കാമോ ഭവിഷ്യതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമ്സ്യസീതി ।
 സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിരവപത് ।
 കാമായ ചരും । അനുമത്യേ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യഃ കാമോഽഭവത് ।
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।

സത്യോ ഹ വാ അസ്യ കാമോ ഭവതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ ।
 യ ഉ ചൈനദേവം വേദ । സോടത്ര ജൂഹോതി ।
 അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാ കാമായ സ്വാഹാ ॥
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ॥
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഗ്നയേ സിഷ്ടുകൃതേ
 സ്വാഹേതി ॥ 4 (19)

T.B.3.12.2.4

തം ബ്രഹ്മാബ്രവീത് । പ്രജാപതേ ബ്രഹ്മണാ വൈ ശ്രാമ്യസി ।
 അഹമു വൈ ബ്രഹ്മാസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ ബ്രഹ്മണാൻ. യജേന്താ ഭവിഷ്യതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേദ്സ്യസീതി ।
 സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിരവപത് ।
 ബ്രഹ്മണേ ചരും । അനുമത്യേ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്യ ബ്രഹ്മണാൻ. യജേന്താഭവത് ।
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।
 ബ്രഹ്മണാൻ. ഹ വാ അസ്യ യജേന്താ ഭവതി ।

അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ ।
 സോഽത്ര ജുഹോതി ।
 അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാ ബ്രഹ്മണേ സ്വാഹാ ॥
 അനുമത്യെ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ॥
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാ ഽഗ്നയേ സിഷ്ടുകൃതേ
 സ്വാഹേതി ॥ 5 (19)

T.B.3.12.2.5

തം യജേന്തോഽബ്രവീത് ।
 പ്രജാപതേ യജേന്തവൈ ശ്രാമ്യസി ॥
 അഹമു വൈ യജേന്തോഽസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ സത്യോ യജേന്താ ഭവിഷ്യതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേദ്സ്യസീതി ।
 സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിരവപത് ।
 യജ്ഞായ ചരും । അനുമത്യെ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യോ യജേന്തോഽഭവത് ।
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।
 സത്യോ ഹ വാ അസ്യ യജേന്താ ഭവതി ।

അനു॑ സ്വ॒ർഗം ഘോ॑കം വി॒ന്ദതി॑ ।
 യ ഏ॒തേന॑ ഹ॒വിഷാ॑ യജ॒തേ । യ ഉ॑ചൈനദേ॒വം വേ॑ദ ।
 സോ॑ഽത്ര ജുഹോതി ।

അഗ്ന॑യേ കാമായ॑ സ്വാഹാ॑ യജ്ഞായ॑ സ്വാഹാ॑ ॥
 അനു॑മത്യെ സ്വാഹാ॑ പ്രജാപ॑തയേ സ്വാഹാ॑ ॥
 സ്വ॒ർഗായ॑ ലോ॒കായ॑ സ്വാഹാ॑ഽഗ്ന॑യേ സി॒ഷ്ടകൃ॑തേ
 സ്വാഹേ॑തി ॥ 6 (19)

T.B.3.12.2.6

തമാപോ॑ഽബ്രുവ॑ന് ।
 പ്രജാ॑പതേ॒ഽസ്തു॑ വൈ സ॒ർവേ॑ കാമാഃ॑ ശ്രി॒താഃ ।
 വ॒യമു॑ വാ ആ॒പഃ സുഃ॑ । അസ്മാ॑ന്നു യജ॒സ്യ ।
 അഥ॑ ത്വയി സ॒ർവേ॑ കാമാഃ॑ ശ്രയി॒ഷ്യന്തേ॑ ।
 അനു॑ സ്വ॒ർഗം ഘോ॑കം വേ॒മ്സ്യ॑സീതി॑ ।
 സ ഏ॒തമ॑ഗ്നയേ॒ കാമായ॑ പു॒രോ॒ധാശ॑-മ॒ഷ്ടാക॑പാലം
 നി॒രവ॑പത് ।

അദ്ഭ്യ॑ശ്ചരും । അനു॑മത്യെ ച॒രും ।
 തതോ॑ വൈ തസ്മി॒ൻ മ്സ॑ർവേ॒ കാമാ॑ അശ്ര॒യന്ത॑ ।
 അനു॑ സ്വ॒ർഗം ഘോ॑കമവിന്ദത് ।
 സ॒ർവേ॑ ഹ॒ വാ അസ്മി॑ൻ കാമാഃ॑ ശ്ര॒യന്തേ॑ ।

അനു॑ സ്വ॒ർഗം ഘോ॑കം ഘി॑ന്ദതി ।
 യ ഏ॒തേന॑ ഹ॒വിഷാ॑ യജ്ഞേ॑ । യ ഉ॒ചൈന॑ദേ॒വം ഘേ॑ദ ।
 സോ॑ഽത്ര ജുഹോ॑തി ।

അ॒ഗ്നയേ॑ കാ॒മായ॑ സ്വാ॒ഹാഽദി॑ദ്യഃ സ്വാ॒ഹാ॑ ।
 അ॒നു॒മത്യേ॑ സ്വാ॒ഹാ॑ പ്ര॒ജാപ॑തയേ॒ സ്വാ॒ഹാ॑ ।
 സ്വ॒ർഗായ॑ ഘോ॒കായ॑ സ്വാ॒ഹാഽഗ്നയേ॑ സി॒ഷ്ടകൃ॑തേ॒
 സ്വാ॒ഹേതി॑ ॥ 7 (19)

T.B.3.12.2.7

തമ॒ഗ്നിർ ബ॑ലിമാ-ന॒ബ്ര॑വീത് ।
 പ്ര॒ജാപ॑തേ ഽഗ്നയേ॒ വൈ ബ॑ലിമതേ॒ സർവാ॑ണി ഭൂ॒താനി॑
 ബ॒ലിഃ ഹ॑രന്തി ।

അ॒ഹമു॑ വാ അ॒ഗ്നിർ ബ॑ലിമാ॒നസ്മി॑ । മാം നു॑ യജ്സ്യ ।
 അ॒ഥ തേ॑ സർവാ॒ണി ഭൂ॒താനി॑ ബ॒ലിഃ ഹ॑രിഷ്യന്തി ।

അനു॑ സ്വ॒ർഗം ഘോ॑കം ഘേ॒മ്സ്യ॑സീതി ।
 സ ഏ॒തമ॒ഗ്നയേ॑ കാ॒മായ॑ പു॒രോ॒ധാശ്-മ॒ഷ്ടാക॑പാ॒ലം
 നി॑രവപത് ।

അ॒ഗ്നയേ॑ ബ॒ലിമതേ॑ ച॒രും । അ॒നു॒മത്യേ॑ ച॒രും ।
 തതോ॑ വൈ തസ്മൈ॒ സർവാ॑ണി ഭൂ॒താനി॑ ബ॒ലി-മ॑ഹരന് ।
 അനു॑ സ്വ॒ർഗം ഘോ॑കമവിന്ദത് ।

സർവാ॑ണി ഹ॒ വാ അ॑സ്മൈ ഭൃ॒താനി॑ ബ॒ലിഃ ഹ॑രന്തി ।
അനു॑ സ്വർഗം ഘോ॒കം ഘി॑ന്ദതി ।
യ ഏ॒തേന॑ ഹ॒വിഷാ॑ യജ॒തേ । യ ഉ॑ചൈനദേ॒വം ഘേ॑ദ ।
സോ॒ത്ര ജൂ॑ഹോതി ।

അഗ്ന॑യേ കാ॒മായ॑ സ്വാ॒ഹാ ഽഗ്ന॑യേ ബ॒ലിമ॑തേ സ്വാ॒ഹാ ॥
അനു॑മത്യേ സ്വാ॒ഹാ പ്ര॒ജാപ॑തയേ സ്വാ॒ഹാ ॥
സ്വർഗാ॑യ ലോ॒കായ॑ സ്വാ॒ഹാ ഽഗ്ന॑യേ സി॒ഷ്ടകൃ॑തേ
സ്വാ॒ഹേതി ॥ 8 (19)

T.B.3.12.2.8

ത-മനു॑വിത്തി-ര॒ബ്രവീ॑ത് ।
പ്ര॒ജാപ॑തേ സ്വർഗം ഘൈ॒ലോക-॑മനു॒വിവി॑മ്സസി ।
അ॒ഹമു॑ വാ അനു॑വിത്തിരസ്മി । മാം നു॑ യജസ്വ ।
അഥ॑ തേ സ॒ത്യാ ഽനു॑വിത്തിർ ഭവി॒ഷ്യതി॑ ।
അനു॑ സ്വർഗം ഘോ॒കം ഘേ॑മ്സ്യസീതി ।
സ ഏ॒തമ॑ഗ്നയേ കാ॒മായ॑ പു॒രോ॒ധാശ-॑മ॒ഷ്ടാക॑പാലം
നി॒രവ॑പത് ।
അനു॑വിത്യേ ച॒രും । അനു॑മത്യേ ച॒രും ।
തതോ॑ വൈ തസ്യ॑ സ॒ത്യാ ഽനു॑വിത്തിരഭവത് ।
അനു॑ സ്വർഗം ഘോ॒ക-॑മവിന്ദത് ।

സ॒ത്യോ॒ ഹ॒ വാ॒ അ॒സ്യോ॒ന്നു॒വി॒ത്തി॒ർ ഭ॒വതി॑ ।
 അ॒ന്നു॒ സ്വ॒ർഗം॑ ഘോ॒കം ഘി॑ന്ദതി ।
 യ ഏ॒തേന॑ ഹ॒വിഷാ॒ യജ്ഞേ॑ । യ ഉ॒ചൈന॑ദേ॒വം ഘേ॑ദ ।
 സോ॒ഽത്ര॑ ജൂഹോതി ।
 അ॒ഗ്നയേ॑ കാ॒മായ॑ സ്വാ॒ഹാ॒സ്മു॒വി॒ത്തൈ॒ത്യ സ്വാ॒ഹാ॑ ॥
 അ॒ന്നു॒മ॒ത്തൈ॒ത്യ സ്വാ॒ഹാ॑ പ്ര॒ജാ॒പ॒തയേ॑ സ്വാ॒ഹാ॑ ॥
 സ്വ॒ർഗായ॑ ലോ॒കായ॑ സ്വാ॒ഹാ॒സ്മയേ॑ സി॒ഷ്ടകൃ॒തേ॒
 സ്വാ॒ഹേതി॑ ॥ 9 (19)

T.B.3.12.2.9

താ॒ വാ॒ ഏ॒താ॒സ്സു॒പ്ത॑ സ്വ॒ർഗസ്യ॑ ലോ॒കസ്യ॑ ദ്വാ॒രഃ ।
 ദി॒വഃ ശേ॒ത്യന॑യോ॒ ഽനു॒വി॒ത്തയോ॑ നാമ ।
 ആ॒ശാ॑ പ്ര॒ഥമാ॑ർ ര॒ക്ഷതി॑ । കാ॒മോ॑ ദി॒തീയാ॑ം ॥
 ബ്ര॒ഹ്മ തൃ॒തീയാ॑ം । യജ്ഞൈ॒ശ്ചതു॑ർഥീം । ആ॒പഃ പ॑ഞ്ചമീം ।
 അ॒ഗ്നിർ ബ॒ലി॒മാൻ-മ്ഷ॑ഷ്ടീം । അ॒ന്നു॒വി॒ത്തിഃ സ॒പ്തമീ॑ം ।
 അ॒ന്നു॒ ഹ॒ വൈ॒ സ്വ॒ർഗം॑ ഘോ॒കം ഘി॑ന്ദതി ।
 കാ॒മചാ॑രോ॒ഽസ്യ॑ സ്വ॒ർഗേ॑ ലോ॒കേ ഭ॒വതി॑ ।
 യ ഏ॒താദി॒രിഷ്ടി॑ദിർ യജ്ഞേ॑ । യ ഉ॒ചൈനാ॑ ഏ॒വം ഘേ॑ദ ।
 താ॒സ്മി॒ഷ്ടി ।

പ॒ഷ്ടൗ॒ഹീ॒വരാ॑ം ദ॒ദ്യാത് കൃ॒സഞ്ച॑ ।
സ്രീ॒ന്ധൈ ചാ॒ഭാര്ഷ॑ സമൃ॒ദ്ധൈ ॥ 10 (16)

(No Korvai for Anuvaakam 2)

3.12.3 അനുവാകം 3 - അപാഘാ നാമേഷുയഃ

T.B.3.12.3.1

തപ॒സാ ദേ॒വാ ദേ॒വതാ॑-മ॒ഗ്ര ആ॒യന് ।
തപ॒സർഷ॑യഃ സ്വ॒രന്വ॑വി॒ന്ദന് ।
തപ॒സാ സ॒പതാ॑ൻ പ്ര॒ണ്യദാ॑മാരാ॒തീഃ ।
യേനേ॒ദം വി॒ശ്വാം പ॑രി॒ഭൃതം॑ യദ॒സ്തി ॥
പ്ര॒ഥമ॑ജം ദേ॒വ്യു॒ഹ॒വിഷാ॑ വി॒ധേമ॑ ।
സ്വ॒യംഭു॑ ബ്ര॒ഹ്മ പ॒രമം॑ തപോ॒ യത് ।
സ ഏ॒വ പു॒ത്രഃ സ॒ പിതാ॑ സ॒ മാതാ॑ ।
തപോ॒ ഹ യ॑ക്ഷം പ്ര॒ഥമ്യു॑ സംബ॒ഭുവ ॥
ശ്ര॒ദ്ധയാ॑ ദേ॒വോ ദേ॒വതാ॑മശ്ശു॒തേ ।
ശ്ര॒ദ്ധാ പ്ര॑തി॒ഷ്ഠാ ലോ॒കസ്യ॑ ദേ॒വീ ॥ 11 (10)

T.B.3.12.3.2

സാ നോ॑ ജു॒ഷാണോ॑പ॒ യജ്ഞ॑-മാ॒ഗാത് ॥
കാമ॑വ॒ന്സാ sമൃ॑തം ദു॒ഹാനാ॑ ॥
ശ്ര॒ദ്ധാ ദേ॒വീ പ്ര॑ഥമ॒ജാ ഋ॒തസ്യ॑ ।
വി॒ശ്വാസ്യ॑ ഭർ॒ത്രീ ജഗ॑തഃ പ്ര॒തിഷ്ഠാ॑ ।

താഽ ശ്രദ്ധാഽ ഹവിഷാ യജാമഹേ ।
 സാ നോ ലോക-മമൃതം ദധാതു ।
 ഇൗശാനാ ദേവീ ഭുവനസ്യായിപതീ ॥
 ആഗാമ്സത്യഽ ഹവിരിദം ജുഷാണം ।
 യസ്മാദ്ദേവാ ജജ്ഞിരേ ഭുവനഞ്ച വിശേ ॥
 തസ്മൈ വിധേമ ഹവിഷാ ഘൃതേന । 12 (10)

T.B.3.12.3.3

യഥാ ദേവൈഃ സധമാദം മദേമ ॥
 യസ്യ പ്രതിഷ്ഠോർവന്തരിക്ഷം ।
 യസ്മാദ്ദേവാ ജജ്ഞിരേ ഭുവനഞ്ച സർവേ ॥
 തമ്സത്യമർച-ദൃപ യജ്ഞം ന ആഗാത് ।
 ബ്രഹ്മാഹുതീ-രുപമോദമാനം ॥
 മനസോ വശേ സർവമിദം ബഭൂവ ।
 നാനൃസ്യ മനോ വശമനീയായ ।
 ഭീഷോ ഹി ദേവഃ സഹസഃ സഹീയാൻ ।
 സ നോ ജുഷാണ ഉപ യജ്ഞമാഗാത് ॥
 ആകൃതീനാ-മധിപതിം ചേതസാം ച । 13 (10)

T.B.3.12.3.4

സ॒ക॒ല്പ॒ജു॒തിം॑ ദേ॒വം വി॒പ॒ശ്ചിം॑ ।
 മ॒നോ॑ രാ॒ജാ॒ന॒മി॒ഹ വ॒ർദ്ധ॑യന്തഃ ।
 ഉ॒പ॒ഹ॒വേ॑ ഽ॒സ്യ॒ സു॒മ॒തൗ॑ സ്യാമ ॥
 ച॒ര॒ണം॑ പ॒വി॒ത്രം॑ ॒വി॒ത॒തം॑ പൂ॒രാ॒ണം॑ ।
 യേ॒ന പൃ॒ത॒സ്ത॒ര॒തി ദു॒ഷ്ട॒താ॒നി॑ ।
 തേ॒ന പ॒വി॒ത്രേ॒ണ ശു॒ദ്ധേ॒ന പൃ॒താഃ॑ ।
 അ॒തി പാപ്॑മാ॒ന-മ॒രാ॒തിം ത॒രേമ॑ ॥
 ലോ॒ക॒സ്യ॒ ദ്വാ॒ര-മ॒ർച്ഛി॑മത് പ॒വി॒ത്രം॑ ।
 ജ്യോ॒തി॒ഷ്ഠ്വ॑ ദ്രാ॒ജമാ॒നം മ॒ഹ॒സ്വ॒ത് ।
 അ॒മൃ॒ത॒സ്യ॒ ധാ॒രാ ബ॒ഹു॒ധാ ദോ॒ഹമാ॒നം ( ) ।
 ച॒ര॒ണം॑ നോ ലോ॒കേ॑ സു॒ധീ॒താം ദ॒ധാ॒തു ॥
 “അ॒ഗ്നി॒ർ മൂ॒ർദ്ധാ{41}” “ഭു॒വഃ{42}” ॥
 അ॒നു॒നോ॒ഽദ്യാ॒നു॒മ॒തി{43}” “ര॒ന്വി-ദ॒നു॒മ॒തേ॒ത്വം{44}” ॥
 “ഹ॒വൃ॒വാഹ॑ഃ{45}” “സ്വി॒ഷ്ടം{46}” ॥ 14 (14) (ഭേ॒വീ -
 ഘൃ॒തേ॒ന - ചേ॒ത॒സാം ച - ദോ॒ഹമാ॒നം ച॒ത്വാരി॑ ച) (A3)

3.12.4 അനുവാകം 4 - താസാം ബ്രാഹ്മണം

T.B.3.12.4.1

ദേവേഭ്യോ॑ വൈ സ്വർഗോ॑ ലോകസ്തിരോ॑ ടഭവത് |
 തേ പ്രജാപതി-മബ്രുവന് |
 പ്രജാപതേ॑ സ്വർഗോ॑ വൈ നോ॑ ലോകസ്തിരോ॑ ടഭൂത് |
 തമനിച്ഛേതി | തം യജ്ഞക്രതുഭി-രന്നൈച്ഛത് |
 തം യജ്ഞക്രതുഭിർ നാനവിന്ദത് | തമിഷ്ടിഭി-രന്നൈച്ഛത് |
 തമിഷ്ടിഭി-രനവിന്ദത് | തദിഷ്ടീനാ-മിഷ്ടിത്വം |
 ഏഷ്ടയോ॑ ഹ വൈ നാമ |
 താ ഇഷ്ടയ॑ ഇത്യാചക്ഷതേ॑ പരോക്ഷണ |
 പരോക്ഷപ്രിയാ॑ ഇവ॒ ഹി ദേവാഃ॑ || 15 (12)

T.B.3.12.4.2

തം തപോ॑ ട ബ്രവീത് | പ്രജാപതേ॑ തപസാ॑ വൈ ശ്രാമ്യസി |
 അഹമു॑ വൈ തപോ॑ ട സ്തി | മാം നു യജസ്വ |
 അഥ॑ തേ സത്യം തപോ॑ ഭവിഷ്യതി |
 അനു॑ സ്വർഗം ലോകം വേമസ്യസിതി |
 സ ഏതമാഗേയ-മഷ്ടാകപാലം॑ നിരവപത് | തപസേ॑ ചരും |
 അനുമത്യേ॑ ചരും |
 തതോ॑ വൈ തസ്യ॑ സത്യം തപോ॑ ടഭവത് |
 അനു॑ സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് |

സത്യം ഹ വാ അസ്യ തപോ ഭവതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉ ചൈനദേവം വേദ ।
 സോഽത്ര ജൂഹോതി । അഗ്നയേ സ്വാഹാ തപസേ സ്വാഹാ ॥
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ॥
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി ॥ 16 (19)

T.B.3.12.4.3

തഃ ശ്രദ്ധാഽബ്രവീത് । പ്രജാപതേ ശ്രദ്ധയാ വൈ ശ്രാമ്യസി ।
 അഹമു വൈ ശ്രദ്ധാഽസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ സത്യാ ശ്രദ്ധാ ഭവിഷ്യതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമസ്യസീതി ।
 സ ഏതമാഽഗ്നേയ-മഷ്ടാകപാലം നിരവപത് ।
 ശ്രദ്ധായൈ ചരും । അനുമത്യേ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യാ ശ്രദ്ധാഽഭവത് ।
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।
 സത്യാ ഹ വാ അസ്യ ശ്രദ്ധാ ഭവതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉ ചൈനദേവം വേദ ।

സോട്ര ജൂഹോതി ।

അഗ്നയേ സ്വാഹാ ശ്രദ്ധായൈ സ്വാഹാ ।

അനുമത്യൈ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।

സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഗ്നയേ സിഷ്ടുകൃതേ

സ്വാഹേതി ॥ 17 (19)

T.B.3.12.4.4

ത്യ് സത്യമബ്രവീത് । പ്രജാപതേ സത്യേന വൈ ശ്രാമ്യസി ।

അഹമു വൈ സത്യമസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।

അഥ തേ സത്യ്യ് സത്യം ഭവിഷ്യതി ।

അനു സ്വർഗം ലോകം വേദ്സ്യസിതി ।

സ ഏതമാഗ്നേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് ।

സത്യായ ചരും । അനുമത്യൈ ചരും ।

തതോ വൈ തസ്യ സത്യ്യ് സത്യമഭവത് ।

അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।

സത്യ്യ് ഹ വാ അസ്യ സത്യം ഭവതി ।

അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।

യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ ।

സോട്ര ജൂഹോതി । അഗ്നയേ സ്വാഹാ സത്യായ സ്വാഹാ ।

അനുമത്യൈ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।

സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാസനയേ സിഷ്ടകൃതേ
സ്വാഹേതി || 18 (19)

T.B.3.12.4.5

തം മനോബ്രവീത് | പ്രജാപതേ മനസാ വൈ ശ്രാമ്യസി |
അഹമു വൈ മനോസ്മി | മാം നു യജസ്വ |
അഥ തേ സത്യം മനോ ഭവിഷ്യതി |
അനു സ്വർഗം ലോകം വേമസ്യസീതി |
സ ഏതമാസനേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് |
മനസേ ചരും | അനുമത്യേ ചരും |
തതോ വൈ തസ്യ സത്യം മനോഭവത് |
അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് |
സത്യം ഹ വാ അസ്യ മനോ ഭവതി |
അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി |
യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ |
യ ഉചൈന ദേവം വേദ | സോത്ര ജൂഹോതി |
അഗനയേ സ്വാഹാ മനസേ സ്വാഹാ |
അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ |
സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാസനയേ
സിഷ്ടകൃതേ സ്വാഹേതി || 19 (19)

T.B.3.12.4.6

തം ചരണമബ്രവീത് | പ്രജാപതേ ചരണേന വൈ ശ്രാമ്യസി |
 അഹമു വൈ ചരണമസ്മി | മാം നു യജസ്വ |
 അഥ തേ സത്യം ചരണം ഭവിഷ്യതി |
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേദ്സ്യസീതി |
 സ ഏതമാഽഗേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് |
 ചരണായ ചരും | അനുമത്യേ ചരും |
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യം ചരണമഭവത് |
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് |
 സത്യം ഹ വാ അസ്യ ചരണം ഭവതി |
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി |
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ | യ ഉചൈനദേവം വേദ |
 സോഽത്ര ജൂഹോതി |
 അഗ്നയേ സ്വാഹാ ചരണായ സ്വാഹാ |
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ |
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി || 20 (19)

T.B.3.12.4.7

താ വാ ഏതാഃ പഞ്ച സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യ ദാരഃ |
അപാഘാ അനുവിത്തയോ നാമ | തപഃ പ്രഥമാഃ രക്ഷതി |
ശ്രദ്ധാ ദിതീയാം | സത്യം തൃതീയാം | മനശ്ചതുർഥീം |
ചരണം പഞ്ചമീം | അനു ഹ വൈ സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി |
കാമചാരോഽസ്യ സ്വർഗേ ലോകേ ഭവതി |
യ ഏതാഭിരിഷ്ടിഭിർ യജതേ | യ ഉചൈനാ ഏവം വേദ |
താസ്മിനിഷ്ടി | പശുഹീവരാം ദദ്യാത് കഠ്സഞ്ച |
സ്ത്രീയൈ ചാഭാരഃ സമൃദ്ധ്യൈ || 21 (14)

(No Korvai for Anuvaakam 4)

3.12.5 അനുവാകം 5 - ചാതുർഹോത്രചയനം

T.B.3.12.5.1

ബ്രഹ്മ വൈ ചതുർഹോതാരഃ |
ചതുർഹോത്യഭ്യോഽധി യജേന്താ നിർമിതഃ | നൈനഃ ശൃപ്തം |
നാഭിചരിത-മാഗച്ഛതി | യ ഏവം വേദ ||
യോ ഹ വൈ ചതുർഹോത്യേണാം ചതുർഹോത്യത്വം വേദ |
അഥോ പഞ്ചഹോത്യത്വം |
സർവാ ഹാസ്മൈ ദിശഃ കല്പന്തേ |

വാചസ്പതിർ. ഹോതാ ദശഹോത്യുണാം ।

പൃഥിവീ ഹോതാ ചതുർ. ഹോത്യുണാം । 22 (10)

T.B.3.12.5.2

അഗ്നിർ. ഹോതാ പഞ്ചഹോത്യുണാം ।

വാഗ്ഘോതാ ഷഡ്ഹോത്യുണാം ।

മഹാഹവിർ. ഹോതാ സപ്തഹോത്യുണാം ।

ഏതദൈവ ചതുർ. ഹോത്യുണാം ചതുർ. ഹോത്യുത്വം ।

അഥോ പഞ്ചഹോത്യുത്വം । സർവാ ഹാസൈ മൃദിശഃ കല്പന്തേ ।

യ ഏവം വേദ ॥ ഏഷാ വൈ സർവവിദ്യാ ।

ഏതദ് ദേഷജം ।

ഏഷാ പക്തിഃ സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യാഞ്ജസായനിഃ

സ്രുതിഃ । 23 (10)

T.B.3.12.5.3

ഏതാൻ. യോഽദ്ധ്യത്യുരദിർ ദർശേ യാവത്തരസം ।

സ്വരേതി । അനപബ്രവഃ സർവമായുരേതി । വിന്ദതേ പ്രജാം ।

രായസോഷം ഗൗപത്യം । ബ്രഹ്മവർചസീ ഭവതി ॥

ഏതാൻ. യോഽദ്ധ്യതി । സ്പൃണോത്യാത്മാനം ।

പ്രജാം പിത്യുൻ ॥

ഏതാൻ. വാ അരുണ ഔപവേശിർ വിദാഞ്ചകാര । 24 (10)

T.B.3.12.5.4

ഏതൈ-രധിവാദ-മപാജയത് | അഥോ വിശ്വം പാപ്മാനം |
 സ്വർയയൗ | ഏതാൻ. യോഽദ്ധ്യതി | അധിവാദം ജയതി |
 അഥോ വിശ്വം പാപ്മാനം | സ്വരേതി ||
 ഏതൈരഗ്നിം ചിന്വീത സ്വർഗകാമഃ | ഏതൈരായുഷ്കാമഃ |
 പ്രജാപശുകാമോ വാ || **25 (10)**

T.B.3.12.5.5

പുരസ്താദ്-ദശഹോതാര-മുദഞ്ച-മുപദധാതി യാവത്പദം |
 ഹൃദയം യജുഷീ പത്യൗ ച |
 ദക്ഷിണതഃ പ്രാഞ്ചം ചതുർഹോതാരം |
 പശ്ചാദുദഞ്ചം പഞ്ചഹോതാരം |
 ഉത്തരതഃ പ്രാഞ്ചം ഷഡ്ഹോതാരം |
 ഉപരിഷ്ഠാത് പ്രാഞ്ചം സപ്തഹോതാരം |
 ഹൃദയം യജുഷീ പത്യശ്ച |
 യഥാവകാശം ഗ്രഹാൻ |
 യഥാവകാശം പ്രതിഗ്രഹാൻ ലോകം പുണാശ്ച |
 സർവാ ഹാസ്യതാ ദേവതാഃ പ്രീതാ
 അഭീഷ്ടാ ദവന്തി | **26 (10)**

T.B.3.12.5.6

സദേവമഗ്നിം ചിനുതേ || രഥസംമിത-ശ്ചേതവ്യഃ |
 വജ്രോ വൈ രഥഃ |
 വജ്രേണൈവ പാപ്മാനം ദ്രാത്യവ്യഃ സ്യൂണുതേ |
 പക്ഷഃ സംമിതശ്ചേതവ്യഃ |
 ഏതാവാനു. വൈ രഥഃ | യാവത്പക്ഷഃ |
 രഥസംമിതമേവ ചിനുതേ ||
 ഇമമേവ ലോകം പശുബന്ധേനാഭിജയതി |
 അഥോ അഗ്നിഷ്ടോമേന | **27 (10)**

T.B.3.12.5.7

അന്തരിക്ഷമുക്ഥ്യേന | സ്വരതിരാത്രേണ |
 സർവാനു ലോകാനഹീനേന | അഥോ സത്രേണ ||
 വരോ ദക്ഷിണാ | വരേണൈവ വരഃ സ്യൂണോതി |
 ആത്മാ ഹി വരഃ || ഏകവിശ്വതിർ ദക്ഷിണാ ദദാതി |
 ഏകവിശ്വോ വാ ഇതഃ സ്വർഗോ ലോകഃ |
 പ്ര സ്വർഗം ലോകമാപ്നോതി | **28 (10)**

T.B.3.12.5.8

അസാവാദിത്യ ഏകവിശ്വഃ | അമുമേവാ-ദിത്യമാപ്നോതി ||
 ശതം ദദാതി | ശതായുഃ പുരുഷഃ ശതേന്ദ്രിയഃ |
 ആയുഷ്യേവേന്ദ്രിയേ പ്രതിതിഷ്ഠതി || സഹസ്രം ദദാതി |

സഹസ്രസംമിതഃ സ്വർഗോ ലോകഃ ।

സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യാഭിജിത്യൈ ॥

അന്വിഷ്ടകം ദക്ഷിണാ ദദാതി ।

സർവ്വാണി വയാംസി । 29 (10)

T.B.3.12.5.9

സർവസ്യാപ്തൈ ॥ സർവസ്യാവരുദ്ധൈ ॥ യദി ന വിന്ദേത ।

മൻമാ-നേതാവതോ ദദ്യാ-ദോദനാൻ. വാ ।

അശ്നുതേ തം കാമം । യസ്മൈ കാമായാഗ്നിശ്ചീയതേ ॥

പഷ്ടൗഹീം ത്വന്തർവതീം ദദ്യാത് ।

സാ ഹി സർവ്വാണി വയാംസി । സർവസ്യാപ്തൈ ॥

സർവസ്യാവരുദ്ധൈ ॥ 30 (10)

T.B.3.12.5.10

ഹിരണ്യം ദദാതി ।

ഹിരണ്യജ്യോതിരേവ സ്വർഗം ലോകമേതി ॥

വാസോ ദദാതി । തേനായുഃ പ്രതിരതേ ॥

വേദിത്യതീയേ യജേത । ത്രിഷത്യോ ഹി ദേവാഃ ।

സസത്യമഗ്നിം ചിനുതേ ॥

തദേതത് പശുബന്ധേ ബ്രഹ്മണം ബ്രൂയാത് ।

നേതരേഷു യജേതേഷു ॥

യോ ഹ വൈ ചതുർ.ഹോത്യ്യ-നനുസവനം-
 തർപയിതവ്യാൻ. വേദ | 31 (10)

T.B.3.12.5.11

ത്യപ്യതി പ്രജയാ പശുഭിഃ | ഉപൈനച് സോമപീഥോ നമതി |
 ഏതേ വൈ ചതുർ.ഹോതാരോ ടനുസവനം തർപയിതവ്യാഃ |
 യേ ബ്രാഹ്മണാ ബഹുവിദഃ |
 തേഭ്യോ യദദക്ഷിണാ ന നയേത് |
 ദുരിഷ്ടഃ സ്യാത് | അഗ്നിമസ്യ വൃണ്ണീരന് |
 തേഭ്യോ യഥാശ്രദ്ധം ദദ്യാത് | സിഷ്ടമേവൈ തത്ക്രിയതേ |
 നാസ്യാഗ്നിം വൃണ്ണതേ || 32 (10)

T.B.3.12.5.12

ഹിരണ്യേഷുകോ ഭവതി |
 യാവദുത്തമ-മങ്ഗുലികാണാം യജ്ഞൈപരുഷാ സംമീതം |
 തേജോ ഹിരണ്യം || യദി ഹിരണ്യം ന വിന്ദേത് |
 ശർകരാ അക്താ ഉപദദ്യാത് | തേജോ ഏത്യതം |
 സതേജസമേവാഗ്നിം ചിനുതേ ||
 അഗ്നിഞ്ചിതാ സൗത്രാമണ്യാ യജേത മൈത്രാവരുണ്യാ വാ |
 വീര്യേണ വാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ |
 യോഽഗ്നിഞ്ചിനുതേ ( ) | 33 (10)

T.B.3.12.5.13

യാവദേവ വീര്യം | തദസ്മിൻ ദധാതി ||
 ബ്രഹ്മണഃ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി |
 ഏതാസാമേവ ദേവതാനാപ് സായുജ്യം |
 സാർഷ്ഠിതാപ് സമാന ലോകതാ-മാപ്നോതി |
 യ ഏതമഗ്നിം ചിനുതേ | യ ഉചൈനമേവം വേദ ||
 ഏതദേവ സാവിത്രേ ബ്രഹ്മണം |
 അഥോ നാചികേതേ || 34 (9)

(ഹോതാ ചതുർ.ഹോത്യുണാഃ - സ്രുതി - ശ്ചകാര - വാ -
 ദവന്ത്യ - ഗ്നിഷ്ടാമേനാ - പ്നോതി - വയാപ്സി -
 വയാപ്സി സർവസ്യാപ്സ്യ സർവസ്യാവരുദ്ധ്യ - വേദ -
 വൃഞ്ജതേ - ചിനുതേ - +നവ ച) (A5)

3.12.6 അനുവാകം 6 - വൈശ്വസ്യജചയന

T.B.3.12.6.1

യചാമൃതം യച്ച മർത്യം | യച്ച പ്രാണിതി യച്ച ന |
 സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ | ഉപ കാമദുഘാ ദധേ |
 തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |
 തയാ ദേവതയാ ട്സഗിരസാദ് ധ്രുവാ സീദ ||
 സർവാഃ സ്രിയഃ സർവാൻ പൃപ്സഃ |

സർവം ന-സ്രീപുമഞ്ച യത് | സർവാസ്താഃ ||

യാവന്തഃ പാപ്സുസവോ ഭൂമേഃ | 35 (10)

T.B.3.12.6.2

സങ്ഖ്യാതാ ദേവമായയാ | സർവാസ്താഃ ||

യാവന്ത ഊഷാഃ പശൂനാം | പൃഥിവ്യാം പുഷ്ടീർ ഹിതാഃ |

സർവാസ്താഃ || യാവതീഃ സികതാഃ സർവാഃ |

അഹ്സന്തശ്ച യാഃ ശ്രീതാഃ | സർവാസ്താഃ ||

യാവതീഃ ശർകരാ യുതൈഃ |

അസ്യാം പൃഥിവ്യാമധി | 36 (10)

T.B.3.12.6.3

സർവാസ്താഃ || യാവന്തോഽശ്താനോഽസ്യാം പൃഥിവ്യാം |

പ്രതിഷ്ഠാസു പ്രതിഷ്ഠിതാഃ | സർവാസ്താഃ ||

യാവതീർ വീര്യഃ സർവാഃ | വിഷ്ഠിതാഃ പൃഥിവീമനു |

സർവാസ്താഃ || യാവതീരോഷധീഃ സർവാഃ |

വിഷ്ഠിതാഃ പൃഥിവീമനു | സർവാസ്താഃ || 37 (10)

T.B.3.12.6.4

യാവന്തോ വനസ്പൃതയഃ | അസ്യാം പൃഥിവ്യാമധി |

സർവാസ്താഃ || യാവന്തോ ഗ്രാമ്യാഃ പശവഃ സർവേ |

ആരണ്യാശ്ച യേ | സർവാസ്താഃ || യേ ദിപാദശ്ചതുഷ്ഠാദഃ |

അപാദ ഉദരസർപിണം | സർവാസ്താഃ ||

യാവദാഞ്ജനമുച്യതേ | 38 (10)

T.B.3.12.6.5

ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം | സർവാസ്താഃ ||

യാവത്കൃഷ്ണായസ്യ സർവം | ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം |

സർവാസ്താഃ || യാവല്ലോഹായസ്യ സർവം |

ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം | സർവാസ്താഃ ||

സർവ്യ സീസ്യ സർവം ത്രപു |

ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം | 39 (10)

T.B.3.12.6.6

സർവാസ്താഃ || സർവ്യ ഹിരണ്യ്യ രജതം |

ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം | സർവാസ്താഃ ||

സർവ്യ സുവർണ്യ ഹരിതം |

ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം | സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ |

ഉപകാമദുഘാ ദധേ | തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |

തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാ സീദ ( ) || 40 (10)

[ദുമേ - രധി - വിഷ്ഠിതാഃ പൃഥിവീമനു സർവാസ്താ -

ഉച്യതേ - മാനുഷ്യ - സീദ ( )] (A6)

Special Korvai

(യച്ചു സ്രീയഃ പാപുസവ ഊഷാഃ സിക്താഃ ശർകരാ
 അശ്താനോ വീര്യ ഓഷധീർ വനസ്പതയോ ഗ്രാമ്യോ യേ
 ദിപാദോ യാവദാഞ്ജനം യാവത് കൃഷ്ണായസം
 ലോഹായസപ് സീസപ് ഹിരണ്യപ് സുവർണ്യപ്
 ഹരിതമഷ്ടാദശ)

3.12.7 അനുവാകം 7 - വൈശ്വസ്യജചയന

T.B.3.12.7.1

സർവാ ദിശോ ദിക്ഷു | യച്ചാന്തർ ദൃതം പ്രതിഷ്ഠിതം |
 സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ | ഉപ കാമദൃഘാ ദധേ |
 തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |
 തയാ ദേവതയാഽങ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ||
 അന്തരിക്ഷഞ്ച കേവലം |
 യച്ചാസ്മി-ന്നന്തരാഹിതം | **സർവാസ്താഃ** ||
 ആന്തരിക്ഷ്യശ്ച യാഃ പ്രജാഃ | **41 (10)**

T.B.3.12.7.2

ഗന്ധർവാഹ്വരസശ്ച യേ | **സർവാസ്താഃ** ||
 സർവാനുദാരാൻ-ഥ്സലിലാൻ |
 അന്തരിക്ഷേ പ്രതിഷ്ഠിതാൻ |
സർവാസ്താഃ || സർവാനുദാരാൻ-ഥ്സലിലാൻ |

സ്ഥാ॒വരാഃ॑ പ്രോ॒ഷ്യാ॒ശ്ച യേ॑ । **സർവാ॒സ്താം** ॥

സർവാ॒ം ധു॒നി॒പ്ത॑ സർവാ॒ൻ-ധാ॒പ്ത॑സാൻ ।

ഹിമോ॑ യച്ഛ ശീ॒യതേ॑ । 42 (10)

T.B.3.12.7.3

സർവാ॒സ്താം ॥ സർവാ॒ൻ മരീ॑ചീൻ. വി॒ത॒താൻ ।

നീ॒ഹാരോ॑ യച്ഛ ശീ॒യതേ॑ । **സർവാ॒സ്താം** ॥

സർവാ॒ വി॒ദ്യുതഃ॑ സർവാ॒ൻ മ്സു॑നയിതുൻ ।

ഹ്രാ॒ദുനീ॒ർ യച്ഛ ശീ॒യതേ॑ । **സർവാ॒സ്താം** ॥

സർവാഃ॑ സ്ര॒വന്തിഃ॑ സ॒രിതഃ॑ । സർവമ॑സ്തുച॒രഞ്ച॑ യത് ।

സർവാ॒സ്താം ॥ 43 (10)

T.B.3.12.7.4

യാശ്ച॑ കൃ॒പ്യാ യാശ്ച॑ നാ॒ദ്യാഃ॑ സമു॒ദ്രിയാഃ॑ ।

യാശ്ച॑ വൈശ॒ന്തീരു॒ത പ്രാ॒സചീ॒ര്യാഃ॑ । **സർവാ॒സ്താം** ॥

യേ ചോ॒ത്തിഷു॑ന്തി ജീ॒മുതാഃ॑ । യാശ്ച॑ വർഷ॒ന്തി വൃ॒ഷ്ടയഃ॑ ।

സർവാ॒സ്താം ॥ തപ॑സ്മേജ ആ॒കാശം ।

യച്ഛാ॑കാശേ പ്ര॒തിഷ്ഠി॑തം । **സർവാ॒സ്താം** ॥

വായു॑ം വ്യാ॒പ്സി॑ സർവാ॒ണി । 44 (10)

T.B.3.12.7.5

അ॒ന്തരി॑ക്ഷച॒രഞ്ച॑ യത് । **സർവാ॒സ്താം** ॥

അ॒ഗ്നി॑പ്ത॒സൂര്യം॑ ച॒ന്ദ്രം । മി॒ത്രം വ്യാ॑രൂ॒ണം ഭഗം॑ । **സർവാ॒സ്താം** ॥

സത്യം ശ്രദ്ധാം തപോ ദമം | നാമ രൂപഞ്ച ഭൂതാനാം |
 സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃത്യാ | ഉപ കാമദൃഘാ ദധേ |
 തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണം ( ) |

തയാ ദേവതയാ ട്വഗീരസദ്-ധ്രുവാ സീദ || 45 (11)

(പ്രജാ - ഹിമോ യച്ഛ ശീയതേ - സർവാസ്താഃ - സർവാണി
 - ബ്രഹ്മണൈകം ച) (A7)

Special Korvai

(ദിശോന്തരിക്ഷമാന്തരിക്ഷ്യ ഉദാരാനുദാരാൻ ധൂനിം
 മരീചീൻ. വിദ്യുതഃ സ്രവന്തീർയാശ്ച യേ ച തപോ
 വായുമഗ്നിഃ സത്യം പഞ്ചദശ)

3.12.8 അനുവാകം 8 - വൈശ്വസ്യജചയന

T.B.3.12.8.1

സർവാം ദിവല് സർവാൻ ദേവാൻ ദിവി |

യച്ഛാന്തർ ഭൂതം പ്രതിഷ്ഠിതം | സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃത്യാ |

ഉപ കാമദൃഘാ ദധേ | തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണം |

തയാ ദേവതയാ ട്വഗീരസദ് ധ്രുവാ സീദ ||

യാവതീ സ്താർകാഃ സർവാഃ | വിതതാ രോചനേ ദിവി |

സർവാസ്താഃ || ഋചോ യജുഃഷി സാമാനി | 46 (10)

T.B.3.12.8.2

അഥ॑ർവാ॒ങ്ഗി॒രസ॑ശ്ച യേ । **സർവാ॒സ്താം** ॥

ഇ॒തിഹാ॑സപുരാ॒ണഞ്ച॑ । സർവ॑ദേ॒വജ॑നാശ്ച യേ ।

സർവാ॒സ്താം ॥ യേ ച॑ ലോ॒കാ യേ ചാ॑ലോ॒കാഃ ।

അ॒ന്തർ ഭൂ॑തം പ്ര॒തിഷ്ഠി॑തം ।

സർവാ॒സ്താം ॥ യ॒ച്ച ബ്ര॑ഹ്മ യ॒ച്ചാബ്ര॑ഹ്മ ।

അ॒ന്തർ ബ്ര॑ഹ്മൻ പ്ര॒തിഷ്ഠി॑തം । **47 (10)**

T.B.3.12.8.3

സർവാ॒സ്താം ॥ അ॒ഹോരാ॑ത്രോ॒ണി സർവാ॑ണി ।

അ॒ർദ്ധമാ॑സാഃശ്ച കേ॒വലാ॑ൻ । **സർവാ॒സ്താം** ॥

സർവാ॑ന്യ॒തൂൻ-ഥ്സർവാ॑ൻ മാ॒സാൻ ।

സം॑വ॒ഥ്സര॑ഞ്ച കേ॒വലം । **സർവാ॒സ്താം** ॥

സർവ॑ം ഭൂ॒തꣳ സർവ॑ം ഭവ്യം ।

യ॒ച്ചാതോ॑ ഽധി ഭ॒വിഷ്യ॑തി । സർവാ॒സ്താം ഇ॒ഷ്ട്യാഃ കൃ॒ത്യാ ( ) ।

ഉ॒പ കാ॑മദു॒ഘാ ദധേ॑ । തേന॒ർഷി॑ണാ തേന ബ്ര॒ഹ്മണാ॑ ।

തയാ॑ ദേ॒വതയാ॑ങ്ഗി॒രസാ॑ദ് ധ്രു॒വാ സീ॑ദ ॥ **48 (13)**

(സാമാ॑നി - ബ്ര॒ഹ്മൻ പ്ര॒തിഷ്ഠി॑തം - കൃ॒ത്യാ ത്രീ॑ണി ച) (A8)

Special Korvai

(ദി॒വം താ॒രകാ॒ ജ്വ॒ ഇ॒തി॒ഹാ॒സപു॒രാ॒ണം ച॒ യേ ച॒ യച്ഛാ॑
ഹോ॒രാ॒ത്രാ॒ണ്യു॒തുൻ ഭൂ॒തം ന॒വ)

**3.12.9 അനുവാകം 9 - ബ്രഹ്മാ സദസ്യം സീനോ
വൈശ്വസൃജാൻ വ്യാചഷ്ടേ**

T.B.3.12.9.1

ജ്വാ॒ം പ്രാ॒ചീ॑ മ॒ഹതീ॑ ദി॒ഗു॒ച്യതേ॑ ।
ദക്ഷി॑ണാ-മാ॒ഹുർ യജു॑ഷാ-മ॒പാ॒രാം ।
അ॒മർ॒വണാ॑-മ॒ഗ്ങി॑ര॒സാം പ്ര॒തീ॒ചീ॑ ।
സാ॒മ്നാ-മു॒ദീ॒ചീ॑ മ॒ഹതീ॑ ദി॒ഗു॒ച്യതേ॑ ॥
ജഗ്॑ഭിഃ പൂ॒ർവാ॒ഹ്ണേ ദി॒വി ദേ॒വ ഇ॒ഠായ॑തേ ।
യജു॑ർവേദേ॒ തി॒ഷ്ഠതി॑ മ॒ദ്ധ്യേ അ॒ഹഃ॑ ।
സാ॒മവേ॑ദേ॒നാസ്മ॑മ॒യേ മ॒ഹീ॑യതേ ।
വേ॒ദൈ-രശു॑ന്യ-സ്രി॒ഭിരേ॒തി സൂ॑ര്യഃ ॥
ജഗ്॑ഭ്യോ ജാ॒താഃ സർ॒വശോ॑ മു॒ർത്തി-മാ॒ഹുഃ॑ ।
സർ॒വാ ഗ॒തിർ യാജു॑ഷീ॒ ഹൈ॒വ ശശ്വ॑ത് । 49 (10)

T.B.3.12.9.2

സർ॒വം തേ॒ജഃ സാ॒മരൂ॑പ്യച്ഛ് ഹ॒ ശശ്വ॑ത് ।
സർ॒വച്ഛ് ഹേ॒ദം ബ്രാ॒ഹ്മണാ॑ ഹൈ॒വ സൃ॑ഷ്ടം ॥
ജഗ്॑ഭ്യോ ജാ॒തം വൈ॒ശ്യം വർ॑ണ-മാ॒ഹുഃ॑ ।

യജുർവേദം ക്ഷത്രിയസ്യോ-ഹുര്യോനീം ।

സാമവേദോ ബ്രാഹ്മണാനാം പ്രസൂതിഃ ।

പൂർവേ പൂർവേദ്യോ വച ഏത-ദൃചുഃ ॥

ആദർ.ശ-മഗ്നിം ചിന്യാനാഃ ।

പൂർവേ വിശ്വ സൃജോഽമൃതാഃ ।

ശതം വർ.ഷസഹസ്രാണി ।

ദീക്ഷിതാഃ സത്ര-മാസത ॥ 50 (10)

T.B.3.12.9.3

തപ ആസീദ് ഗൃഹപതിഃ । ബ്രഹ്മ ബ്രഹ്മാദവഥ് സ്വയം ।

സത്യം ഹ ഹോതൈഷാ-മാസീത് ।

യദ് വിശ്വസ്യജ ആസത ॥ അമൃത-മേദ്യ ഉദഗായത് ।

സഹസ്രം പരിവഥ്സരാൻ ।

ഭൃത്യം ഹ പ്രസ്തോതൈഷാ-മാസീത് ।

ഭവിഷ്യത് പ്രതി ചാഹരത് ॥ പ്രാണോ അദ്ധ്യര്യ-രഭവത് ।

ഇദം സർവം സിഷാസതാം । 51 (10)

T.B.3.12.9.4

അപാനോ വിദാ-നാവൃതഃ । പ്രതി പ്രാതിഷ്ഠ-ദധാരേ ॥

ആർത്തവാ ഉപഗാതാരഃ । സദസ്യോ ജതവോഽഭവന് ।

അർദ്ധമാസാശ്ച മാസാശ്ച । ചമസാ-ദ്ധ്യര്യവോഽഭവന് ॥

അശം സദ് ബ്രഹ്മണ-സേജഃ । അചാവാകോഽഭവദ് യശഃ ।

ഋത-മേഷാം പ്രശാസ്താഃസീത് |
 യദ് വിശ്വ സൃജ ആസത || 52 (10)

T.B.3.12.9.5

ഊർഗ് രാജാന-മുദവഹത് | ധ്രുവ ഗോപഃ സഹോഽഭവത് |
 ഓജോഽഭ്യഷ്ടൗദ് ഗ്രാവണ്ണഃ | യദ് വിശ്വ സൃജ ആസത ||
 അപചിതിഃ പോത്രീയാ-മയജത് | നേശ്രീയാ-മയജത് തിഷിഃ |
 ആഗ്നീദ്ധോദ് വിദുഷീ സത്യം |
 ശ്രദ്ധാ ഹൈവാ യജമ് സ്വയം || ഇരാ പത്നീ വിശ്വ സൃജാം |
 ആകൃതി-രപിനസ്തുവിഃ | 53 (10)

T.B.3.12.9.6

ഇദ്ധ്യ് ഹ ക്ഷുച് ചൈ-ഭ്യ ഉഗ്രേ | തൃണ്ണാ ചാ വഹതാമുദേ ||
 വാഗേഷാഃ സുബ്രഹ്മണ്യാ-ഃസീത് |
 ചരന്ദോയോഗാൻ. വിജാനതീ |
 കല്പതന്ത്രാണി തന്യാനാ-ഃഹഃ | സൗസ്ഥാശ്ച സർവശഃ ||
 അഹോരാത്രേ പശുപാല്യാ |
 മുഹൂർത്താഃ പ്രേഷ്യാ അഭവന് | മൃത്യുസ്ത-ഭഭവ-ദ്ധാതാ |
 ശമിതോ-ഗ്രോ വിശാം പതിഃ || 54 (10)

T.B.3.12.9.7

വിശ്വസൃജഃ പ്രഥമാഃ സത്ര-മാസത |
 സഹസ്രസമം പ്രസുതേന യന്തഃ |

തതോ॑ ഹ ജജേ॑ഞ ഭു॒വന॑സ്യ ഗോ॒പാഃ ।
 ഹി॒രൺമ॑യഃ ശ॒കുനി॑ർ ബ്രഹ്മ॒നാമ॑ ॥
 യേന॑ സൂ॒ര്യ-സ്പ॑പതി॒ തേജ॑സേ-ഭുഃ ।
 പി॒താ പു॒ത്രേണ॑ പി॒ത്യമാ॑ൻ. യോ॒നിയോ॑നൗ ।
 നാ॒വേദ॑വിൻ മനു॒തേ തം ബൃ॒ഹന്തം॑ ॥
 സ॒ർവാ॒നുഭു॑-മാ॒ത്മാന॑ഽ സംപ॒രായേ॑ ॥
 ഏ॒ഷ നി॑ത്യോ മഹി॒മാ ബ്രാ॑ഹ്മണ॒സ്യ ।
 ന ക॑ർമ॒ണാ വ॑ർദ്ധതേ നോ ക॒നീയാ॑ൻ । 55 (10)

T.B.3.12.9.8

തസ്യൈ॑വാ-ത്മാ പ॒ദവി॑ത്തം ഽ്വി॒ദി॒ത്യാ ।
 ന ക॑ർമ॒ണാ ലി॑പ്യതേ പാപ॒കേന॑ ॥
 പ॒ഞ്ചപ॑ഞ്ചാശ॒ത-സ്രി॑വൃ॒തഃ സം॑വൃ॒ഥ്സരാഃ॑ ।
 പ॒ഞ്ചപ॑ഞ്ചാശ॒തഃ പ॑ഞ്ചദശാഃ । പ॒ഞ്ചപ॑ഞ്ചാശ॒തഃ സപ്ത॑ദശാഃ ।
 പ॒ഞ്ചപ॑ഞ്ചാശ॒ത ഏ॒കവി॑ഽശാഃ ।
 വി॒ശ്വസ്യ॑ജാഽ സഹസ്ര॑ സം॑വൃ॒ഥ്സരം॑ ॥
 ഏ॒തേന॑ വൈ വി॒ശ്വസ്യ॑ജ ഇ॒ദം ഽ്വി॒ശ്വ-മ॑സ്യജന്ത ।
 യദ് വി॒ശ്വ-മ॑സ്യജന്ത । തസ്മാ॑ദ് വി॒ശ്വസ്യ॑ജഃ ( ) ॥
 വി॒ശ്വ-മേ॑നാ-നനു പ്ര॒ജായ॑തേ ।
 ബ്രഹ്മ॑ണഃ സായു॒ജ്യഽ സ॒ലോക॑താം ഽ്യാ॒ന്തി ।

ഏ॒താ॒സാ॒മേ॒വ॒ ഭേ॒വ॒താ॒നാ॒ഽ സാ॒യു॒ജ്യം॑ ।
സാ॒ർഷ്ടി॒താ॒ഽ സ॒മാന॑ ലോ॒കതാം॑ യ॒ന്തി ।
യ ഏ॒ത-ഭൃ॒പ॒യ॒ന്തി । യേ ചൈ॒നത് പ്രാ॒ഹുഃ॑ ।
യേ॒ഭൃ-ശൈ॒നത് പ്രാ॒ഹുഃ॑ ॥

ഓം ॥ 56 (18)

(ശശ്വ - ദാസത - സിഷ്യാസതാ - മാസത - ഹവിഷ് -
പതിഃ - കനീയാൻ - തസ്മാദ് വിശ്വസ്യജോഽന്യൗ ച) (A9)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 9 Anuvaakams :-

(തുഭ്യം - ദേവേഭ്യ - സ്തപസാ - ദേവേഭ്യോ - ബ്രഹ്മ വൈ
ചതുർഹോതാരോ - യച്ചാമൃത്യു - സർവാ ദിശോ ദിക്ഷു -
സർവാം ദിവ - മൃചാം പ്രാചീ നവ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(തുഭ്യം - തപസാ - താ വാ ഏതാഃ പഞ്ച - ഹിരണ്യം
ദദാതി - സർവാ ദിശ - സ്തപ ആസീദ്ഗൃഹപതിഃ
ഷട്പഞ്ചാശത്)

First and Last Padam 3rd Prapaatakam of Kaatakam:-

(തുഭ്യ-മോം)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

കാങ്കേ തൃതീയ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ ॥

॥ ഇതി തൈത്തിരീയ യജുർബ്രാഹ്മണേ കാങ്കം സമാപ്തം ॥

=====

Appendix (of expansions)

T.B.3.12.1.1 – തുഭൃന്താ അങ്ഗിരസമാ{21}

ശൃംഗം തങ്കാമമഗേ {22}

തുഭൃം താ അങ്ഗിരസമാ വിശ്വാഃ സുകുഷിതയഃ പൃഥക് |

അഗേ കാമായ യേമിരേ || {21}

അശൃംഗം തം കാമമഗേ തവോത്യശൃംഗം രയിഃ രയിവഃ

സുവീരം | അശൃംഗം വാജമഭി വാജയന്തോ ഽശൃംഗം

ദ്യുമജരാജരം തേ || {22}

(Both {21} and {22} appearing in TS 1.3.14.3)

T.B.3.12.1.1 – ആശാനാം ത്യാ{23} വിശ്വാ ആശാഃ{24}

ആശാനാം ത്യാ ഽശോപാലേഭ്യഃ | ചതുർഭ്യോ അമൃതേഭ്യഃ |

ഇദം ഭൃതസ്യാഭ്യക്ഷേഭ്യഃ | വിധേമ ഹവിഷാ വയം || {23}

വിശ്വാ ആശാ മധുനാ സഃസൃജാമി | അനമീവാ

ആപ ഓഷധയോ ഭവന്തു | അയം യജമാനോ മൃധോ

വൃസ്യതാം | അഗൃഭീതാഃ പശവഃ സന്തു സർവേ || {24}

(Both {23} and {24} appearing in T.B.2.5.3.3)

T.B.3.12.1.1 – അനു നോഽദ്യാനുമതി{25}

രനിദനുമതേ താം{26}

അനു നോഽദ്യാസനുമതിര്യജ്ഞം ദേവേഷു മന്യതാം ।
അഗ്നിശ്ച ഹവ്യവാഹനോ ഭവതാം ദാശുഷേ മയഃ ॥ {25}

അനിദനുമതേ താം മന്യാസൈ ശഞ്ചനഃ കൃധി ।
ക്രത്യേ ദക്ഷായ നോ ഹിനു പ്രണ ആയുഷി
താരിഷഃ ॥ {26} (Both {25} and {26} appearing in T.S.3.3.11.3)

T.B.3.12.1.1 – കാമോ ഭൃതസ്യ{27} കാമസ്തദഗ്രേ{28}

കാമോ ഭൃതസ്യ ഭവ്യസ്യ । സമ്രാധേകോ വിരാജതി ।
സ ഇദം പ്രതി പപ്രഥേ । ജതുംസ്യ സൃജതേ വശീ ॥ {27}

കാമസ്തദഗ്രേ സമവർത്തതാധി । മനസോ രേതഃ പ്രഥമം
യദാസീത് । സതോ ബന്ധുമസ്തി നിരവിദന് ।
ഹൃദി പ്രതീഷ്യാ കവയോ മനീഷാ ॥ {28}
(Both {27} and {28} appearing in T.B.2.4.1.9 and T.B.2.4.1.10)

T.B.3.12.1.1 - ബ്രഹ്മ ജജ്ഞാനം{29} പിതാ വിരാജാം{30}

ബ്രഹ്മ ജജ്ഞാനം പ്രഥമം പുരസ്താദി സീമതഃ സൂരൂചോ
വേന ആവഃ | സ ബുദ്ധിയാ ഉപമാ അസ്യ വിഷ്ഠാഃ സതശ്ച
യോനിമസതശ്ച വിവഃ || {29}

{29} appearing in T.S.4.2.8.2)

പിതാ വിരാജാമൃഷഭോ രയിണാം | അന്തരീക്ഷം വിശ്വരൂപ
ആവിവേശ | തമർകൈ-രദ്യർചന്തി വഥ്സം | ബ്രഹ്മ സന്തം
ബ്രഹ്മണാ വർദ്ധയന്തഃ || {30}

{30} appearing in T.B.2.8.8.9)

T.B.3.12.1.1 - യജ്ഞോ രായോ{31} യം യജ്ഞഃ{32}

യജ്ഞോ രായോ യജ്ഞ ഇൗശേ വസൂനാം |
യജ്ഞഃ സസ്യാനാമൃത സുകുചിതീനാം |
യജ്ഞ ഇഷ്ടഃ പുർവചിത്തിം ദധാതു |
യജ്ഞോ ബ്രഹ്മണാഽഅപ്യേതു ദേവാൻ || {31}

അയം യജ്ഞോ വർദ്ധതാം ഗോഭിരശൈഃ | ഇയം വേദിഃ
സ്വപത്യാ സുവീരാ | ഇദം ബർഹിരതി ബർഹീഽഷ്ടന്യാ |
ഇമം യജ്ഞം വിശ്വേ അവന്തു ദേവാഃ || {32}

{Both {31} and {32} appearing in T.B.2.5.5.1

T.B.3.12.1.1 – ആപോ ഭദ്രാ{33} ആദിത്പശ്യാമി{34}

ആപോ ഭദ്രാ ഘൃതമിദാപ ആസുരഗ്നീ-ഷോമം ബിഭ്രത്യപ
ഇത് താഃ | തീവ്രോ രസോ മധുപൃചാ മരംഗമ ആ മാ
പ്രാണേന സഹ വർചസാ ഗന് | {33}

ആദിത് പശ്യാമ്യുത വാ ശൃണോമ്യ മാ ഘോഷോ ഗച്ഛതി
വാങ്ന ആസാം | മന്യേ ഭജാനോ അമൃതസ്യ തർഹി
ഹിരണ്യവർണാ അത്യപം യദാ വഃ || {34}

(Both {33} and {34} appearing in T.S.5.6.1.3 and 5.6.1.4)

T.B.3.12.1.1 – തുഭ്യം ഭരന്തി{35} യോ ഭേഹ്യഃ{36}

തുഭ്യം ഭരന്തി ക്ഷിതയോ യവിഷ്യ | ബലിമഗ്നേ അന്തി
ത ഓത ദൂരാത് | ആ ഭന്ദിഷ്യസ്യ സുമതിം ചികിദ്ധി |
ബൃഹത്തേ അഗ്നേ മഹി ശർമ ഭദ്രം || {35}

യോ ഭേഹ്യോ അനമയദധസൈഃ | യോ അര്യപതീ-
രുഷസശ്ചകാർ | സ നിരുദ്ധ്യാ നഹുഷോ യഹോ അഗ്നിഃ |
വിശശ്ചക്രേ ബലിഹൃതഃ സഹോഭിഃ || {36}

(Both {35} and {36} appearing in T.B.2.4.7.9)

T.B.3.12.1.1 - പുർവം ദേവാ അപരേണ{37}

പ്രാണാപാനൗ{38}

പുർവം ദേവാ അപരേണാ-നുപശ്യഞ്ജന്മഭിഃ । ജന്മാന്യവ്ദൈരഃ
പരാണി । വേദാനി ദേവാ അയമസ്മിതി
മാം । അഹഃ ഹിത്യാ ശരീരം ജരസഃ പരസ്താത് ॥ {37}

പ്രാണാപാനൗ ചക്ഷുഃ ശ്രോത്രം । വാചം മനസി സംഭൃതാം ।
ഹിത്യാ ശരീരം ജരസഃ പരസ്താത് ।
ആ ഭൃതിം ഭൃതിം വയമശ്ഞവാമഹൈ ॥ {38}

(Both {37} and {38} appearing in T.B.2.5.6.5)

T.B.3.12.1.1 - ഹവ്യവാഹ{39} സിഷ്ടം{40}

ഹവ്യവാഹ-മഭിമാതിഷാഹം । രക്ഷോഹണം പൃതനാസു
ജിഷ്ണം । ജ്യോതിഷ്മന്തം ദീദ്യതം പുരന്ധിം ।
അഗ്നിഃ സിഷ്ടുകൃതമാ ഹുവേമ ॥ {39}

സിഷ്ടമഗ്നേ അഭി തത് പൃണാഹി । വിശ്വാ ദേവ പൃതനാ
അഭിഷ്യ । ഉരും നഃ പൻമാം പ്രദിശനനിഭാഹി ।
ജ്യോതിഷ്മദ്ധേഹ്യജരം ന ആയുഃ ॥ {40}

(Both {39} and {40} appearing in T.B.2.4.1.4)

T.B.3.12.3.4 – അഗ്നി രമുർദ്ധാ{41} ഭൂവഃ{42}

അഗ്നിരമുർദ്ധാ ദിവഃ കകുത് പതിഃ പൃഥിവ്യാ അയം ।
അപാഃ രേതാഃസി ജിന്വതി ॥ {41}

ഭൂവോ യജ്ഞസ്യ രജ്സശ്ച നേതാ യത്രാ നിയുദ്ഭിഃ
സചസേ ശിവാഭിഃ । ദിവി മുർദ്ധാനം ദധിഷേ സുവർഷാം
ജിഹ്വാമഗ്നേ ചക്വഷേ ഹവ്യവാഹം ॥ {42}

(Both {41} and {42} appearing in T.S.4.4.4.1)

T.B.3.12.3.4 – അനു നോഽദ്യാനുമതി{43} രന്വിദനുമതേ
താം{44}

Same as {25} and {26} above

T.B.3.12.3.4 – ഹവ്യവാഹം{45} സിഷ്ടം{46}

Same as {39} and {40} above

Anuvakam 6

in the entire 6th Anuvakam "സർവാസ്മാഃ" appearing 16 times in short form which are highlighted by us in the text for identification. The expansion is as follows and is common for the all the 16 appearances.

സർവാസ്മാഃ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ | ഉപ കാമദുഷ്ഠാ ദധേ |
തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |
തയാ ദേവതയാ-ഽങ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ||

(Appearing in T.B.3.12.6.1)

Anuvakam 7

in the entire 7th Anuvakam "സർവാസ്മാഃ" appearing 13 times in short form which are highlighted by us in the text for identification. The expansion is as follows and is common for the all the 13 appearances.

സർവാസ്മാഃ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ | ഉപ കാമദുഷ്ഠാ ദധേ |
തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |
തയാ ദേവതയാ-ഽങ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ||

(Appearing in T.B.3.12.7.1)

Anuvakam 8

in the entire 8th Anuvakam "സർവാസ്മാഃ" appearing 7 times in short form which are highlighted by us in the text for identification. The expansion is as follows and is common for the all the 7 appearances.

സർവാസ്മാഃ ഇഷ്ടകാഃ കൃത്യാ | ഉപ കാമദുഷ്ടാ ദധേ |
തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |
തയാ ദേവതയാ-ഽങ്ഗിരസാദ്-ധൃവാ സീദ ||

(Appearing in T.B.3.12.8.1)

3.12 For Kaatakam - 3 (TB 3.12)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	1	10
Anuvakam 2	9	161
Anuvakam 3	4	44
Anuvakam 4	7	121
Anuvakam 5	13	129
Anuvakam 6	6	60
Anuvakam 7	5	51
Anuvakam 8	3	33
Anuvakam 9	8	88
Total →	56	697

Total for Kataka Prasanam 1, 2 and 3

	Anuvaakam	Dasini	Vaakyams
Prapaatakam1	11	49	526
Prapaatakam2	10	62	593
Prapaatakam3	9	56	697
Total →	30	167	1816

Summary for entire Braahmanam

	Prapaatakam	Anuvakam	Dasini	Vaakyam
Ashtakam 1	8	78	500	5232
Ashtakam 2	8	96	547	5795
Ashtakam 3	9	134	619	6530
Kaatakam	3	30	167	1816
Total	28	338	1833	19373